

ڪري ڪڏهن ٻڌاڙيءَ جو فيصرو سڄي ۱ ٿولو، ڪسوري
 سڄي ۶ ماڻ، ٻيڙي سڌو ڪري عرب ڪڏهن هائي
 سواري پاڪ ليار ليو جيئيءَ جي لالو يا شيشي جي ٻولن
 پر وڃي رکجي وزن ۱ ٿولي کان ۲ ٿولا صبح ۴ شمار
 ٿاڻه جي ڪير سان ولڻ ٿهرجن. کٽي، ليل جي شئي کان
 پوءِ ڪٽي مڙج آڙو ٿو ڪٽي ڪاٽي جيڪڏهن ڏالو کي
 پاڻي، اڀرو شئي ۱ ڪو وزن پر ڪٽو ۲ ڏالو (ڦلعي،
 شيهو، جسم) ڪير کان وٺي ڪو ڏي. هر ڪو وزن
 پر وڃي کارائجي.

گهٽن پيشانن کي بد ڪرڻ لاءِ

لرڪارا پاڻ ۾ ڪو، جان ڏسي پاڻ ۾ ڪو، پر ٻراڻو
 پاڻ ۾ ڪو، جان ۴ ٿون کي ڪٽي سڌو ڪري پر ڪڏي
 ۲ اول وارا ڏٺو ٿاڻي رکجن. وزن ڪو ڏٺو صبح ۴
 ڪو ڏٺو شمار جو ڪاٽي ڇڏجي. ۲. ڪٽو ڪڪڙ جي
 آڻ جي کٽ جو ڪو ماسورو مڪا سان وڃي مٿن پيشان
 جي لاءِ ٿورو ٻن ٿاراڻن ڪاٺيون سڌيون وٺي سي
 چانو پر ڪاٽي ڪٽي ڪير جان ڪري ٿهه پر وزن
 مصري ملائي رکو وزن ڪو ٿولو صبح ۴ ڪو ٿولو شمار
 پاڻي سان يا ڪير سان چنه سان طبعي چاهي ولڻ ٿهرجي.

۲. موصلي اچي اڍائي ٿورا، آڻا ۽ بند اڍائي ٿولا
 هر ٻن ڪل سوا ٿولو، ٻهرا ڪل سوا ٿولو، ٻهرا ٻهرا ٿولا

۴ کان ۸ نائين صبح ۶ شام پاڻيءَ سان يا بنگي سان وٺجن.

زالن جي هر مرض لاءِ مجرب سوپاري پاڪ

سوپاريون ڏکڻي چڪيون اڌ سیر، ڇهه ڀاڱا ڏکڻيون
لڪل اڌ سیر، ڇٽ اڌ پاڻ ٽنهي کي گڏي ٻيڙهي سنڌو
کري ۱۰ سیر گارہ جي کير، وجهي جهٻي پاڻ تي
کاڙهي ۶ ڇمڙي يا ڪاڙي سان گهمائيندو رهي،
جڏهن کير سڄو ڪپي ماڻو ٿي وڃي، پوءِ لاهي هيٺ رائجي.
پوءِ مڱن جو اڻو پاڻ، لٽاڻو پاڻ، ٻنهي اڻن کي ٿوري
گهم، ۲ پڇي مٿين ماني ۲ شال ڪڇي، ٽنهيڪالپوءِ گهم
ڳاڙو ۱ سیر وجهي پاڻ تي گهمائجي جڏهن ڳاڙو ٿي
وڃي ٽنهي ۳ سیر مصري جي چاش ٿيل منجوس
وجهي پوءِ خوب ٺلائي ملائي ڇڏجي، پوءِ هيٺيون
شيون ملائي هيٺ لاهي رکجن.

ڪوٽر ٻيڙ جو گهم، ۲ ٿريل ۱ پاڻ، مغز ۲ ڏاڍا ڪل ٿل
اڌ سیر، ٻنهي کي گڏي گهوڙي ملائي، پوءِ گوکرو
اڌ سیر، ڪوٽر ڪمبتي پاڻ، ڪوٽرو پورو پاڻ، سالب
مصري ۱۰ ٿولا، ڊالچيني ۱ ٿولا، لوانگه ۱ ٿولا،
ٽوٽا وڏا ۲ ٿولا ۴ ماسا، سنب ۲ ٿولا ۴ ماسا، جادر
۲ ٿولا، جالٽري ۱ ٿولا، گل پستا ٽيڊ ٿولا، گل
سوپاري ٽيڊ ٿولا، ڪچمار ڪل ۶ ماسا، ڪل ٻيڙ ۶ ماسا،
سنگا هولي ۶ ماسا، سڀئي ڌار ڌار ڪٽي ڪپڙ جاڻ

سڀئي هڪڙو ٿيندو ٿو، سڀ جا ملي ٿيندو ٿو،
 دل ڏاڏو ڪٽيل هڪ ٿو، ڪارو سڪون ۴ ماسا،
 سهندو اوط ۶ ماسا، ڪهڙو ۹ ماسا، ٻي ٿو ه ۱
 ٿو، سڀئي شيون ڌار ڌار ڪئي پائڻي ۽ سان ملائي ڇڏي
 جهڙڏون ڪورڊون لاهين. وزن ۴ کان ۸ ٽالين ٿاڙي پائڻي ۽
 سان وٺين. ٻي هڙ. ٽي ۽ ٻاڏي شي ۽ ٺاڙي ۽ ٺڏي
 وائي شي ۽ ٺاڙي.

واجبت ٿي

ڏاڏو ڪٽا سوا پاء، سڀا سڄي سوا پاء، ٿو ڏاڏو
 هڪل ٺاڙي، اڻڻڻڻ ٺاڙي، هيري سڄي ٺاڙي،
 وٺ ٺاڙي، اڻڻڻڻ ٺاڙي، ٺاڙي، ٺاڙي، ٺاڙي،
 سهندو اوط ٺاڙي، سڄ ڪارا ٺاڙي ٺو، هر ٻي ٺاڙي
 ڪڍ، سڄو سوا پاء، سڀئي شيون ڪي جدا جدا ڪئي ڪڍڻ
 ڇاڻ ڪرايو ٻو ڪڍ. ٻي ملائي سڀو ڪري ٺو ٻي ٻي
 رکجي. وزن ٺاڙي کان ٺاڙي ٺاڙي ٺاڙي ٺاڙي سان
 روز ٻي ٺاڙي ٺاڙي جي شڪايت ٺاڙي.

ٻواسڀر لاه

ٺو ٺاڙي ٺو، ٺو ٺو ٺو ٺو ٺو، ٺو ٺو
 ڪارا هڪ ٺو، ڪارا ٺو، ٺو، ٺو، ٺو، ٺو، ٺو،
 ڪارا ٺو، سڀئي شيون ڪئي ڇاڻي ٺو ٺو
 پائڻي ۽ ٺڏي ڇاڻي جهڙڏون ڪورڊون لاهي رکين. وزن

ڪٽجي ۽ سٺا پينل منجهس ڇڏي ۽ طرح ملائي ملائي
ٻوٽ ڪورائون پير جيڏيون ٺاهي رکجن. رات جي وقت
۲ ڪورائون چٻاري کائي مٿان ڪير بي ڇڏجي ته صبح
جو پيٽ بلڪل صاف ايندو.

۲- سٺا سڄي، سنڍ، سرٿ، لوڻ، سنجڙ، ھم
وزن وٺي ڪٽي پاڻي ۽ ساڻ ڪورائون ٻڌي رکجن. وزن
۴ کان ۸ اءِ کادي کان پوءِ پاڻي ساڻ وٺڻ گھرجن.

ٽنڊن، ٽانڊن ۽ مهاڙن جي سور لاءِ
۱- جھرو اڇو ۱ ٽولو، سنڍ ۱ ٽولو، سينڌو لوڻ
۱ ٽولو، ڪٽي ڪپڙ ڄاڻ ڪري ٽيھن ۲ - ۴ دفعا
مھڻ گھرجي.

۲- ڪاري جھري ۱ ٽولو، ڦٽڪي ڦولاريل ۱ ٽو
انھي کي ڪٽي ڪپڙ ڄاڻ ڪري روز ۲ - ۴ دفعا ٽنڊن
کي مھڻ گھرجن.

۳- اڱر پير جو، ڦٽڪي ڦولاريل، لوڻ داسي، نيٽي
شيرن ھم وزن ڪري ۲ - ۴ دفعا مھڻ گھرجن.

واڻي سور سنڌن جي سور ۽
ھر ڪنھن بدن جي واڻي سور لاءِ
اٺڙو سڄو ٽيڊ ٽولو، ٽڙ ڪالي ڪٽيل ٽيٽو ساڻ

(گرمي جي ٽپ لاءِ)

ٽڊامري ۲ ٽولا، رام جو پيالي رکجي. صبح جو
پيالي ان ۾ مٽري ۲ ٽولا وجهي اسپرڪر ۶ مالا رام
۾ وجهي مٿان پياري ڇڏجي.

(گڏيل ٽپ لاءِ)

ٽل پورو ۹ مالا، عذاب ۵ ڊال، لڳورو ۱۱ ڊال
ڊال، ڪاري ۷ ڊال، مٺي ڪالي ۵ مالا، ٽاربان ۳ مالا.
ٽلور ڪالي ۵ مالا، سٺو ۳ مالا، مڇ ڪارا ۷ ڊال،
مٽري ۲ ٽولا، ٽيڊ ۱۰ پلي ۾ ڪاڙهي هلي ان
پلي اچي لڏهن پيالي پياري. ان صبح ۴ ان ڪارو.

پيت جي سور لاءِ

لوشادر هڪ ٽولو، پيرتون هڪ ٽولو، سوا گيرو
هڪ ٽولو، جدا جدا ڪٽي ڪروڙان ڪري گزي رکو.
اهن مان ٽيڊ ماسو، ڪڏندڙ آلي يا ڪنڊ ۾ وجهي ٽاربانو.
مٺي ۾ اها لاهڻ گهرجي.

قبضيءَ لاءِ

سها سڄي ۲ ٽولا ۾ ۱۰ ڪري چولدي ڪٽي
ڪروڙ چان ڪري ٿوري گيه ۾ سڄي ڪري، ڊال
ڪاري ڪري لڪل ۳ ٽولا، ڪمار دستي ۾ وجهي

۳ ماہ لاء پاڻي يا مناسب عرق سان ۲ دفع روز وٺجي.

(ساڻي يوقان لاء)

هر ڏينهن پيلي جي ڪل ۴ ٽولا، گداهري ۸ ٽولا، الونجا ۳ ڊاڻا، عذاب ۱۰ ڊاڻا، ليسورا ۵ ڪل، ٽاڙ ۵ ڪل، جو ٿل ۵ ڪل، ٽول ڪل، بوشو ۵ ڪل، ڪاٺي ۵ ڪل، مصري ڪاٺي ۵ ڪل، ڪشوت ۵ ڪل، مصري ۶ ٽولا، برساتي ڪاٺي ۵ ڪل، باقي جڙهين تي پاء پاڻي پيئي ٿيڻ چاهي مصري ۵ ڪل، ملائي شيشو پري رکجي، وزن ۵ ڪل، صبح، ۵ ڪل منجهند ۵ ڪل شام جو پياري ۵ ڪل، سياري ۾ ٻيڙا مهل ٿورو ٿورو ڪري پيارجي.

نوٽ:- ڪثرت ٻوٽي ۾ ٻڏي وڃوڃي ۵ ڪل، اي ٿيڻ مٿين دوا ٿيڻ، ٽن دفعا سان سائي ۵ ڪل، ويڏي ۲- ٿيڻ ٿيڻ ڪٿي ڪٿي چاڙ ڪري ٿيڻ ۾ پيارجي ته سٺو ٿيندو.

(ٻرھال وڌيل هڪجي)

سڀا سڃي ٻن ٻن ڪري چوٽي سڪائي ڪٽي ايرال جي ٿر ۾ خوب ڪرل ڪري گورن ٻڌا ٿيڻ ٿيڻ نه چٽي جيڏون گورن ٻڌي چاڙ ۾ سڪائي رکجن. ۳ کان ۶ گورن روز پاڻي سان وٺجن. ۲ دفعا روز.

(معدی حی طاقت لاء) یعنی بدعاضہ و

۴ بہت حی ہر بیماری لاء

تندک اولاسر شد ۶ تول، لوشادر کچو ۶ اول، سند
کتیل هک تول، مرج کارا هک تول، پیراون هک
تول، لولگر هک تول، اک چون قلرین جو مغز چالو
ہر سکل هک تول، سپاؤ قنابل هک تول، هنگ چتی
گیتہ ہر ارال اڈ تول، لونا کارو هک تول، لیمہ جو
جوہر هک تول۔ سینی کی کئی کڑی ہر چالٹی
کری لورو پالٹی وچھی کوراون چٹی چیلون ہڈی
وکتہ۔ وزن ۲ یا ۳ کلاہی نان بڑہ پالٹی سان واجن ۰
دفع ۱۰۱

جگر حی گرمی، حذر حی کمزوری ۴

بدن ہر رت گھٹ دھتی انہی لاء

اوم، حر بورد هک آو، حرار کل هک آو، پیرا
کل هک آو، آورا کل هک آو، سینی کی کئی چالٹی
هک چینی جی لاور ہر وچھی ڈارو (ڈڈ) کتو مناسب
وچھو، چٹن اچی شیرن ہڈی وچن۔ انهن شین کی کالی
سان ڈھون راس ہر ۳۴ دغا گھماتتی چلھن ڈارو
کری وچھی لڈغر۔ کالی کئی چالٹی ہی شون وچھی
رستن۔ سند، پیراون، مرج کارا، ہر هک تول کئی
حہری ہر چالٹی کری، پالٹی رکرو۔ وزن ڈاڈ ما۔

مان بهو ڀري ٿو ڏي مڪيو ۽ ٿو ڏي زڪار ڪي ۽ ڏاڏ جي
سور، وڇون، ماکي ۽ جي مڪ، ڪڪر جي ڏاڏن وغيره
ڪي مڪ ڪهر جي. پيت جي سور لاء ڪڍ ۱۰ ٽڙا وجهي
ڪاڻجي.

ناس مٽي جو سور، آڌ مٽي جو سور ۽

بي هوشيءَ لاهڻ لاء

چالور هڪ آٺو اڪ جي ڪير ۾ پسانجن جنهن ٻڏي
وڃن، پوءِ انهن کي سڪائي ڪٽي چاڻي رکي، ٿورو
ڌرو لڪ ۾ ڏ.

مغز کي طاقت ڏيڻ لاء

مغز بادام کڻي لڙيل ۵ يا ۷ ڊاڻو رات جو ماکي ۽ سڀي
۾ پٽائي رکي. صبح جو رات ۾ خوب چڀاري ڪائي مٿان
ڪير پيلو پيئڻ ڪهر جي برابر چاليهه ڏينهن ڪجي.

دل جي طاقت لاء

سڀ سڀي ۲ ٿول، زهر مهر و خطائي هڪ ٿولو،
پشپ هڪ ٿولو، پياشير هڪ ٿولو، مغز ڏاڏ ۶ ماس،
ورق چاندي هڪ ٿولو، لڏين ٿوئن جي ڪٽ ۲ ماس،
سڀني شين کي ڪٽي چاڻي عرق ڪلاب اڌ سیر ۾ کرل
ڪري. سڪائي خاکو ڪري رکي. روز هڪ ماسو صبح
هڪ ماسو شام جو عرق گزبان يا ڪير يا پاڻي يا منن
ڏاڙهن جي شربت سان وٺو.

مختصر آزمایل نسخا

مٺش جي ٿيندڙ سڀني برابر هوندي ۽ هر ڪو ڪم
 ڪرڻ ۽ ٿيڻ وٺندو. انهن ڪري هن بستڪ ۾ ڪي مختصر
 ٿورا نسخا ڏجن ٿا، جي ٻڌي وڃي ڇاڪا ۽ ڪا به
 هجي اهو نسخو ٿاڻي ڪم آڻڻ سان اهو وٺندو.
 ۱. ڪاڏو ڪاڻي بڪدم ۽ ٻيو ۱ ڪهر جي ۲. ٻه ٻئي وڪڻ
 ۽ ٽي ۳. ڏوڙ ۽ ٻي ڏوڙ ڪرڻ ڪهر جي
 ۴. استر ٿي ڪهر ۾ ڪم ڪار ٻاڻ ڪرڻ ڪهر جي
 ۵. ٻاڪن ڪي صاف ۽ سٺو وڪڻ ڪهر جي ۶. ڪاڏو مٿس
 وٺن ٿي ڪاڻي ڪهر جي.

(نسخو ۲ حوهرجي) حو ڳوٺهن بيمار ٿيڻ

ٿي ٻولڻ آهي

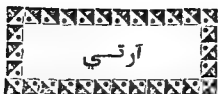
ڇوهر ڄاڻ هڪ ٿول، ڇوهر ٿول هڪ ٿول، ڪاڏو
 ۲ ٿول، ٿول ڪي ٿول هڪ شيشي ۽ ٻه ٻئي اس ۾
 وڪڻ ٿي ٿول ۽ والڪر ٿي وٺندو ۽ ٻه ٿول ۽ ٻه ٿول
 ٿول ۽ ٻه ٿول ۽ ٿول ٿول ۽ ٿول ٿول ۽ ٿول
 ٿول ۽ ٿول ۽ ٿول ٿول ۽ ٿول ٿول ۽ ٿول.

هن دوا ۾ شولڏا ڪاڻ ۽ وٺي ڪي آهن.

مٺي جي سور ڪي ڪم ٿو ٿول ۽ ٿي وٺي ان

۴- ٿم هو اسنگ، اپنگ، اگوچر - سڀرو گهٽ آڌاري
گرو سڀرو گهٽ آڌاري
آپ آڌول، اڀول، آلاڌي - ٿم هو هٽڪاري
اوم جڻه سري ستگر سوامي

۵- ٿم وٽڪنٽ واسي، ٻرم ٻرڪاشي، مٿن مڙڪ وڻيه وڪاري
گرو مٿن مڙڪ وڻيه وڪاري
ٻيڻ ٻرم ٻيڙ ٻولا ٻلاڻو، ڪرڻن ڄاڻون آڙ ٻلهاري
اوم جڻه سري ستگر سوامي

اوم جه سري ستگر سوامي - پراو جه سري ستگر سوامي
 پار اهرم پورن پرميشور - تر هو التروپامي
 اوم جه سري ستگر سوامي

۱- پرا اڳاري ، پراهنگاري - شب آلر واپاري
 گرو شب آلر واپاري
 سب سڪاري ، لب اولاري - آد له انت لغاري
 اوم جه سري ستگر سوامي

۲- آسي گريالو ديسن ديسالو - الترمڪ ڌاري
 گرو الترمڪ ڌاري
 چو در آوي سو ٿل پاوي - کانور ، وهه چاري
 اوم جه سري ستگر سوامي

۳- مٿن لزل لزل لزل لزل - گيالي گنگاري
 گرو گيالي گنگاري
 نيري مهيا لڙين جانو - مٿن گامي گنگاري
 اوم جه سري ستگر سوامي

- ۱۰۔ ڪوئي درشت مست ڪوئي سرشت مست
 ڪوئي لشي ۾ ڪوئي نالي ۾
 ڪوئي لام مست ڪوئي چار مست
 ڪوئي ليڻي ۾ ڪوئي نالي ۾
 ڪوئي چلم مست ڪوئي علم مست
 ڪوئي اکر ۾ ڪوئي پالي ۾
 اک خود مستي بن اور مستي۔ سڀ ڪٿي اودا کائي ۾
- ۱۱۔ ڪوئي چيو مست ڪوئي سيز مست
 ڪوئي بستڪ ۾ ڪوئي نالي ۾
 ڪوئي قول مست ڪوئي قول مست
 ڪوئي ساڪا ۾ ڪوئي نالي ۾
 ڪوئي لوڪ مست ڪوئي لوڪ مست
 ڪوئي نالي ۾ ڪوئي نالي ۾
 اک خود مستي بن اور مستي۔ سڀ ڪٿي اودا کائي ۾
- ۱۲۔ اھم لوڪ مست ڪهان اک ورنون
 هئي ماما ڪي سڀ انگل ۾
 ڪون ڪري الڪي گستي
 سڀ جڪڙي هئي درڙ مدگل ۾
 کن رشت نشت اک کن ۾۔ اسٽف سدا مدگل ۾
 اک خود مستي بن اور مستي۔ ڀل رعي اودا جهنگل ۾

۷۔ ڪوئي آرڻ مس ڪوئي آرڻ مس

ڪوئي ٻاهر ۽ ڪوئي اندر ۽

ڪوئي ديس مس ڪوئي ديس مس

ڪوئي اڻڪڙ ۽ ڪوئي مٽو ۽

ڪوئي ڄام مس ڪوئي ڄام مس

ڪوئي لائڪ ڇيٽڪ لٽو ۽

اڪ خود مڻي بن اور مڻي۔ سڀ ڀرمي اود يا چٽو ۽

۸۔ ڪوئي رشت مس ڪوئي رشت مس

ڪوئي دٻو ۽ ڪوئي چوئي ۽

ڪوئي غا مس ڪوئي غا مس

ڪوئي ٽمي ۽ ڪوئي لوئي ۽

ڪوئي ڪيان مس ڪوئي ڏيان مس

ڪوئي اصلي ۽ ڪوئي ڪوئي ۽

اڪ خود مڻي بن اور مڻي۔ سڀ ٽوٽي اود يا چوئي ۽

۹۔ ڪوئي رڌن مس ڪوئي رڌن مس

ڪوئي ٻسون ٻڪي ڪي ساوڪ ۽

ڪوئي لمن مس ڪوئي ٻن مس

ڪوئي لڪڙي ۽ ڪوئي ڇاڪ ۽

ڪوئي مڻ مس ڪوئي چڻ مس

ڪوئي ٺٺا ۽ ڪوئي ٺاڪ ۽

اڪ خود مڻي بن اور مڻي

سڀ جلي اود يا ساوڪ ۽

- ۴۔ ڪوئي هاءِ مست ڪوئي گهاٽ مست
 ڪوئي بسن ڀروسه اڃارا ۾
 ڪوئي ڏاڪه مست ڪوئي پاڪ مست
 ڪوئي ٿاڪه ڀرافه ست ڌارا ۾
 ڪوئي گرم مست ڪوئي ٿورم مست
 ڪوئي مسجد ٺاڪر دوارا ۾
 اڪ خود مستي بن اور مستي - ٻه گئي اودا ڌارا ۾
- ۵۔ ڪوئي راج مست گچهاچر مست
 ڪوئي چيري ۾ ڪوئي ٻولي ۾
 ڪوئي پڌ مست ڪوئي ڪروڙ مست
 ڪوئي ڪڙڪ ڪنار ڀوسولي ۾
 ڪوئي ڀرسم مست ڪوئي لير مست
 ڪوئي ڇاڪي ۾ ڪوئي ڇاهولي ۾
 اڪ خود مستي بسن اور مستي
 سڀ ڀري اودا چولي ۾
- ۶۔ ڪوئي ساڪ مست ڪوئي ڇاڪ مست
 ڪوئي ڪاسي ۾ ڪوئي ٺلهل ۾
 ڪوئي ٻوڙ مست ڪوئي ٻوڙ مست
 ڪوئي اسٽمس ڪوئي چل چل ۾
 ڪوئي رڌ مست ڪوئي سڌ مست
 ڪوئي لين دهن ڪل ڪل ۾
 اڪ خود مستي بسن اور مستي
 سڀ ٿاسي اودا دل دل ۾

پرسنگه مستي ۲ جو

ڪوئي حال مسڪ ڪوئي مال مسڪ

ڪوئي طوطي مٿا سونڀي ۾

ڪوئي کان مسڪ بهران مسڪ - ڪوئي راڳ راڳي ڏوڻي ۾

ڪوئي عمل مسڪ ڪوئي رمل مسڪ

ڪوئي ستر لڳ چنڀر چوڻي ۾

اڪ خود مستي بن اور مستي - سڀ پري اوديا ڪوئي ۾

۲- ڪوئي ڪٿل مسڪ ڪوئي شڪل مسڪ

ڪوئي چوڪلٽائي هاسي ۾

ڪوئي ويد مسڪ ڪٽيب مسڪ

ڪوئي مڪي ۾ ڪوئي ڪاشي ۾

ڪوئي گرام مسڪ ڪوئي ڏام مسڪ

ڪوئي شيوڪ ۾ ڪوئي ڏاسي ۾

اڪ خود مستي بن اور مستي - سڀ ٻڏي اوديا ٿاسي ۾

۳- ڪوئي ٻانڪ مسڪ ڪوئي ٺاڪ مسڪ

ڪوئي پٿرو ۾ ڪوئي ڪالي ۾

ڪوئي گولڪ مسڪ ڪوئي ٻنڪ مسڪ

ڪوئي سڃيڪ ٻيڪ رانگ لالي ۾

ڪوئي ڪٻاب مسڪ ڪوئي خواب مسڪ

ڪوئي ٻوروڻ ۾ ڪوئي خالي ۾

اڪ خود مستي بن اور مستي - سڀ ٻڏي اوديا چالي ۾

آرتوار ڏينهن شام جي پوار ٿي

- ۱- آند پائي اندر بيٺجي - ٿيا ڏسڻ کان ڏور سي
ديس کان پرديس ويٺا - ٿيا درشن کان دور سي
- ۲- سوهنگه شبد جي ڌن لڳاءُ - شڌ سروب آڌار سان
الو روپ ٻئي وڃائي - گرشن مليا ڪٿار سان
- ۳- جتي سڀ نه آست ڪونهي - اڪي سار آسار ڪو
ڇهه ڪوچند جولاھي سورج - اڪر اولڙوھ الذوڪار ڪو
- ۴- روپ اچرج اپار - سگر - جنهن گڏو گهه شام سان
بلھار سگر کان وڃان مان - جن ملاو لام سان
- ۵- ديا ساگر سان مليو - موھن سندو ديدار آھو
وار ٿيھن ولدلا ڪرھائو - سگر ڪن جو اڳڪار آھو
- ۶- سورج جي پرڪاش سان - ناس ٿئي اندڪار ٿو
شبد سوهنگه سان ساڪي - اندر ٿئي چمتڪار ٿو
- ۷- اھڙي دھالو سگر ڪن جي - مھما ڪيڏي مان ڪرھان
ٿن من ڌن ۽ وڃن سان - سر اڳيان ٿن جي ڌرھان
- ۸- بچان ٿوري ڪين ٿن جي - اڳڪاري آھن جي سدا
بلھار ڪرشن آھي ٿن کان - جن وات ڏيکاري آدا

ھون ۽ سڀ ڪار ڪرڻ سان سڀ ديوتائون پرسن
ٿي پوري ٿين ٿي پرسان وسائي دکن کي لاس ڪن ٿا!!

آرتوار ڏينهن پريات جي پراڻا

- ۱- ڏاڍو ٻارو ڳيان جو ڪو - اولڙھ اوڏها ڪسي اڏاء
چمڪڻار چيٽن جو لڪائي - سڌو رستو مڙن سڌاء
- ۲- سڄو - تسنگ پهرن ڪريو - پريسر پراڻو ۾ لڳاء
پريسر جو پوءِ پيءُ پيالو - ڏورن ڏولهون دل ۾ نگاه
- ۳- اٽلي ساڌن ڳيان ڌاري - پريسر پولا ڌڙ پڄاء
جنم مرڻ ڏک کي مٽائي - مرلي موٽن جي وڄاء
- ۴- اندر ڪر اڀياس پورو - شيد سکر جو ڪماء
ڪوڙي جڳهه جي آڻا لڳائي - جوت جگتيءَ جي جڳاء
- ۵- ڳالهه ڳڻيءَ کي لڪائي - لائي ٿاڻو لڳهن لڀاء
غرق ٿي ٿون ڳيان ڪر ۾ - مان من جو ٿون هٽاء
- ۶- ٿاڻو اڻيس لڳهن جو - وڏو وڄائي وڃر ڪو
ٻاهر ٻرھ هي جڳائي - ڪر سان نه ٿي ڪو
- ۷- اڪير آهي چن اندر ۾ - اٽلي پهر ٿام جي
ٿڌ روپ ٿرا ۾ ٿيا سي - ڪر ٿاڻن ڪنهن ڪام جي
- ۸- ڪرشن مليا موٽن سان سي - ٻائي مڙج چن اڀار
پهتا پورن پڌ کي بڻاي - لاهي لوڪن جي پڇار

ڪسڪ جو ٿياڻ ڪري سڀ پرن جو سڪ ڪرڻ
ڪهر هي! ايترو مڪئيءَ جو دوار آهي!!

چنڊر ڏينهن شام جي پرار ٿا

- ۱- پُرم پُرن ۾ نه پئڪي - پاپ پاڪبڻ پيا ڪراون
مهر جي ڪا نظر ڌريو - ٿاريو ڪرمن جون پايون
- ۲- سڪ ۾ سگر لا ستايو - درشن ڏيو داسن نٽي
ڏوهه ڏاڻر ڪنهن ڏيان مان - پاڇي جي بازي اٿي
- ۳- گڻن جا گلزار آهيون - ايا اُڏيا کان پري
چڻي وڃن مهما ٻائي - لام جهي هر ڪو ٿري
- ۴- ديا جي ڪا نظر ڌريو - سدا سڪ ۾ مان رهان
هي ديالو ڪريو ڪريا - موهر ماڻا لا وهان
- ۵- پمپي جا پير ڪاڏا - سڻي جي ڪي سهار
دائر اچڻ ۾ ڇو ڪرين ٿو - اسين ننڍڙا آهيون ٻار
- ۶- پالڻ ڳچي ۾ پلو پائي - ٿر ڪريان پريو بڪار
آسرو اٿم اجهو نهنجو - ڪين مالڪ مون وٽار
- ۷- درد جو ڪو دولهون ڏکائي - مڇ نه مڇت جو ڪر پار
رهو هر دم هري مون سان - ڏکي دل کان ڪر نه ڌار
- ۸- اٿس ۾ اٿم عرض ڪوشن - ديو درشن نا لڳاء
لنگ لمان آهي ٿولي - لنگي لنگ ڪي ٿون لاء

وڊ شاسترن گرو ۽ بيهڻي سروب جي گمان کي
ستيه چاٻڻ سان ڪلياڻ ٿئي ٿو. اهو لشيء رکو!!

چنڊو ڏينهن پريات جي پرار ٿا

- ۱- عي ڪرو پرمالها ٿون - چڪر چوراڻي چٽاء
ڪٿان آيس ڪاڏي ويندس - ڪر آهيان سو ٻڌاء
- ۲- سار اسار کي وٺ سڃاڻي - واپار من ۾ ڌار ٿون
خود مستيءَ مٿان لڳي - ڪٿي پٽ اندر جي ٻار ٿون
- ۳- پنجن وارين کي جو ماري - سو وڏو ٻارن آهه
سندس ۾ سو سر رهه سمجهو - جنهن ٻالو ٻاهر ڪمان آهه
- ۴- دنيا ڏولي وڃي ڏاڏي - کڏن ڪروڙن ۾ هڻي
سر ۾ سان لڳي لڙڪ آڻي - ٻاٻڻ ٻاٻڻن کي وٺي
- ۵- ٿوري جهڻ لاءِ ڪرم ڪهڙا - آهيان انڌا ٿو ڪراس
ٿو سمجهين ڪال ايندو - اڳيان انڌ ۾ ٻيو اڙاس
- ۶- ٽڏهن ڏينهن دفعتن اکين مان - ڪال ايندو ٿو مان
وايون ويندي سڄي ڪهڙي - وقفو ويندي هيءُ عثمان
- ۷- اڳيان جو آڻي ڪرم ڪهڙو - جنم هرو ٿا ڏاڏ
لياڻس ڪر اهنڪار جر - من ۾ وهن سان مسئل
- ۸- ڪرشن ڪڍن ڏوٻ دل مان - پاڻ پنهنجو پڻ سڀار
دش ڀوڳن ۾ لسه پٽڪي - سڌا سو ڪوسر ڪر واپار

ستوشي ٿي ڪري انڌو ٿي ويهي ڪرڻ سان
جهڳ پو لاس ٿي ٿو ۽ مڪتي پراپه ٿي ٿي !!

شڪروار ڏينهن شام جي پرار ٿا

- ۱- چرڪ سڀني چئي ڇڻ ۾ - جاڳي ٻڌڻ ٿوڙيون
ڪاٺ ڪرڻ جي ل ڪڍ ٿون - پير پختا ڪوڙ ٿون
- ۲- سٺ پرڻ جي سنگ ۾ ويهي - لتل هردو ٺارڻان
وڃن سنڌ جا سڻي جهٽ - گهر وڃي ويچارڻان
- ۳- پاڻ ٺري وري پڻ ٺاري - پرمالند بد پائڻو
سڄو ستسنگي ٻڻي گرمڪ - خلق ڪين ڪلاڻو
- ۴- چيٽن جي چمڪار سان - من کي ماري مائڪ ڪر
آش رک ٺا رٿي ماءُ - هردم هريءَ جو پاٺ ڪر
- ۵- وٺ چئي جهڳڏيش کي - هيءُ وقت ملندءَ ٺا وري
سندو مٿائي سترن کان - اٿئي ويٺا هيءُ گهڙي
- ۶- حليمه سان هل ڏيائين - پاڻ کي ل ٻڌائڻان
پاڻ وٺڻ جي ڪري شيوا - لڏڙو ٺيڄ سڏائڻان
- ۷- آلد پائي اڌر ٺاري - سڄي سک کي پائڻان
شروڪ سڏا سڀئي ساڙي - وڃن ڪين پرائڻان
- ۸- جهڙي پائي ٿون اڌر ۾ - اڳيان ڳڏ ڪي ڪوڙڻان
ڪوڻن پورن بد کي پائي - مٿا وڃن ٺا وڃان

چوراسي لک جوڻين ۾ آڀار ڪشت ملن ٿا !
لنڊڪري هميشه ايشور کي پرار ٿا ڪجي !!

شڪروار ڏينهن پڙيات جي پراڻا

- ۱- هي ٻرو هن ڪال ٺهريءَ - ماري سڀ مردا ڪها
وٻر وڙير رلڪ راجا - رت اکهن سان رندا ويا
- ۲- ايمان ڏن پر جي انڌا هئا - مڃل ماڙيون ويا ڇڏي
لاش ٻهڃا لال جهڙا - ويا مٽيءَ ۾ سي گڏي
- ۳- ڪين رهندن نون مسالو - ويٺو آهين گهر اڏي
ڪال ٺهري ٿو بڪاري - ايت لهندو پر ٻا ڇڏي
- ۴- نالگي ٿرڻيءَ ڪال ڪڍي - ماري ڪٽين کائي ڇڏيا
ڪٺا ڪونڊر جتان ماري - غمن ۾ گولندڙ گڏيا
- ۵- ڪي هليا ڪي هلي هارا - ڪٽين ٻچدس مان وري
ڪي سڙن سڙن اندر پيا - ڪي ويا باهين ٻري
- ۶- ڪي چڙهيل چوئيءَ ڪيرايا - ڪال ڪڍي ٻا ڇڏو
سون هي جهولن جهليا پئي - ٽن مٽيءَ ۾ پيا گڏو
- ۷- ڏوڙ ڏن ٿي ويو ٺهي جو - جن ڪيو ايمان ٿي
ٻڙا ٽن جا رت ڏن ٿا - گهر ۾ ڪيو نه گمان پي
- ۸- چوري ڪوشن جڳس سارو - پي پٽا بڻياد آه
ڪال هڪ ڏينهن ايت لهندو - اڪر جو فرهاد آه

آند پراڻيءَ لاءِ ڪرمن جي ٿيل جو لياڳ ڪرڻ
گهر جي! پراڻڪار ۽ پراڻڪ ڪرڻ سان شاعري پراڻڪ

ٺهي !!

وسپت ڏينهن شام جي پرار ٿئا

- ۱- ساڪسي سرجو ٺاھڻ سوامي - سمن جو آڌار ٿون
فڪر ڦرنا ٿا ستائين - ٿرڻ ٿي مار ٿون
- ۲- ويچار جي ٺٺوار سان سڀ - دڪ دڙد مھڃا ٿا جو
گيان اگنيءَ ۾ سيٽي - پاپ پياني ٻاڙ جو
- ۳- دويت دل مان دور ٿئي - ۽ من لاءِ مايا ۾ مري
رھان ستن سنگ سڌائين - پاپ پاڪڊ کان پري
- ۴- اوڏا اوگھ ٺا اچن مون - موڏنا من جي ھٿاءِ
آسرو ٿم ڪڙو ٺھڃو - پاڙ پڳتيءَ کي وڌاءِ
- ۵- ٻيڙم ٻيڙي ٻيڙ مٽائي - سنگ ڏيڙ ستن سڌا
رام جي رانگ ۾ رچائي - گرم مھڃو مون گندا
- ۶- وشم واشنا کان بچائي - چرڪ چولين کان ڇڏاءِ
فٽ ٺھڃو نام چسپان - ماڀا لانگھ کان بچاءِ
- ۷- آءُ اڳيائي ڪامي ڪروڙي - ٺوپي مھي ٻيڙم
وقت ويسر ۾ وڃائي - ٺاڪو مون ڪو ڪرم
- ۸- پستا مالا پتر ٺاري - پروار سنگ ۾ پيس اڙي
ڪھڙي ڪرڻ ڪار ڪرشن - وچان ڪال کان اڳ مري

اڳيان ڪري منڇن کي مھان دڪ ٿئي ٿو!
ويچار سان ھلڻ ڪري آئند برباڻت ٿئي ٿو!!

و سڀت ڏينهن پريات جي پرار ٿا

- ۱- جيڪب ڏانا -ڪ وڌانا - پيرڙو ميهڙو ٺار چو
ڪلو ڪل جا ڪشت ڪائي - ٺاپ ٺاهي ٺارو
- ۲- ٻه ٻه پورن وڃي پورو - ڏيان دل مان ٺا هتي
ڪروڙ اڪي ٺا ستائي - ڪڇي لڙڪ ٺا ستي
- ۳- ساڪي من ٺا آڻ آهيان - اڪند ايشور ڪان ٺا ڏار
من الدوان ڪان اڙي جو - اڪند پٺو ٺاهن بهار
- ۴- ڏير ڪريو ٺا ديار - ڪ ٺا اڏو ٺا ستاء
چاه ڇو ٺا ٺاهي - پڪت پوروڙا ٺا پٺاء
- ۵- ايمان سوارت ڪي هتائي - دوش ٺاهي دور ڪر
اڻ سٺا ٺي ٺي ٺائي - ڇو ٺا دور ڪر
- ۶- منا مهن ڪر ڪا ڪرڻا - شاعري ڪر پورو ٺي
چڪر چوراسي ٺا ٺا ٺا ٺا ٺا دور ٺي
- ۷- موه ماڻا جو هتائي - شيرا سڻڪ ٺا لڳاء
چمتن جي چمتڪار سان - شڏ پور ٺا پڇاء
- ۸- اڙي اوستا ڪريو ڪرشن - اڳيان اولهه ڪي اڏاء
ساڪاهه روشن ٺا ٺا سڪرو - ٺاپ ٺاڪند ڪان ٺا

ڪرڻ سان ڪن پراي ٺا ٺا!

وڃي ڪرڻ سان مٿس مڪتي ٺا ٺا!!

ٻڌر ڏينهن شام جي ٻرار ٿا

- ۱- ڏيس ڏکين ٿرڀاد ٻڌ ٿون - ڏر سوالي آهيان
معاف ڪر من جون مداهون - جوڙي هٿ بخشاين
- ۲- خيال ڪوئن ڪي هٿائي - ٻريهي پياسي سڀ ٻڌون
ٻڌر ٻرائيءَ کان بچائج - شل سدائين پيا وٺون
- ۳- من منو اولي سڀن سان - اڀائي اوديا ٻارو
ٿوڙ رهجي اچي منهنجي - جنر هيءُ سڌارو
- ۴- صاف صورت ڪئي شيطان - من ماڻا کان جوڙجو
البت ۾ درشن ڏيئي - ڇت چران ۾ جوڙجو
- ۵- ٻيڪي ٻيچ ٿپ دان ڪرمان - ديا ڌيرج ڌارين
ستيا سندو سندرو ٻڌي - ٻول ڪرپ جا پاڙا
- ۶- اڙس جا آڌار آهيو - گهيان چيئن جو لڪاءُ
ساز سرلدي شبد سان لاد الهه جو وڃاءُ
- ۷- واراڳو ورتي دل ۾ ڌاري - گر گيان گر ۾ گهر گيان
دل ۾ درد جو دوهون ڏکائي - سر ٻنهنجو سچي ڏان
- ۸- شالتي چف ۾ ڏيئي ڪوشن - من ۾ مڃي مڃ مڃاءُ
دوئيٽ کي ڪر دور دل مان - جرم چيئن جي جهڪاءُ

لهر ٿا جي ٻرار ٿا ئي ايشور راجي ٿي ٿو
لهر ڪري هميشه ٻريو ڪي ويٽي ڪرڻا ڪو هي ٿا

٢١٠

- ١- هي جيڪي پتو نه ڪري. بساب ڪڍڻ کان بچاء
نڪرڻ جي ڪري نه ٿي. وڻندڙ وڻن مان سڌا
- ٢- وڻن مان پتو ڪڍڻ ڪري. ٿورڙ مالڪ مون رساء
وڻن جي سڌا ٿي. هي ڪري ان کي سڌا
- ٣- ٿورڙ ٿورڙ وڻن جي. ان ڪري ٿورڙ ٿورڙ
ڪري ڪڍڻ ڪري. سڌا مان اچڻ وري
- ٤- ان جا مالڪ اسان آڻين. ٿورڙ ٿورڙ کان سڌا
سڌا مالڪ آڻي ڪري. ڪي ٿورڙ ٿورڙ
- ٥- چنڊ ٿورڙ ٿورڙ چڪي. سڌا وڻن ٿورڙ سڌا
اڻ ٿورڙ ڪي ٿورڙ. ڪري ڪري ٿورڙ ٿورڙ
- ٦- وڻن وڻن وڻن. ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ
ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ. ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ
- ٧- ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ. ڪي ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ
ڪي ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ. ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ
- ٨- آسرو ٿورڙ ٿورڙ. ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ
ڪري ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ. ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ

ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ!
ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ ٿورڙ!!

منگل ڏينهن شام جي پرار ٿا

- ۱- هي پرار وٺڪٽ واسي - دڪ دزد - ڇيڙي ٿارو
آسرو اٿم الڪ ٽيهنجو - وڇڙا ڪين وساريو
- ۲- پاپ چل دل ڇڏيو جلائي - ڪين اودا هر اڙان
هو ڪشي جو مارڪ پڇائي - گهير ستگر کان گهران
- ۳- سڄو سترگر ارهم گيالي - سو ملايو مون ڏٺي
ڪال قهريءَ کان ڇڏائي - ٽن ٿيان پيرن بڻي
- ۴- ڪميا آهنا ديا مرڏو - ست وچن سر ڌاريان
ڪيا ڦڙل جي گريپ هر - سي پون مان باران
- ۵- وڙيتي سٺو داس جي ڪا - ڪاٺيو پابن جي پري
الدر ٻاهر روپ ٽيهنجو - ڏيو دشن هي هر
- ۶- سڪ سين جو چت هر چاهيان - ٿيان ڪپت کان مان پر:
گرم ڪريان جي چڱايون - عت نه ورڪ من ڪرڻ
- ۷- لير ٿي ڪين ڇڏيان - سڪ ملن جي مون هڙا
وٻراڳ ٿا اڀياس چت سان - ڪريان مان بيهنجو اڏا
- ۸- رام رنگ هر روح ڏلائي - سدا سڪ هر مان دهان
پرر بند ڪرشن پائي - وهر وڪارن لا ٿا ٿان

لشي واريون شيون واپرائڻ سان وعدار ٿا پرمارت ٻڌي
ٿو! ٿا ٻڌي رستن هر دڪ برابر ٿي ٿو!!

منگل ڏينهن پڙيات جي پرار ٿا

- ۱- سرور وياڻڪ آهين ڀرڀو - ماها اوديا کان پوري
سڀ ڀارو آهي ٿيندڙو - تو بهان يو سا ڪري
- ۲- پرپر سان ٻيلاڊ ٻاٽو - وشواس وچن ني رکيو
ارشنگ جو درشن ٻائي - انند آند ڪي چڪيو
- ۳- من منهنجي ۾ نه وڃي - سمس ساچاه ڏيو - ڇي
ڀڙ ساگر مان نه ٿا ريو - آهيا ڪرم جي ڪڍي
- ۴- دکن ۾ مان ڏيهرج ڏريان - سڪ ڏسي خوش نا ٿيان
ٻاڇو ٻڙڻ ٿي ڪريو - بهد بهادر ٿي اها
- ۵- دڪ ڏايا جا دور ڪريو - سڪ ڇو ڪرو گيان ڏيو
هردي هردي رهي ٻگهي - دل ۾ بهدڙو ڏيان ڏيو
- ۶- الئي ساڌن گيان ڌاري - وڙي وشين کان واريان
ٻيائي ٻڌن سڀني ٻاري - جمر مرڻ دڪ ٿا ريان
- ۷- اوھنگ سوهنگ جي ڌيءَ جو - ڏيان هردي ڌاربان
سمسا مٽائي من جا - ڀي - من ماها کان موڙبان
- ۸- سمسار ساگر - ڇو ڄاڻي - سڪ ڏنم نا هڪ ڪوڙي
داس ڪرشن ٿي ڏيا ڪريو - وشيون ستائين ٿا وري

اڀاس جو ڦل مڪتي آهي ، جو دڪ ڏيا جو دور
اين ٿا وڃار ڪرڻ سان سڀ سمسا ۽ ڀاپ ٿاس ٿي
وڃن ٿا !!

۱- هي پريو پرمانا مان - شرط نهجي آهيان
ڪر دها دال

گر دیا داسار مولتي - پر ات دوسان پايان

۲- چل وڌڻ ۽ ڇڏڻ مان سندا - ايمالي اڳيالي ٺاڳڻ
ليٽي امري ٺاڳڻ ڇٽ ٻر - لاڙون ٻاڙون ٺاڳڻ

۳- ارمان اول من دهی نت - و شراس وچن یر دهی
گروڌ اکڻس لا ٻڌاڻا

گروڌاگني لاسٽائي - ٻيو ٻار گدگارن وٽ هلي

۴- پچر پراني ڪين ڪرمان - پوٽر پيالا پڻ پيشان
هوڏ هر س دٺ هٿائي - جڳيا سو ئي جڳ. جيڏان

۵- اچن ڀڳتي پاوڻا سان - هر دو مهينجو ناراجو -

سٽوش ڏيڻ ۽ لهر ٿا. جو ڏيو ڪٿي ٻار جو

۶- آتما هر عند یسان مان - لوک و اشیا نا رعی

چاچل ڇت جي چاچا - من - مايا پر وڃي

۷- ٲاپ ٲن جا سڀ جلائي - من ماڀا کان موڙجان

اوديا اولده كي اذائي - پريم بكي لون جر جان

۸۔ گاهما من رهي لاء - لشيٽ ٿي چٽن ڪريان

داس ڪرشن ويٽي - ٻڌ - وان جو ورن ڪرمان .

ٻراڻين جي شيوا ٻر ٻر سان ڪرڻا ڪري ٻر ٻر ٻراڻي

ٽٽي ٿو! سوارت جي اڀاءُ ڪرڻ سان ساڳي ڏينھن ٽٽي ٿو.

پرارٽا

سومر ڏينهن ڀڙيات جي پرارٽا

- ۱- دڪ دڪن جا تارو ٻڙو- دها درشتي ڌارو
چم نه چتا رهي ڪائي- تئل هرڌو ڌارو
- ۲- پيال کڻي ڪي هٿائي- دها ڏيرج ڌارو
ٻڙو ٻڙو رهي ٻڙو- ورتي وڻن کان وارو
- ۳- شيل سر دم ڏيرج ڌاري- مانا پتا شيوا ڪرمان
اهمان اندر جو اڏائي- سر سدا چوڻن ڌرمان
- ۴- هي ديالو ڪر دها ڪا- ڪرم ڪرمان نيم سان
پالوئا شڌ من ۾ ڌاري- سام جهٺان نيم سان
- ۵- دشمن پڇئي دور ڪر- موڙ ممتا ڪي هٿاء
ڪار اڳي نا چلائي- اڻڪار ڪروڙ ڪي هٿاء
- ۶- لڏ لڏائي نا سڃائي- اڻڪڻ اوڏا نا اچن
سدائين من رهي سڃل- اڻڪڻ ڪرڻ ڪپ نا ڪن
- ۷- سڌڪار سڀني جو نه ڪرمان- دشمن نه ڪنهن جو لڏڪار
گهٽ نه ڪنهن ڪي پالين- سڌ سڀني ڏهان
- ۸- مانا ٻڙيل مان نه ٻڙو- ٻڙو ٻڙو ٻڙو
چو سڌ ڪر ڏو ڪو شون ڪنن ڇڏين ڳارو

دها، ٻڙو، ٻڙو، شالتي، ڪميا، ڏيرج رهي
اڻڪڻ رڻ لوڪ ۽ ٻڙوڪ ۾ آندڙ ڏين لا.

ٿيندڙ دير درشن ۾ نه هڪڙي گهڙي - جهي وٽ ...
۴- اڳيان اندر مان آڏا تون آڏا

ڪرشن سکرڻ سان سڄي لدو لڳاء
پورٽ پڌ ڪي پهتا، ويا-ي ٿري- جهي وٽ ...
شلوڪ

مڙهن پنهنجي ملو جو- درشن ڏيو ڏي-دار
شرط پنهنجيءَ ۾ رکيو- صاحب سڃا نه سڃا
هيٺن سان همراهه ٿيو- اڙيسن جا آڏا
اڇاڻو پڙساگر کان- جو آهن عيب اُٻار
ڪرشن سو ڪلتار- جو لهي سار سڀني جي

پڇڻ

- ٺل:- ڏي درشن اچي ڪوار- مل، وٽن مٿا مٿار
- ۱- ڪوئل ڪو ڪو ڪري سورج لڏ- چڪور چنڊ جو پيار
مور مينگه لاءِ پاڻ پتوڙي- سن ۾ ٽنهنڪي ٺار
- ۲- هرڻ راڳ- لاءِ پاڻ ڳائي- ٻار جو کير آهار
بشڪ، بتيءَ تي جان جلائي- هٿ جو ٺاهه ويٺار
- ۳- گج گراه ڪي ڦاڙو ڪيٽڙو- ساهه ڪڍڻ لاءِ تيار
جن ۾ جذابه ڪشت ڪال کان- آڏو وڃان اٺوار
- ۴- لاج رکي ٿو ڪبير پڳت جي- ڪاشيءَ ۾ ڪلتار
خوب ڪارائي خلق خوشيءَ مان- لائو پڳت ٺان ٻار
- ۵- ٻاهه برهه جي ٻري بدن ۾- سڪ جو ٺاهه شمار
ڪماري ڪرشن ڪي نه لڳائج- ٿون ڄاڻي ڄاڻاوار

۱- ٿڪڻ پٿر ۾ ڪٽندڙ جهنگي - پيرل ڇٽائڻ ڏار
 مٿي - پٿر ۾ ڪٽي ٺوڙ ڪڍڻ ۽ ڪڍڻ ڪري ڏار
 ۲- ٺوڙ ۽ سڙج ۽ چٽ ۾ چڪي - پٿر ۾ ڪٽي ڏار
 ۳- ٺوڙ ۽ پٿر ۽ ڪٽي ۽ ۲- چوٽس ۽ پٿر ۾ ڪٽي
 ۴- ڪڍڻ ۽ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ چڪي ۽ پٿر ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۵- ڪٽي ۽ پٿر ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي

ڪٽو

پٿر ڪٽڻ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۱- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۲- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۳- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي

پٿر

۱- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۲- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۳- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۴- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۵- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۶- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۷- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۸- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۹- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي
 ۱۰- ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي ۽ ٺوڙ ۾ ڪٽي

- ۱- ماڻا جا ٻيو جوڙ جوڙين - سڄي سمر ٿي ڪين سوراڻن
ڏکڻ لاءِ ٻيو ڏولگر ڏورين - ڪرڻ جي اڃا ڪاهي آه
- ۲- هتان هليا ويا راجا راڻي - ڪنڀرون اڪا ڪا ڪوڏي ڪاڻي
ويا جلاني جوڀن جواني - خبر نه ٿي جي ڪاڻي آه
- ۳- ستسنگ سان نه ليهن لڳائين - ڪريءَ کي نه هردي ڏيانهن
ڇو ٿو مانس جنم وٺائين - ٻچن جي ڪمائي آه
- ۴- ڪرشن ڀيتي ۽ لير لاهيو - ڇو ستسنگ بڻايو
ور ٿا ڇو وقت وڃايو - هيءَ ڏيهي پراڻي آه

شالو

ڏسي ٻيڪي خوش ٿيا - ميو وا مزيدار
طوطا بلبلين ڪوٺليون - ڪٽي ڇيهن جي ڇمڪار
ڪائين ميو خوش ٿي - ڪن ٻروءَ کي نه ٻڪار
شيد اچارين سڪ مان - هر هٿ وارون وار
ڳائين گن گوشت جا - جنهن جوڙو هئي جيسار
هيءَ قدرت سڀ ڪلتار جي - آهي اڪر اٻار
ڪرشن ڪر ديدار - ادر آدر وار اٻار

طرز :- ٻائي وسط سبت اڪالي

- ٿل :- ڏسو ٻائي قدرت ۾ ڪلتار - جنهنجو انت نه آهي ٻار
- ۱- وطن ٺٽن ۾ ساوڪ جنهنجي - گلن ڦٽن هڪڪار
لاڻا روپ ۽ رنگ بڻائي - باغ ڪيا نه بيمار
 - ۲- سمند لڏان لهرين ۾ - جنهنجي لڙ لکي وڃي ڌار
جڙ ۽ چيٽن بسن ٻڪين جي - ٻوليءَ مان ٻاهر

گر ڪڍجي گر منڇي گر ڪا لوڇي نانءُ
گر بس ٻاا نالڪا - درگهه ٺاهين نانءُ

ٻڃڻ

- ۱- ٻڃڻ: نالي الڪه جي پيرو ٿار مهندجو
 ۲- ٻڃڻ: ڳولير لي جني ڪي - ملير سند سڀني
 ڪيائون پور مولي - وها ڏک سڀني
 ۱- جڳهه جا اڏاري - دها درشتي ڏاري
 مليا مون مراڻي ٻلي ٻاڳ سڀني - ڳولير لي جني....
 ۲- هٿس ڏاڍو ڏوهي - ڪپتي ڪامي موهي
 منتن صاب ڏولي - گڏهاون گمان ڏيئي - ڳولير لي جني....
 ۳- سترڪ ليل شاعر - هير دل اندر چاه
 ڏسي جن سڄي راءِ ڪٿائون ٿاپ ٿيئي
 ۴- ڪرشن داس آهيان - چئي چا ٻڌايان
 سدا سر نوايان - شرڪ ٽڻي ويهي

شلوڪ

رکيئي ڪونه سيار - ڏاڙل ايندو اوچتو
 هير و هارائي هٿن مان - لاڳي ڪرڙا لاه
 سمجهه رکيئي ڪالڪا - ڪيئي وڃين سان چاه
 ڪال ڪڍندو ساه - ٽڙهن ڪرشن وڃندي هٿا

ٻڃڻ

۱- ٻڃڻ: جاڳ ٿيون مسافر - مٿس ڏيئي ٻائي آه
 نام چڻڻ جي - ويلا هيءُ آئي آه

پڙ نه رکين ٻڳوان جو - ٿيئين وڻين ۾ غلطان
 ڪال هڻندو اوچتو - ڪشي ڦهري ڪان
 جنهن نه ڪوٺر گهي وڌا - ماريا ڪيئن ٻلوان
 ڪرڻن اهو ارمان - وقت وڃيئي ٿو هٿن مان

ٻڃڻ

ٿل :- ڏن جو ڀڻ ۽ جوالي - ڪنهن سان ليجهه هيءَ ٺاهي
 اٿئي آخر سڀ ٺاهي ...

- ۱- ابتدا ٻاڙو چڱو ٺاهي - سڄو سوار ٿي جو آهي
- ڏس اندر ويچار ڪري - ڪرڻي ڪنهن جو ڪونهي
- ۲- اڳيان نٿل اٿئي واري - پيو ڪال اٿئي ڦهاري
- ايمان ڪرڻن ٿون چو - ڪيئن مٿ اٿئي ماري
- ۳- ڪه ستن سان لائي - ڏيئي ٻڌجي ڪي ڏيئي
- ٿوسان ساڻي ٿيندو سو - ٻڪي پريست پريست ٻائي
- ۴- ڪٿا آيو ٿون آهين - پيو ڪيڏانهن ٿون ڪاهين
- ويچار ڪيو اها او - هٿ رسيو سڀت چوانين
- ۵- هل سٿي ڪري ڏي ڪاهي - سڪه مايا ۾ لاهي
- سڀ سڄو اٿئي سدسار - هن مستي ۾ چاهي
- ۶- ڪرڻن ڪهڙو ڏانهن ٿيندو - ڇڏن ياد پريست اهندو
- دڪ ڏرڻ وڌي ٿي ڏور - سڪه سڄيئي اهندو

شاوڪ

ٻورا سٿي پٽيا - پوري جواني ڇڪي
 هندن کان ٿي هندن - وڃي هون ڪن

ڀڳن (سر ٻاڙي)

- مُرُونِ جڏهن پون ٿا ياد پيو هار عمر
 ٿل :- ناهي رڳو پيا ۾ وس ري ادا
 اندر پريتر پنهجو پس ري ادا
 ۱- سواس سواس ۾ شبد هلائي ڏس
 من سر ٿي شبد ملائي ڏس
 رڳي چاهه هي چرخو چلائي ڏس
 وٽ گهائي گرن کان گس ري ادا
 ۲- هي چرخو بنا بند سار آهي
 چئي ويدن جر سچو سار آهي
 اهو سبب سچن جو وڀار آهي
 آهي وشواسي جي وس ري ادا
 ۳- جي ئي الترمڪ له من موڙ بندن
 اوه چرخو ڪيئن هي چور بندن
 ممتا موه وڌائي له نوڙ بندن
 ڪندين ڪيئن دنيا مان جس ري ادا
 ۴- جيڪي اندر ۾ ڏيان لڳائين ٿا
 ڏڪا ڏر ڏر جا ڪمن کائين ٿا
 ڪوشن سکر سان نئون لائين ٿا
 اهي هوليڪ ۾ هر دم لهن ري ادا

شالوڪ:- هلي مائش د اهي - ڪرين ڪوڙو اهاڻ

پڄن

طرز:- عشق اڻالڳو ڏاڍو آهي، مون نه لوڪي اڳيئي ئي چيو
 آيل:- دم نه ڪريو مون کي ڏار پريو

شرط پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

۱- دٻن دٻالو دانا آهيو - مهر جو مولتي هٿڙو گهمارو

ارد پنهنجو سڀيار پريو - شرط پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

۲- ڪون ڪرمان ٿو ڪرم ڪمائي آهي اوهانڪي روشن سائي

ڪريا ڪريو ڪلتار پريو - شرط پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

۳- دٻا ڪري دم درد اوارو - پريو بهالا پريم جا پيارو

آهيو ڏڏن جا ڏاڏا پريو - شرڻ پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

۴- آهيان روشن جو مان سوالي - ڪين ڇڏيندا خاوند خالي

آهيو ارڙن آڏار پريو - شرط پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

ڪرشن عرض ڪري هٿ جوڙي

ايش-ور رهجو منهنجي اوڙي

موهن منا من ڏار پريو - شرط پنهنجيءَ ۾ رکجو سواي

شاوڪ:- جڏهن ڄاڻو آرم ڳيان - ستر ڄي سڪيا سان

راڳ نه ڊوڙش ٿي ڪي سمجهن سڀ ڪي سمان

مٿيون مٿن جي - اودا ڊوڳ - ايمان

ساڪي ڄاڻن پاڻ ڪي - ڀارو آندوان

ڪرشن ڌري ڏيان - سڪي آيا سروب ۾

کرشن نزل باري - لي سوارو سب ارک ۱

پڄن (سر ستي)

۱:- پاڻ پليو آهين پاڻ کان پمارا

چو لو چيو سڏائين - ڏکڙا پالين

۱- اصل کان آهين نون ابداسي

ارمن ٻولن ۾ واهن ٿا سبي

چو لو حير وچائين - ڏکڙا پالين - پاڻ پليو

۲- لوڳ سر ڪڍ جو ساڪي آهين

جهڙ مرڻ وارو چيو نون لاهين

اڃان به سمجهيو ناهين - ڏکڙا پالين - پاڻ پليو

۳- سگرو ڌاري ٿي سڀاڻو - موڪ من ٿي ڪهن اهاڻو

چو دشمن ڏي ٻيو ڪاهين - ڏکڙا پالين - پاڻ پليو

۴- کرشن ار جن کي لو ٻڌائي

جڳ ۾ ڪولي ڪههچو لاهي

حالي ٿرڻ ۾ پيو آهين - ڏکڙا پالين - پاڻ پليو

۵- کرشن ساڳو شمر نون آهين پلجي پاڻ کي ڏکڙ سڏائين

نون پليو ۾ من ۾ آهين - ڏکڙا پالين - پاڻ پليو

شاوڪ:- سڄي سگرن جي - مهما ڪير ڪري

دند به ڪت ڪئي ويا - ڪوي گرلڻ ٻري

انهيءَ سڄيءَ مڙ ڪئي - ڪو ٻري پند ڪري

کرشن پند ٻري - ڪو پاڻي پار امار چو

شالوڪ:- ڳجهي ڳجهارت ڳجهه جي ستر سڻائي
 ويهي پنهنجي وجود ۾ هيٺين سان هنڌائي
 ممتا مٽائي - ڪوشن ملي ڪرلار سان

ڀڄڻ

ٿل:- ڳجهي ڳالهه ڳجهه جي ستر سڻائي
 وساري ڇڏيائون ڇڪت جي نه و
 ۱- شبد سوهندڪ سڻائي - ۱-ولا ۱-رر ڀڄائي
 جيو کي ۱-رهر ڀڄائي - سڄي جوت ڳهائي
 ۲- لڙي وڙي سڙي الدر هلائي
 شبد ۱-ران ۱-من سان ٿيئي ملائي
 ۳- ۱-سري ۱-ره جي - ۱-ون ويهي وڄائي
 سڄي ڇڏيائون سڳاري - ڳهه ڳهه جيئاري
 ۴- ۱-ر ۱-پالو پياري - سڄي لڏو لڳائي
 ۱-لر روپ اودا جو ڀرڊو هٽايو
 سڄو سڪ الدر ۾ ستر لڳايو
 مڱل روپ مورف - ۱-ن الدر ملائي
 ۵- ڪوشن داس ڳايو - ڪرن ڪيان ڳايو
 سماڌيءَ سمايو - قبول ٿيئي ڪمائي

شالوڪ:- واي ڪس ڪرن ڪان - ڏس ڀاڻا وڄاري
 ره ليارو ٿپ جيان - ڇڏ ممتا کي ماري
 آمد ٻائي الدر ۾ - ڪيان ڪرن جو ڌاري

سڪداڻي ڀڄڻ

شلوڪ:- سڄي والي ستن هي - ڪي ڪي سڃا سڃاڻ
 ڪري من لڻن من ۾ - سڙو سڙو جاڻ
 رهن سدا لڏپلاس ۾ - مڙج اتي مائون
 ڪوئن ٻليار لڻ - هن - چالو ستم ڪي

ڀڄڻ

ٺل:- اصل آهيان آءُ ڪير سکر - سڄي ٻالو شاهه مرامن
 ۱- ڪامي ڪروڙي لوڻي آهيان

وڻن ٻوڙن کي چنڊ سان چاهيان
 ٻيو سڏايان سکر سکر - آيو ٻر ٻر اترائي
 ۲- چيو ٻر سکر ۾ پيد لڏو ٻالين

ٻر ٻوڙا سي ڪيئن ٻڌايان
 اولهو لنگهان ڪيئن ٿيو سکر - ڏيا ڪر ڏاڏا مرامن
 - وٽ وڃايم وڙا ويهي - ڪيئن ٻوڙ ٻاڙ کي ٻيهي
 ٻري هٿايم ٻير سکر - عالي ٿيو موان سکر عامي
 ۳- ٿر چئيءَ جو ڪوئن وڪيائون

مون به چيو سو آهيان آءُ
 ٻڙ ٻڙي وٺو ٿو سکر - اٿيءَ اردما مان ڪڍيئون مرامن

شلوڪ:- ڳجهي ڳجهارت ڳجهه جي ستر سڻائي
 وڻهي پنهنجي وجود ۾ - هيٺين سان هٿڻائي
 ممتا مٽائي - ڪوڙن ملي ڪوٽار سان

ڀڄڻ

ٿل:- ڳجهي ڳالهه ڳجهه جي ستر سڻائي

وساري ڇڏيائون جڳت جي نه وائي

۱- شيد سوهنگ سڻائي - ٻولا ٻرڻ پڄائي

جيتو ڪي ٻرهر ٻڌائي - سڄي جوت جڳائي

۲- اڙي وڙي سڙي اندر هلائي

شيد ٻرڻ مان سان ٽپي ملائي

ٻڌري ٻرهر جي - مون ويهي وڃائي

۳- سبق ڇڏيائون سڳاري - جڳا جڳهه جيئاري

امر ٻيلاو پياري - سڄي لڏو لڳائي

۴- لام روپ اودا جو ٻڌو هٿايو

سڄو سڳو اندر ۾ ستر لڳايو

منگل روپ مورف - من اندر ملائي

۵- ڪوڙن داس ڳايو - گون گيان ڀايو

سماڌيءَ ساهو - قبول ٿيئي ڪمائي

شلوڪ:- وڻي گس گون کان - ڏس باڙ وڃياري

ره ليارو ٺپ جيان - ڇڏ ممتا ڪي ماري

آند پائي اندر ۾ - گيان گون جو ڌاري

سکداڑی پھرن

شالوڪ:- سڄي واڳي ستن هي - کي کي سڃا سڃاڻ
کري من کس من ۾ - روپ - رو جاڻ
رهن سدا لڏياس - مؤج الستي مائس
ڪرشن بهار کس - جن چالسو ستنام کي

پڄن

٧٧: اصل اهيان آءِ صغير سنگر - چي ڳالھ ڏٺايم سوامين

۱۔ مکامی کروڑی لوہی آہیان

وشین اورین کی چٹ سان چاہیان

یہو سڈا ایساں سمجھ متکو ۔ اے ہر پرہیزگار

۲۔ جیو ترعرہ ہمد لو ہالیاں

پرم پولا سي ڪوئن پٺاڻان

اور ہوں لنگھان کے معنی ٹھہر جانا۔ دیا کریو داتا رام

- وقت و جائزہ دینا بھی۔ کمین پرویز بان کی بھی

پری ہتایم اور متکر۔ ہائی لیو مولسان متکر ہائی

۳۔ ناوا چلی، جو کرشن رکالو

— مون ايس چيو سو آسمان ۲۲

دعای پناہی و اوقیر - حکر - الہی - اردیا مان کلا نون سوامین

ان ليون بالون هر لا علي نه لئو لاسي داس زمان
 ۳ دوها C:- ديو دايچ دان وس بي - چاهين جو كليان
 پالين د اکشريه کو - دمن ، ديا لي دان
 ۲ دوها:- دو پالن کو لول مې - جو چاهين کلماط
 لارائو اک موم کو - دوجا سري لکوان
 ۱ دوها:- سب ذومن کو چوڑ کر - اکشرن مير هو
 چتا نج سب پاپ لي - مکس ک... ۰ ۱ ۲

کیان ڏيئي ٿيڙو پنجسج - ٿڌن جو ٿڪاري نون
 ۵ ڏين ڏيڻو ڏاڻا ڪوڙن - پڙجل ٻار اڪاري نون
 ٿرڻ اچي نون ٿو اسانکي - ڏوڙن ڏي ٿڪاري نون

ايشور پوايتي ۽ ٿڌ سولو اپاء

۱. دوهان ڏيئي، ڪها، شروعات، ٿر - ڏي وڌا اڪروڻ
 سڀي، اچوڙي، ڏور ڏس - ڏي ٿڌ ٿڌو سوڻ
۲. دوهان شروعات، ڪيڙي، سڀي ٿڌ - پڌ سڀي ٿڌو
 اچي، وڌي، ڏاڻا ڏس - ڪي سڀي ٿڌو
۳. دوهان پسر پسر آسڻ ساڌ ڪر - پراڻا ٿڌو اڪس
 پسر ٿڌو ڏاڻا، ڏي ٿڌو - سڀي ٿڌو ٿڌو
۴. دوهان اس اڪار سڀي - سڀي ٿڌو سڀي ٿڌو
 سڀي، پڌ، سڀي، ڏاڻا، ڏي، ٿڌو، پڌ اڪار
۵. دوهان سڀي، پڌ، پڌ، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي اچي ٿڌو - ٿڌي ٿڌو ٿڌو ٿڌو
۶. دوهان ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي ٿڌو ٿڌو - ٿڌو ٿڌو ٿڌو ٿڌو
۷. دوهان ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي ٿڌو ٿڌو - ٿڌو ٿڌو ٿڌو ٿڌو
۸. دوهان ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي ٿڌو ٿڌو - ٿڌو ٿڌو ٿڌو ٿڌو
۹. دوهان ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي ٿڌو ٿڌو - ٿڌو ٿڌو ٿڌو ٿڌو
۱۰. دوهان ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو، ٿڌو
 ان ٿڌي ٿڌو ٿڌو - ٿڌو ٿڌو ٿڌو ٿڌو

سان مولڪي ياد آهن. هي رائي! جڏهن ا. لون مهمن جا
 دڪ وسري ويندا، تڏهن مان توهان سان گهر هلندس.
 گرپ جا دڪ ٻڌي سسار ۾ دود. درشتي ٻڌا ٿي
 اٿم ۽ آند جي جاءِ چالي اٿم. جڏهن راجا ائين چيو
 تڏهن رائي ۽ ٻيو نه جهڪڻ توهان کي پورو واراڻو
 آهي نه منهنجي طرفان نه موڪل الو، بيشڪ سازو بڻجو
 ۽ ارهر آند چورس وارو. ائين چئي ڪري سڀئي گڏجي
 ايشور کي پراڻا ڪرڻ لڳا:-

پراڻا

ٿل:- پورن ۾ ميسوز پريٽر پيارا - اڙين جو آڌاري نو
 ٻچن پاڻ جي پيٽ رکون ٿا - صاحب سڻ ليزاري نو
 ۱- جوت چڱو ۾ طافست نهينجي

سڀ چٽ آند ڪاري نون
 شرن توهان جي آهيون ستر - موهن مدن راري نون
 ۲- پار برهر گهٽ گهٽ پر ڪاشي

بالن ڪار پراڻڪاري نون
 آند اسان جو آه ادا سي - دڪين ڏي داداري نون
 ۳- وشيه وڪارن جو چڱو سارو

لسن جو چاڻڻهاري نون
 پراڻ سدي ڪا بهل پيارو - ستن جو سڪڪاري نون
 ۴- امر پوريءَ جو آند ايشور

آهيون اميرت ڌاري نون

۲
را ڪاڪوس جا دڪ ۽ وساري ڇڏيا. پريان گهرن
ي ڪرپا سان هائي آهي ۽ وساري بندس. گروه جي
ڪرپا سان نون ۽ هي اچن ٻڌي ايشور جو سفر ڪر.

پڇڻ

ٿل :- اٿن ٻن ٿلڪن جو مهمان. ڇو ٻڌا ٿيسن بهمان
۱- جيڪي ٿين ٿوسار وارو. آهي سڄو مطلب وارو
الٽ ويل ۽ ٿڌا سهارو. پري اچي ٿڌا پاڻ
۲- ڪال اچي ٿوسري ڪاهي. ٿو اچان اڌ کولي آهي
آخر ڪندين نون هاء هاء. پوء الٽ ٿيندين بهمان
۳- جتي مٿن جو کاڌو آهي. ۽ پاڻ جن جو وارو ٺاهي
ايشور تن کي روز رالي. جيڪي ٻيا آهن بيان
۴- ٿي هڪ ڪٽو ٿي هڪ ٿري. مٿس ٿولاء آهي ٿولي
هجي ٿو ٿي چاهي گهرستي. دڪ ايشور ۽ بهمان
۵- ڪرشن سڌو سڄ جو ڪر ٿون
ڪري واپار جيئري مر ٿون
وڃن ڪر جا ٻڌي پوء ٿون
ڌر ايشور جو ٿون ٿان

هي پٿورا وائي ا ڪر جي ڪرپا ٿان کان اڳي مون
ٻڌي ٿو ٿان پٿور ڪهڙي. هاڻ جهڙي طرح مون
مانا جي ڪرپ ۽ ٿو ٿان جيڪي دڪ سٺا آهن ۽ آهي
ٿان ٿي ٿو ٿان ٿان ڪڍون آهن سي گروه ٿي ڪرپا

مزو گهټيو - اټهن - ان سوج گهټيو - سيټن
اڏا اهي السټي چٽڻ - ڪپهه جن جي ڪن ر

ڀڄڻ

- ٿل :- ڪلجڪ مان ويو ڌرم - وڌيو پاپ وڌائي
اٿي ل - رهيو ڪوڙ - وائي سمجھه سڃاڻي
- ۱- ٿيٽي لڪو ليم رهي - ليد ل وڌائي
ٻي مڃهان دادو ٻڌيو - ٻي ماء مان ڀاڄائي
- ۲- سسار جو ڏسو وهندار - رهي ٻيٽ لڪو ٻائي
زال جو کٽيو مرد کائي - ماء ڏيئي ڪمائي
- ۳- چورن مڃهان چوري وٺي - نه ڇڏي ساڌن سڃاڻي
ڀڳتي ل - رهيو ڀڄڻ - رهي هٿ جي صڻائي
- ۴- سڃا وڃن ٿا وٺن - وٺن راپ ۽ شر لائي
ڏکڻ ڀاڄن سرن سازن - سڄي خلق مڃهائي
- ۵- گرن گرو ٻڌو ڇڏيو - ڇڏي شن ڪمائي
وڙهي مٿا وڃن ٿي - لٿون مالا لڳائي
- ۶- ڪرشن گرو ڏيا ڪريو - ڪريان مان نه وڌائي
سدا مڃهجو سٺ رهي - ڪريان ڪين ڪڍائي

هي راڻي! جڏهن راجا خوش چڱو ڀلو ٿيو، تڏهن او
ڏينهن کانپوءِ راڻيءَ هن چوڪر کي ڪاڪوس مان ڀاءُ
ڪڍي، پراڻ سان سنان ٻاڻي ڪرائي، ڀارسيڪار ڪرائي
هاس وٽس ڪرڻ لڳي. تڏهن اهيءَ جوان لون ڏينهن

مورک چوکړه. راجا مورک چوکړي حي کتا راليء
کي ټډاي لو.

کتا مورک چوکړي حي

هکړو راجا هو. ان جي رالي پي ډار ئي برش سان
پرم کړا واري هتي. هن پالهيء چي معرفت
هکړي شاعوکار جي پت کي مهتاب پر سډارو. جډهن
هو اوتې وېر ډ ايتري پر راجا صاحب سرد اچي وېر.
چوکړي چيو ډ مون کي لکاه. راليء هن کي هلمين
کاکړس جي کړليء پر لکائي چډارو. راجا بېمار هو.
لون ډېنهن لالهن دست کيدو رهيو ۽ هن چوکړي
جي مٿان دست وهندا رهيا. هو لوتې ډېنهن مها بدو
سهندو رهيو ۽ بکار کيدو رهيو ډ هي پگوان مون
کي هتان کډ. ووتې مان هس ډ لالهدس. اهر آهي
کلهکې، چر پندجو ډ ور چډي پاپ کرم بنيان کاهي
پو لنهن لي مهااما پچن پر چون لا:-

حال هن چکې جو لکيو کتاس
سروش او همڼ چډارو لوشا پر لزان
جوکې چوکړن چډارو پوکې پر پتکې
اکر نشيون چډارو لضا چډي قاصم
وژغي مټا وډان لي - ملان هت هڼ
پاچارون ډارون پر وډا وچوڙا وچون
پنچن اچار چډارو پما کور لي کډن

ٿيو ٿيئن ٿوهين ۽ پر ۴۸ آند وٺڻ لاءِ راج کان به رعب
ٿيو ۽ پر ۴۸ آند وٺڻ لاءِ مٿان راج به وڃايو. الهيءَ ڪري
مان پرار ٿيا ڪريائو ٿي ته گهر هونئي هلو.

راجا چيو ته دڪ جي لاهڻ لاءِ جيڪي پرميشور جي
شرن ڇڏي ڪنهن ٻئي جي شرن ۾ وڃن ٿا اهي مورڪ
آهن. مان الهيءَ راجا وانگر مورڪ ڪوٺ آهيان جو پرميشور
۽ ستگرن جي شرن ڇڏي، ڪنهن مٿس يا ديوتا جي
شرن وڃان، جتان دڪ پٽدا ٿئي، تنهن ۾ هميشه ستگرن
جي شرن رهي.

دوها: پورا ستگرو پيٽيئي - پوري هروي جيڪي
ڪالواندي پيرادي هسدي - وچون هروي هڪ
دوها: گر ڪيچئي، گر مڇئي - گر ڪا ليچي سان
گر اما ابا نالڪا - درگه لاهين ٿان
دوها: ٺن لوڪن ۾ جس ٿهلي - هري درشن ڏي هزار
سڀي وڌن ساڪ ڏاڻي - ڪرشن ڪئي لروار
دوها: گر ڪر ڪرشن ملي - ٽهني لوڪن جو راج
جنم مرڻ ۾ لا اچي - پالي - و سر راج

مان نه انهن ستگرن جي شرن رهندس. ٿو جيڪي
گهرو سڪ ٻڌايا آهن، سي پرميشور کان ئي مڪ ڪرڻ
ارا آهن. راجائي سڪ جيڪي ۽ آهن سي سڀ دڪ
وڃن آهن ۽ پرميشور جي پراڻي ۽ پر انڪ ڪندڙ آهن.
تنهنڪري مان اهڙو مورڪ ڪوٺ آهيان جو پڙو

سند ان کي ڳولندي مري ويا. کٽس چڙهي وري
ڪري پيا. انهن نه ٿي نه گرهان نه ڳولندي هن آند
کان نه وڃو ۽ اهو آند نه ملو. چٽن هڪ مورڪ راجا
پنهجي ڀاريءَ بت راڻيءَ ڇو وڃن نه مڃي ندرستيءَ
ڇو آند ڳولندي راجائيءَ جو نه آند وڃايو.

ڪٿا هڪ مورڪ راجا جي

هڪڙو راجا هر جيون جي گور ۾ السهه ۽ ورڻ جي
سامگري ۽ سڀ سبڙي مرضيءَ موجب هلندڙ هئس،
پر هن جي سرار ۾ ڪوڙهه ٿي پيو هو. ڪوڙهه جي
لاعن واسطي ايڪه اهاڙ نه ڪيائين پر ڪوڙهه نه لٿو.
راجا ٻڌو ته هڪڙي ڪڇريءَ وٽ ڪوڙهه جي دوا
آهي. پر هن ڇو هيءَ شرط آهي ته جهڪو. مٿان
چٽلر ڪلهي مون کان ڪٽندو، تنهن کي مان چڱو ۽ لو
ڪندس. جيڪڏهن مان ان کان ڪٽندس ته مان ان کي
ٻاهڙو غلام بڻائيندس. راجا هٽن نه ٻڌو هو ته هوءَ
وڏي ڪپڙي آهي ۽ هڪ کان سواءِ ٻئي آدميءَ کي پاڻ
وٽ اچڻ لئي ٿي. اهو سڀ حال ٻڌي، راجا اُٿي
وڃڻ جي اڃا ڪٿي، سندس پورو ٿا بت راڻيءَ ڏانهن چون
ڪٽيون چٽرايون ۽ چالاڪيون ٻڌائي سمجهائين، پر
راجا نه وڃيو ۽ هن مان چٽلر ڪيائين.
ڪيائين ڪيائين هاراڻائين ۽ هميشه لاءِ غلام بڻيو.
ندرستيءَ جي آند وٺڻ لاءِ راجا کان نه رهڻ

پښان

ټل :- هي سچو کليټ جو سسار - جدهن پر چمن جو چمتکار
۱- جا ٻررت سڀني ليد پر جو آهي

لر يا پر آهي ساڻيو سوني
اهو سمجهي ورتو ڪوئي - جهڪو واهي ڪري واپار
۲- راجه بدو لاء ڪن پيا چاهين

اڪيون ڏسڻ لاء ليهڙا پائين
لڪ چپ جهڙي خبر پڙائين - هر ڪر رس جي ڌار
۳- ديهه مٽيء جو پتلو آهي

چمن پٺان سو چرندو لاهي
ڏس کڻي نون ڌيان لڳائي - آهي الهيء جي آڌار
۴- ڪرشن چمن ري اندرون ڪوڙاون

ڪيئن پروڙي سگهندون پروڙون
لسون نازون ايمندون سوڙهيون - جيئن مردي جي آچار
دوڄاڻ :- سوامي سين سيوڪ بڙا - چارون ويد برهماڻ
سيتي ٻالڪي رام گيا - ڪرڻ گيا هندو مان

هي راڻي چڻي ويدن سيوڪ جي وڏائي چڻي آهي
نه ڪروء کان به چيلو وڌيڪ آهي - جيئن رام نه ٻل ٻڌي
لڪا پروڙ پروڙ هومان اڏامي لڪا وار - اهڙي وڏائي جن
ستڪرن وٽان هلي، تن کي ڇڏي ڪيئن گهر موٽي هلاڻ؟
راڻي چوڻ لڳي هاراج برهم گيان جهڙو نه ٿا ٿا
لشان ڏسڻ پر جيئن پيا بان، ڪيئن اوکي جهي لهي ساڌو

۴ سدرو مک واريون استروون ۽ سڌين جي ڏهڻ وارا
 نوهان کي پوسن ڪرڻ وارا بهائالون توهانجي اڳيان
 رهن ٿا. توهين وڏا پالڻاڪر آيو، ايترو سڳو ڇڏي،
 توهين ڪهڙي اندلاءِ ساڌو ٿيو ٿا؟ ٿڌين راجا اٿس
 ڏٺو نه هي رائي ٿيون مٿان به رهڻ واري ستن مان
 ڇا چاٿين؟

مولڪي ائين ستن هي رهڻي پاد ٿي پوي جو جهڪو
 هيءُ سر ائين ٿان صدقي ڪري ڇڏيان.
 شلوك:- سو هزار ٿانءِون صدقي - جو مڏهن نه ٻولن ٿڪي
 لڪ ڪروڙ ٿانءِون صدقي - جو من ٿون رکن جهڪي
 ليل پدم ٿانءِون صدقي - ڳالهه چنڊي هڪي
 ائي جهان ٿانءِون صدقي -

جو هوون سون سڏاون سڪي
 دوما:- شڪت آدرشت نه ڳيان بس - ڳيان نه بس واراڳ
 جان ٿي ٻڌل وڻند ٻڌ - ٿان ٿي ٻڌ نه ٿياڳ
 دوما:- بس وويڪ واراڳ مٿن - ٿو ٻڌ پڌڪج ٿوڪ
 غري شڪر مر شڪر و - دي واراڳ وواڪ.
 هي رائي نه چيو نه ڪهڙي آند لاءِ هيترو سڳو
 ڇڏي ساڌو ٿا ٿيو. ڏس مٿين شلوكن به راجا ٻڌڻي
 ڇا ٿو چوي؟ ڳيان ڪالواءِ اڳيان ٿان نه ٿيندو. واراڳ
 کان سواءِ ڳيان نه ٿيندو، جو سڀئي سڪن جي ڏهڻ وارو
 ڳيان ٿيندي ڇڏي، اوسان ڪڏ ڪهر موني هٿان. هي
 نه ٻڌ هيءُ سار ڇا آهي؟

- ۱- موروک سهي کين سگهي - مومل جو ماڻو
- ۲- بت او گهري سکن کاڻ - کتي ڏئي ٺاڻو
وڏو ٿي پيءُ کي ڏئي - بادر پراڻو
- ۳- ماها خاطر پاڻ ولوڙي - سگي ٿئي ساڻو
وڃي هلي هٿن مان - نه ڦري ويڳاڻو
- ۴- چوڻن پر او شونق مائي - سورعي ساماڻو
بڏي کي نه کتب ڏئي - ٺڏو وهاڻو
- ۵- ڪرشن چوي آءُ آعيان - ٺڏر ٺماڻو
گرن بدن ڪونه منهنجو - ٺار ٺڪاڻو

هي راڻي! تون چوڻن ٿي نه موني هل! ٻڌاء
سندس ۾ ڪهڙو سڪ آهي؟ ڏک ٿي ڏک آهي. سڳو
پنهجي پنهنجي سوارت جو ٻيلي آهي. هيئر مون گرن
کان گيان پايو آهي؛ منهنجو جڳت سان ڪوئي واسطو
ڪونهي، آءُ هيئر بلڪل آند ۾ آعيان. ٺڏهن ٺيڻ
راڻيءَ چيو ته چڱو مهاراج! جيڪڏهن توهانجو ار هر چمن
ڪرڻ جو پڪو اعزو خيال آهي، ته مان ڪج لشي
چوان، بيشڪ وڃي بر عمر چمن ڪريو.

ٺڏهن چوڻين راڻي هٿا ٻڏي وڃي ڪرڻ اڳي!
”ٻوان بتي، ٻرو! توهان ساڌو چوڻا ٿيو؟ توهانجي گهر ۾
مڙين جا مندر، هيرون سان جڙيل، ڪستوري ڪنگوءَ
سان اڀيل؛ ڏوئي هيرون لعلن سان جڙيل، املن جا پلنگه

ٻا ٻاجهري ٻوڪيان اولهه ان مان هڪو فائدو ڪرڻ لڳو
 ٿئي. سو پٽن کي چئي لکيائين ته موت ۽ ٻاجهريءَ جي
 ٻوڪ پٽي صاف ڪري ڇڏجو. آڏ ڇانورن جو بهج وٺي
 گو اڇان، ٿڌهن پٽن موت ۽ ٻاجهريءَ جي ٻوڪ ٺٽي
 صاف ڪري ڇڏي ۽ هو ڇانورن جو بهج وٺي آڏ ۽
 ٻئيءَ ۾ ٻوڪيائين پر پاڻيءَ نه ملڻ ڪري، سارن جو بهج
 سڳي وارو.

جيئن اهو مورڪ زهيدار سو نه سڃاڻي ٻڌهي فائدن
 کان وارو، تيئن آڏ ستن هي سنگهه ۾ اچي، گهر موٽي هٿان
 اهڙو آڏ مورڪ ڪوڏ آهيان. آڏ ستن جي سنگهه ۾ رهي
 اهرم سکر کي پائيندس. ستن جي سنگهه سکن جو سمند
 آهي. آهيءَ پر ڪار مان منهن ڇڏي ڪندس. موٽي
 ڪرڻ جي گمان کائڻ لاءِ آهي ۽ ٻاجهريءَ لاءِ آهي ۽ چوڻهه سار
 جا سکر سڀ ڏک روپ آهن.

هي رائي آهي ته ٻاجهريءَ ۾ مهينو حال نه ٿئي.

شلوڪ:- دالار جي درشن ٿي. مڙهي دلڙي آهي دلڪير
 جيءَ جلي لڳو جوش ۾. اندر آهي اڪير
 چمڪا چمڪا چور ڪيو. شاعري لاءِ شرار
 ڪرڻن ملن ٿين. هن جي نمائندگي ۾

ڀڳتن

ٿئي ٿي. ۽ ٻاجهريءَ لڳو. جيءَ ۾ ٻاجهريءَ
 ڪرڻ سڌي گمان ٿي. جيءَ ۾ ٻاجهريءَ
 ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.

ڪرشن ڳيان بنا ڪڏهن ڪين ٿري

ٿيئي لاپ اندر جا تار مٺا
هي راڻي، هريءَ جي لار کانسواءِ ڪٿي به سگه
ڪولهي. پر پوءِ جا جيڪي پيارا آهن، تن لاءِ ٻانڀا پڳوان
چيو آهي.

دوهاڻا: داس دڪي تو مٿن دڪي - آءُ اٽ ٺهون ڪال
پلڪ اک ۾ پر گهٽ هوءَ - ڇن ۾ ڪرون ٺهال

دوهاڻا: پر ٻي پيالاجو - پيئي - سڀس دڪشلا دي
لوپي سيس نه دي سڳي، ڪٿه لار پر ٻي ڪالي

دوهاڻا: پهلِي دانا شش پيا - ڇن ٿي من ار ٻيا سيس
پيچي دانا ڪر پئي - ڇن لار ڪيا بخشيش

دوهاڻا: پر ٻي بنا ٽي رڃ ٺهين - ار ره بنا ويراڳه
ستگر بنا مٽي ٺهين - من مڌا ڪا داڳه

دوهاڻا: ڪر ڪو ڪيچي ٽلڊوت - ڪوت ڪوت پر لار
ڪيت نه جالي پرنگه ڪو - ڪرو ڪر لي آپ سمان

اهڙو جو ڪرو چوراسيءَ جي ڇڪر کان ڇڏائي پر، اند
سگه ٽي واري، ٺههجو ڳيان پلائي، آءُ اوسان ڪڏ گهر

مون ٿي هلاڻ، اهڙو آءُ مور ڪه نه آهيان، جهڙو هڪ زميندار
مور ڪه هرو.

مور ڪه زميندار جي ڪٿا

ڪٿا: هڪڙو پنجاب ۾ رهڻ وارو زميندار امر لالت

جي ٻارا ڪرڻ لاءِ ڪشمير وارو آهي سندو ٻاسم تي
چالون جي ٻي ٽن ٽن ۽ پيال ڪي آهن نه مان مور

کرشن لی نہ اداس۔ رھ ایہو رھ ہی آسری

بچن

۱۔ رھ۔ ایہو رھ جی آڈار منا
چڈ لوک کوڑی جی بچار منا

۲۔ اچا لوک جی ہر لہ انکھن
عالی پورن پرم ہر ہتکھن

۳۔ کونہ ایہدلی جن لاء لٹکھن
کٹھک ہر چڈی ڈیہدلی ڈار منا

۴۔ لک واپر ایہادر واپا لال لڈی
مڈون ملک خالہ مال چڈی

۵۔ سر نہہجی سدا پوکال سڈی
پسو پور بچائمن واپہ۔ ار۔ منا

۶۔ رالوٹ کس وڈا لی پھر کیا
سی، روئدا اکھن مان رھ ویا

۷۔ چڈی راج رالوون وچ بڈیا
ہک ڈیہن سڑی لہدین چار منا

۸۔ پڈو سا زبگر وارو کپل اٹھی
کٹھک جوس پٹی میل اٹھی

۹۔ وشٹی پوکھن لاء جمل اٹھی
جن کی لالھ کیو لاچار منا

۱۰۔ لٹکامی لی جیکو کرم کری
اٹھ ہولدی ہ ہا ہر کھن ہری

ڪندو، سو پسونء مان ماڻهو ۽ ماڻهوء مان ڏيوتا ٿي-
 بولندو- ٿڌهن بالدر بالدر ڪي چيو ته اڄ نه شان
 ڪريون. شان ڪرڻ سان ٻئي ماڻهو ٿي پيا. وري ٻيو
 ٻيو آڪاس وائي ٿي ته هاڻي جيڪو ماڻهو شان ڪندو
 سو يا ته ماڻهوء مان ڏيوتا ٿيندو يا ماڻهوء مان پسون
 ٿي بولندو. ٿڌهن بالدر جو ماڻهو ٿيو هو، ٿڌهن پنهنجي
 استريءَ کي چيو ته اڄ ته مٽي شان ڪريون ۽ ڏيوتا
 بڻجئون. ٿڌهن عئل واريءَ استريءَ چيس ته هن آڪاس
 وائيءَ جو پاڻ لوهان ڪونه سمجهيو. هن هر شڪ ٿو ٻوي،
 وچن جو ٻوڙن اڙت سڦل ٿيندو آهي. ٻوڙين اڙت ۽
 ماڻهوء مان پسون ٿيڻ لاء چيو ويو آهي. ٻيئي شان
 ڪندا ته بالدر ٿي بولدا. پر مورڪه بالدر نه چيو، شان
 ڪيائين؟ ماڻهوء مان بالدر ٿي پيو. ڏيوتاڻي جي آند
 وٺڻ لاء منس چولي کان به ڪيو ۽ پنهنجي استريءَ
 کان به وٺو. ٿيڻ لوهان به ائين نه ٿئي جو ارغبر آند
 کي ڳوليندي ڳوليندي، مٿان راجا ٿي سڪن کان به ڪو.
 راجا چيو ته مورڪه بالدر شبد جو پاڻ نه سمجهو آهي.
 ڪري ڏکي ٿيو. مونکي ته ستن ائين ٻڌاو آهي ته
 ايشور جي آڌار ره، جيئن هن ٻچن ۾ ستن چيو آهي.

بشلوڪ:- گنگا جل اشمان سان - پاپ ٿين ٿا لاس

روکي مريض ڏکي ٻڻ - وڃن هڪجهڙي پاس

سنت سماگر هري ڪٿا - ڪٿي چوراسي قاس

۲- پرهر جا پيالا پي ۽ پياري

موهن مليا من کسي ماري

نيدڙو نيچ سڏائي ويا - لوڪ لڄا کي لاهي ويا

۳- وشه وڪارن کان ليا اداي

ڪاٺي ڪال اڪال جي ٿاڻي

پنج پرهر سان ڀاڻي ويا - لوڪ لڄا کي لاهي ويا

۴- صورت سڻ کي پنهنجي ڄاڻي

صاحب هرهند پاڻو سڄاڻي

صحت مهنن وسائي ويا - لوڪ لڄا کي لاهي ويا

۵- ڪرشن ڪنڌ ڏاڍن ڪوري

صورت صاف ڏاڻي نڻ اوري

لوڪون پاڻ لڪائي ويا - لوڪ لڄا کي لاهي ويا

هڙي رهڻي ڇڏهن ٿي ٿڌن پرهر سان ماڻهي

و پاڻ گرهستي، پاڻ کان ايترا ڏک ڪوڙ سنا گندا.

پهڪري پنهنجي پاران ماڻهي گهر موٽي هلائي نه هڪ

الدر جهڙي اوهان جي حالت گندي. راجا بالدر

پي ڪٿا ٻڌو.

ڪٿا بالدر جي

هڪڙي اڃاڙ لاءِ جي ڪناري بالدر ۽ بالدر

رهندا هئا ۽ ڦل ڦرلن تي مڪلاڻ سان ٿڌران ڪندا

هئا. ٻنهي جي پاڻ هر ڏاڍي پرست هئي. هڪڙي

ن من آڪاس وائي ٿي نه اڄ هن لاءِ هر جيڪو شان

اوهان کي سڳندي، سیتل چندن وغيره اسين لائيدون
 هيولسين ۽ ريشمي ڪپڙا پائيدون هيولسين ۽ اڳ اڳ.
 ۾ پوڻ ۽ گلي ۾ مولين جي هالا پائيدون هيولسين.
 سياري ۾ سوڙون پٿريون ۽ اولهاري ۾ قطن جي سجا
 وڇائي اوهان کي سمهاريون هيولسين ۽ سرورن
 ورهين جون سندريون سورهن سيدگار ڪري اسين
 توهان وٽ پينيون رهنديون هيولسين ۽ ڪچهريءَ
 دربار ۾ وڏا وڏا سڌ پڻ ۽ اوهان جي ملاقات واسطي
 ايندا هئا. ڪيترا راجا مهاراجا تهرهه جي سر تي چت
 جهلائيندا هئا، ايترن سکن کي ڇڏي، گهڙي سڪه ڪي
 اوهين چاهيو ٿا؟ انهن نه ٿي جو هيءُ سڪه نه هليو وڃي
 ۽ اهو به نه ماڻهو ڇو نه ٿي ڇڏي ڏاڍي ڪٽ آهي.
 شلوڪ:- جي سوريءَ سر ڏين - ساڙو سي سڏجن
 مرڻ جيءَ سڪه ڏک جو - سندو شوڪ نه ڪس
 پراڻي پڙائين نه پاڻ کي - هر دم لاهي لهن
 سدائين سر رهن - ڪرشن ڪڇن ڪن کي

ڀڄن

طرز: آهي گذر جو نه مڪان
 ٿل:- جهي سڃاڻي صورت ساڳي - لوڪ اڃا کي لاهي ويا
 ۱- هر دم حق جي هراڳ هلائي

پرام ۾ بندو جو پاڻ پڇاڻي

پرام ڏليا جا ٻاهي ويا - لوڪ اڃا کي لاهي ويا

دهيو، ليشن مان ستن جي دتاران آند سروب آلمان جو
درشن ڪري ڪنگال نه رهندس. چو نه ستن جي دها
سان مون اهو دس هت ڪيو آهي جتي ڏري مان نه
دک جو چڪر ڪولهي؛ سو هن ڀڄن ۾ ڪن ڏيئي اڏ
سڪي ٿي.

ڀڄن

ٺل :- اسين دس انهيءَ جا واسي. جتي ٺاهي چڪر چوراسي
۱- جتي ٺالو روي ڪو ٺاهي. رڳو سٺ چنڊ آند آهي
وٺا سٺ سڃا ٺو لائي. اتي آهي اڪند آباسي
۲- جتي ماها اودها ٺاهي. ڪراپهور جهو ڪو آهي
چڏيو خيال جڳت عي ٺاهي. ٺاهي ڪال اڪال جي ٺاسي
۳- اتي وٺ نه ٻهچي وائي. ٺاهي جاڻ لڪو اٺڇاڻي
ورلي مڙح اها ڪيئن ماڻي. جهڪو اٺي هروي اڪاسي
۴- ڪوشن داس ٻڌو دل لائي. سڀ ڪرڻيءَ چو ٺل آهي
هيڪو هيومان برهم ٺائي پوري سڪر ڪئي مهندي آهي
راجا جا وچن ٻڌي ٺي ٺاهي. ٺاهي سڀ ڪئي؛
چيائين نه جيڪڏهن برهم آند جي وٺ لاء سٺ اڻو
لا نه بلاشڪ ٺو؛ مهندي طرمان موڪل اٿو.

ٺڏهن ٺين وائي عترا ٻڌي ٺڏا ساه ڪئي چوڻا اڳي
”مهنجا مالڪ، مهنجو رڳو شڪ لاغرو. ٺوڙان کي ڪهر ۾
سڀ سڪ موجود آهن. انهيءَ کان وڌيڪ ڪهڙو سڪ
آهي، مهندي ڪولا ۾ اوئين وڃي رهيا آهن. ڪهر ۾

اوهان کي سڳندي، سیتل چندن وغيره اسين لائيندئون
 هيولسين ۽ ريشمي ڪپڙا پائيندئون هيولسين ۽ اڳ اڳ
 ۾ پوشا ۽ گلي ۾ وٺين جي مالها پائيندئون هيولسين.
 سياري ۾ سوڙڻون پٿرليون ۽ اولهاري ۾ ڦٽن جي سيجا
 وڇائي اوهان کي سمهاريندئون هيولسين ۽ سورهن
 ورهين جون سندريون سورهن سينگار ڪري اسين
 توهان وٽ پينيون رهنديون هيولسين ۽ ڪچهريءَ
 درٻار ۾ وڏا وڏا سڌ پڙش ۽ اوهان جي ملاقات واسطي
 ايندا هئا. ڪيترا راجا مهاراجا اوهانجي سر تي چت
 جهلائيندا هئا ۽ ايترن سڪن کي ڇڏي، گهڙي سڪ کي
 اوهين چاهيو ٿا؟ انهن نه ٿئي جوئيءَ سڪ ۽ عليو وڃيو
 ۽ اهو به نه ماڻو ڇو نه ڦيرجي ڏاڍي ڪلڻ آهي.
 شلوڪ:- جي سوريءَ سر ڏهن - ساڙو سي سڏجن
 مرڻ جيءَ - سڪ ڏک جو - سڏو شوڪ ۽ ڪن
 ٻارهي پڏائين نه. پاڻڪي - هر دم لڄ لڏن
 سڏائين سر رهن - ڪرشن ڪڇن ڪن کي

ڀڄڻ

طرز: آهي گذر جو نه مڪان
 ٿل:- جهمي سڃائي صورت ساڳي - لوڪ اڇا کي لاهي ويا
 ۱- هر دم حق جي هراڳ هلائي
 ٻرهر ۾ بندو ڇو باط پڄاڻي
 ڀراڳ ڏليا جا ٻاهي ويا - لوڪ لڄا کي لاهي ويا

د ځينو، کيڼ مان ستې چې د ټارډان آند سړوب آلمو چې
دوشن کړي کمال د رځنډس. چو د ستې چې دې
مان مون اهو دېس هت کيو آهي جتي دوي مال د
دک جو چکر کولې؛ سو هن پښتو د کي ټيښي دې
سکي لي.

پښتو

۱- ال: اسين دېس انهيء چاراسي. جتي لاهي چکر چوراسي
۲- جتي نالو روپ کو لاهي. رځو سب چمتو آند آهي
دېا سب سچا لږ لاني. الي آهي اکند اېداسي
۳- جتي مايا اوردېا لاهي. اکرايشور چيو کړاوي
چېدوخيال چېکس هي لاهي. لاهي کال اکال جي ټاسي
۴- الي وېد د پوهې واڼي. لاهي جان لکو اټکالي
ورلي موح اها کډهن ماڼي. چوکواپتي هروي آکاسي
۵- کورنن داس پښودل لاني. سب کړليء چو ټل آهي
چوکوچو مان پوهې بڼاي پوري سترگ کڼي مدهجي آشي
راجا چا وچن پښي ليء واڼي د چسب کڼي؛
چيائين د چوکډهن پوهې آند جي وټل لاء سب اټر
لا. بلاشک پټو مدهجي طرفان موکل اټو.

لډهن تن واڼي عتري پښي لډا ساع کڼي چوډ لکي
"پهچا مالک، مدهجو د شک لاهيو. پوهان کي کور د
سک موجود آهن. انهيء کان وډيک کټوړو سک
د مدهجو. کولا د اوهين وچي رعيا آهيو. کور د

ڪٿا مورو ڪه مورو جي

هڪڙي شاهوڪار ليڪيدار - مون جي ڪاڻ ڪو نائي .
 گهڻي مورو ڪم ٿي لڳايا هئا . سڀني جي هٿن ۾
 لوهه جا اوزار هئا ؛ سڀ جدا جدا ڪم ڪري رهيا هئا .
 هڪڙو مورو پٿر ڪڍي رهيو هو ته ان جي هيٺان هڪڙو
 پارس جو نڪر اچي ويو . پارس سان اوهه لڳل ڪري
 لوهه جو رنگ پيلو ٿي پيو ؛ مون ٿي پيو ؛ مڙي پيو .
 تڏهن مورو ڪه مورو روئي لڳو ، ايتري ۾ اهو مالڪ
 ليڪيدار اچي ويو ؛ هن کي روئندو ڏسي پڇيائين ته
 ”ڇاڪاڻ ٿو روئين ؟“

هن چيو ته ”مهراڻ ! منهنجو ڪم قصور ڪراهي . مون
 هن پٿر ٿي اوزار هڻيو ته پيلو ٿي مڙي پيو . منهنجو
 روز نه ڪائجو ، مون ڪو نه مڙو آهي .“ تڏهن اهو
 ليڪيدار ، ان کي پارس سمجهي ، اندر ۾ ڏاڍو خوش ٿيو
 پر ٻاهران هن کي ڏمڪايائين ؛ پوءِ اوزار گهرائي ڏنائينس ؛
 چيائينس ته هن سان ڪم ڪري جيڪڏهن هيءُ نه بيلو
 ٿي مڙي پيو ته ڪڍي ڇڏين . هن اهو هٿيار ان پٿر
 ٿي هڻيو ته اهو نه پيلو ٿي مڙي پيو . تڏهن اهو اوزار
 گهرائي ، انهيءَ مورو کان اهو پٿر ڪڍايائين ؛ ٻئي اوزار
 پيلا ٿي ويا هئا سي پنهنجي گهر پهچايائين ؛ هن کي
 پوءِ اوزار گهرائي ڏنائين ؛ مڙي ڪم ۾ لڳايائينس . جيئن
 اهو مورو ڪه مورو پارس کي پائي به ڪمڪار جو ڪمڪار

شلوگن:- دشمن جي وانت ۾ ويا وڌا ويا وهي
چوئيءَ چڙهما ڪمن ڪي. صاحب ڪيول هئي
من ٻڌايو مايا ۾. خالي رمزن منجهه وهي
ڪرشن رڳو ڪهي. وقت وڃايو دشمن ۾.

ڀڄڻ

لن:- دشمن ۾ اڃا وقت لا وڃايو

- ڪري سم ساهو ڀڄڻ لا ٻڌايو
- ۱- دشمن کي وڌائي. ڇڏيو جيءَ ڄاڻي
لڳيون لاک اهي. گهر. ٿا ٿاڻيو
- ۲- ورتيءَ کي وارو. بڪو ڀڄ ٻڌايو
چوسر لاهيو. جهر لا ٻڌايو
- ۳- شرم وڃڻائي. ڀڳتي ٻڌايو
لڳا لوڪ لاهي. خلق لا ڪٽايو
- ۴- ڏور کي ڇڏي جو. ڪال کي سڏي سو
ٻڌو ٿو ٻڌي ٿو. چوراسيءَ ۾ آيو
- ۵- ڪرشن ڪرڄائي. ڪرڄو رام ڪاڻي
رندڀن رس آڻي. امهو ڪال آيو.

نهن ۾ آءُ ڪو مورڪ مزور ڪول آهيان جو تڏهوڪو
چوڻ هجي، هلي چوراسيءَ جا دڪ ڏسان، هٿ وڌي
جو ڏل ٻارس وڃائي ويهي رهان، جئين هڪ مزور ٻارس
ٻائي ڪري ۽ مورڪ جو مورڪ رهيو، سا ڪٿا ٻڌ.

دوہا:- جهان ڪام تھان ٺام تھين - جهان ٺام تھان ڪام
 دولو ڪيھون ٺا ملي - رب رجبي اڪ ٺام
 هي راڻي ڏيڻ ۾ ڪھڙو سک آھي؟ پرائي امانت
 ٺيڪ بہ پرائي؟ عمر ۾ تائين ڏک - ڏيئون ڪجهہ ڏي
 ڪي نہ بہ ڏک، ڏيئون نہ بہ ڏک؛ پوءِ ڏي جي سورن
 ۾ ٻيو سڙجي - بت جي ٿيو سپار نہ ڪيندو ڪل جو ٺالو.
 ۾ جي ٿيو ڪپار، نہ ڪس والگر ماڻھو ٻي ڪي ھنڌو
 چيل ۾، نہ ٻئي لاناڻي گھر جون ھوانون کائين. ماڻا جي
 نہ اچڻ مان بہ ڏک، رکڻ مان بہ ڏک، وڃڻ مان بہ ڏک،
 مھالمان ٻڌن ائين چيو آھي:-

دوہا:- ڪير ماڻا موچي - - وھي جان سڃاڻ
 ڀاڳيھون چوڙي تھين - ۾ ۾ ماري پاڻ.
 دوہا:- مڏو تو پنڇي ٻيا - اڙ ڪر چلا آڪاس
 اوڀر هي ٿي گر ٻڙا - من ماڻا ڪي پاس.
 تھن ڪري ڇا ڪريو؟

دوہا:- امارت جو من وس ڪرو - ٻھي باس ھئي دست
 ڪاھيڪو ٻڙھ پڇ ڪرو - ڪوئن گيان گرامت.
 دوہا:- ستار ڪو چوڙ ڪر - ڪري اور ڪي آس
 ڪھي ڪير تھن لڙڪا - ھو بہ ارڪ ۾ واس.

تھن ۾ وڃين جو سک ڏک روپ آھي. جيئن ھن
 ڇن ۾ مھالما ٻڌائي رھيا آھن نہ هي جڳھاسو وڃين ۾
 روت ٺا وڃاڻو.

ڪڍڻ ڇڏو نه چڱو مان نه وڃان ٿو. گداڙي ۽ گهٽو ٿي
روڪيس پر ڪڍڻ هيٺ ڪري ٿو ڏيئي ٻار هليو ويو ۽
مڙدي سوڌو لڙهي ويو ۽ ٻڙي مري ويو. انهن ٻنهي
نہ منهنجي وچن نہ ڪي اڻهالندڙ جي سڳ وٺڻ لاءِ معان
وڃي ايندڙ کان نہ ٿي ٿو. اهي ۽ ڪري گهر موٽي
هليو، منهنجو چوڻو ۽ چوڻو. راجا چوڻو لڳو ”هي رائي سسار
جي وڃين پر ڪهڙو سڳ آهي، جو ٽن مون کي جانب
کان جدا ڪري رهي آهي؟“

شعر: ناري ٺاڪڻ لڏڪندڙي. جوت ڪٿت جي ڪا سدا
ڏي ۽ ٻراڻي سدا ڏک ڏاڻي. ڪنڊن ڪرڻ ڪنڊا لندا
ٻيهر سوال ٿو جي ٿي ڪٿار. هه هه جا ٻيا هه هه
ماها موهي سدا نہ رهي. ڪرڻ ٺاڪڻ ڪاري ادا
هي رائي! وڃين پر ڪهڙو سڳ آهي جو ٽن مڙڪي
ٻيهر وڃي رهي آهي؟ مهالو چوڻ لاڏ استوي دل چل
جي ڪا آهي، سڌا ان ڪوڙ ڪٿت جي ڪا آهي، ان
ٿي اعتبار ڪرڻو ۽ چوڻو

دو ٻانهن ٻياري ٺاڪڻي آلاءِ چل. ٻيو ٻه مڙڪا سسار
آيا ساڏو ٺاڪڻي جهه سڳ ٺاڪڻي ٻار.

دو ٻانهن ٻياري ڪي چانه ٻيٽ. انڌي هوم ٻيٽ
ڪٿن ٺاڪڻي ڪڙن ڪٿ. چوڻ ٻياري ڪي سڳ.

دو ٻانهن ٻياري ڪي راجي. سڌا ٺاڪڻي ڪر چاه
سڳ چوڙي ٺاڪڻي. ڪوڻ ڪري اٻاڙو.

ارسام جي ڏينهن ۾ لڏي ۽ مان لڙ ۽ ڏو ۽ ڪڙو
 مڙدو اچي لنگهيو. ان کي ڏسي ڪري گدڙ گداڙي
 ڏاڍا خوش ٿيا. گهڻي ڏينهن مڙدو کائي خوش ٿيا.
 هڪڙي ڏينهن گدڙ گداڙي ۽ کي چيو ته ”اسان جي
 عمر نه گاهه کانيندي مٿس گذري ويئي. اڄ نه اڃ کان
 وٺي انجام ڪريون ته اڃ کان پوءِ گاهه نه کائينداسون.“
 گداڙي ۽ چيس ته ”مڙدو ٿيستن ۾ ملندو جيستائين لڏي
 آهي، ورڏاڻا اسان جي لاءِ گاهه ئي رچيو آهي. تنهن
 ڪري اهڙو انجام نه ڪر.“ پر مورڪه گدڙ پنهنجي استريءَ
 جا پلي جا وڃن نه هجي، هڪ کان انجام ڪيو ته مان
 اڄ کان وٺي گاهه نه کائيندس. جڏهن ٿورا ڏينهن گذريا
 ۽ لڏي ۽ مڙدو نه آيو اڏهن گداڙي ۽ گهڻو سمجهائين
 ته گاهه ڪاڄ. گدڙ چيو ته مان پنهنجو انجام نه ٽوڙيندس.
 ئي ڏينهن بکيو رهيو ۽ کائڻ لاءِ ڪجهه نه مليس. چوٿين
 ڏينهن ڏاڍي زور سان ارسام بيٺي. لڏي وڃي هلي،
 هڪڙو مڙدو لڙهي لڙهي ٻئين ڪناري لڏي وڃي
 اڳو. گدڙ گداڙي ۽ کي چيو هل ته ٻار هلي مڙدو هڪ
 ڪٿي اچون ۽ ڪئين ڏينهن مڙج سان کائينداسون.

گداڙي ۽ چيو ته ڳالهه چڱي پر پهرائين ته اسان ٻار
 پهچي نه سگهنداسين جو جو پاڻي گهڻو آهي ۽ جي پهچي
 نه وياسين ته به مڙدو آڻي ڪين سگهنداسين، ڇو جو لڏي ۽
 ۾ لڪه ڪٿي آهي ۽ ارسام هاڻي به پهچي رهي آهي.

پڄن

آل:- هيءَ پڄن پري ڏاڍي آهي ٿري

منا سمجھ ڪئي نه ته ويندين مري

۱- لوڪان پڄن لڪو ڳوٺان لهندو- لڪي ماما موھ ايمان ويندو

ڏاڍن ڏکڻ سورن ۾ ويندين سڙي

۲- دوليت کي ٿارڻ دل کي ٿارڻ- پاڻ سڌارڻ مڪتي مارڻ

ڪم ڏاڍو ڏکيو منهنجا آھ ھري

۳- وشير ٻوڙ ڪمان ڪم هلائڻ- پاڻ پوڄائڻ ٿالو ڪڍائڻ

آهي راجائي سڪ ڪمن ڌري

۴- سهڻي ڪاٺا کي شمنان ڪرڻ

لاهي ڪاٺ خبر نه ٿون ويندين ٿري

ڪيس ڪرشن ولندين چنر وري

انهن ڪري ٿرھان انهيءَ سڪ جي ڳولا نه ڪراو

انھن نه ٿئي جو ٿوھن انهيءَ سڪ کي ڳوليندي ڳوليندي

معان وشعي سڪ کان نه وڃو، جيئن گدڙ پنهنجي گدازيءَ

جو چيو نه مڃي، ماس جو رس وٺي وٺي، ڪاھ کان نه

سڪندو رھيو. ٻڌو نه مان هڪ گدڙ جي آڪاڻي

ٻڌايو ٿي ۽ منهنجي انهيءَ ڳالھ جو جواب ڏيئي ٻوڙ

ساڌو بڻجرو.

ڪٿا گدڙ جي

هڪڙي اڪيلي سن ۾ هڪ گدڙ ۽ هڪ گدازي

رهندا هئا. هڪڙو پاڻ ۾ ڏاڍو ٻرير هو. هڪڙي ٿيندي

دوها:- سکه پر سمرون لسا کيو. دکه پر کيو لسان
 گهي کچر لنهن داس کي. کون سي ورياد
 دوها:- کچر چندا لوستلار کي. اور نه چتري داس
 جو کچ چتري نام بن. سوئي کال کي فس
 هي مهاراج! توهان دن آيو جو اعزي ٻڌي ڏاڍا
 کئي اٿو. هاڻ توهان کي برهم چندن ڪرڻ ڏيان ٿي.
 بلاشڪ وڃي بارود جو سمرون ڪري، پنهنجي جيون
 سڦلي ڪرايو.

ايتري پر بي راڻيءَ چيو ته مهاراج! توهان ڇا چي
 لاءِ ساڌو ٿا ٿيو؟ راجا چيو ته برهم سکه چي
 لاءِ، جو جو برهم سکه کان سواءِ وڃين جو نه
 آهي. ٿوري ساعت سکه ٿئي ٿو، پر وري دکن
 آهي. پنهنجي ڪري مان جوڳي ٿي، ساڌو مهاراجن
 برهم آندو لنڊس. راڻي هٿ ٻڌي اکين مان پاڻي آ
 ڪري چري ٿي مهاراج! اعڙو سکه نه ڪنهن وري کي
 ملي ٿو. توهان مڙئي گهر هلو، ڇو ته ٿوري ڏاڍو
 ڏکي آهي. توهان ڪرڻا ڪري هي ٻين نه ٻڌو؟
 شاوڪ:- ڏک ڏو جهڙا ٿيڻيءَ پر اوکي آهي ڪار
 ڪيو ڏين هنن سان. پنهنجو سر هڪوار
 هنن هرگز کين کي. ڏسي لکي تلوار
 ڪرڻن کن پيار. دهن جي نه ملڻ جي

پتن ۾ ٻڌايان ٿو سو ٻڌ.

نڌاوڪ :- از غيسي آواز جو - لڏو لڏو لڳو رنگ -

ممتا موه مٽي ويو - ڪرشن رعيو لسڪ

مٽي وار مستڪ ٿان - ورڏانا جو انگه

چاڪي ڪوهي جهنگ - چوساڪي سرچڻهار ٿون

پتن (سر ٻيروي)

ماروڻ - ڪر دم دم ۾ دٻار

ٿلڻ - آنءُ ساڪي سرچڻهار مٺا - هن دٻهيءَ جو سردار مٺا

۱- لڪي وڪ لڏي ۾ هلي هلي

ٺهن آشا من جي چلي چلي

جهن جو ٿي ٿو ٿن جهلي جهلي

اٿن اٿن لڏي مٺو ٻار مٺا

۲- آهوان سورج چنڊ ۽ ٿارن ۾ - ۽ جبل ڪٺائڻ غارن ۾

الڏن مٺن ڏن وارن ۾

مٺهجي چوس جو آه چمتڪار مٺا

۳- دڪ مڪ سڀئي دٻهي سوي - هلي چلي ۽ دٻهي لوي

چمتن سان ٿي ڪيان لوي - اهو ڏٺو مون کان ڌار مٺا

۴- اهو ڪرشن ساڳو روپ اٿي

چيو ويڏن جيڪو روپ اٿي

آند جهن جو روپ اٿي - ٽپي لوڪن ۾ لروار مٺا

اٿرو ٻڌي ٻيهر ٻي رائي ٿام خوش ٿي - عتر ٻڌي

پتيءَ کي چوڻ لڳي :

پچن ږ ٻڌايان ٿو سو ٻڌ.

شادوڪ:- از غيمي آواز جو۔ لڏو لڏو لڳو رنگ۔

ممتا موه مٽي ويو۔ ڪرشن رهيو لنگه

مٽي ويو مستڪ لان۔ ورڏانا جو انگ۔

چاڪي گهمي جهنگ۔ جو ساڪي سرچڻهار لون۔

پچن (سريروي)

کارو:- ڪر دم دم ڇڏڻ

آل:- آنءُ ساڪي سرچڻهار مانا۔ هن ڏيهيءَ جو سردار مانا

۱۔ لکي وهڪ لڏي ڇڏي هلي هلي

نئين آشا من جي چلي چلي

جهن جو لڏو ٿو ٿي جهلي جهلي

اڳين الڌ لڏو منهنجو پار مانا

۲۔ آهيان سورج چنڊ ۽ تارن ڀر۔ ۽ جبل گھاٽن غارن ڀر

الڌن مڏن ڌن وارن ڀر

منهنجي جوت جو آه چمتڪار مانا

۳۔ دڪ سڪ سڀيئي ڏيهي سڀي۔ هلي چلي ۽ ڏهي لهي

چمتن مان ٿي ڪيان لهي۔ اهو ڏندو مون کان ڌار مانا

۴۔ اهو ڪرشن ساڳو روپ اٿسي

چيو ويڏن جيڪو سڀو اٿي

آند جهن جو انوب اٿي۔ ٺهي لوڪن ڀر لڙار مانا

ايترو ٻڌي پهرين رائي لاه خوش ٿي۔ هٿا ٻڌي

ڇڏي لڳي:

ڪٿا هڪ ٻاڪ جي

هڪڙو غريب زميندار هو. هن کي هڪ ڪنيا ۽
 هڪ ننڍو پٽ هئا. ڪنيا هڪ شاعڪار جي گهر ۾
 پرڻهي وائي جتي ڪاٺيون ۽ مينهنون گهڻيون هيون. هن
 ڪنيا واپار ڪيو ته منهنجي پيڪي گهر ڪا ڪانءِ مينهن
 ڪانهي، پنهنجي پاڻ کي ڪولائي ڪهر مڪڻ ڪارائي راضي
 ڪري موڪليان. هن پنهنجي پاڻ کي ڪولايو، گريءَ
 جا ٽنهن هئا. سوڙ ٽڙ وڙڙي مڪڻ ڪڍي سهيل
 پاڻ کي ڄاڻائيندي هئي ۽ هڪ منهن ٽناري سندس
 هٿ تي مڪڻ جو چاڻو رکندي هئي ۽ چوندِي
 هيس ته هي جلدي ڪاڙ. اڳي هن مڪڻ ڪڏهن ڪوڙ
 کائڻ ڪيو ۽ ان کي ٽسڻ لڳو، ايتري ۾ اُس ۾ مڪڻ
 رجي وڌو ۽ اولين کان وهڻ لڳو، ٽنهن ان مورڪ ٻاڪ
 مڪڻ جو چاڻو ڇڏي اولين مان وهندڙ ڦڙا چٽيا، مٿان
 جا پيئي سرڻ، سا ڪڇ مڪڻ کڻي ويئي ۽ ڪڇ مٽيءَ
 ۾ ڪيراياءَ ۽ ٻاڪ اٿيو اتي رهندو ئي رهيو. اهڙو
 مورڪ مان ڪوڙ آهيان جو مهاڻا جي ٽال هٿ تي
 پرهم آندڪي ڇڏي، انهن جي دشمني آندروپ نري
 مائٽر آندڪي جهڙي، غميهه لاءِ رهندو رهان. اهڙو
 مورڪ مان نه آهيان. توکي خبر آهي ته آڏو ڪير آهيان؟
 مهاڻا چون ٿا ته تون ساڳي سڄ چٽ آندڪي گهٽ گهٽ ۾
 ٻاڪ، اڄما. اڄما. سو آڏو توکي پنهنجو آندڪي

ڪوشن ڪرڻا ڪٿار ملي ٿو۔ جيومان ٻهر ٻڌائي ٿو
هي راڻي ايترو سڪن جي ڏنڻا واري کي ڇڏي جي
مان ڪهر ڪٿان ۽ مورڪ ڇرائيندس۔ ڇو ته ستن مون کي
هڪ اٻرڪ مالها ڏئي آهي ۽ واپسي ٿير۔ اها ڪهڙي
مالها آهي؟ تنهن جو ورلن مک سان ڪري ٿوڪي هن
بچن ۽ ٻڌايان ٿو۔

• **பெயர்**

١٧ :- سڄي سمرلي واهي سوڙو مدرآ - هردي منجه هردي سڄي

۱۔ لیٹھن سکولوں نام سان لائج - وشہ یوگن م من لہ پلانج

ہندوان الٹی بدم چور منرا

۲۔ ستمیہ کے سان رک پرست نون پوری

مہمہ وچاء لہ سرانہ موزی

لوکے لاڳاپا نور، مہرا

۳۔ راء جي رنگ و پاڻ رنگائج۔۔ ديت ها لون مٿيا پانچ

—ہمارے ذہن سے دور مٹا

۴۔ کرشن لیسن کیں ویدیاں

گر چہ ان میں سے بہت سے

ڪرڻ کڻي جي ڪرڻ ڪرڻ، مڙا

۱۰۰ مان اهڙو مورڪو له آهيان جو هر عمر رس

لوہری آند چٹا کی لگی وجان، تون ہاٹ

شعاع جو جواب درشمال ۾ ٻڌي شامل ره.

ڪڏهن به ڪا نيندس، بگليءَ ڪهڙي سمجهائينس پر، ورڪ
 بگلي ڪين سمجهيو. آخر انجام ڪري ڇڏيائين. هرو
 هر روز اچي ڪرپن لاريلن جا، جي هس ڪيرائي
 وڃن ان جو کير چٽي گذران ڪرڻ لڳو. جڏهن سڀ
 لاريل ڪڍي ويا تڏهن بگلي بگليءَ کي چيو ته مٿي وٺ
 پر اڃان لاريل بيٺا آهن. اڄ ته اسين پاڻيءَ جي ڪير ٿيڻون.
 بگليءَ چيس ته تون به اڏاسي سگهندن ۽ لاريل
 ڇڏي سگهندن، ڇو ته اسانجي جهڙي ڪڍي آهي. پر
 مورڪ بگلو پتورڻا استريءَ جو چيو ته، ڇي، وٺ لسي
 ڇڙهي وڃو ۽ لاريل کي پنهنجي جهڙي ڇڏي ٿوري لڳو
 ته جهڙي لاريل پر انڪي پيئي ۽ لڳو لاريل پر لڪڻ ۽ آخر، ري
 وڃو. جيئن اهو، ورڪ بگليءَ جو چيو ته مٿي ڪير جي
 رس ماڻڻ لاءِ مڇين کان به وڏو، ٿيڻ اوهين به پتورڻا
 جو چيو ته مٿي، ارهائيند جي رس ماڻڻ لاءِ مٿان وڌو.
 آئند ماڻڻ کان به سڪو. الهه ڪري ڪور، وڏي هاو.
 راجا چيو ته مان اهڙو مورڪ ڪونه آهيان، جو لڏو پتور
 چوڻ، مٿي سٿسڻ ۽ برهم آلد کي ڇڏي ڏيان.

هي راڻي سٿسڻ مان ڪئين سڪو، پراڻو ٿا ٿين سي

ڏيان ڏيئي ڪجهه. تون به ٻڌ.

شعر:- درد نه سڀ دور ڪري. من جون مرادون بچائي ٿو

اڳيان اولاد، اڏو جو اڏائي. جهر، مٿي ڏک مٽائي ٿو

ڪنهن به ڪا سٿسڻ، مٿي. پراڻو ٿا ٿين سي

بگلي رهندا هئا ۽ انهي جو پاڻ ۾ ڏاڍو بهار هو. هميشه.
 مڇيون ۽ ڪڙي ٺايندا هئا. ڪماري ئي ٺارائن جا وڻ
 بيٺا هئا. هڪڙي ڏينهن اتي هس آيا ۽ ٺاريلن ۾ لوڻڪا
 هڻي ٺاريلن جو کير پيئائون ۽ ڪڇ ٻچل کير هٿ
 ڪرايائون. ٺڏهن بگلي بگليءَ کي چيو ته هي به اسان
 جهڙا آهن، کير جو ٿا پيئن؟ مڇيون چوڻ لڳا ڪائين؟ بگليءَ
 چيو ته هي اسان جهڙا سفيد ٿي نه بگلا نه آهن، پر هس
 آهن. هي کير ۾ گڏل پاڻيءَ کي جدا ڪري سگهن ٿا
 پر اسين نٿا ڪري سگهون. جيئن هڪ هنڌ لکيل آهي ته
 جهڙا اڇا بگلا ٺهڙا اڇا هس. پوءِ هس ۽ بگلي ۾
 لغات ڪهڙو؟ گڏيل کير ۽ پاڻيءَ کي جدا ڪرڻ وقت
 هس هس ٿي ٺهر ٿا ۽ بگلا بگل ٿي ٺهر ٿا. انهيءَ ڪري
 هي کير ئي پيئن ٿا. بگلي چيو ته اچو ته اسين به کير جو
 سواد وٺون.

ٺڏهن ڪرايل ٺاريلن جو کير پيئائون، ڏاڍو سواد آيو
 ڇيائون ته اسين نه اچايو مڇين جا ڪنڊا ٿا ڪائون. بگلي
 چيو ته مون مڇين جو ٺاڳ ڪيو. اچو ته سڪاپ ڪراون
 مڇيون به اسان جو پيئرون آهن، اسين کير ئي پيئنداسون.
 بگليءَ چيو ته اسان جي واسطي وڏا ٿا مڇيون ئي بڻايون ۽
 من، کير هس واسطي آهي. اسين هس کولڻ آهيون ۽
 پيءُ ڪري مان اڃام کولڻ ڪندس ۽ ٺوڪان ۽ اڃام
 ڪرڻ بگلي چيو ته مان اڃام ڪريان ٿو ته مان مڇيون

ڪوت نه هون سڪ جن به نه ان به نه ان به نه من به
 نه چپ به نه لب به نه ايرت به نائيئي !!
 نه يوگ به نه يوگ به نه سديوگ به نه وليوگ به
 دسون دسا به نائيئي !!!
 نه گيان به نه زبان به نه شان به نه مان به
 نه مان ايمان به نه ايتا، نائيئي !!
 سجن جنو هٿ سڪ واپار به واپاري جن نائيئي !!
 نهن ڪري مان هريءَ جو نام چوي سڪي ٿيندس .
 انهيءَ ڪري ساڌو گيان گو. اڏهين بهرين راڻيءَ چيو
 نه ساڌو گيتا ۽ برهم رس وارو ڏاڍو ڪن آهي .
 شاوڪ :- فقيريءَ به فڪشي - وڏو اٿي ذوال
 سڪا ٽڪرا بيڪ جا - پيو چڱو نه ملندو مال
 ليڙون لڳو آيون اڳن لي - ٻيون جنهنون بگيت جنجال
 ڇڏ ٿيون غلام غلام - اوکي فقيري ڪوشما
 هي راجن نومان ڪلف سهارو ڪري ڪول
 سگهندا . مان نروانجي بتور نا استري سهڻائي رهي
 آهيان ، ائين نه ٿئي جو برهم رس وارو واسطي مان
 وشئي رسن کان به اراس لپو واؤ . جيئن هڪڙي اڪلي
 بهنجي بياريءَ بتورف استريءَ جو چيو نه مڃي ، پاڻ
 کي ٻڌي رسن کان وڃار هو ، ٿيئن نوحين به نه اي ٿيو .

ڪٿا بگلي جي

هر راجن ! - منڊ جي ڪناري تي هڪڙو بگاڙ

برار ٿا ڪيائون پر راجا هڪ ڏي ڏهن راتين ۾،
 نه ٿو هين ساڏو ڇو ٿا ٿيو؟ راجا چيو ته هر هر سڪ جي
 اٿڻ واسطي ۽ ڇو نه سنسار جو ميلو ٻن مٿن واسطي آهي؟
 پوءِ هڪ ٻئي کان جدا ٿيڻو پوي ٿو. ٿلهيگري هي
 رائي، هي ٻچن مهالما جو پڌ:-

شلوڪ:- سڀ مسافر لوڪ - جيئن به ڙي ۽ ڇو پور
 مالا موھيو جن کي - سي ٿيا ڇڪتا ڇو -
 اوديا ڪڍي اندر مان - ٿا سڀ رڪڻان مورو
 ڪرشن سڀئي ڪوڙ - اٿي ميلو سڀ مٿن جو -

ٻچن

ٿل:- ٻن مٿن جو اٿي ميلو - هتان وينديون ٿي اڪيلو
 ۱- سڱي سائي ساڙ نه هليدا - ڪٽنب نه ٿوري ٿيلو
 مٿي ٻچاڻا ساڙي ايندا - وقت نه ڏسندا ويلو
 ۲- ڪال ٿوري ڦاٽل آيو - ساجهي ڇسڻ سوڙيو
 وٺندي پوءِ ٿا ڪين مان - هليءَ ڪنن کي ڇڏيو
 ڇا ٿو ٿو ڇا ٿو ٿو ٿو - خالي هٿ ڪٽي ٿو وينديون
 مالش چولو هتي ڇڏينديون - ڏينءَ ڪهو ٿو ٿو ٿو
 سڌا ٿي هٿ ستن جي - ميلو اٿي مالش چولو
 ٻڪرو ٿو ٿو ٿو ٿو - غافل ٿي نه ٿو ٿو
 ڪرشن ڪر ڪر ٻچن ٿو ٿو - ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 نارج ٿو ٿو ٿو ٿو - ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 رائي ٿو ٿو ٿو ٿو - ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

راڻي ۽ چيو ته منهنجي پاءُ جي چٽي آڻي آهي ته
وڃي ساڌو ٿيندس، جيڪڏهن اٽلن ڏانهن اندر
هڃي ٿي ته ملي وڃي؛ الهي ڪري روٽان ٿي. راجا
ته ٿون روڻ نه، هو ساڌو ڪو نه ٿيندو. راڻي ۽ چيو
هن جا خيال اعل کان ٿي اهڙا هئا. راجا چيو ته
سڳي ساڌو ٿيندا آهن سي ڪنهن کان بچي يا چٽي
سڳي لڳا ٿين. ويهاريءَ وان آدمي بچڻ کانسواءِ ٿي گهر
ي چڙهي وڃن ٿا.

پوءِ واراڳهن جي واٽ اٽالگهي. اٺن وشين سان واپس
دان ڌرم ۾ ڏن ڪي اٿائي. پالائون پڙ ۾ پير
سڌا سڳ ۾ سڳن سائينءَ جي. رٿن رست جا ڏيوار
ڪرشن باهه برهمڇڏهن ٻاري. لڏهن ڪندال بچڻ ۾ ڏار
چنڊون لڳل ڪو واراڳ ڪڍي. لڏهن راڻي ۽ چيو ته
واريءَ ڪهڙيءَ طرح ٿئي ٿو؟ راجا چيو ته ڏيکارين ٿا
چٽي ٻڌائين؟ راڻي ۽ چيو ته ڏيکارين ٿا.

لڏهن راجا وري سڀني کان بچيو. جڏهن سڀني چيو
ته ڏيکارو، لڏهن راجا الهيءَ ڪه ڏوليءَ ۾ سڀني راڻين
کي چرڻ لڳو ته ”اڄ کان وٺي توهين منهنجون مالا تون
آهيو. راج سڀياليو، مان وڃان ٿو.“ ائين چئي رهندو رهيو.
راڻين چيو ته راجا شايد چرڻو ٿو ڪري. پر راجا سڄ
پچ هليو ٿي ويو ۽ هڪ برهر ويٺا هئا جو دش لڏ
جو خيال ڪيائين. هيڏانهن راڻيون روان لڳيون ۽ ڏز
جو خيال ڪيائين. راجا وٽ آيون ۽ چرڻ پڪڙي ڪيئي

- شيدھن گڏيس جيهن چيس بهاري
هائڻا ٻڌاء شيدھن آھن لاهين
۷- پوساگر ۾ ٻڌيو ل مرين او
ڪوڙي ڪتب جي سورن ۾ سڙين او
نالڪهو ڏسي اٿرن ڪن ٿرين او
لغو پاڻ ڪي ٿرن سڌو سمجهائين
۸- سکر سج جي سرڪي بيماري
گرشن چڙهي ريتي خوب بيماري
الدر باغر ٿي بدحد بهاري
سڪيا سکر جي عتان ٿون ٻڌائين .

برهم چنتن

درشتاوت :- هڪڙي راجا کي چار راتيون هون ،
اڻي راجا کي گڏجي سان ڪرائيندڙن هون . هڪڙي
يهن راجا کي گرمين جي ڏينهن ۾ لڏي پائي سان
بان ڪرائي ، لڏي وائي راجا جو شرار اڳهي رهي
لي ۽ ڪنهن سبب ڪري روئي رهي هئي ۽ لڏين
۾ گرم جل راجا جي سٺل شرار ٿي پيو . لڏهن راجا
ٿي ۽ کي وڻندو ڏسي رائي سان روانا جو سبب پڇيو .
:- ڪيڙن ڏندن دل کي ڏڪايو . آب اکين مان واهين ٿي
ڪيه خراب جا ڪڙا پائي . عطر عبير لڏ ٿاين ٿي
ٻڌين ۾ ٿون دل کي ٿاري . پئي پور ٻڌائين ٿي
گرشن کولي حال اندر جو . رائي چو لڏائين ٿي .

شهد جو ڦل آهي.

۴- شهد جو ٿين ٿين اُڙهر ۾ آهي.

۵- ستوگڻ روپ هٿ ڪري شهد جو رنگ سڀيد
مڇيو ويندو آهي.

۶- شهد جو سواد منڍو آهي.

۷- جيو ۽ اُڙهر جي اڻڪتا، اهو شهد جو اُڙه آهي.

۸- سواسن ۾ اُچارڻ ۽ اڻي ڪي دان ڪرڻ (يعني
اڌ ڪاريءَ کي شهد جو اُڀدڻ ڏيکڻ) اهو ڀڄي نهن
سان شهد جو خرچ آهي.

۹- واڇو اُڙه ۽ لڪو اُڙه، اهو شهد جو وريڪ
آهي.

۱۰- ”سوهنگ“ اهو شهد جو ٺالو آهي.

۱۱- شهد کي اُچار ڪرڻ وارا ٻران آهن.

۱۲- شهد کي ڄاڻڻ واري ٻڌي آهي.

۱۳- شهد جو ساڌڪ من آهي.

۱۴- شهد جو ساڌن وائي آهي.

هي ٻيڙا ٻارهيءَ سڪرن جا وڃن ايندو جا وڃن
ڪري سمجهو. ٻارهيءَ کي دل ۾ سسو رهجي وڃي نه
ٿي خود ٻرهر ڪهن آهيان. شش سوال ڪري ٿو. ڪرو
نن ٻڌن ۾ ٻارهيءَ کي سمجهائين ٿا ته هي ٻيڙا. جهنگي
ٻولي رهندو آهيان سو ٿون خود پاڻ آهيان ۽ ٻولي جي ڪري
پاڻ کي جهنگ ۾ وڃڻ واري جهڙو سڏائي رهيو آهيان. هاڻ

کارڻ مٽيءَ جي سروب جو پروس آهي ۽ مٽيءَ مان
 ٽي سڀ آهن لڻن ٿا ۽ الهي مٽيءَ (کارڻ) جي نه
 هئڻ کارڻ ٿا لڻ (کارڻ) جي اسٽر ٿا ٻڌڻ ڪالهي.
 انهيڪري ٿا لڻ روپ کارڻ جو آبادان کارڻ مٽيءَ
 سمجهڻ گهرجي.

پرسن :- ايو امت کارڻ چاڪي ٿو چئجي؟
 اٿر :- جنهن کارڻ جو کارڻ ۾ پروس نه هجي ۽
 فقط کارڻ جي آڀي ڪري ۽ جنهن کارڻ جي لاس
 لڻ ڪا پوءِ به کارڻ بڻبو ٿي رهي، اهڙي کارڻ کي
 امت کارڻ چئجي ٿو.

مثال :- جيئن مٽيءَ جا ٿاڻ آهن ۽ انهن جو انهيڪري
 ڪيڙا، چڪر ۽ لٽ جنهن سان چڪر ڦيرائيندا آهن.
 الهيءَ کي امت کارڻ چئجي ٿو. ٺهڙيءَ طرح شبد
 جو آبادان کارڻ آڪاش آهي (چو نه شبد آڪاش جو ڪو
 آهي) ۽ شبد جو امت کارڻ سگر و آهن. چو نه سگر و
 هردي اندر شبد کي پرگهت ڪن ٿا.

(۲) شبد جو سروب - پرڪاش آهي، يعني ڪمان
 سروب آهي. ايو الهي شبد جو سروب ٺاهر گهر و آهي.
 اهڙو ڪو ڪو ٻيو ڪو به ڪو به ڪو به ڪو به ڪو به ڪو به
 سگهن ٿا.

(۳) سيمي ڏکڻ جو لاس ۽ ٻيڙ آندڻ جي پراڻي، اهو

ٿس ۽ ڄا سان پري آهه ٻيئي
ڄا ٿسي ٿيڪجي مٿي پلي وٺي. انڌا اهو اٿي اڳيان
ٿيڪڪري هي جڳياو. پهرائين ووٽڪ ڪسي ڌار ڌار
ڪر. ووٽڪ عي ۽ آهي نه.

دو عا نه. شيد ڪارڻ سڪرو عت. شيد سروب پر ڪاش.
پراڻس پر مائند ٿيل. بر عمر مانين سواس
دو عا نه. رلڪه شيد سڪوڪ. مينو شيد سواد
جيو بر عمر ڪي اٿڪتا. اوت نه ٿانين لڙاڻ
دو عا نه. سواس سڪوڪ، پر ڪو ڏها. دو وڌ عرچ اهو ڄاڻ
ووٽڪ واپار آر لڪه اوت. سوعڪ ٿار پڻان
دو عا نه. شيد اچارڪ پراڻ عي. ٻڌ عي ڄاڻ عار
شيد ڪو ساڌڪ م لڪو. ساڌن والي چسار
اوت نه. شيد جو ڪارڻ سڪرو آهي. پر ڪارڻ نه
ڪمن جو ٿيڪو آهي. عڪ آبادان ڪارڻ، پيو لڪه
ڪارڻ، الهيءَ لڪه ڪارڻ ڪي ڪي چناه ڪارڻ نه
چولدا آهن.

پرهن نه آبادان ڪارڻ ڄاڻي لو چٽي؟

اٿر نه. جين ڪارڻ ۽ ڪارڻ جي سروب جو پروس
عبي ۽ جين ۽ اٿي، استي ۽ لڪي ۽ جين ڪارڻ
جي ٿاس لڙا ٿي ڪارڻ رعي ۽ لڪي، اٿي ۽ ڪي
آبادان ڪارڻ چٽي لو. مثال نه. جين مٿي آهي. ا
مٿي ۽ ڄا ٿانر ڪارڻ روب آهن. اٿين ٿانر ۽ سندس

ڪارڻ مٽيءَ جي سروب جو پروس آهي ۽ مٽيءَ مان
 ٺهي سڀ انهن لين ٿين ٿا ۽ الهي مٽيءَ (ڪارڻ) جي نه
 هئڻ ڪارڻ ٿالون (ڪارڻ) جي اسٽرٽا ٻڌڻ ڪالهي .
 لهندڪري ٿالون روپ ڪارڻ جو آبادان ڪارڻ مٽيءَ
 سمجهڻ گهرجي .

پرسن :- اهو امت ڪارڻ ڇاڪي ٿو ڇڏجي ؟
 اکر :- جنهن ڪارڻ جو ڪارڻ ۾ پروس نه هجي ؛
 فقط ڪارڻ جي اڻپتي ڪري ۽ جنهن ڪارڻ جي لاس
 ٿيڻ کانپوءِ به ڪارڻ بڻيو ٿي رهي، اهڙي ڪارڻ کي
 امت ڪارڻ ڇڏجي ٿو .

مثال :- جيئن مٽيءَ جا ٿار آهن ته انهن جو ٺاهيندڙ
 ڪياري، چڪر ۽ لٽ جنهن سان چڪر ڦيرائيندا آهن .
 الهيءَ کي امت ڪارڻ ڇڏجي ٿو . ٺهڙيءَ طرح شبد
 جو آبادان ڪارڻ آڪاش آهي (ڇو ته شبد آڪاش جو گڻ
 آهي) ۽ شبد جو امت ڪارڻ ستڪرو آهن . ڇو ته ستڪرو
 هردي اندر شبد کي پرگهت ڪن ٿا .

(۲) شبد جو سروب - پرڪاش آهي، بعد ٿيان
 سروب آهي . ٻيو الهي شبد جو سروب ٺاهڻ گهر ٿو آهي .
 اهڙو ڪو ٻڪو جڳياسو هجي ته ان کي ستڪرو سمجهيائي
 سگهن ٿا .

(۳) سڀني ڏکڻ جو لاس ۽ ٻرڻ آندڙ جي پراڻي، اندر

ڏس ڏ ڇا سان پري آءِ بهتي
ڇا ڏسي تنهنجي مٿي پلي ورتي. - الڏا اهو اٿئي اڳيان
تنهنڪري هي جيڪي سو پوريان وڙڪ ڪي ڏاڍا
ڪر. ووڙڪ هيءُ آهي نه.

دوها نه. شيد ڪارڻ سڪرو هٿ. شيد سرويپ پر ڪاش.
پراڻس پر مالند ٿيل. پر هر ماڻهن سواس
دوها نه. رلڪه مٿو سڪوڻ. مينو شيد سواد
جيو پر هر ڪي اڻڪتا. ارمه به ٿاڻن اراد
دوها نه. سواس سڪو، پر ڪو دينا. دو وڏ ڪرچ به جان
ووڙڪ واچو. آر لڪه ارمه. سوعڪ نام پڇان
دوها نه. شيد اچار ڪ پراڻ هتي. پڌ عتي حالت هار
شيد ڪو ساڌڪ من لڪو. ساڌن وائي چار
ارم نه. شيد جو ڪارڻ سڪرو آهي. پر ڪارڻ بن
نهن جو ٿيندو آهي. هڪ آبادان ڪارڻ، پر لهند
ڪارڻ، انهيءَ لهند ڪارڻ ڪي ڪي جنا به ڪارڻ به
چولدا آهن.

پرسن نه. آبادان ڪارڻ چاڪي ٿو چڻهي؟

آڻر نه. جڏهن ڪارڻ، پر ڪارڻ جي سرويپ جو پريوش
ڇڏي، جڏهن پر اٿتي، اٿتي ۽ لهن ٿئي ۽ جڏهن ڪارڻ
جي ناس ٿي ڪارڻ رعي نه سڪوي، انهيءَ ڪي
آبادان ڪارڻ چڻجي ٿو. مثال نه. جڏهن مٿي آهي. ان
مٿيءَ ڇا ٿاڻو ڪارڻ روپ آهن. اٿون ٿاڻون پر سندس

هي ايتا رهڻي ۽ کالسواء چٽ کي شاتي ڪڏهن
 ڪن ايندي، شاتي ۽ کالسواء ڏي ۽ جو ڏيڍار ڪڏهن
 ڪوڙا ايندو. آدمي ٿوري هزار ورهيه وڌيا پڙهي
 نه شيائون ڪري، نه رت ڪري، غنائن ۾ رهي، ماڻهن کي
 وڏا وڏا ايڏيش ڪري، ڪڏهن به چٽ کي ڪڏهن آرام
 نه ايندس. اها اس، ويراڳ ۽ واپچار کالسواء ڪڏهن
 نه هڙدي ۾ شاتي نه ايندي. تنهنڪري هي ارادو ڄا
 ڀارا هن سنڀار کي مٿي سمجهي هميشه ڏهندو ره، هن
 من تي اعتبار نه رک. واپچار جي لڌار سان اڳيان جو
 لاس ڪر ۽ هن پنهنجي هڙدم ياد ڪندو ڪر.

پڇڻ (سر ڀروي)

ٿل:- مٿي ۽ ٽي آهه آهين مستان- اڪيون ڪول انڌا انسان

۱- مهل مٿي ۽ ڄا، مٿي ۽ جون ماڙيون

مٿي ۽ ڄا چوٽ، مٿي ۽ جون چاڙهيون

مٿي ۽ جون اڇليون ۽ ڪي واريون- ڏسي ڄاڻي ڪنهن ڪنهن

۲- مٿي ۽ ڄا سر ۽ مٿي ۽ جون لاريون

مٿي ۽ جو سون مٿي ۽ جون ساڙهيون

مٿي ۽ ڄا مانت مٿي ۽ جون لاريون- مٿي ۽ جو سڀ سامان

۳- مٿي ۽ مٿان آهين مٿي ۽ ۾ ويندين

وري ۱- ڏاڪل مٿي ۽ ۾ اينداسن

ڄا ٿو آڏو ڄا ٿون ايندين- ڪر ڀاڳي ڪر ڀڄ دان

۴- ڪرشن ماس مٿي ۽ چٽي ڏوي

اوهالجي لنگري اچڙ ٿي ويندي ۽ وڏي ڪا بهاري
 ٻولندي ۽ توهان سڄي ناس ٿي ويندا. ويچارا ڪر هستي
 پورڙا بندوبست ڪي ڪروڙ ۾ ڏسي اچي ٻيلا ۽ معان ڪرو
 کان پئي پئي پترو ورتا اٿئون سو ۱۰ ۽ مري وڃي ۱۰ اوه
 ولتن ڏرماوڙ ڪا ڪا ٿيندا ۽ سوڙا چارن ڇا ڪيو چار اڳاري
 ڪري سڄي شهر مان پنج سو روپيا روڪڙا ۽ سولي
 حون گهرون ڪتون ۽ پليڪ هڻڻ ۽ فراسيون آڻي سست جي
 اڳيان ٻيٽا رکي. بندوبست ڏسي ڏاڍو عوش بهو ٿئي
 روئي ۽ ڪاڏا ٻن ۽ آشرवाद ڏيڻ لڳو ۽ پگوان لوڻان ٿي
 سهار پترا ڏيندو ۽ جهڙو ڏن ڏيندو ۽ وڙگار سڙو ڏيندو
 اوهالجي لنگري ۽ ۱۰ بهاري ڪا ٻولندي ۽ سدائين سڪي
 هوندا. ۱۰ ٿين آشرवाद ڏيئي هليو ويا.

۱۰ مون سگرن کان هڪ جوڙي پڇيو مهاراج ههٽري
 قدر وڏي ودوان ۽ وڏي مالداري پاري بندوبست ڪي
 ۽ ارب ۽ ڪروڙ ۽ ٻين وڪارن ٿي سهار ۽ ٽهندو ڪهڙو
 سبب آهي؟ تڏهن سگرن مون کي سمجهائي ڇڏو ته
 اڃا، مٽيءَ جي پٿارل شينهن جي واس ۾ پڪي گهر ڪن
 ڪندا آهن ڇا؟

يعني لڙيو ٿي گهر ڪندا آهن. ۽ لند ۾ وڻل ۽ غل
 ڳالهائيندڙ ماڻهو ۽ هي گهر کي چور ڪن ٿيندا آهن ڇا؟
 ٽين جڳي ۽ ۱۰ شيتا ڪالواءِ بندتن ۽ ودوانن کي وڪار
 ۽ ۱۰ آه ڇا؟ يعني ضرور ٿيندا.

۳- وقت وچايم ورتا واهي

کين پر وڙيم سان واهي
۴- لالو چني جو گرشن رکيانون

مون نه چيو سو آهيان آئون
پوء پئجي ورتي ستگر - کانو غريب جي عا غلاي
ستگر پئجي پگت کي ٻڌائين ٿا :-

در شالست :- هڪڙي دفعي هڪڙو بندت ڪاهي
مان پڙهي وڌوان ٿي هڪ شهر ۾ آيو جتي ڏاڍا سندر
و ٻاڪيان ۽ اُپدش ٿي ڪيائون، جنهن جي واکيان ٻڌڻ
لاءِ هزارين ماڻهو اچي ڪٺا ٿيا ۽ گلن جون ورڪائون ٿي
ڪيائونس. جڏهن (۱۵) بندرهن ڏينهن پورا ٿيا تڏهن
آدمين کي هڪڙي سان چوڻ لڳو ته مون کي پيٽا ڏرو.
ويچارا ڳولڻا ڪينوار سو مهاراج جي چالاڪيءَ کي ڪٿان
ٿا سمجهن ۽ پئجي شڪتي الوار ڪن پئجي، ڪن سڀ
دوبار، پيٽا رکي، ڪن نه ڏيکيو، پيٽا اٽڪل ڏيڍ سو
ڪن اچي ٿي. بندت ڏسي ڪري اچي ڪاوڙيو. آدمين
کي چوڻ لڳو توهان اتي شردا دشت آهيو. مون
توهان کي ۱۵ ڏينهن ۾ هزارين اُپدش ٻڌايا، توهان
آر ماڻهن فقط ڏيڍ سو روپيا پيٽا رکي آهي. سو
روڻ ۾ پير جلي، روڻي نه پيو کائي، روپيا پير
ڪري، ڪاهي پيو چوي ٿو ته ٿورن ڏينهن ۾

پڙهندو ٻا ٻڌندو سو ڪرڻ جي دکن کان پڇندو، ان
جي چوراسي ڪٽي ويدي، لڙڪ کان پڇندو. اهي
ڇوڇن ارڇن سري ڪرڻ جي مڪ مان ٻڌا. ٺهڪري
گرو دڪشڻا وٺڻ اٽل ڪور آهي. ڪرڻ ڪيٽا ساهيس.
جيئن ويد ۽ ٻيا شاستر ٻڌ ڇوڇن لا نه مايا جي چنڊ لاه
۽ پرمانيءَ جي پراپتيءَ لاءِ آيا ۽ سڄا سکر ٻڌائي سگهن
ٿا، جو جهڳڙو چنڊ ساڌن سهند، پريم سان ڪرڻ وقت
اچي ڪري هڪ ٻڌي سکرڻ ڪسان پڇي ٿو، نه آه
ڪير آهيان؟ جيئن هن پڇن ۾ چيل آهي.

شلوڪ:- دٻا ڪرو هن داس تي. منهنجا سکر دٻن دٻال
پنڪي پورو ۽ وڻين ۾. هيٺا ليا ٿا. هر حال
جي پورو ڪرو پيد نه چاڻي. ٽالس موءِ جنجال
ڪري پلايو پال. ڪرڻ ٻڌا روايت ڪا

پڇن (سر ڏناسري)

ل:- اصل آهيان آه ڪير سکر
جي ڏانهن شاوهر سرامي
۱- ڪامي ڪروڙي ٿوڻي پايان
پوڻ وڻين کي چم سان چاهيان
پرو مڏايان سير سکر. آهيرو پورو اترامي
۲- جيرو پريم ۾ پيد ٿو پايان
پرو پولا ڪيئن پلايان
سر لنگهان ڪيئن گهير سکر. دٻا ڪرو دٻال سرامي

لوگيه آهي. لهڙي طرح ڪرداري ۾ گروه جي پڳ
ڪرڻي اڃا شيوا ڪرڻ لوگيه آهي.
جيئن سڀني لکين ۾ گمگا لڏي سرشت آهي، سڀني
ورن ۾ اڳاڏشيءَ جو ورت اُٿر آهي، جيئن هي ارجن
سڀني شپ ڪرڻ ۾ گروه جي شيوا اُٿر آهي. ڪرو دڪشا
کان سواءِ ٻراڻي بسن جون ٻوٽيون پائي ٿو. جي ٿور ۾
ڪري، ۽ ٻه بسن جي چوڻا پوڳي ٿو. چوراسيءَ جي
چڪر ۾ پٽڪندو رهي ٿو.

سار ڪتاڙي ۾ مهاڻاڻن چيو آهي ته:-
اڄه ڪر منتر ڏرڻي هئي - ڪرو اودها گهاٽ
پيار ڏيت ڪر منتر جو - سڏي لڙڪي جاٽ
ارجن پڇڻا لڳو:- هي سري ڪرشن جي! ڪرو دڪشا
ڪهڙي وستو آهي؟

شري ڪرشن جي چوڻا لڳو:- هي ارجن! ذليه ٻنجر
لڏهندڙ آهي، جو هي سڙال پڇندو آهي. ٽون ذليه آئين،
ڪرو دڪشا ۽ اکر آهن. هري رام الهن اکرن کي ڪرو
چوالي ٿو. اهو چيني ورڻن کي جهڻ سرشت آهي. هي
ارجن! گروه جي جو شيوا ڪري ٿو سو مڏهنجي چو شيوا
ڪري ٿو. مان ان کي ٻنن بعد راضي ٿيان ٿو. اهو
چوراسيءَ کان چٽي وڃي ٿو. جڏهن مرن جي لڙڪ ۾
وري ٿر اچي.

هي ارجن:- لڏهنجي ۽ مڏهنجي سدوان کي جو ٻراڻي

ٻڌڻ جي آهي. ڪرو ڪٿڙو ڪجي؟ جنهن سڀ اندازن
جيتيون آهن. جنهن کي سڄو سنسار ايشور روپ ۾ نظر
اچي ٿو. سڀني جڳهه جي وسعت کان آڌاس آهي. اهڙو
ڪرو ڪجي جو ايشور کي جائز وارو ڪجي. اهڙي ڪري
جي هر طرح شيوا ڪرڻا ڪورجي.

هي ارجن! جو ڪرو جو ڀڳت آهي سو منهنجو ڀڳت
آهي، جو ڀيرائي ڪروءِ جي سمڪ وڃي منهنجو اچڻ
ڪري ٿو، ان جو ڀڄڻ ڪرڻا سٺل آهي.

جو ڀيرائي ڪروءِ کان ٻي مک آهي تنهن تي ستن ٻولڻ
جي مارڻ ڇڏيو ڀاپ آهي.

ڪروءِ کان جيڪو ٻي مک آهي تنهن جو روشن ڪرڻ
يوگه آهي. ڇڏي طرح شراب جي ڀرڻ ۾ گنگا جل
وڃهڻ سان اڀرڻ جهڙي ٿو، تنهن ڪروءِ کان جيڪو ٻي مک
آهي تنهنجو ڀڄڻ ڪرڻا سڌا اڀرڻ آهي. ان جي ستن
جو ڄل ٺهڻا ٻي ٺهڻا ٿي ٿو. هو جيڪي نه ڪرم ڪري
ٿو سي سٺل آهن. ڪڪڙ، ڪالو، سونڙ، گداهه آهي
سڀئي جهڙيون خراب آهن، پر انهن کان نه نالو ڪري
جوڻ ڪوئي، انهن سڀني ڪوئين جهڙين کان اهو منهن ڪوٺارو.
آهي جنهن جو ڪرو ناهي. ڪروءِ کان سواءِ ڪٿي نه ٿيندي،
هر ٻڪ ٿي ٻڪ ٿي ٿو ويهندو. ڪرو دکڻا کان سواءِ
سڀ ئي ڪرم سٺل آهن.

هي ارجن:- چئي ورتڻ کي منهنجي ڀڳتي ڪرڻ

ڪٿي مالهائون ڪن جي چڙهائي ٿي
 ڪٿي هار سينگار ڪرائي ٿي
 ڪٿي گيان سندو گلداز ادا - هيءُ عجب ...
 ۸ - ڪٿي دسرف بهال سڏائي ٿي
 ڪٿي ڪس لاءِ ڪال سڏائي ٿي
 هتي ڪرشن لال سڏائي ٿي
 سڀ ڪلهه جو وهندو ادا - هيءُ عجب ...

گرب گيتا ۾ ارجن سري ڪرشن پڙوان کان پڇي ٿو
 ته هي پڙوان! سري ڪرشن جي، اوهان ٻار ارحم آهيو،
 توهان کي منهنجي وار وار امشڪار آهي. انهي توهان کي
 مان پنهنجو سڀئي ڄاڻندو هوس ٻي-هر هنتر ٻي-هر دور
 جو روپ سمجهان ٿو. هي ٻي-و، ڪرو دڪشطا ڇا ڪري
 چون ٿا؟ سو ڪرڻا ڪري هون ڪي ٻڌايو؟
 سري ڪرشن چون ٿو:-

هي ارجن:- توکي ذليواد آهي، وري وري توکي
 ذليواد آهي. توهن جو مانا پتا به ٿي نه آهي، جڏهن جو
 اهڙو پتر آهين جو ڪر دڪشطا پڇي ٿي؟

هي ارجن! ساري سنسار جو ڪرو جگر نام آهي،
 وديا جو ڪرو ڪاشي آهي. ورنه جو ڪرو برهمڻ آهي،
 برهمڻ جو ڪرو سنهاسي آهي. سنهاسي اهيءُ ڪي پڇن ٿي
 جڏهن سڀ جو ڀاڱو ڪري، مون ۾ چمتو لڳايو آهي. سو
 جيڪو ڪرو آهي. هي ارجن! هيءُ آلهه ٽيڙان ٽيڙي

- سو قدرت جو ڪرڻ ادا - هيءُ عجب ...
- ۲- ڪٿي شاهن جو ٿو شاه ڪري
ڪٿي راجائن کي گدا ڪري
ڪٿي رالن جو ٿر لاه ڪري
ڪٿي پٽ نه پيءُ کان ڌار ادا - هيءُ عجب ...
- ۳- ڪٿي ڪنوارن جا ٿو ڪوت ڪري
ڪٿي سگهرا گهڻا ٿر ڏهوت ڪري
ڪٿي چاڙهيءَ چاڙهي چوت ڪري
ڪي گهڻيون گهمن بیکار ادا - هيءُ عجب ...
- ۴- ڪٿي پٽون لاءِ پٺائي ٿو
ڪٿي ڏينهن کان سڪائي ٿو
ڪٿي ناريءَ سان رائي ٿو
ڪٿي ٻارن مان بيزار ادا - هيءُ عجب ...
- ۵- ڪٿي حاڪم حڪم هلائڻ ٿا
ڪٿي ساري خلق ڪلائڻ ٿا
ڪٿي ٻين سان سڏائڻ ٿا
ڪٿي اي اي ڪن بیکار ادا - هيءُ عجب ...
- ۶- ڪٿي رڻدي گهر ۾ گهارين ٿا
ڪٿي کلندي عمر گذارين ٿا
ڪٿي ڀڳتون ۾ جيءُ ٻارن ٿا
ڪٿي ڏک ڪٿي دل ڌار ادا - هيءُ عجب ...
- ڪٿي پوڄا پاڪ ڪرائي ٿو

يعني ڪڇ ۾ لٿو ڪري . سڀ ڪڏهن جي هردي ۾ رهي
 ۾ اسڱر رهي ٿو . تنهن ڪري هي هومان ! سڀني جي
 هردن جو پرڪاشڪ پريورن ، اجما ، اڻاڻي سڃاڻند
 سروب رام کي ڄاڻ ۽ سامهون جا رام جي شيام سندر
 مورئي آهي اها ماڻڪ به منهنجو روپ آهي . الهيءَ
 طرح ست ۽ مٿيا جو واپار ڪر ۽ جيڪي ٻنهي ٽن
 يا ٻڌڻ ۾ اچي ٿو سو سڀ مايا آهي ۽ ائين لڳي ڪر .
 اهڙيءَ طرح سڀ هومان کي پنهنجي مايا جو سروب ۽
 رام جيءَ جو سروب جدا جدا ڪري ٻڌائيندي رهي .
 هومان به سڀ جا وڃن ٻڌي سڀ سنسار کي ماڻڪ
 يعني مٿيا سمجهي ، ان ۾ ڄاڻي ٿيا ۽ ڪندو رهيو ۽ مايا
 جو آڌڻان يعني آڌار سڃاڻند سروب کي رام جو سروب
 سمجهي ان ۾ ورهائي ٿو ڪندو رهيو ۽ هرڪ شوڪ ۾
 سم رهي . ان مان لڳي ٿو ته جيڪي ڪي ٽن ۽
 ٻڌڻ ۾ اچي ٿو سو سڀ مايا آهي .
 الهيءَ مايا جو هي پڄن ٻڌو .

ڀڳن (سر بهاري)

ٿل :- هيءَ عجب سندر اسرار ادا

جنهن جو الپ به ڪوئي بهار ادا

۱- ڪٿي جهنگل وسائي شهر ڪري

ڪٿي شهر ڦٽائي شهر ڪري

شل مالڪ پنهنجي مهر ڪري

يعني ٿارڪا کي پٿرن سميت ماريو، پر رار ڪوئي ڪم
 نه ڪيو. هو نه اُڪري آهي. سڀ ڪم ڪرڻ واري مان
 آهيان، يعني مون ئي رار ٽوڙي واري ڏينهن ۾ ڏارو
 آهي. زال ليل ڪئي آهي. وشواعت جي بگهه جي رکيا
 مون ڪئي آهي ۽ ٿارڪا کي پٿن سوڌو مون ماريو آهي.
 گوارهي استريءَ اعليا کي پير ڇوڙائي ان جو سراب مڙهي
 مون پوئو ڪيو آهي. راجا چڱو آهي. ٻيا هر شئي بهاراج
 جو ڏٺو مون ٽوڙيو آهي.

سيتا سان شادي نه مون ڪئي آهي. پر شرار جو اهيان
 نه مون ٽوڙيو آهي. سيتا سان شادي ڪري گهر ۾ ۱۲
 سال ڪم مون پوڳو آهي. پتا جا وڃن مڃي تن ۾ مون
 لواس ڪيو آهي، وارڌ ڏنڊ کي نه مون ماريو آهي.
 چاٻا هي سيتا رانڍ وٺي وڃو هو ته ان کي ڳولي پندي
 روڊن نه مون ڪيو آهي. جتا پوءِ جي ڪٿي نه مون ڪئي
 آهي. ڪڏن ڏنڊ کي ماري ان جي مڪتي نه. مون
 ڪٽي آهي. پيليءَ جا جڙا پير نه مون کاڌا آهن. سگرڻو
 سان مٽو نه مون ڪئي آهي. ٻاليءَ کي نه مون ماريو
 آهي. پيشو کي شرن نه مون ڏني آهي، ۽ لڪا جو
 راج نه مون ان کي ڏنو آهي. رانڍ کي نه مون
 ساڙيو آهي ۽ سيتا کي موٽي وٺي اچي سڪاس نه نه مان
 ڪئي آهيان. مطلب نه جو جو ڪم لوڪ رار ڇڏو پر
 نه سو مون ڪيو آهي. رار نه اُڪري آهي.

ن ٽام هور تي سري دسرت دٽاران ڪوڙ
بيست مان پيدا ٿيو آهي، اهو رام نه آهي، اها ما
يعني مايا مان آهيان. رام نه ان جي اندر سوکير
ڪي ڏسڻ وارو اُڪر نه، اولاشي، پراڻو رڳ سڄو
اباڏيءَ رهس، مايا پتا رهس، پنج باب رهس، ان
وڪارهنين، سڀني جو آتما سروب آهي. اهڙيءَ
رام جيءَ جو سروب ٻڌائي، هاڻي سڀني جي ٻڌه
سروب هومنان کي ٻڌائي ٿي.

هي هومنان! مون کي ساري جهڪ جو اُبادان ڪارن
مُڙ ٻر ڪري يعني مايا ڄاڻ. جهڪ کي پيدا ٿي مان ٿي
ڪرمان، پالمان، مان ٿي ۽ نه مان ٿي ڪرمان.
سري رامچندر جي ستا پائي سڀ ڪم مان ڪرمان
ٿي، پر اڳيالي هالڪ واکي رامچندر ۾ ڪلهنا ڪن ٿا نه.
رام هي هي ڪم ڪيا، واستوه ۾ هن ڪڇ نه ڪيو آهي.
سڀ ڪم مون ٿي ڪيا آهن، سڀ ڪم مان ٿي ڪرمان
ٿي. جو جو ڪم، مون ڪيو آهي سو هومنان ٿون ٻڌو.

اڻوڏا ۾ سورج واهين ۾ شيام سندر روپي ڏي.
روپ جهڙو ۾ مون پاتو آهي، رام نه اجما آهي. سورج
لوڪ ڇو ٿا آهن نه اڄ رام ٿو ٿي يعني رام جي جنم جو
ڏينهن آهي. اجما جو جنم لهرائين ٿا ۽ اُڪر نه، رام جي
ڪرنا ڪلهنا ڪن ٿا نه رامچندر اڻوڏا ۾ رام ليلا ڪئي
هن وشوامتر جي بکي جي رکيا ڪئي ۽ هن شترن

ڪٿا: هڪ دفعي هومان سري رامچندر جي شرن
۾ اچي چوڻ لڳو ته هي ڀڳوان! مان توهان جو داس
آهيان، مان توهانجي واستو سروب کي ڳوڻائان ۽ الهيءَ
ڪري ٻڌه سگه ۾ هرڪو شوڪ ڪريان ٿو. ڪرپا ڪري
مون کي پنهنجي واستو سروب جو روشن ڪرايو. تڏهن
سري رامچندر سيتا کي مايا جو اوتار ڄاڻي، پنهنجي
استريءَ جي ساهون ٽنڊا ڪرڻ پوک نه سمجهو ۽ واپار
ڪيائون ته مايا کي تشدد ڪرڻا بنا هومان پنهنجي اصل
سروب کي نه سمجهندو ۽ تنهنڪري مايا سروب سميت
پنهنجو پاڻ کي چوڻو ٿاڻه ڪري نه چڱو آهي، يعني
مايا سروب سميت پنهنجو سروب پاڻ ئي چوي ۽ ان سان
گڏ پنهنجو واستو سروب به هومان کي چئي ٻڌائي نه
چڱو آهي.

اهو واپار ڪري سري رامچندر جالڪيءَ کي ڇڏي
نه هومان پنهنجو شيوڪ آهي، ڀڳت آهي، ڳيان ٻڌڻ
جو لائق آهي، ان کي پنهنجو سروب ۽ پنهنجو سروب
جدا جدا ڪري سمجهاءَ. سيتا چيو چڱو مهاراج. انهن
چئي ڪري پنهنجو سروب ۽ رام جي جو سروب جدا
جدا ڪري هومان کي ٻڌائڻ لڳي.

هيءَ ڪٿا اڌائو ڏانهن اچي رام ردي اڌاءَ ۾ لکيل
ي سيتا جي هومان کي چوڻ لڳي ته ”هي
آهي جو پنهنجي ساهون هٿن پيرن آڏي الڪن

جڳيا-وء لاء اپدش

مٽي ويٽي من مان - ممتا - وه سندي چار
پٽي وٺنا پرير سان - اهد جي اوار
ڪوشن بي سب خواري - تون جدا ٺاهين ٽپ
ڀڄن

ٿل :- تون نه اهرم آهين ست روئي هري
چٽ آند لڳي ٺاهين من ڏري
- جل پر ٿوري لا تون، اڳن ٺاهين

آگاس واءو ٺاهين اهرم ٺاهين
اٺون ٺوٺن ڪي مٿان پاڻ ٺاهين
ٻت سمجهو، ڪٽي نه ويندين مري
۲- اٺون اندرون ٺا اٽهڪرڻ ٺاهين
اسٽول سوکير ڪارڻ ٺاهين
لشڪر - ٽي چورس چاهين

۳- ڏس واهي ملا وڃار ڪري
تون چنر مرڻ نه ايندين وري
ٺهڻ جي ڪرم ڪر پايو ڪير ڪري
ٺهڻ تون نه پري

۴- ڪرشن ڏهوي لا چيٽن شد آهين
ٺوٺي ٺاهي بي ڪا اڀري
لشڪري ڪر نه ڀڪو تون جيو ٺاهين
ساڳي سب جو تون گهٽ گهٽ ٺاهين
وڃار ڪر، وڃيئي بند ٿري .

گردو ڇو، اڃا، جيئن مهيني ۾ ٺاڻا پرڪارن جا
 اڻ ٻوڏا ٻڌارڪ ڏسڻ ۾ ايندا آهن، جيئن اوزي ۾
 اڻ ٻوڏو ٺاڻڪ نظر ايندو آهي، جيئن سڀيءَ ۾ اڻ
 هوندي چاندي ڏسڻ ۾ ايندي آهي، جيئن سورج جي
 ڪرڻالن ۾ اڻ هوندو روح جو پاڻي نظر ايندو آهي،
 جيئن آڪاس ۾ اڻ هوندي ٺيلائي نظر ايندي آهي،
 جيئن سڀني ۾ سڀ اسٽريءَ کي اڻ هوندو ٻهڻڇو،
 نظر ايندو آهي، جيئن پرمانا ۾ سڀار نظر اچي رهيو
 آهي. سڀ جو سڀ، سڀي جا سڱ، آڪاس جا گل
 ڪڍڻا آهن، جيئن هي سارو سڀار ڪوڙو اڻ هوندو
 نظر اچي رهيو آهي.

هڪڙو پرمانا ساڪسي ڏرڻا ٻيئي ٺهڻي وٺڻ ۾
 ٻڌو آهي. اڳي رڌڻ آهي ٺهڻ ۾ ٺوڻ ٻهڻڇو آيا
 ٻيئي ٻهڻڇو پاڻ سهڻي ٻڪي ٻهڻڇو وٺ. ٺوڻ اٿل
 آهن. ساري سڀار جا ٻڌارڪ ٺهڻجي ڌارا ٻيئي ڏي ڪڍڻ
 آهن. ٺوڻ سڌالن جا ٻڌي جوڻ آهن. هي سارو سڀار
 ٺهڻجي روڻيائي آهي. ٺوڻ سورج آهن ۽ هي سارو
 سڀار ٺهڻڇو ڪرڻالون آهن. ٺوڻ سمنڊ آهن هي
 سارو سڀار ٺهڻجا ٺاڻڪ آهن. هي سڀ ٺهڻجي آيا آهن.
 اڳي ۽ ٺهڻجي کي ڌارڻ ڪرڻ ٺوڻ ٻي ٺهڻي ٺهڻي.
 ٻيڙا ڪرڻڪن ٺهڻ ۾ ٺهڻجي لڪل آهي سو ٺوڻ
 ٺوڻ آهن، اڳي ۾ سڀ ٺهڻ.
 ٺهڻڪ:- آڻر ۾ سڀ ٺهڻ. ٺوڻ ٺهڻجي ٺهڻجي

۶۔ ارجن گيان هردي هدايو

هت چڙي ڪيو ٻڌ جو ساڍو
ارجن ڪرشن کي به گرو مڻايو

دبا ڪري چن دلڙي ناري

۷۔ ارجن جي بهڻي قبول ڪماڻي

ڪرشن چوي ٿو ويدن آهي ٻائي

ارجن جيئن ٿيندو گرو سڃاڻي

موهن ملندو مٺو نه مَراري

پيارا پريميو! پرميشور جو ڪوئي راتڪ ر
ڪواهي، جيڪو جهڙي پاوا سان ڏسندو نهنڪي ٿ
سروپ ڏسڻ ۾ ايندو. ايشور هر هنڌ واپار ڪو آهي
ساري سنسار ۾ پرميشور ائين رهي ٿو، جيئن ٿون ۾ ٿيل
ڪير ۾ ڪيهر، ڪمند ۾ مٺاڻ، گلن ۾ خوشبوءِ، شيشي
صفائي، آسمان ۾ سؤلتا، پاڻيءَ ۾ ٿڌائي ۽ باغ ۾ ٿهر
رهي ٿي ٿيئن سنسار ۾ پرميشور رهي ٿو. ايترو ٻڌي
ڪري جڳياسو ٻچڻ لڳو گردو! ٺوهان ۽ سهڻي سنسار
۽ شاستر چئو ٿا ته هڪڙو ئي پرم آتما ۽ سرو واپار
پورڻ آهي ۽ پرماتما کانسواءِ ٻي ڪا به شئي ڪانهي. جي
اها ڳالهه سچي آهي ته لاڻا پرڪارن جو سنسار ۽ طرح
طرح جا پدارتھ، مان، اُون، هي، هر، دوئيٽ ڪيئن
ٿو پاسي؟ ڪرڻا ڪري اهو سنسار مذهب جو دور ڪريو.

پڇڻ (سر ٻيروي)

- ۱- ارجن ڇڏ توڻ هڪ عڪواري
ڪڻ ۾ خوشيءَ مان گيان ڳڏاري
پنهجو ڪري ٿو پاڻ ڦاسايو
اڳيان جي اندر ۾ من انگارو
ڇڏي ڏي تون پنهنجو پرايو- پيارا ٿي ڪين آڏاري
۲- وڃن منهنجا ڏس تون ۾ وڃاري
ڪير مري ٿو ڪير ٿو ماري
ارجن ڇڏ اها ڳالهه وساري
ميٺ مٺا موه، مٺ مٺ جي ڄاري
۳- پنهنجو ڏور ٿو پاڻ کي ٿاري
ڏکڻ ڏهن ڏهن ۾ ڪڏهن ڏيکاري
من مٺا ڪان وٺ تون واري
تون سڌ روپ سڌا سڪاري
۴- پند ٻن سڀ ٻن ٻن ٻن
تو کي ارحمن چا ٿو آهي
تو اڃان پست سهڄو ٿي ٿاڻي
هڪ ٻئي ڪڻ گيان ڪٽاري
۵- ڪرم آبا ڪر دل لائي
لوپ موه ۽ وڪار وڃائي
الدر گيان جي جوڙ جاڳائي
پرنت رکي ڪر مٺا پوئاري

جڳياسوء لاء اڀديش

۹- پوکي ۽ جهڙو ٻوڙ ڪو روکي ڪونهي.
۱۰- اڀياسيء جهڙو ٻوڙ ڪو آندڻي ڪونهي.
هي وڃن ٿيندي ٿي لاء چيا اٿم. جيڪڏهن الله
موجب رهڻي رهندڻ نه ٿيندي من کي شائتي ايندي
ٻار جي رڳو ڪهڙي ڪهڙي نه ٻورن شائتي نه ٻائي
سگهندڻ.

ساڪم

رهڻي رهي ووهي سگهه ٻيرا. ورو صاحب مٿن اسڪا چيرا
مهندجا پيارا گر. ڪا ٿون ڏي نه ٿي. هي اٿم ڪيان
سڀني ڏکڻ کي دور ڪرڻ وارو ٿيڻ ٿيڻي ٻڌ. ارجن
کي سري ڪرڻ پڳوان گهٽا جي ٿيڻ ٿيڻ ٻڌ. ارجن
ٻهراڻن اڀي شاوڪ ۾ ٻڌائي رهيا آهن نه هي ارجن
سڀني پراڻن ۾ مون کي ڄاڻا ڇو موڪلي ڄاڻي ٿو اهڙو
ڇو ڪيان آهي، مهندجي مٿ ۾ اهڙي ڪيان آهي. ٿون
هٿ ڇڏي ڪري ارجن آهي ۽ مهندجا سڪاري وڃن
ٻڌ ۽ هردي ۾ وهار. الهه اڳيان کي ڇڏي ڪري، الهه
ٻڌ ڪر. هي ٻارڪ! آءُ ٿيندي ٿاندي لاء ٿوڪي ڇران ٿو.
شاوڪ :- ٻالڳ ٿي ۾ ٻائي ڪري. ٿون ٻوڙ کي ٻوڙ
مٿا موه ڇڏي مٿا. ڇو ڇو ٿون ٻوڙ کي ٻوڙ
هٿ ڇڏي هوشيار ٿي. هي وقت نه هٿان وڃاء
کٽي هردي سان هٿاء. نه ڪرڻ ڪهڙو ڪو ٻوڙ

آهي. لهندجو ئي لشچر پوڙن جي ڪامنا وارو توکي ڄم
مرڻ جي ڏينها وارو آهي؛ ۽ ارهم پاڻ وارو لشچر توکي
ارهم روپ ئي ڪرڻ وارو آهي. سڀني سندن شاسترن
و بدن جو اهر ئي سڏائڻ آهي. هاڻ لهندجي مڙج ۽ ڄڻ
بند اڏيئي ٿيڻ ڪر.

هي جڳياسو! وري ٻڌ، جي تون پاڻين نه مڏهجو
وهسوار ۽ برمارڪ ٻئي سڏون ۽ چست ڪي آرام ۽
شالتي ٿئي نه هڙ ۽ ڏهه ڦاڻهون هردي هڏاء. مون
ڏهه هزار بستڪ پڙهي، اهي ڏهه ڦاڻهون هڪ ڪيون
آهن. سي توکي ٻڌايان ٿو، ڇو جو تون منهنجو پيارو
ڀڳت آهين:-

ٻڙون، مانگڙون ٻهين اهي لس ڪي ڪاڄ
برمارڪ ڪي ڪارڻي مڏهي مانگڙا مڏي لاه

- ۱- ٻڙ وارو ماڻهو ڪهه جي بهي کان نه هڪو ڄاڻ.
- ۲- ستوشي ۽ جهڙو ڪوئي ڀڙو ڪوئي.
- ۳- اهرڪا واري جهڙو ٻيو ڪوئي ڏکي ڪوئي.
- ۴- ارهم ڏوسي ٻڙش جهڙو ٻيو ڪوئي سڪي ڪوئي.
- ۵- ڪروڙ جهڙي اهي ڪا به ڪاهي.
- ۶- ارهم چرڻ، يعني برج روڪڻ جهڙو ٻيل ۽ دوالي
ڪاهي.
- ۷- سڄار ٻڙش جهڙو ٻيو ڪو ٻڙي ڪوئي.
- ۸- سمنا واري جهڙو ٻيو ڪو ٻڙ ڪوئي.

شوڪن جي ڪاٺ اٿئي ؛ موهه جنم مرڻ جي ڪاٺ اٿئي ؛
ڇت پوکڻ جي ڪاٺ اٿئي .

سو بابا، ٻٽ ! چڱيءَ طرح پير کڻا ؛ مٿان ڪو ڪندو
نه لڳيئي ، ڪڏهن به ڪنهن گل سان پيار نه ڪري مٿان
ڪو مانجهڻ مهل روئڻو پويي .

هي سنسار سچو باغيچو آهي . جي پنهنجو سڪ چاهين
نه ڪنهن به وڻ کي نه لڙڻ، نه پن ٻٽ، گل ڦل به نه ڇن .
ڪنڊن کان به پاڻ بچاءُ ، بدور ٿي پيو واس وٺ . ڪنهن
به شين ۾ موهه نه رکي ؛ نه هٿ ڪرڻ جي ڪوشش ڪري .
موهه کي ڇڏي خود مستيءَ ۾ مست ٿي نه وڃي .

پيارا گهرهڪ :- جهڪڻ هن لون چاهين ٿو نه ٿئي ۽ سان
ملي رهان نه ديهه، ايمان ڇڏ نه پر پوءِ کي پائين . تنهنجي
هردي ۾ جهڙو ٻڪرو لشچر هوندو ٿو ٽروئي ڦل ملندڙ .
جيئن گهو نه گاهه کائيندي آهي ۽ هرڻ ۽ گڏهه به گاهه
کائيندا آهن پر گهو مان کير، هرڻ مان ڪستوري ۽ گڏهه
مان لڏ پيڏا ٿئي ٿي . اها به لشچي جي جڏ آهي . گاهه
هڪرو آهي پر جهڙو جنهن کي لشچو ٿو ٽرو ٽهنڪي ٿل
ٿئي ٿو . هن لوڪ ٿو ٽري ٻر لوڪ ۾ ٿو کي نه ڪوئي
ٻر ڪڏهن وارو آهي نه ڪوئي مڪتي ٿين وارو آهي .
نه ڪوئي اوجھي بدوي ٿين وارو آهي ، نه ڪوئي ليچ
بدوي ٿين وارو آهي . نه ڪوئي جنم مرڻ جي نه
ٿين وارو آهي ، نه ڪوئي مڪتيءَ جي سڪ ٿين وارو

۳- ڪيڏانهن هليا ويا هر ٿي ڪمپ جي - دل ۽ وڻ ٻن
ساري ڇڪت جو راڄ ڪيائون - من ۾ رکيو گمان
۴- ڪيڏانهن هليو ويو ڏهيسر والوڻ

جنهن جو لوڪن ۾ شان
الدر ڪمپ وڻ ۽ راجا - جن تي سندس احسان
۵- ڪيڏانهن هليو ويو هر شيددر راجا

ڇڏي ماڙيون مٿل مڪان
ڏرم خاطر ڪتب ڏن ڏيئي - وڃي نه وسايو مڪان
۶- ڪيڏانهن هليو ويو ڏيڻ راجا - جنهن کي هو ايمان
۷- ڪيڏانهن هليا ويا پنهنجي ٻالڙو - شُر وڻ ڏا ٻن
سدا سهاڪ پاڻ جنهي جو - ٿيو ڪرشن ڪنهيو ڪان
۸- سسار سارو هي آهي سهر - ڪڙو سندس سامان
سڌ، سورما ۽ پنڊت، ٻوڱي - ڪنهن جي هلندي ڪان
۹- ڪرشن داس سمر سمر ڇڏي پور - پاڻي پورن ڏام
ستن تر اڀريش اهرئي - پن وڻن جو پرمات

۱- پيارا ڪرمڪ :- الدر جي ميل لشڪاري ڪرم
ڪري صفا ڪر نه پام ناس ٿين، جيئن صابن سان
ڪڙن جي ميل لاهي آهي.

۲- پري واشا ۽ ٻرن ڪمن کي شپ ڪرم سان هٽاء

۳- ڪرم ۽ منتر سان اڳيان ۽ سسار روپي ٿرم
مارا، واپار سڪن جي ڪاڻ اٿي، سسار

پنهنجو پاڻ ايتريءَ ۽ ڪثرت تي نه چوڙهندو هو. نيٺ راوڻ ۽ رندي ۽ ٻي ٻي پنهنجو ايمان يعني هڪ نه ڇڏيائين. اڌڙيءَ طرح اڌڙا اڳياڻي ۽ مش، سنت ۽ روحي جيؤ ڏک ڏسن ٿا، سڄي ولس کي برباد ڪرائين ٿا پر ايمان لڻا ڇڏين ۽ چو نه چوڻ چوڻي آهي، ڏن دولت ڄام آهي، اولاد جي کوٽي ڪاهي ۽ مٿر عزيز ۽ موجود آهن ۽ ڪنهن به پدارت جي ڪمي ڪاهي ۽ نه ڏهن رانوَ وانگر اهدڪار ڪن ٿا. پر جڳهه ۽ ڪڏهن به اهدڪار ڪرڻ نه گهرجي چو نه سڄي ڏينهن هڪ جهڙا نه ٿيندا آهن. جن جن ايمان ڪيو تن جو جيڪو حال ٿيو سو هن ڀڄن ۾ ڇيل آهي.

شاوڪ:- رڳو نه رڻيءَ جيترو. الدر ۾ ايمان اچي نه ٿو ٿئي اوچتو. ٿوري ڪال ڪمان وڃي وسائيندين مڙا. ٽون مون جا به هڪان ڪوشن ڪڍ ڪمان - چوناهن ڏينهن ڏک جهڙا

ڀڄڻ

آل:- سڀ ڏينهن لاهن اڪ سمان

چو ٿا ڪريو، ادا ارمان

۱- برهما رڌر ۽ الدر هليا ويا. تهنجي ڪهڙي جان

بل ۾ لاس ٿيندي هيءَ ڪا. ٽون چار دن وهان

۲- ڪيڏائين هليو واپس ورتا. ڇهن (در) ڪيو حيران

سرڳ لوڪ بالال زمين تي - ڇهن جو هٿ اعلان

لڪر چوڻن جا چيو ڦٽڪڙ لڳا. ٽڙهن سمنڊر دولائن کان
مدد گهري ۽ دولائن چورن جن مهاڻائن جو نوا پڙاڻ ڪيو
آهي کن کان پنهنجو اڀاڙا ڪها ڪراء. سمنڊر بهرس آي
مهاڻائن هي شرن پر آڏو ٻارڻا ڪئي، ٽڙهن اگست، هيءُ
پيٽل جل لڳو شڪا ڪري ٻاهر ڪڍي ڪارو ڪري
چڙيو، ۽ سمنڊر کي سراپ ڏاڍو ٿو هائي ڪاروئي
رهندن ۽ ڪوڊ لوڪي منو ڪري نه سگهندو. اڃا
نهنجي اڀاڙا ٻڌي ڇڪي جا ڪيترن پٽن ڪرڻ سان نه
نه هيندي. سمنڊر دولائن کي ٻارڻا ڪئي نه منهنجي
ڪارڻ هئا پر سڀي دولائن چوراب ڏس نه اسان
آسمان آهون، اڀاڙا ٻڌي اسان هٽائي ٿا سگهون. اڀاڙا
سڀ سڳيا ڇڏهن اڀاڙا ٻڌ ڪرم دولائون نه ٿا هٽائي
سگهن نه باقي اسان اڏو ايمان چاهي وڃي ويٺا آهون؟
مورڪ لوڪ ايمان جي وس ٿي ايمان ڪن ٿا، جيئن رانڍ
ايمان ڪيو هو. ڪيترن هنڌ نوڪرون ڪاڏيون هٽائين.
ٻهريائين ٻاليءَ منهنجي ڪج پر ڇو، مهيا رکي ڇڏو هوس.

۲- سڱلديس شهر پر استرڻ ڪينهوڙو سڄو هي ان
کي هٿن پر اڇايو ۽ ان جي ٽڙهن سرن تي ڏيٺا ٻاري
رکي گهر پر سوچوڙو ڪيو. ۱- سهر ٻاهر هٿن سان چل
روڪي رانڍ کي لڏي ۽ رانڍ لڳو. ۴- راجا اڄ
ٿيليءَ جو ٻاڻ رانڍ تي چوڙو پر رانڍ کانءُ
جي ارم پر ٻاڻ پچائي وراڻو. چاڪا ٿي راجا اڄ

رڳو مل اُمت آهي

انراوت هائي، دنيا ڪيا، ڪلپ ارج ۽ امريت لالدر
کي ڏنائين. سڀتمڪي ڪهڙو سورج کي ڏنائين. ڪامڊ
ڳانءِ دشين کي ڏنائين. اهڙيءَ طرح الهن کي پنهنجو
بڻائين ۽ سڀني کان وڃن ورتائين ۽ ڪڏهن به پنهنجي
مٿان ڪا وڃي يعني ڪليف اچي نه پنهنجي رکيا ڪيو.
پر جنهن وقت سمندر جي مٿان هاڙي روپي وڃي آئي ۽
ڪنهن به ان جي ساعت نه ڪئي. ڀڳت جي استريءَ
ٿرڻ ڇڻ پٽيءَ کان پڇيو ته سمندر ڪهڙو باب ڪيو جنهن
ڪري هو ملي مان ڪارو ٿي پيو؟ ٿرڻ ڇڻ ڳوڙ ڳوڙ
سمندر پهرائين منڍ هو ۽ سڀ رشي مٿي سمندر جي
ڪناري تي پنهنجون ڪٽيارون ٽاهي آهن ۽ رعدا مٿا
ڇڏي ۽ طرح هاڻي ڪڍا جي ڪناري تي رهن ٿا.
سمندر سڀني ڏورائين سان ۽ ٿر ٿا ۽ ڪڍ ڪري ايمان به
ٿر جي واءِ سو دشين جي پراڻڪشيا وٺڻ واسطي پنهنجي
مڙاڏا ٿوري رات جو سڀني دشين جون ڪٽيارون
ٻوڙي ڇڏيائين.

دشي ڏاڍو ڏکي ٿيا، ٻي ڏينهن سمندر ڇڏڻ شالست
۽ آڙ ٽڙ دشين آگست مٽيءَ کي ان وقت رٿا ڪيو ۽
جو وڻات ڳوٺان جو اڀاسڪ عرو ٿيڻ سمندر کي ٿار ٿا
ڪري چيو ته اڙي سنڌ دروهي! ٿرڻ هاڻا پنهنجي
ڪڪڙ جو ڦل ٻوڙ. سو ڇا ڪيائين جو اڏائي ڳيٽون
ڪري ٻي وڻ. سمندر جي ڪڍ ڪري جبل به ٻائيٽ ٿيو.

ڪٿي نه منهنجو ڪلڪ دور ڪريو، پر گنگا نه جواب
ڏنس نه ٻيو ڪو ور گهر. پرار ٻڌ کي مان نه مٿاڻي ٿي
سگهان. آخر واپاري آلهه ٻڌي گهري. گنگا ڇو
انهن تي ٿيندو.

چندرما سري ڪرشن جي آلهه چنڊ سان ٻڌي
ڪٿي. ڇڏهن گهڙو تپ ڪيائين انهن ٻڌن ٻڌن مان ٻڌن
ٿيو ۽ ڇهائينس نه ور گهر. چندرما واپار ڪيو نه ڇهڪڏهن
ٻه ٻائين ٻڌن کان ڪلڪ لاهڻ لاءِ ور گهر ٻڌس نه شايد
گنگا ۽ شو وانگر جواب ڏئي. ٿڏهن ڇهائين نه هاراج
ٿوهين اسان جي وٽس پر اولار ولو بعد ٿي چندرما
ڇرايو. ٻڌن ڇو نه انهن تي ٿيندو. مان ڪرشن مان سان
ٿوهان جي ڪل پر اولار وٺندس. ڇڏهن ٻڌن ڪرشن روپ
پر چندر وٽس ڪل پر اولار ورتو نه چندرما اچي چوڻ
لڳو نه منهنجو ڪلڪ دور ڪريو ٻڌن ڇو نه پرار ٻڌ
ڪوئي پر ابل کرم کي مان نه مٿي ٿو سگهان.

دبوتائون به پرار ٻڌ کرم کي هٽائڻ پر آسدرت

درشتالو:- ورڻ ڏيو جو سروب سمندر آهي، جنهن
مان ڇوڏهن رٿن لکنا آهن. تن مان هڪ ٻڌن نه
هو. ورڻ ڏيو وٽس ٻڌن کي ٻڌي، ۽ ڪو سٽه ٻڌي
ڏس. ۽ شڪ ڏنو. وڌ ۽ چندرما بهادرو کي ڏٺائين،

رهيو ٻاهر نه اڪرڻ ڪري ڪيتي ۽ ڦلن ۾ رس بند ٿي ويا؛ رات جو چور ماڻهن کي ستاڻڻ لڳا؛ الهه ڪري سڀني دڪي ٿي پرهما وقت ويا. پرهما سڀا لڳائي چدرما کي چيو ته ٻيو سڀ اوکي معاف آهي، پر اڇوڪي ٽنهن (بمبلي ٻڌي جي چوٽ) ڀاڙون سڌي چتر ٿي ٿي جيڪو ٽنهنجو درشن ڪندو سو ڪلڪي ٿيندو. ٽنهن ڪري ٿي ٻڌي جي چوٽ جي چدرما جو درشن نه ڪيو آهي. اهو ڪلڪ ٻارار ٻڌ ڪوٺي ۽ اچڻ ڪري اڄ ٽنهن ٿاءِ مڙجي نه سگهيو چيترو ٿيڪ چدرما ڪڏهن آڀارو ڪيا.

چدرما مهاديو جي پوڄا ڪري، مهاديو کي ائيت ٻرسن ڪيو؛ چدرما کي چٻائين ور گهر. چدرما چيو ته مهديو ڪلڪ هٿايو، مهاديو جواب ڏنو ته ٻارار ٻڌ کي مان هٿائي لڏو سگهان ۽ ٻيو ڪرور گهر. هن چيو ته پالا لوهان جي مستڪ ۾ مون کي رهڻ ڏنو ته من گنگا جو هديشه. شان ڪرمان ته ڪلڪ لهي وڃي. مهاديو چيو ته جيڪڏهن ٻيڄ جو چدرما ٿي رهڻو هجي ٿي ته ٻلي رهه ۽ پر ڪلڪ روپ ۾ مان اوکي رهڻ نه ڏيندس. ٽنهن دوج جو چدرما ٿي مهاديو جي مستڪ ۾ رهڻ لڳو. ٽنهن ڪري ٻيڄ جي چدرما جو سهڻي درشن ڪندا آهن. ڪيترا سال مهاديو جي مستڪ ۾ رهي، گنگا جو شمان ڪندو رهيو؛ گنگا هن جي شرڏا ۽ ٻگٽي ٽي هن کي چيو ته ور گهر. چدرما ٻارار ٿيا

ورهستيءَ جي استري تارا، هجڻو سندر وٺي ڏسي
 مٿس موهت ٿي پئجي. تارا به چنڊرما کي ڪيترائي دعا
 پوک لاءِ چيو پر هن نه منجهس. آخر وڃي وئي تارا چنڊرما
 سان سنگم ڪيو جڏهن مان هڪ پت پيدا ٿيو. جڏهن
 ٻاڪ وڌو ٿيو ته چنڊرما پنهنجي گوديءَ ۾ وهاري،
 ان کي پنهنجو چوڪرو سمجهي، ٻالڳا ڪري لڳو.
 ورهستيءَ چنڊرما کي ڪهڙي آڙنا ڪئي ۽ پر هن جواب
 ڏنو ته هيءُ پت منهنجو آهي. لڏهن ڪرو ۽ چيس ته تون
 مون وٽ رهي، وڌيا پڙهي، وري منهنجي استريءَ
 مان پت پيدا ڪيو آهي، تنهنڪري تون مها ٻائي آهين،
 پوءِ ورهستي ڪارڙجي رهيا وٽ نجي لاءِ ويا،
 جڏهن سڀني ديوتائن هي سڀا لڳائي. چنڊرما چوي ته
 منهنجو پت آهي، ورهستي چوي ته منهنجو پت آهي.
 آخر تارا کان پڇيو ويو ته تارا جواب نه ڏنو. پوءِ اڃا
 چوڪري جي مٿي تي هڪ رکي چيو ته هي پتو، تون پنهنجي
 پتا جي ڪوڏ ۾ وڃي واه ۽ لڏهن ٻاڪ چنڊرما جي ڪوڏ ۾
 وڃي ويٺو ۽ سڀني ديوتائن چيو ته چوڪرو اُمار ٻڌوان
 آهي. سڀا ۾ ورهستيءَ جي ڏاڍي بي عزتي ٿي ۽ ايمان
 سهي نه سگهيو ۽ ڪڏهن چنڊرما کي سراپ ڏنائين ته تون
 جهڙا آهن جيئن هولين ته تائين تون ڪلڪ رهندو.
 ڪو ٻيو چوڌرشن ڪندو ان تي به ڪلڪ لڳندو.
 چنڊرما شرم جو مارايو، گهر ۾ وڃي لڪي واپسي

جهڙا بهڙن تي بعدل گهمندا رهيا آهن، ايا شيديو جهڙا
 گيان پائي هون ڌاري ئي رهيا آهن، ٽيان سڪديو ۽
 لارڊ جهڙا گيالي ايشور پگتي ڪندا ئي رهيا، چوٿان
 جوڳي شيبه آڏو ڳوٺ ئي ڪندا رهيا، پنجان سوڀري
 رشي جهڙا گيان پائي پنجاهه استرين سان ڳوٺ ئي ڪندا
 رهيا آهن، جهان سڪه آڏي گيان پائي تمام ڪرپالو
 ٿي رهيا آهن، ستان ارڇن آڏي گيان پائي ڀڄڻ ڀڄڻ ٿي
 رهيان آهن. انهيءَ ڪري گيالن جي پاران ٻڌاوسا رهيت
 گيان ٿي سگهي ٿو، ۽ گرهستن ۾ به سڀني گرهستن کي
 برهمڻ، ڪٿري، ونش، شودر ۽ استرين کي به گيان ٿي
 سگهي ٿو. جنهن تي گرواڪ صاحبن ٻڌ چيو آهي:

چوپائي:- سچ سمر ٿئي هروئي ٻرگاس

ستگر کي انسي وڌيائي- پتر ڪاٿر وڃي گيت پائي

درشتانت:- ڀڳت ٿرلو ڇن پنهنجي استريءَ کي
 سهجهائين ٿا نه چندرما ٿان به ڪلهه نه لٿو جيتوڻيڪ
 هن ڪيترا اپاو ڪيا.

ڪٿا چندرما جي

چندرما ٻين ديوتائن سان گڏ ديو گرو ورهسپتيءَ
 وقت وڌيا پڙهندو هو ۽ گروءَ جي گهر ۾ والد ڪاٿيءَ
 وقت شيوا به ڪندو هو. گهر ۾ اچڻ وڃڻ

شرن ۾ اچي ۽ گروءَ وقت اچي ٻيا چار ساڌن به ڪري،
جي هي آهن:-

(۱) شروڻ (۲) مدن (۳) لدڙاسن (۴) ساڪيات ستگرو
جو اڀديش. انهن ساڌن ۾ به سيمي کان مکيه ساڌن شبد
وچار آهي. شبد معنيٰ واکيه ۽ واکيه بن طرح جا آهن:
۱- آواتر واکيه. آواتر واکيه آهي آهن جي فقط جيو يا
فقط ايشور جي سروب کي ٻڌ ڪن ۽ ايڪتا بابت نه چون،
سي آواتر يعني گڏ واکيه آهن. هنن واکين جي اندر
ايڪتا جو گيان ڪولهي ۽ ايڪتا جو گيان رڳو مهاواکيه
۾ آهي. جيو ۽ ابرهم جي ايڪتا جي چرڻ وارو واکيه
يعني شبد سو مهاواکيه چئجي ٿو.

مهاواکيه جي ويچار سان سڀني کي گيان ٿئي ٿو ۽
مهاواکيه ويچار بنا ڪنهن کي به گيان نٿو ٿئي.

يعني مهاواکيه جو ويچار ٿي مکيه ساڌن آهي. باقي
سڀ گڏ ساڌن آهن. الهيءَ ڪري اڌ ڪاريءَ کي گروءَ

جي شرن ۾ وڃي مهاواکيه جو ويچار ڪرڻ گهرجي.

شالوڪ:- اود يا جو اڀاءُ. ڪولهي آئس گيان ري

ٻچي ڪر پرنيم سان. ساهي سڌ سماءُ

جاڳي ايشور جيو جو. ڪڍ دل مان دليا پار

اعڙو دلير داءُ. مون ئي ايندءَ ڪيڏڪي.

ڀڳن

طرز:- گرو اٺن ٻڌاءَ مولڪي من ڪيئن مارجي

ار چئجي. ان حالت ۾ اڪي گهر جو ٺاڻ ڪجي ۽ اڪي ساڙو بڻجي پاڻي ڏکڻ ۾ وجهجي.

ٻيو- ٽيسر وٺرائڻ نه هن لوڪ جا پوڳ، استري، پٿر، ڏن وغيره موٽي نه گهرجن، اهڙي ٻڪي اڃا جو والو ٽيسر وٺرائڻ آهي. ان ۾ ساڙو ٻڌي سگهجي ٿو يعني سندس وٺي سگهجي ٿو.

ٽيون - ٿر ٽيسر وٺرائڻ نه هن لوڪ کان پر عمر لسوڪ ٿاين ڇوڪري نه پوڳ ٻڌارڪ آهن سي مون کي نه گهرجن، اهڙيءَ اڃا کي ٿر ٽيسر وٺرائڻ چوڻ ٿا.

(۴) ڪٺ سٺي آهي. يعني ڇهن ۾ ۶ ساڙن هجن. ٻيو ٻن- شمر يعني من کي دشمن جي پاسي کان روڪڻ. ٻيون- ڊمر يعني اندر ٻن کي دشمن جي پاسي کان روڪڻ. ٽيون شڙڏا يعني گرو ۽ ويد جا وچن سٺ آهن، اهڙو هردي ۾ پڪو وشراس رکڻ.

چوٿون سماڏان- هر وقت چم اٻڪاڻ رهڻ. ٻڌيون اُزار- استري پٿر وغيره جو ٺاڻ ڪرڻ ۽ دشمن کي زهر پيارڻ سمجهي ان کان پري رهڻ. ڇهون- ٽڪشيا يعني سڪ ڏک، مان ايمان، بک اڃ، سردِي گرمي سڀ کي سهارو ڪرڻ گهرجي.

(۵) مرڪشيه اڃا:- نقطه وڪشم هي اڃا ڌاري گرو وٽ اچڻ ۽ اڃا ڪاهه اڃا نه رکڻ ان کي ممڪيت چوڻ ٿا. اهڙيءَ طرح مل، وڪيم کان رهند اڃي چئن ساڙن وارو ٿي،

سنتان آڏڪ کي پرايٽ ڪري ٿو ۽ آچار سان ئي سرڳهه کي پرايٽ ڪري ٿو ۽ آچار سان ئي سڪهه ملي ٿو. آچار سان ئي موڪش پرايٽ ٿئي ٿو، آچار سان ئي سب ڪجهه پرايٽ ٿئي ٿو. جو پرش آچار کان پرشت آهي يعني درآچاري آهي ان کان ٿورم به منهن-ن موڙي ٿو وڃي. درآچاري پرش سنسار ۾ لندڪ ليڪيو وڃي ٿو ۽ ڏکي رهي ٿو ۽ سندس عمر گهٽ ٿئي ٿي. تڏهن ڪري اٽ، گهٽڪ ڪرم، سڌاچار ڪڏهن به لڳائڻ نه گهرجن. سڌاچار سان چمب شڌ ڪري، ايشور پڳتيءَ سان چمب ايڪاگر ڪري، چئن ساڌن وارو ٿي، کيان جي حاصل ڪرڻ لاءِ، گروهه جي شرط ۾ اچڻ گهرجي. پر پهرين چئن ساڌن سان پاڻ کي پاڻر بدائڻ گهرجي.

اهي چار ساڌن هي آهن:- ۱- وويڪ يعني آتما
 اُن آتما يعني سب ۽ اُست جي ڄاڻ، ۽ آتما اباسي آهي
 اڇل آهي، پري پورن آهي ۽ هڪ آهي. ۽ اُن آتما
 يعني ڏيهه، من الدريون لاسولت آهن، ڇڏيل آهن ۽
 پرچن آهن، ائڪ روپن کي ڌارڻ ڪن ٿا، اهڙيءَ طرح
 هر وقت ويچار ڪرڻ جو ٿاڻو وويڪ آهي.

(۲) ويچارڻ- سو ٽن پرڪارن جو آهي. ۱- مدد واراڻڻ
 ۲- ليبر واراڻڻ- ٽر ليبر واراڻڻ. جڏهن استري، پتر، ڌن
 يا ڪوئي پيارو سنهنڌي هري وڃي، تڏهن من ۾ چڱجي نه ڏڪار
 آهي سنسار کي. اهڙي ٻڌي جڏهن ٿئي ته ان کي مدد واراڻڻ.

جي اولاد والگر هيٺ الڌو ٿي ۽ راجا اڄ جي شراب
مٿان اچي پيئي. الڌو ٿي سرڳ جي گلن کي سڀاڻي راجا
اڄ کي چيو ته مان هاڻي وڃان ٿي، ڇاڪاڻ ته مون کي
سرڳ جا ڪل ملي ويا آهن. راجا پري ڪري گهٽوڻي
سهڙهائين پر الڌو ٿي نه روڪجي سگهي، ۽ اڏائي سرڳ
ڏانهن هلي ويئي.

هن جي وڃڻ ڪري راجا کي ڏاڍو دک ٿيو، رات
ڳوٺ ۽ زمين تي مورچا ٿي ڪري پيو. گهڻا ماڻهو اچي
گڏ ٿيا ۽ راجا کي سمجهائڻ لڳا پر ڪا به سمجهه نه رهيس.
پوءِ وسعت مٽي ۽ چيس ته بگهه ڪراءِ ته مان توکي جهن
منهن اندر الڌو ٿي وٺي ڏيندس. تون ڏيرج ڪري پر
راجا کي ڏيرج نه ٿيو ۽ رڻندو رهيو ۽ راج ڇڏي اڪي
پنڊ لڳو، آخر ۾ سرڳر ٿيا ڳائين.

راجا جنگ کي اُڻاڪر مٽي چوڻ لڏي راجا چڱڪا
جيسٿائين تون دشمن کي نه پلائيندين ايسٿائين نههجي
ڇم ۾ اُڀدش اتر نه ڪندو، جهڪڻ هن ڪٽي مهاديو،
وڌو ۽ ترهيا نه ڪٽي توکي اُڀدش ڪن. نههڪري
لس، لڻهڪ ڪرم ڪري، ٻيو ڀاڻ ڇم کي شڌ ڪرڻ
گور جي. ڇم شڌ هڻڻ سان جلدي ڪيان ايندو.

دکيه - مرئي ۾ هڪ شلوڪ چيل آهي جنهن جو
ارتق هي آهي. آچار سان معنيٰ شپ ڪرم ڪرڻ سان ئي
ميش عزت آيو حاصل ڪري ٿو ۽ آچار سان ئي پتر

ڪري سگهي. سو اچي ٻيپ لڳس ۽ مٽيءَ جي چرلن
 تي ڪري پيئي ۽ پنهنجي ابراز جي ڪميا گهرائين.
 مٽيءَ ٽيان لڳائي ٿو ته هوءَ منهنجي لب ڪڍڻ ڪرڻ
 لاءِ آئي آهي ۽ ۽ مٿان ٻين مٿين جي لب ڪڍڻ ڪر
 ڻ پر روت ٿي وڃي، تنهن ڪري سمجهائين ته هن ڪي
 ڪچ ٿلڌ ضرور ٿيل گهرجي. اڌو مٽيءَ کي چيائين
 تنهن جي ابراز لاءِ توکي ٿورو ٿلڌ ٿيائو ته تون سرڻ
 ۾ وڃي ته سگهندي ۽ جيستائين ڪ توکي سرڻ جا گل
 ملندا. اڌو مٽيءَ اُداس ٿي، راجا اڄ وٽ آئي
 چيائينس ته مان تو وٽ رهڻ چاهيان ٿي، پر مان سرڻ
 جي گلن ملڻ اي هلي وينديس. مون سان گهڻو پري نه
 ڪجرو مان مٽيءَ جي سراپ ڪري توهان وٽ رهان
 ٿي. اهڙا اٽڪ وڃن چئي سمجهيائينس ته، پر راجا اڄ
 جو چٽ سرڻ جي ابرار کي ڏسي اٿڙو موهيت ٿي
 پيو، جو پنهنجو سو ٿور، راج سيالڻ وغيره، ڇڏي
 ڏنائين. - ڇو ڏينهن اڌو مٽيءَ سان گڏ رهڻ لڳو. ٿورن
 سالن گذرڻ بعد هڪ-ٿري ڏينهن سرڻو لڏي ۽ جي
 ڪناري تي راجا اڄ اڌو مٽيءَ سان گڏ گهمي رهيو هو
 ته لارڊ، جنهن جي سرڻ ۾ الدر پوڄا ڪئي هئي،
 جنهن جي گلي ۾ سرڻ جي گلن جي مالها پيئي هئي،
 آڪاس مارڻ مان اڀو ٿيا پي آيو. هر ڪيرن ۾ مڪن ٿيل
 لارڊ جي ڳچيءَ واري مالها آڪاس ۾ ٿئي پيئي ۽ رسات

رام اپنا نالو ڪو ڪيا ڇيٽا؟ ڪي بي لهين.
 شعر: عاشق ٻي اسي ڇاڻيئي - جو اهلي درد هو
 دل ٻل ۾ لڏي سواس لي - اور رنگ زردا هو
 عاشق ٻي اسي ڇاڻيئي - جو ثابت قدم رهي
 اس لشر بوجها ڪي - حڪومت ۾ نه رهي
 هروڀا ڇپ لون فٽر - ٿولا ڪي سي ڪيا
 چوڙا سڀي ڪٽب ٿو ٿر - رستا ڪي سي ڪيا
 مطلب ٻلا ٿيهر ڪو - ٻا ڪي سي ڪيا
 دهر اٻي ڪو چوڙ ڪي - مانا ڪي سي ڪيا
 دوعا: ادر ٻرڻ، ام ٻر ٻي - ٻيڪي سبب اٿس
 جڳ ڄلدي ڪي ٿرڻ ۾ - ورا ڪر ڪر سبب.
 جيسين نائين اسانجو ڇم ٿو نه ٿو آهي، تيسين
 نائين ڇاهي ڪرڻ اهاڙ ڪن، نه به ٻي ئي اسان
 ڇا وڃن اٿر نه ڪندا، ڇو نه اهيءَ مان سهڻو گهرجي
 نه اسانجي من ۾ اڃان مليندا پئي آهي. انهيءَ ئي هڪ
 درٿال ٻڌو.

ڪتا راجا آڃ جي

راجا آڃ جي راج ۾ هڪ مٺي لشڪار ٿي ٿيسيا
 ڪري رهيو هو. ان جي ٿيسيا کي ڏسي اندر دٻو
 ڪي اچي ٻڌ ورتو ته متان منهنجو راج نه هليو
 وڃي، سو ڇا ڪيائين جو اندومتيءَ نالي اُٻسرا کي
 مٺيءَ جو ٿپ ڪندن ڪرڻ واهي موڪليائين. اندومتيءَ
 اچي ٿوڻي زور لڳايا پر مٺي جو ٿپ ڪندن نه

لڏهن پنهنجو مک کولي اٽڪل سان ان بولد کي جهٽي
وندي آهي .

۶- اڃا يعني ٻڪري سا به قتل ڪوھ، جڏهن به پاڻي
نه هجي اتي ڪڏهن ڪا به وهندي آهي .

۷- روڪه معنيٰ وٺا سو به راس جو هٿ چوڙي ايشور
جي بندگي معنيٰ ٻڌڻ ڪندو آهي .

۸- آدم سنڀاس هڪ ٻڪريءَ جو نالو آهي سو مڏش
کي جهٽ ٻرکي وٺندو آهي .

۹- سوان معنيٰ ڪٿو ان به ايترو گمان آهي جو سال
۾ هڪ ڏينهن ورست رکندو آهي .

رجب فقير اوچوي نه بسن ۽ ٻڪرين ۾ به ايترو گمان
آهي ، نه پاڻي اهڙن مڏش کي ڏڪار آهي جو مڏش نه
پاڻي ڪري نه آلم سروب کي نه ڄاڻو ان .
هڪڙي سمن پٺا غزل ۾ چيو آهي .

غزل

ٻرست نه ڪئي سروب سي - تون ڪها ڪها؟ ڪجهه ٻي لهن
جان دلبر ڪو نه ڏي - تو ڪها ڏيئا؟ ڪڇ ٻي لهن
۱- ملڪ گهيري ۾ ڪندر - ڪئين هزارون - هر مئي
اپني ٻر قبضا نه لڻا - تو ڪيئا لڻا؟ ڪڇ ٻي لهن
۲- ڏيئا تون ئي سومرس ٻيئا - تو ٿر ٻي ڪها هئا
ٻر سومرس ڪرنا ٻيئا - تو ڪها ٻيئا؟ ڪڇ ٻي لهن
۳- وڇوڙي دلبر ڪي ۾ - هر ٻي عمر پاڻي ڪڇر ڪي

آهي ۽ ڪر، ٻيٽ ٻالڻ ۽ ٻٽ ٻوٽا ڇڻڻ ۾ ڏوڙي سندر
مالش ڏنهي وڃان ٿو پوءِ ڪن ڪاڻ ۽ ٻڪن بس ڪاڻ
نه ٿي ٿين، ڇو نه بس ۽ ٻڪن ۾ به ڪاڻ آهي.
جڏهن هڪ مهال ڇو آهي.

ڪوٽ:- مٽي مرال، مدرڪ. وار ولسراھ ڇائي
ڊيڪ ڪوٽر ڪار. ٻيڪ پٿري گهر آهي
چندن جاءِ ٻيڪ. سوان رلي سڀس لوري
اڃان ٻيڪ ڪڙپ. روڪ وڃي ڪر ڏوڙي
آدم سناس ٻيڪي منڇ. سوان ورت ڏن لالبا
رجب منڇ ڏيڍ ڏرڪ. آس وار نه جايا
ارڪ:- مٽي ۽ مٽي ٻڏي مرال يعني ڏس ٻيڪي. ان
ڪي به ايتري ٻڏي آهي جو ڪر پاڻي گذيل مان ڪر جدا
ڪري ٻيٽي ٿو.

۲. مدرڪ معنيٰ ماکيءَ جي مک، ما به جيترا وڻ
آهن، تن مان به چالڻي ڪري، ماکي جن وڻن مان
ملي سگهي اٿان ڪڍي اچي ٿي.
۳. ڪوٽر ان ۾ ايترو ڪاڻ آهي جو ٻيٽي ماکي
جي چٽي ڪنن ۾ کڻي ٿي عذ ٻوڙائي سگهي ٿو.

۴. ٻيڪ يعني لالڪه ان ۾ به ڇڏهن ٽوڙو زهر آهي
ڪنو ٿيندو آهي، ۽ ڇڏي نه سگهندو آهي، ڏهن
چندن هي وڻ ۾ اچي وڻڙڇڻي وڃندو آهي.
د. سڀس يعني سڀي اها به ڇڏهن ٽوڙو پري

۱۲- روشن سوڀو ٽڙي لارازي

جيتي وٺو هيءُ جڳت جي بازي
ڏکڻ سکن ۾ رهجو راضي - ملي پنهنجا من ملايو

ڪوت :- پاڻو هٿ مڻس ڏيھ - اوسر ٻڌيو ايسھ
ايسي ڏيھ - ويسر ويسر ڪھو ڪھان پائين
پوليو هٿ بالوري جيون - آب ڪيون ڏيھ ٻار ھو
رٿن اصول سو ٿو ڪانھن ڪو لڳائين
سجھو ويچار ڪر - لڳن ڪو سنگ ٿياڳھ
لڳ بازي ڏيھ ڪر من ٿي ڏلائين
سدر ڪھت ڏالتي ساوڏان ڪيون ٿي ھووي
ھري ڪو ٻڌن ڪر ھري ۾ سمانين

آرٿ :- هي جيرو! ٻڌاء ٿي ھڙي مڻس ڏيھ پائي
ڪري ٻڌن ٿي ڪنڊن، ٿي پوءِ پيو ڪھڙو وقت ايندو؟
ٻانورن وانگر ڇو پلجي رهيو آھين؟ ھيئر ٿي سياڻو
ٿي ٿي ھيءُ اھو ڪو رٿن ڏيھ ڇو ٿو وڃائين؟ سجھو ٿي
ويچار سان ھنن ٻڌن لڳن جو سنگ ڇڏي ھن لڳيندڙ
جڳت ۾ ڪرمن جي وس ٿي ڏچ ٿي ٿي سٺ سندر داس
جن جون ٿا ٿي ھي مڻس ساوڏان ٿي، ھريءَ جو ٻڌن
ڪري ھريءَ ۾ سمانجي وڃي جيڪڏھن ٿو سناري
وھڏوار ڪڍي ڪھو ٿي ڇا ٿيو! پٽ پوٽا ٿي ڪٿا ٿي پيا
ڇڏين ٿي پٽ ٿي پٽجي ٿي پيا ٻالن، ھي جيرو! جيڪڏھن

سٽن جي سڻ سڻ جي وائي - ڪجهه هردي سان هٻارو.

۴- ڏرم جي ڏنڊ کي ڪمن مڃين ٿو

راجائي ڏنڊ سوچ - هين سو

لال سڌو ٿون ڪمن اهن ٿو - سڄي سڌ سڌ کي ڏ ٻلاڙ

۵- گور ۾ اهوئي لير سان گهارو

ٻڌڻ ٻارن کي به سڌارو

ٻاڳ اري وري اهن کي لارو - ٻهٺو فرض ڄاڻي ڦل ٻارو

۶- ماڻهو گهرن ٿا مڃل ۴ ماڙيون

ٻاڳ مڃي سڀ مڙا لارو - وڻ

موهن ماڳ لاه وڃايون لاڙيون - سوهڻو شيد ڪمايو

۷- ٻاهر جڳت جي جهڙي جلائي

سڀي دود ڏکڻ ڪسي وڌائي

پومن پوڻ ۾ پڻڪائي - شاعري چل چٽڪارو

۸- اهدڪار اچائون دل ۾ نه ڌارو

وڪي ايڪتا پيالي پيارو

من واراڻه اڀياس سان مارو - اهن وسعت رام پڌارو

۱۰- جنهن سڪ شردا پڳتي لاهي

سوئي جنم مروت ۾ و پائي

ڪرشن ارهن کي ٿو ٻڌائي - اهو پڳولف ڪيتا جو رارو

۱۱- ڏرم سڀان جو اهو رارو

پائر پوسر گڏجي ڳارو

اڀندو ٿو عاڻو لارو - ڪڏهن جي ڏڙي ڪمن ڏڪارو

چئي جي صحبت مان پهرائين نه چت هر خوشي ۽ وڏائي
 معلوم ٿئي ٿي، پر ڪنهن نه ڪنهن مهل اها صحبت عن
 جي خيال کي اهڙي ٽڪليف ڏيندي جو سالن جو سڪو
 نه رهي نه رهندس، پر وڏي ٽڪليف ۽ آفت عن
 جي سر تي اهڙي پوندي جو الهيءَ آفت کان هي آدمي
 پنهنجي پيدائش نه سگهندو يعني ماري عمر ٽڪليف
 ۾ ئي گذارائي ٻولديس. جيئن نه جيڪي پهرين دوست
 ٿيندا آهن سي پوءِ دشمن ٿيندا آهن.

شالوڪ:- پورب پڇن سان مليو - ٺوڪي مالش جو او
 وري وشين ۾ نه وڃاء - غافل نه ٿي گيٽ
 پيهي پنهنجو پاڻ ۾ - ڪر السدر ۾ ديا
 ڪرشن ڪر وڃار - وقت وڃي ٿو هٿن

پڇن (سر ڏلي)

ٿل:- پنهنجي جيون مڪتي ٺاهيو - ڇو پلاوشين ۾ آ
 ۱- ڪنهن اون ڪارڻ جڳهه ۾ آئين

چنر مڙ وادو ڄميو سڏائين

سمر ستر ڇو ڪونه ٿو ٺاهين - من عالما ۾ نه منجهاريو

۲- اٿي پهر غمن ۾ گڏارو

پاپ ڪري پيا تن من اڏارو

سمجهه رکي دل هر دو ٺارو هڙو وقت هٿون نه وڃارو

۳- مالش چنر ڇو ڪر نه ڇاڻي

مشت وارڙين پير من ٻاڻي

ڪري ڏس واپار اون واهي

لو مالش جنر وڃاڻي

۲- جي ٻرا ٿوسان ڪن لا ٻرايون

تون ٿڌي سان ڪر نه چڱاڻون

ڪڍ ڪٽ ۽ ڪوڙ ڪٽايون

قل ڏيئدو ٿوڪي سائين

۳- ڪري سڀ سڳ ٿي تون سڃاڻو

ليڪ ٿمر ٿا ٿيڻ ٿو. ٿماڻو

وري نه ٿيڻ ٿاڻو

اون رهن صبر ۾ سڏائين

۴- ڪيان ڪرن کان وٺ ٿو واهي

ٿن من ڏن وڃن تون ڏيئي

شيوا ڪري ڪڇ سڻل تون ڏيئي

مٿان پنهجو پاڻ. پڏائين

۵- ڪرشن ڇڏين ڪيان نه ٿيڻدو

ٿڌين اندر ۾ آڻڻدو

اولڙه ٿڌين اڃان نه وڃندو

ٻوڙ تون ٻر مالنڊ پڏ ٻائين

هڻدي وقت ستن چيو، ٻڃا! من ٿي مٿان وڃاڻي

رکين! هن چئن آدمين جي سڳي مٿان ڪرڻ.

حاکمن جي صحت ۲- استريءَ جي صحت

۳- لڙڪيءَ جي صحت. ۴- لڙڪيءَ جي صحت.

يوگيه آهي. ان استاد کان ڏهه دفعا ويد ۽ گانڌتر جي اُپديش ڪرڻ وارو آچار، يعني بروهت آهي. بروهت کان به سؤ دفعا وڌيڪ بتا سمان ڪرڻ يوگيه آهي اهڙي طرح لڳهه ڪرم ڪري، پوءِ لڳهه ڪرم ڪري يعني پاڻ کان ڪوئي وڏو اچي نه ان اڻڀيان آهي بهي امشڪار ڪرڻ گهرجي، شراڌ وغيره ۾ وڏي ڪم ڏان پڻ ڪرڻ ان جو لڳهه لڳهه ڪرم آهي. اهي لڳهه لڳهه ڪرم اوس ڪرڻ گهرجن ۽ ٿياڻڻ نه گهرجن. هيءَ ڳالهه ڀڳوان ارجن کي ٻڌائين ٿا:

لڳهه، ڏان ۽ پ روپ ڪرم ٿياڻڻ پوءِ نه آهن، نه اهي لڳهه لڳهه ڪرڻ ضروري آهن، جيئن نه ٻڌوان کي اهي ضرور ڪرڻا آهن. هي ارجن! اهي ڪرم ۽ ٻيا به سمورا سرشته ڪرم آسڪتي ۽ قل کي ٿيڻي اوس ڪرڻ گهرجن. اهو منهن جو اثر لڳهه آهي. شلوڪ :- شيوا منجهون جن - لڳهه لال ان ملهه سي سائي سڪ سڃيءَ سان سدا شيوا ڪن لڳهه، مڪان، پوڄڻا، سڃيءَ سڃيءَ رڳا رڳا رهن - انهي پهر عجيب جي

پڇڻ (سر پير وي:)

ٿل :- ڇو ڇڳهه ۾ آيو آهين - اهو هردي ڳالهه هڻائين - جن ٻڌيان نهن جي عمر آ ويئي سي ل - وڻده ڏکڻا ڏيئي

پر جا ٻٽي ۽ هي مورلي آهي. مانا پر لوي ۽ جي مورلي
 آهي. ۽ ڀاءُ ٻڌي مورلي کڻ کيل آهي. مانا جو
 ٻوڏن سان ساري پر لوي ۽ جو ٻوڏن، پتا جي ٻوڏن سان
 اندر آڏو ۳۳ ڪروڙ ڏيولائن جو ٻوڏن ۽ ڪروڙ جي
 ٻوڏن سان پرهما، وشو، سدا شوهر ٻوڏن ٿي وڃي ٿو.
 چاڪا ۽ پتر جي آهن ۽ ٻالڙا ڪرڻ ۾ جو مانا پتا
 کي ڪشت ٿي ٿو، ان ڏک کي مانا پتا ٿي ڄاڻن ٿا.
 جيتوڻيڪ پتر سون ورهين ٿاڻين شوا ڪري مانا
 پتا جي پر اٻڪارن جو ٻار لاءِ چاهي، نه به هر لاهي
 نه سگهندو. ٻڌي ڪري پتر کي ٻڌي مانا پتا جي
 شوا ڪرڻ ٿي ٻوڏي آهي. چاڪا نه ملهه وٺي وڌيا
 ٻوڏاڻي واري آچار به کان ٻوڏي ۽ چار وڌي ۽ گائري
 منتر هو ٻڌي ڪرڻ وارو آچار به ڏهه ڏعا وڌيڪ
 سرشت آهي. ٽاهر به هي آهي نه ٻڌن کان ڏن وارو
 سرشت آهي. ڏن کان ٻڌي سرشت سرشت ۽
 ٻڌي سرشت کان پيرن سرشت آهي ۽ ان کان
 شاعر اوسار شپ ڪرڻ جي ڪرڻ وارو سرشت
 آهي ۽ ٻڌن وڌيا کان رخصت رڳو شپ ڪرڻ
 واري کان وڌوان شپ ڪري سرشت آهي. مطلب نه
 مٿي لکيل ڏن ٻڌو آهي. انهن سڀني کان وڌيڪ
 سمن ڪرڻ ٻوڏي آچار به آهن. ان وڌوان کان نه ٻڌ
 وڌيڪ وارو وڌوان ڏهه ڏعا وڌيڪ سمن ڪرڻ

آلر هستي پاڻي ٻريءَ جو - مڙج اندر جي ماڻ مٺرا
ٻريءَ سڄيڻو! ويد جا واکيه آڻن نه بهرين ڪرم، پوءِ
آپاسنا ۽ پوءِ ڪيان ٻائڻ گهرجي.

جيڪو مٺس ٻهراون ڪتاب ڇڏي، ڪدم ستون
ڪتاب ڪٽندو، سو ڪدم ڪري پوندو؛ تنهن ڪري
ڏاڪو ڏاڪو ڪري ڇڙهڻ گهرجي.

اٿئيءَ جو سمنان

ايراج چوي ٿو ته پنهنجي اسٿان تي آيل اٿئيءَ کي
مستڪ لرائڻ ۽ مٺا وڃن چوڻ سان سورج ڏيوتا جو پوڄن
ٿئي ٿو ۽ جل پٽيارڻ سان ڏيوراڄ اندر جو پوڄن ۽ ان
اٿئيءَ جي چوڻ ڏوٽڻ سان پٿرن جو پوڄن ۽ پوڄن
ڪارائڻ سان ٻر جا پتي ڏڪش، ڪشپ آڏ ڪا ٻر جا پتي،
جڳت ڪرو سري برهما جيءَ جو پوڄن ٿئي ٿو.

جاوال شراي ۽ جوارڻ هي آهي ته جو ٻارڻ بهمنجي
گهر ۾ آيل سنياسي آڏ ڪورڪٽ سنڌ کي ٻهٽڻ لاءِ چل
چي ٻي ۽ کانڻ لاءِ پوڄن جو گرهم ٻر سان ڏئي ٿو،
نه اها چل جي ٻي سمندر جي برابر ۽ پوڄن هماليه ۽
سمير ٻر بت برابر وڏا ٿين ٿا. جيڪڏهن هڪ ٻر هم وٺي
ٽهر ٻر پوڄن کائي وڃي ته سارو جڳت ٿرپت ٿي وڃي
ٿو. اهڙيءَ طرح اٿئيءَ جو پوڄن ڪري، مالا پتا جو
پوڄن ڪري، ڪانٽريءَ جو اُڀدڻش ڪرڻ وارو ۽ ويد جي
پڙهائڻ وارو بروهت برهما جي مورلي آهي. پتا

جو پنهنجي دل ۽ زبان کي سنڀاري هلائي يعني دليلاوي
وڌڻ بدارتن پاڻ تي خوشي نه ڪري، نه پاڻ تي دکي نه ٿئي.
۳- جيڪي پنهنجي ڏٺي ۽ يعني ايشور جي رستي
کان بي مڪه هجن ۽ دليا جي لالچ ۾ جن جي دل ڦاٿل
هجي، تن وريڪن جو سنگ نه ڪڍين.

۴- جن جي دل ٿان مان ۽ نون جو ٻڙدو لهي وڃي
آهي يعني جن پنهنجي ڏٺي ۽ جي خيال ۾ لڳي، ڏٺي ۽
۾ فنائي يعني هيڪڙائي ورتي آهي ۽ مطالب نه پنهنجو
پاڻ ڪم ڪري، هميشه هر طرح سان، هر حالت ۾،
پنهنجي ڏٺي ۽ جو بدار ڪري رهيا آهن، انهن سڄن
درويشن جي چرلن جي خاک ٿي رهجان.

شاوڪ: ڪري ڪوچ ويا - سڀئي سنسار مون
پير بيغهر اوليا - جن پنهنجا پٽ ڪيا
گياي ڏيالي گرهستي - ساءِ پٽ پيا
سڀي غيب ٿيا - سو چا سمجهو پاڻ کي

پڇڻ (سرووي)

ٿل:- منجهي مايا ۾ اءِ - مر بندا - ڳولج پنهنجو گهر
۱- گهر نه نهن جو آند وارو - ٻران کان بي آهي پيارو
نهن کان ڪيڏ ڪيڏ ڪنارو - اها لئهجي ۾ بندا
۲- سڪ جا سنگي سڀئي پاڻي - دڪ ۾ ٿيندئي ڪرا، سواني
الٽ سمي ۾ ٿيندئي راهي - پڇندئي پتن تي لڪر بندا
۳- سچ جو سودو ڪرڻ آئين - لکي نون پٽ ٻارڻ آئين

وٻڌي، جڏهن پنهنجي بئگر جي شبد روپي صاحب
 ۽ عشق روپي جل سان دل روپي ڪڙي کي ڏٺو،
 ٺڌن اهو دل روپي ڪڙو سچ جي روشانيءَ سان
 سچو لي اعني رنگي، سچي صاحب جو ديدار پاڻي
 سگهندو. وري مون عرض ڪيو ته هي ڏٺي، منهنجا!
 نرهان ڇا ڪا مندا آهي؟ ڇا پڻندا آهي؟ ڪڙا ڪڙا
 ڪندا آهي؟ پنهنجي اڇا لاه هٿيار ڪڙا ڪندا آهي؟
 ٺڌن اهو هاتيا چوڻ لڳو ته ڏٺي جي بدگي، منهنجو
 ڪاڏو آهي. سچي سامن جي وڏائي اعني مهما ڪرڻ
 منهنجو پاڻي ٻيٽ آهي. پنهنجي ڏٺيءَ کي هر هنڌ موجود
 سمجهي نهن اهو جي اڳيان پاڻ کان شرم ڪرڻ منهنجا
 ڪڙا آهن. سچ ڳالهائڻ، سچ ٻڌڻ، سچ ڏسڻ، سچ ٻڌڻ
 خيال آڏائڻ، اها منهنجي تلوار آهي. ٺڌن مون هڪ
 جوڙي عرض ڪيو ته سائن منهنجا مولڪي، منهنجو شش
 ڪري سگيا ڏيو. نهن ئي شش صاحب چيو ته منهنجو
 جو سچو شش اهو آهي جو پر منهنجو کان وڌيڪ منهنجو
 کي ڄاڻي. وڌيڪ سگيا مون جي اها اُٿي ته هيلين
 چئن ڳالهين تي همدشه خيال رکڻ.

۱. صاحب الاهيءَ جي ڪر ڇهن جي ڪهڻي، رهي
 برابر هجي. جنهن جي ڪهڻي رهي برابر نه هجي،
 نهن جي سنگت نه ڪر.

۲. همدشه ذبح هر رمضان، ذبح وارو آدمي اهو آهي

روشنائي ۾ سچ کي ڏسبو آهي ايئن سچ جي روشنائيءَ سان سچي صاحب کي ڏسبو.

وري مون عرض ڪيو ته سائين سچ جي روشنائي ڪيئن ٿئي؟ لڏهن سمجھ ڇو ته دل جي صفائي کانسواءِ سچ جي روشنائي نه ٿيندي. بيسٽائين دل ڪاري يعني ملين آهي، بيسٽاءِ سچ جو - وجهرو نه ٿيو آهي. لڏهن مون عرض ڪيو ته هي ڏٺي منهنجا، دل جي ڪاراهن جون ڪهڙيون نشانين آهن؟ ڪيئن لهندون؟ لڏهن مهالما فرمايو ته - ڇوٽ دل جي ڪاراهن جون هي پنج نشانين آهن.

۱- نه ڪاريءَ دل واري کي بند ڪريءَ يعني ٻچن مان رس يعني آبد نه ايندو.

۲- ڏٺيءَ جو ڊپ نه ٿيندس لهندڪري ٻاٻ ڪرڻ ۾ لڳي شراب ٿيندو.

۳- قادر کي وساري قدرست ۾ ڦاسي ڀوندو يعني قدرست کي سچو سمجهي وهندو.

۴- سچن درويشن جا وچن سمجهي نه سگهندو يعني انهن وچن جو الهيءَ جي دل تي اثر ڪيئن ٿيندو.

۵- الهيءَ جي دل هميشه جلددي رهندي آهي. اهي پنج نشانين جنهن ۾ رهن ٿيون تنهن جي دل ڪاري سمجهو ڪري. ۽ اها دل جي ڪاراهن ٿي

اهو لو نه ڪيو اهو رار بند
۴- ڪوشن زبان ڏئي ۽ ڇو دل ۾ ڏرو
لڪامي لي چڪا ڪرم ڪرايو
ڪوڙي موٽ ڪتب ۾ وڃو ٿا ڳرو
اهو ويهي ڪريو ويچار بند .

هڪڙي دعي آ ۽ درياهه تي شين ڪرڻ واس
هڪڙو سچو ڏرويش وٺو هو . انهن ٻن مشورو ڇو وٺي
ڪيئن ڪيو ۽ پنهنجن ٻنهن کي هيلين ريت سمجهائي
وڃيا هئا .

- ۱- صوفي سولي آهي جو سر جو مالڪو ستي .
- ۲- سورون اهو آهي جو جهنگي چري سوڪري ڏيکاري .
- ۳- سياڻو اهو آهي جو صاحب کي سڃاڻي .
- ۴- سبب اهو آهي جو اندران ٻاهران سچو رهي .
- ۵- چڱو اهو آهي جو سڀني کي چڱو ڪري ڏسي
يعني منڍي کي به چڱو ڪري ڏسي .
- ۶- مندر اهو آهي جنهن جي من ۾ مددائي آهي .
- ۷- مورڙو اهو آهي جو مالڪ کان مڃڻ موڙي .
- ۸- ڏرويش اهو آهي جو دم تي قدم رکي .

وري مون هڪ جوڙي الهيءَ ڏرويش کي وٺي
ڪئي ۽ سائين منهنجا سڄي صاحب کي ڪمڻ ڏسجي .
ڏهه ۽ چيو ته هي منهنجا سڄي ۽ جڏهن سج جي

- ۷- ماڻهڻي ماڻهوءَ جو انهيءَ جو درياءُ کلي ٻولندو آهي.
 ۸- ماڻهڻي جي هردي ۾ ٿوري وديا به گهڻو پرڪاش
 ڪندي آهي يعني گهڻو سڪ، پراپت ڪرائيندي آهي.
 انهن کان سواءِ ٻيا به گهڻيئي فائدا ماڻ ۾ آهن.

نذرڪ:- سان هلندءَ ڪيندي - مورڪ - منڊون مال
 بهان نالي لاءِ جي - چوڻو جهڳٽ جهڳٽال
 اچي گهٽيندءَ اوچتو - ڪرشن قهري ڪال
 چڙي خام خيال - ٿون جاڳي چپ ٻار ڪي

ڀڳن (سر ٻهاري)

ٿل:- اهو ڏانهن وسڻون نه وسار ٻڌا

ڪيل ٿول ٻرندو سان پار ٻڌا

۱- دڪه مات ڪرپ جا آئين ڏسي
 مٿي پير منڊا، هيٺي هيٺ سسي
 جتي چٽا اڳن جا بي سيڪ سنڀلي

رڪ روڳه سندا هڪار ٻڌا

۲- اٿي سائينءَ کي ٿو سوال ڪيو
 پريو مون تي پلايون پال ڪيو
 هن ابرڪ مڃهان ليڪال ڪيو

جتي ٿو ٻي رڻو زارون زار ٻڌا

۳- پير آهيان گند گولھ ۾ نه پريو
 هن اولڙه مان نه اڌار ڪريو
 اعا ڪريو مون تي ڪلتار ڪريو

۵- ڪرشن ڪڏهن ڪيئن وسارج - مليل ڳرن جو ڪيائون
 ٺهڻ مان پنهجو پاڻ - سڃاڻي - مڙج اندر جي مان
 عي پيارا سسڪي ! مات پر سڀني سڪ اٿئي .
 مڃائون ڇوڻ ٿا ۽ .

ليٽائينءَ تان ٺهڻ سڪ منهنجا سڀني - نري ڊانڊ ٺهڻ ،
 ٻاهر ڀاڱ ٺ ڪري . جهڪڏهن ليٽائين مان ٻاڳ ٻاهر
 ڪري وڃي ، ٺ ڊلا ٺ ٻڃي ، ٺ ڊڄي وڃي . ٺهڻ
 ڪري اندر جي مڙج مائٽ لاءِ مات جي ضرورت آهي .

۱- مات پر بدن جي سلامتي يعني سرور جي چنگڙائي
 رهي آهي : مطلب ٺ ڪهڻي ٻالهاڻيدڙ ، ٻڪڪ ڪرڻ واري
 مائٽوءَ جو ، مڙج ٻولو يعني خالي رهي ٿو . ان جو ٻڙج
 پترو ٺئي ٿو ؟ اڪيئن هي طالب گهٽ ٺئي ٿي ؟ ساري
 بدن پر سور ٺئي ٿو . قبضي ، دل کي سڀني ، سسڪي
 ڪري ، ڪهڻي قدر پيدا ٺئي ٿي ؟ وري چڻڊل ٺئي ٿي ؟
 مات پر رھڻ ڪري اهي روڙ ڪٿي وڃندا آهن .

۲- ماليٽي مائٽوءَ جي وري اٻڪار يعني ڀڳولس جي
 اچڻ جي رس وٺڻ لائق ٺئي ٿي .

۳- ماليٽي جو وڃڻ مائٽوءَ کي هڪدم اُٿر ڪري ٿو .

۴- ماليٽي جو جس (مڙما) سڪو مائٽو ڪندو آهي .

۵- ماليٽون مائٽو سهاروڪ آهي ٻاهر مڪي ، ٻڙڻ مائٽون
 جي سڪت تان ڇڏي ٻوندو آهي يعني ٻڙڻ مائٽون سان
 سڳي ڪندو آهي .

شلوک :- بدا ساز سنگت - سوامي سڌرو ڪواڪو
جاڳي ڪڍا بدرو مون - ٻي سڀ ممتا ممت

پاڻي گياست ٿروءَ جي - ڪرڻن اڀيد پڳت
نه ساڳي ڏسڻ سٺ - چيٽي ۽ ڪڇر ۽

۵- اٿئي سڌن گيان جا ڌارو - ڪري سٺ سڳن ڪي ڌارو
ڪرشن ڪال ڪي ڪين و سارو

شلوک :- سارو جڳهه اڌو - ٿيو مايا جي موه ۾
ستگر سهائي

وجهي ويڙا پاڻ ڪي - بدا سمجهه سڌو
ڪو عاشق چڙهي وڃي ٿي - ڇاڻي ڌوڙ ڌڻو

واري ڪيس ڪندو - سامي مليو سروب سان

پڇڻ

ٿل :- هن دوکياڙ ڏايا جو ڪڏهن - انڌا نه ڪج ايمان
انڌا نه ڪج ايمان - هيءُ ٺهڻجو ٺاهي شان

۱- ڪڍو ٻيڻو آهي سر ٺهڻ جي ٿي - ٺهري ڪال ڪمان
اچي نه عطف ٿي اڇو ٿو - ڪل نه ٻولديءَ کان

۲- جن لاءِ ٿون ٿو مايا ميڙين - سنگي نه هلندءَ ساڻ
ساڳيا سڀئي ٺوڪي اٿي ڇڏيندا - جتي مردن جو نه مساڻ

۳- هلي نه مايا ويندءَ هٿن مان - ڪري ويندءَ پٺان
ٻوٽ پٺيان ٻيا روئيندا ٺهڻجي - چوندا هاءِ جوان

۴- سهجهي سٽسنگ ڪڇان سياڻا - مٿان ٻوٽ ڪرڻ ارمان
نن من ڏن وچن ٿون ڏيئي - ٻوٽ گهرج ڪرڻ کان گيان

ڀڄڻ

- ٿا:- آئي جاڳ، سار پاڻي - ڪڍو ننڊ اکين مان اڃائي
 ۱- ملي مائش درلپ ڏاهي - وقف دشمن پروجاء نه واهي
 بس نون پرايمر باٺ به ٻاهي - ڇڪو سدا الٽي سڪڙائي
 شلوڪ:- خوديه مدجهه خراب - مورڪ لڙڪ اُٻار ٿيا
 مڇي ويٺا سب - سڀ ڇڪت هو اسباب
 اڳيون ڪال ٺهارجو - سامي جهلس ٿاڻ
 هر هر ڏين حساب - سمجهه ورائي سڪيا
 ۲- سمجهي لنگهجان سر سڀاڻا - ڪئين راندا وٻارڻ راندا
 ڇڏي مندر محل اُڪاڻا - سنگه ڪاڏ ڪيئون هڪ ٻائي
 شلوڪ:- گهرين ڪوهه گهٽي - مورڪ ماڻا رار ڪون
 ويا پٽيندا ڪيترا - منهن ٿي هٿ هٽي
 نون ٻي پيندين ڪاڪا - ڪوڏي ساڻ ڪٽي
 سار سسپار ڏٺي - سڪي ٿي - سامي ڇٽي
 ۳- ڇڏ ماڻا جي ڪوڙي ستي - ڦاٽر جنهن جي ٺاهي هستي
 سمجهه اڀرت ٺاهي ستي - نون چالي ڪرين ٿو ڏالي
 شلوڪ:- اهڙا لڙڪ لڙي ويا - سامي هن سسار مرون
 جن جي وقت ڦهڻ سان - ستي سمند ٿيا
 مالڪ راڪاس ڏي ويا - پڪي وس ڪيا
 اهڙا سب ويا - است رهي نه آدي
 ۴- ڪال ٺهري ظاهر آهي - ڇا مدجهان پيو ڇا ٻڌائي
 اڇو ڪم ٻڌائي - وڃي جهٽ پٽ ڪنڊروائي

پُرِ یَمینِ جا لچن

[illegible]

شلوڪ: چريا ڇوڏ ڇوڏ - دم ساري واه - دم
 سهڻي ڪر سامي جهڙي - ڏهن ساڳي ڇو سمجھ
 ڪڍي وٺ ڪلهي ريءَ - مڙهي سان مڪڻ
 پوئڪڻ ۽ پوڙڪڻ - ائين ڪم ڪن ڇو
 شاهه پٽائيءَ ڇو آهي -

۱ - پڙهيو ٿا پڙهن - ڪڙهن ڪن قلوب ۾
 پاڻان ڏوهه ڇڙهن - جهڻن ورق وارين وٿا
 ۲ - سا ست نه سارين - اٺ جهڻ جي اڳ ۾
 لاسحق ٺهاريان - پسا پسا پراسنءَ لاءِ
 روحل ٿو چوي:-

بڪن مڙهي ٿا، ٿاڪ ڪڍهن جي ٿن ۾
 ٻڌارن، سڳيون ڳالهائون واکاڻين واس
 پر ظاهر ٿيندڙن ڏاڪ، وهڻي مان روحل چوي
 پر ڪانسواءِ ڳوٺان نه ملندو، پر نه شردا سان هجي.
 باقي ٻاهران ارڪ لڳيءَ وارو ڏيکارو ڇو پر نه هجي.
 جهڪي ڀرامي آهن سي هن دنيا کان لڙا آهن. هنن
 جي هلڪ چلڪ ڪهڙي آهي؟

دو ها:- اٽڪ نه اوڀرن ڪهڙا - طلب نه رکن طعام
 جهڙا مڙهي مائڪ - ٺهڙا عاشق عيد ۾

انهن جي ليد حرام ٿي وڃي ٿي. ڏينهن رات ڀر ۾
 ڪي ياد ڪندي گذارين ٿا. ڪڏ ڪڏ ٿي خوشيءَ ۾ ٿوليا
 نه سمائجن ٿا. ڏينهن ڏينهن سرها ڏسڻ ۾ اچن ٿا.

مطلب تہ جيڪي پريو جا پيارا آهن تن جي اندر مان
 نردن جي دانهن لکري ٿي، دم دم انهي فراق ۾ زار
 زار رهن ٿا. ايتري قدر جو شرار جي به کين سڌ نٿي رهي،
 هو گلا گيبت جي پرواهه نٿا رکن؛ هميشه سنساري پرڻ
 جا طعنه ۽ ٽڪا سر تي سهندا ئي رهن ٿا.

۱- شلوڪ: روپو ويٺي روغ، کل ٽڏهن جڏهن خير نٿي

اڃا مٿي ٿو. - متان پوري ڪا پل نٿي
 ۲- متان ڪرين گمان ڪا مان سدا سهاڻڻ آهيان
 ڪنهن جو ڪير چوي جهڙو سنت به رکندا شان

سيئي ٿين حيران - جن ليلا وانگر لاڏ ڪيا
 پراج ڪلهه اسانجي يڪ ڌارين جو ڪهڙو حال آهي.

۳- جوڳي هن جهان جا - ڏوٽا هي ڏوٽا

پيو ڪائين بيت ۾ ٽڪر ۽ ٽوٽا

ڪڙا ۽ ڪوٽا، پورب ٿيندا پٽرا

۴- جوڳي هن جهان جا جن جو اٿي سان آرو

هڪ مارو وجهن ماني ۽ ٻيو ڳالهين ڳٽڪارو

ويچارن وجود کي، ڏک به ڏيکارو

سي ڪيئن لهن چارو ڪرم جو ڪرم علي چوي

سامي صاحب جن فرمائين ٿا تہ مڪه گيالي بطجي،

لوڪن کي ڳالهيون ٻڌائي، انهن کي راجهائي خوش

ڪرڻ مان پرمالما جي پراڻي تہ ٿيندي. اها تہ ٽون ڪنڊ

ٿو کائين.

هتي لڏڻ جي نه ڪجهه رڳو ادا

پڇي ٻالڳو پنڇي ٻيلا نه پري

۲- هتي سبتان راج ڏيائي هئي

شري رام سنڌي ٻيلا رائي هئي

ڏاڍي رانوا ڪئي نه وڳائي هئي

رگھونات ٻيلا ٻيلا رائي رڳو

۳- حدهن رانوا ڪال ڪي ڪند ڪندو

لنهن جو نه ڏسو هيءَ حال نه

لڪو وٺس رهيو جو ٻاري ڪو ڏندو

اهڪار اندر ۾ وار نه ڏري

۴- لکي ڪرمن کان سولي ڇڏندو

جنهن تي مالڪ پنهنجي مهر ڪندو

ڄاڻي ڪرشن ديا سڀ ڏور ڏندو

ٻائي آس رگھونات سولي لري

پر نه کانسواءِ ٻيڙو جو سڀ مشڪل آهي، جنهن تي

رام جي مٿي ۽ سکر جي دٻا ۽ سم ٻرڻ جي سنگ جو

راڳ ڇڙهي وڃي ٿو، تن جي ڪوڙي حالت ٿئي ٿي،

هن شلوڪ ۾ ڏنل آهي.

شلوڪ:- بل بل ڪن ٻڪار، ڪنا درد ڦراق جا

سڀ ڪارڻ ٻرين جي، رڳن ڏاڍون زار

سامي چئي شير جي رڳن ڪا سهار

آءٌ مل ڄاڻي ٻار نه ڏيون ٿا دم درد ۾

راجا راج ڄاڻڻ لڳو. ٿورڙن ڏينهن ۾ ڇاڻا هن جو نالو
 ٺهڻ وڃي ويو. پياري ڪرڻ ڪري. هن ماڻا کان
 ڪو ورتو اچي سگهندو.

ڀڄڻ (سر ڀروئي)

- ٿل:- هن ماڻا ڏيکڻ ڪاريءَ کان ڪو ڇڏڻ ورتو وار
 ڇڏڻ ورتو وار. - ڪر ڪيو ڇڏڻ جو من فقير
 ۱- بالمڪ ڪيا پاپ الاهي. - ماريا پير فقير
 سام ڪتب جو ڪو ڏ ٿاڻين. - سڌ ڏ ٿاڻين
 ۲- شيخ فرید کي چڙهي ڇڏائي. - مٿ ڏيکي جي شرار
 ڪري سڌي کي سمجهايو. - گياڻي پير ڏ ڪمير
 ۳- مران مران جي جاپ ڇڏڻ سان. - راضي ٿيو رڳو وار
 ڏ ٿاڻ سان درس ڏ ٿاڻين. - پڳهس ڇڏڻ جي پير
 ۴- رامانند ڇڏڻ رهڻ. - ڏيکاري. - سڌ ڏ ٿاڻين ڪمير
 ڀرون پڌ پهلج ڀرايو. - ڇڏڻ ڏيکاري
 ۵- ستر ليلاشاهه. - سوامي. - مليا سڌ ڏ ٿاڻين
 ڪرڻ ڏاس ٿي دها ڪري جن ڪاڻي پڙجي پير

ڀڄڻ (سر ڀاڙي)

- طرز:- ڇڏڻ پون ٿا ياد پيوهار عمر
 ٿل:- لکيو ڪرڻ جو ڪڏهن ڪين ٿري
 پلي هيل ڪڍي ڪو هزار ڪري
 ۱- ڏرو پڌي هتي پٿور ٿاڻي ادا
 ڏاشن ڪڍي ٿي اڳاڙي ادا

۱- ڪرڙ ڪپٽ لڪا من ۾ مڌائي

سچو سودو ڪن سي سڌائين

سي دهن سڌا نڪار - ڪڍي اوديا ٽالڱا ڪاري

۲- ساڌن ڌاري سماڙي لائي - پر مالند پسند برون ٻائي

ڪڍي ڇڏيو سڀ غور ڪمان - يعني انهن کي سڌ ٻڌ ساري

۳- اسٽول سوکهر ڪاڙو ٽپي - ساڙي سڄن جا ٿيا سر ڏنهي

سمجهن جيڪي سڄن سامان - اها ستن رومز سيڪاري

۴- موهه ماڻا جو من مان هٽائي - هيرو ٻڌي کي ڇڏيئون ڄاڻائي

پر هر ڪيان جو ڪيو لکان - سڀ سڄي سڌا ڪڪاري

۵- ڪوٺڻن ڪيان ڪرن مان ٻاڙو - شيد ڪرن عورتن ۾ ڪمايو

دڪن سکن ۾ رهن سامان - مليو تن ڪي موهن مراري

راجا ٻڌي ڏاڍو عرش ٿيو، ڪرو هن کي راج ڪڍي

ڏيئي راجا بن ڏانهن هلڻ لڳو، نه ڪرو چوڻ لڳس نه

هي راجا تون ڪيڏانهن ٿو وڃين؟ راجا چيو نه مهاراج

مون کان راج جو نوحو ٿو، هاڻ به روئين جي ضرورت

ٿيندي سو جتي وڻندو آئي ٿاڻه ڪري وڃي، بيت

ٻيو ٻاليندس، تنهن ئي ڪرو ڇو نه ڇو! ٿو کان ٿاڻه

ڪونه ٿيندو، تنهنڪري تون مڏهو راج ويهي سنڀال

بن روئين هيتو مڙج مڙائي مان نڪرن، هر سال

مڏهجي راج چرليڪو مونکي ڏيندو ڪر، چاڪاڻا نه اسان

ساڌن کي راج ساڃالڻ ڪونه ڪو ايندو آهي، ڪم ڪار

علائق لاءِ ضرور ٻيو ماڻهو رکڻو پوندو، ايترو ٻڌي

يعني پنهنجي سروب جو گيان. گوڙ ڌرم ڇاڪي ڇڏجي؟
 دوهاڙ: ڪميا، اهدسا، ديا، مرڻو، ستم وڃن، ٺپ، دان
 شيل، سوچ، ترشنا بنا، ڌرم لڳهه دس جان
 اهو ڌرم پيدا ڪيئن ٿو ٿئي؟ ۽ لاس ڪيئن ٿو ٿئي؟
 ۽ وڌندو ڪيئن؟

چوڻائي: - اڳي ڌرم واکيه ست ڪر آت
 ديا دان ڪر ڌرم ٻڌي ست
 چوڻائي: - است ڌرم ڪميا ڪي سنگا
 ڌرم ڪروڙ ڪر هٿ وٺڻا

ٻيو جيڪو مکيه ڌرم آهي سو ستگرد سمجهاڻي، ۽
 لکائي سگهن ٿا. اسان جي ڀارت ورش ۾ ڪئين ڏوهون
 ۽ مها پرش ٿي گذريا آهن، تن جي سڀني پرائمين کي
 خبر آهي. شاسترن جا پرمات ٻڌائين ٿا. روز شاسترن
 دواران پڙهون ۽ پيا، ڏينهن رات ستمگر، ٻڌون ۽ پيا
 ٿڌهين ۽ - اڳي دلين تي اثر ٿيو هئي. تنهنجو ڪارڻ
 فقط اهو آهي جو اسان وشين ۾ ڀلجي ويا آهيون.
 تنهن ۾ هن چيو جو آڌار آتم گيان کالو-واءِ ٿي
 گهڻو. هي راجن! تون به هن ڀڄن مان آتم گيان کي
 ٿي وٺ.

ڀڄن (سر جوڳ)

ز: - ڪنن فقيري اوکي ڪار
 - جنهن ٻاڙو آهي آتم گيان - تن جي اندر عجب بهاري

لاءِ ڇڏيندڙون هڏون. جتان هو لڄي سگهي، پوءِ گرهست
ڪندو هو، پر اڄ ڪلھ لڄي هڏي پنهجن اڇرن
کي پنهن جي لالچ جي وس ٿي شادي ڪرائين ٿا.
لعيچر اهو ٿو لکري جو ٻار ٻيا ڇڏين پوءِ انهن ٻارن
کان رات ڏينهن وٺن منهن مٿو پٽائيندا، ڪٽائيندا ۽
ڪروڙ اُگهيءَ ۾ وٺن هلندا ۽ سڙندا. اها سڀ اسانجي
ڀائرن ۽ پنهرن جي ڀل آهي. انهن ڏينهن کي گهرجي
نه پنهجن اڇرن کي لڄي هڏي پنهجي ڏمي سکيا ڏين،
جو هو وڏوان، وڏو ۽ ماهرش ٿين. انهن ڏند هو پاڻدي
دوبهي، سب ڏروهي ۽ ناستڪ ٿي پنهچر ۽ ديش جو
لاش ڪن. جيئن شاستر چون ٿا ٿين ڪول ٿا ڪراون.
شاسترن جي رعس کي ڇڏي پنهجي مومتيءَ ٿي
هلون ٿا. جنهنڪري ارڇتون اڇيوالا، مون ڏڙڪن. ٿين
ڪري اسانکي پنهن سچمت ٿيڻ گهرجي، سنان ڏرم
الو سار وڙالو فقط هڪ ڪيڙا جو ٿي پات ڪرڻ ۽ ان سان
گڏ عمل ڪرڻ سان سڀني ڏکن کان چٽي، پر مالڪي
پراپت ڪري سگهون ٿا.

پر ڇڏهين اسان به هڪ ڇڏي پنهجي ڏرم کي
ڏارڻا ڪنداسون پوءِ اسان جون اکيون ٽلنديون نه ڪين
ٻڌا ڇڏجن، ڪيئن ٻڌجن ۽ ڪيئن انهن کي ڏرمي
سکيا ڏجي.

ڏرم پڻ وشن جا آهن نه هڪ ڪوڙ ڏرم ٻيو مکيه ڏرم،

يعني پنهنجي سروب جو گيان. گوڙ ٽرم ڇاڪي ڇڻجي؟
 دوهاڻ: ڪميا، اهدسا، ديا، مڙو، ستيه وڃن، ٺپ، دان
 شيل، سوڄ، گرشا بنا، ٽرم لڳ دس جان
 ٽو ٽرم پيدا ڪيئن ٿو ٿئي؟ ۽ لاس ڪيئن ٿو ٿئي؟
 ٽو ٽرم ڪيئن؟

چوٽائي:- اڀڄي ٽرم واکيه ست ڪر اُت
 ديا دان ڪر ٽرم ٻڌي ست
 چوٽائي:- است ٽرم ڪميا ڪي سنگا
 ٽرم ڪروڙ ڪر هوت وڻنگا
 ٻيو جيڪو مکيه ٽرم آهي سو ستگرو سمجھائي، ۽
 لکائي سگھن ٿا. اسان جي ڀارت ورش ۾ ڪيئن دڙيون
 ۽ مها پرش ٿي گذريا آهن، تن جي سڀني پڙهين کي
 خبر آهي. شاسترن جا برماڻ ٻڌائين ٿا. روز شاسترن
 دواران پڙهون ۽ پيا، ٽنهن رات ستسنگ، ٻڌون ۽ پيا
 ٽڏهين ۽ اڃا ڏين ٿي اثر ٿو وهي. پنهنجو ڪارڻ
 فقط اهو آهي جو اسان وشين ۾ پڙجي ويا آهيون.
 تنهن ۾ هن جيءَ جو آڌار آهر گيان کانسواءِ ٿي
 سگھندو. هي راجن! تون به هن پڇن مان آهر گيان کي
 پائي وٺ.

پڇن (سر جوڳ)

آرڙ:- ڪنن فقيري اوي ڪار
 ٿي جنهن پاڻو آهي آهر گيان - تن جي اندر عجب بهاري

لاءِ ڇڏينديون هونون. جتان هو لپتي سڪي، پوءِ ٽر هسٽ
 ڪندو هو، پر اڄ ڪلهه ننڍي هوندي پنهجن اڃون
 کي پنهن جي لالچ جي وس ٿي شادي ڪرائين ٿا.
 تعجب ۾ اهو ٿو ٺڪري جو ٻار پيا ڇڻن پوءِ انهن ٻارن
 کان راس ٽپهن وٺن منهن مٿو پٽائيندا، ڪٽائيندا ۽
 ڪروڙ اُگهيءَ ۾ وٺن ڇڏندا ۽ سڙندا. اها سڀ اسانجي
 ڳالهن ۽ پهرن جي پل آهي. انهن ڏينهن کي گهرجي
 نه پنهجن اڃون کي ننڍي هوندي ڏسي سگهيا ٿين،
 جو هو ودوان، وڻ ۽ مهاڀر شين، ائين ٿي هو پائيندي
 ڏوٻشي، سسٽ ڏروهي ۽ ناستڪ ٿي پنهجي ۽ ڏاڏي جو
 لاش ڪن. جيئن شاستر چون ٿا تهن ڪو نه ڪراون.
 شاسترون جي رعس کي ڇڏي پنهجي مومتيءَ ٿي
 هلون ٿا. جنهنڪري ارڇتيون اڇيوالا، ترون ڌڙڪن، تنهن
 ڪري اسانکي پهرين سچي ٿيڻ گهرجي، سنان ڌرم
 اوسار وڙالو مٺ هڪ ڳيٽا جو ٿي پات ڪرڻ ۽ ان سان
 گڏ عمل ڪرڻ سان سڀني ڏک کان چٽي، پرمالها کي
 پراپ ڪري سگهون ٿا.

پر جڏهين اسان به هڪ ڇڏي پنهجي ڌرم کي
 ڌار ڪنداسون پوءِ اسان جون اکيون ٽلنديون نه ڪيئن
 پيا ڇڻجن، ڪيئن پيا آهن ۽ ڪيئن انهن کي ڏسي
 سگهيا ٿا.

ڌرم ٻن قسمن جا آهن: هڪ ڳوڻ ڌرم ٻيو مکيه ڌرم.

ڪل سڄي رات ۽ پونءِ سان پري پيئي آهي. ٻچ کي
ڪيئن کائي رهيا آهن. بک ۾ وياڪل ٿي پيو آهي. اڏڻ
سڀيئي ڪيڏا ٿي پيا اٿس ۽ چرڻ جي طاقت ڪانهيس ۽
ڳچي ۾ نگر جي گرن پيئي اٿس. اهڙو آهي ڪٿي جو
حال، نه به ڪٿي ڪي ڏسي ان جي ملڻ جي چاهدا
ڪري رهيو آهي. اهو ڏسي راجا پرتري چوڻ لڳو:-
ڪوٽ :- اهو مڇ ڪي ليڇ ماري اڏيا

اندڙ سوان سواليءَ ڪو چاهي اڏيا
ڪر شا پنڊ، ڪاٺا، ڪٽي پوڄ ڪوڙا
سروي پُون ور ٿيون ٿي پڳتي سر وڇا
ڪرميا سنگ لي سنگ سُون ويا ورتنگا
ڪٽي ڪيت اور مڪيان ڪا پُلڇ ڪا
ترڪيا بک سون وياڪل جهيڙڻ اڏيا
گري اڇڻ پيٽار ڪو پڙيو سو گهاڙو
اُٺسي سوان ٿي پي لهن ڪار باچي
ڏلي جوان ڪي چٽ ۾ ڪيُون نه راچي
مطلب نه ڪٿي جا حال ڏسي راجا پرتريءَ
افسوس وٺي ويو چوڻ لڳو نه ههڙو ڪٿو جو ڪار
ڇو اچي سگهي نه پوءِ ڏوان ۽ جران ڪيئن بچي سگهندا
سجندو! اڄ ڪلهه اسان جي ڀارت ورش جي نه اهائي
لب آهي ۽ برائي زماني ۾ ائين ڪونه هو. ماڻا تون ٻار
وڏو ڪري، ۲۵ سالن تائين گروه وٽ وڌيا پڙهائڻ

ڌري سرگر جي چرلن تي - ويراڳي تي وعل ڪهر جي
۲- ڪرن جي گيان کي ڌاري - موم من جي ڪي ڇڏ ماري
الدر دڙي بدهنجي ٺاري - سڄو عاشق ٿيڻ ڪهر جي
۳- سڀني صورت ليهجي آهي - ڇڪت ٺوڪان ٻڌا آهي
ڪوڙا ٻيا ڀولڪ ڇڏ ڏاڻي - ٻڌار ٿي ٻهڻ ڪهر جي
۴- ٻڌهي هيءَ ٻالھ جي ڄاڻي - اندر جي مڙج لب مائي
آئندءَ سکر - ڇو ساڻي - ٽپن کي سرڙو ڏيڻ ڪهر جي
۵- ڪرشن جو وسم وڃائين ٿو - ٽپر اڳ ڇو نه ٺاهين ٿو
سڄي لڏون ڇو نه لائين ٿو - سڄ ٿي سر ڏيڻ ڪهر جي

اهڙي طرح رهي ٻارا سرجن لرمهي راجا کي
سهڃيائوندا رهيا ۽ ڇوڻ لڳا هي راجا! ٽپن جا پنج
دشمن آهن جي رام ڏينهن ٺوڪي مارڻ جي ڪري رهيا
آهن. اهي ڪهڙا آهن پنج دشمن. ۱- ڪار ۲- ڪروڌ
۳- لوپ ۴- موه ۵- اعدڪار. سڀني ۾ مڃايل ڪار آهي،
ٽپن کي ٺوڻ ٻهڙائين ڇڏين. ۱- ٻڌ ٻيا چار ئي دشمن
جيئي ولندين.

مڃ ٿا ٺوڻ ٻهڙائين ٿا نه ڪار اڏو ڏ ٻلي آهي جو
مڃ نه ڄا، پر بسون نه ان ڪار ۾ ٿڌندا رهن ٿا.
ڪار جي منهن ۾ اچي ۱ ڪار کي ٿا ڇڏين. هڪڙي
ڏينهن راجا پرلري ڪومندا ڪومندا هڪ جهنگل مان اچي
لڪتا. ڇا ڏس نه هڪ مرلينگ ڪتو. ٻت ٿي ٻيو آهي ۱
ڪار ٻيا ٻنهي ۽ مڪيون جهنگل جهنگل ٻيون ڪن. بدن جي

١٩٥

پتا هون كهت ميو و لندن كهان گيو
پيا هون كهت ميري بالهن آج دور پئي
پيتا هون كهت ميو و پير دك دي گيو
كامني كهت ميو سيس سرتاج كهان
الهي لتكال دولي هامت ۾ نران ليو
سندر كهت كولئي لهن جان سكي
پرلتو هو سو چن ۾ كهان گيو
ارت :- پياري سجدو الاشو ايته ت
هجو پت م

اڙت:- پياري سجدو! لاشو آئي پيو آهي ماءُ چري
 منهنجو پٽ مري ويو، پيءُ چري منهنجو ڪوٺڙ مري
 ويو، ڀاءُ چري ٿو نه منهنجو ڀاءُ مري ويو. انهن ڀڄي
 چري نه اڃ منهنجو سرتاج پٽ ئي ڪري پيو. سندر داس
 مهاراجن چون ٿا ته افسوس! مور کي ايترو نه پتا ڄاڻن ته
 هن ۾ ڇا هو ۽ ڇا هليو ويو؟ ست ڀڙش الهي ڳالهه ڪي
 ڄاڻيو ويندا آهن ۽ شاسترن ۾ پڻ لکيل آهي. هي راجن!
 نوسان سڀهڻدي فقط مسافرن لائين هلندا، اڳتي نوسان گڏ
 ڪر ڪو نه هلندو، تنهن ۾ جو اهو ست ڀڙش هٿ
 ڪري الهيءَ کان گمان وٺين ۽ ماڻا جي چار کان ڇڏين.
 ڇڏن (سر دلگه ۽ پيروي)
 ل:- ڪري سٿگر سڃاڻي

ٻڌڻ لاءِ :- ڪري سگهون ۽ سان - سچو پيارو جيئڻ گهرجي
- مٿان جو - جهنگل ۾ - وڏي جيتڻ گهرجي
- رڪڙ وڃواس وڃن تي - مٿان پوکين تون پوءِ

ڀڄڻ (سر لڪ)

آل:- نو سمجهو الائجي ڇا هي - اڻڪي آخر مرڻو آهي
 ۱- ڪڇيءَ واريءَ جا ڪوٽ اڏائي ٺهڻ لڳي ويٺن دٻو ڄمائي
 اڃان بهو نو سمج سڏائين - پيدا ڇڏي هائو لاهي
 ۲- مالا جو رڳو جوڙيو جوڙين - پاڻهي پاڻ کي بهو ٿو اڏين
 پنهنجي ڪرڻي پاڻ کي ٿو اڏين - ويٺن پنهنجي ڪنڌ ڪپائي
 ۳- باغ باغيچا پنڪلا ماڙيون - ٻار پائتيا سندر نارون
 الب وائي لڳندي ڪارون - آهي لڳندي ڪوڏ سڀائي
 ۴- ڏس ڪٿي ٿون سمجهي سگهيا - ڪڏهن هتان وارا ٿيندا راتا
 پير پينمبر ساڌو سڀاڻا - ويد وائون ويا آهه بڻائي
 ۵- ڪرڻ ڏرڻ ٻوڙو رهڻ - دان ڪري ڪنهن کي ٿا ڇڏين
 ڪرڻن دڪ سر تي سڀهڻ

نوسان سڱر ٿيندو سڀائي
 رشي ٻاراسر هن راجا ٿو رهيءَ کي - سڄي رهي رهيا
 آهن نه هي راجا ٿو هاجو هن مالا روئي ڪو ڪهڙو
 ۱- ڀڄي گهڻا دڪ ڏسي رهيا آهن ڪڏهن اهو به
 واپار ڪيو ٿو نه جن لاءِ هينرا دڪ - هي رهيا آهن
 سي ٿو هڻان مان ساڻ لڳندا؟ هرگز نه؟ ائين جو پيار ٿين
 ٿاڻن ائين جيسين ٿاڻن ائين کي سڱر ٿين، سڱر
 سوار ٿا ائين. موليٰ ڀڄاڻا سڱر سوار ڪي باد
 ڪري روئي ڇا چولدا سو ٻڌ.

ڪوٽ:- مالا ٿو ڀڪاري ڇاڻي ڪوٽ ڪوٽ روئين

چنچلتا کي ٿو لاس ڪرين؟ پنهنجي هلت ئي توکي اچ
 ٿي اچي! هن سنسار جي پرڻي جيڪا آهي سا کڻ پنگر
 آهي ۽ آخر لاس ٿي ويندي ۽ تنهنجو ٿياڳ ڪر. جي
 ڪڏهن تون موڪشي ڇاهين ته وٽ وٺاڳ، جيڪو ساھتا
 ڪوٺ وارو آهي.

سرائي آلات داس جن چون ٿا:-

دوھا:- موڪشي، وشي، وٺاڳ جو- ٻڌن وشي، سنيھ
 رام سڀ ڪرڻن ڪوٺو- من ماني سو ڪراھ.

ارت:- جي تون موڪشي ڇاهين ته وشين کان پري
 ره ۽ جي ٻڌجڻ ڇاهين ته پرڻي رک ۽ اهو سڀني و
 شاسترن جو مٿو آهي. هاڻي جيئن ٿين جو من چو
 ٿين ڪر.

رشي ٻارا سرجن راجا لرمو هيءَ کي ٻڌائي رهيا آھ
 ته ”جيڪڏهن تون سڄو سک ٿو ڇاهين ته وشين جو ٿياڳ
 ڪر. يعني سنسار ۾ هر دم ويچار سان هلت ڪر جيئن
 پنهنجي لاءِ سنسار ٻڌن ٿئي.“ راجا چوڻ لڳو، پر پوءِ
 راجڪمار وڏو ٿئي ته ان کي راج ٿئي پوءِ سنسار جو
 ٿياڳ ڪندس. تنهنجي ڪري پوءِ ٿئي راجن! راجڪمار
 ايترو وقت جيئن وهجي يا نه هجي ۽ تنهن ۾ تون مون کي
 راج ٿئي، سنساري دکن کان آزاد ٿي. هي راجن! هاڻ
 ڇت ٿئي هي ۽ پڇن ٻڌ.

وس لي دکه يائي مري نو.
هي بيارا مستسکي، توهان کي خبر آهي نه الدارين
حا ڀونڊ ڪيترو دکه ٿا ڏهن. راجا پرورې به آئيني
چون ٿا.

ڪرڻ نه اندازن کي ڀونڊ ساري. ڀاري ڀونڊ ڏهني والي
ٿان کي ڪڇ هيٺ مٿي. سراهه ٻيٺ لڄ ري
ٻيٺ اڏر ٿاسن ڪو. وڃر ٻاڪ ٿاسن ڪو
ڏاهي دوش ٿاسن ڪو. موڪله مڪي - چري
هو جو شالو پاو بهج. پراڻي ڪڏاهي لڄ
اڀري ڪلرل لول. ڪٿي لي نه اچري
ڪٿي پنگه ٻڙ راڳ. ڏاڪو من ڪرو ٿيڻ
موڪله ڪرو پراڳ. ڪاري. ٿاسن لڄ ري

ارڻ نه. هي چيو! الدارين جا جيڪي ڀونڊ آهن سي
وڏا دکه ڏيڻ وارا آهن. ٺهڪري ٿون انهن کي ڇڏي
ڏي ۽ جيڪو - چي مڪ ڏيڻ وارو رستو آهي - روڪ.
جيئن اندر چر وڃر اڀندو آهي جو ٻهاڙن کي ٿاس ڪرڻ
پر ڪم اڀندو آهي ۽ ٿيئن موڪله روپي وڃر ٻاڻن روپي
ٻهاڙ کي ٿاس ڪري ڇڏي ٿو. پر جيئن ٿاهه ڪڪڻ
ٻن کي ٻاهر ساڙي ڇڏيندي آهي، ٿيئن موڪله روپي
اڪي دوشن روپي ٿاهه کي جلائي ڇڏي ٿي؟ ٿيون
آلها شالو پاو جيڪو ٺهجي ٻري آهي، سو اڙي
ليج ٿون چر آهيءَ کي ٺهڻ پراڻ ڪرڻ؟ ٺهجي

ٻڙهڻ. ۱۹- ٻههجا خيال ٻوٽر رکڻ. ۲۰- لس لير سڀسنگ
ڪرڻ ۽ لس شاسترن جو واپار ڪرڻ.

ديوتائن جي رهڻ جا هنڌ

۱- ڪنن ۾ دڙال جو واسو ۲- چوڙيءَ ۾ وازء جو
واسو ۳- اکين ۾ سورج جو واسو ۴- چپ ۾ ورڇ جو واسو
۵- لڪ ۾ اڙولي ڪمار جو واسو ۶- وام ۾ اڳن دٻا
جو واسو ۷- ڇڻن ۾ اندر جو واسو ۸- ڀرڻ ۾ اڀندر جو
واسو ۹- اڀسڻ ۾ پرڃا يعنيءَ جو واسو ۱۰- گدڙ ۾ حم
دٻا جو واسو ۱۱- من ۾ چندرما جو واسو ۱۲- ٻڙيءَ ۾
نرءما جو واسو ۱۳- چپ ۾ نارائڻ جو واسو ۱۴- اهنڪار ۾
شڪر جو واسو. اهڙا ديوتائون جي وام ڏينهن لسان
گڏ رهن ٿا، تن کي ڇڏي ڪري، تون کڻ مائڻ سک ڏيڻ
وارڙن وشڙن، تن جي پٺيان ٻههچر جهڙن برباد ڪري
وهيو آهن. پوءِ اس ۾ ڏاڍو ڏکي ٿينداس.

ٻڙهن (جورڳ)

ل: ڏاڍو پوءِ بسندا ٻڙهائينداس

ڪجهه ڪوڊ ڪم پيو اٿس چولڊاس

۱- اڀڻي اس سڄو جڏهن ٻاري بسدا

ڪنڊن لوبع لوبع زاري بسدا

اڻي ڪوڊ ڪنڊي ڪو ٻوٽاري بسدا

پوءِ ورتا پيو تون راجهائينداس

۲- هتا ٻار چٽا ڏوڪي چاڙهيندا

ڳاڻڻو اٿئي ۽ هر ٻيءَ جا ڪن ڳائي وٺ. مٿان پوءِ ڀڄتائين ۽
 ڏسندي ڏسندي هي وقت هٿن مان هلي ويندو ۽
 جيئن ڏيئي مان لڪڻ لائون. هونئو لٽيون سگهن،
 وهي ويل پاڻي وري واپس اچي لٽو سگهي، ڪريل
 ڦل وري واپس وٺي لڳي لٽو سگهي، ٿڌن مان ڏنل
 کير واپس پئجي لٽو سگهي، وڃن مڪه مان اڪڻ وري
 واپس لٽو اچي سگهي، ليئن گذريل وقت وري واپس
 لٽو اچي سگهي. ليئن هيءَ ڪو پنڳهه ڏيئي ڏهڻ کان
 پوءِ، واپس ٺهي اٿي سگهي. تنهنڪري تون ساوڌان
 ٿي ٻهراڻين برهم چرو جو پالڻ ڪر، جنهن جي آڌار
 سان اٽيءَ کي پائي سگهندين.

برهم چرو جا ٿير

- ۱- سچ ڳالاهڻ. ۲- کان پاڻ شد رکڻ. ۳- پاڻي صفا ۽ چاڻي
 پيئڻ. ۴- کاڌو خوب چٻاڙي کائڻ. ۵- کاڌو ۽ گرھ گهٽ
 کائڻ. ۶- تماڪ، پنڳهه، چرڻ، چانهه شراب وغيره
 نشيدار شيون نه واپرائڻ. ۷- الدريءَ شان يعني دشا ڪرڻ
 وقت سڀ الدريون ٿڌي پاڻيءَ سان ڏوٽ. ۸- ڪشرب
 يا آسٽ ڪرڻ. ۹- هر روز صبح ۽ شام شد هوا کائڻ
 ۱۰- شان ڪرڻ وقت بدن کي خوب مهنڻ. ۱۱- سويل
 سمنڊ ۽ سويل آڻڻ. ۱۲- صبح ۽ شام ابھور کي پرارڻا
 ڪرڻ. ۱۳- استرئين کي خراب درشتي سان نه ڏسڻ
 ۱۴- پوئيترا رکڻ. ۱۵- دشا روز ۽ دفعا ڪرڻ گهرجي
 ۶ - پراڻاڻام ڪرڻ. ۱۷- سادڪي رکڻ. ۱۸- سب شاستر

۲- هوا ۾ زور سان لڳي ٿي هر هر

اهڙيون ڪن پي ڪن ٿا ڪڙ ڪڙ

غوطا ڪارائين ٿا وڪڙ ۾ وڍ وڍ

مومتا من جي مٿس مار اڀرڻ

ملاح روپ ٿي موڪلي ٿا رڳو، آهيان

۳- ماڳر مڇ اڇڪر به اچن ٿا

ٿيڻون ڪڍي ڪئين ٿا لڳ لڳن ٿا

وراءِ واکهو مستعجب ۾ ڇن ٿا

اچي انهن کي ٿا ر اڀرڻ

ڏکيل هرڏو درشن سان ٿا رڳو، آهيان

۴- هاڻي شير ۾ طاقت لاهي

آڻو اوت اوهانجو آهي

توهان بنا ڏک ڪير ٿا لاهي

ڪو به ٻڌي ٿو ٻڪار اڀرڻ

ڏيئي هڪ همڪ جا اڪارڻ، آهيان

۵- ڪرشن داس جو عرض اهو ٿي

گيتا ۾ ٻڌڻ چهر توهان سولي

نرسن ٻڌو لاهي ڪوئي

سير سمند جي اڪار اڀرڻ

والي وسيلو ٿي ٿا وسارڻ، آهيان

مهاتما چون ٿا هي راجن ٻڌو پاڻ ٿا ٻڌي وڃي

۳- جي ۽ جلاڙئون جوش ۾ جاڳي
وٺي وٺا وره وٺراڳي
ن ۾ هٿيو ٿاڙا ٿير - وڃن وڄائيندا وٺر
اهو لنگهڻو پيو آهي لانگهو
ڪرشن داس ڪر ٿون ٿياري

سر سٺياھ ته ٿي-مڏاي ساري
اهو ڪر واپار - سهڄاء سر ٿي ٻار
ملي ٿو رام - مهاڳو
سڌتن ۽ پريوءَ جي پيارن جي مھما ابرم اپار آهي

زبان کي طاق ٺاهي جو انهن جي اندرين گھڻ جو ورن
ڪري سگهان. پوسنگ سان ٻاهرين گھڻ جي جهڪا ٿوري
گھڻي خبر پئي سگهي ٿي، سا ورن ڪئي اٿم.
ويڊ ٻه پنهنجن پيارن جو ٻار ٻائي اٿا سگھن. اهڙا
جيڪي ست پرش پريوءَ جا پيارا جيڪڏهن ڪنهن ٿي
ڪر ٻا ڪٿي ڪن ٿ. هن ٻو ساگر کان ٻار ڪري سگھن ٿا:-

ڀڄڻ

ٿل:- آهيان انهيءَجي آڌار ايشور - پٿرو منجهڙ تار مان تار ٻوڙ
۱- ٻو ساگر چل اونهو سارو

ٽسجي ڪوڙ ٿو ٽنهن ڪسارو
چو طرف آهي گهور اندارو

اچي ٻڌڻ ڪي تار ايشور
گھيرن گھيرن دل کي ڳاريو. آهيان

مهاڻائون فرمائين ٿا ته درويش ڇاڪي ٿو چئجي؟
 ڪو نه: لهين ٺٽيري ٻاڳا ٻيڻا - اوهي ناد ٻٽا ٻيڻا دي
 لهين ٺٽيري ٺڪاڻي دي وڃ - سوڪي ٺڪري ڪاڻا دي
 لهين ٺٽيري سمندر تي وڃ - سوڪي ٻيڻا ٻيڻا دي
 لهين ٺٽيري جهنگل دي وڃ - چلي بيت ٻڪاڻا دي
 خاص ٺٽيري شاعر ٻيڻا - دل وڃ دوست ڪمارا دي
 -جنوا ٺٽيري ڪا بازار جي منالي ڪا آهي جا
 ڪاڻي وٺي.

دوها:- مرڻا مرڻا سڳو ڪهي - مري نه جاني ڪو
 اڪ وارا اسي مري - جو ڦير نه مرڻا هرو

ڀڄڻ (سر ڏاڻاري)

ل:- اٿي ڪر ٻريبي والد - ڇڏي ڏي ٿون اڏ مانڊ
 هيءُ آهي رستو اٿاڻڪو

۱- سورهم آيا سرڙا سڀاهي

ڪرڻ سان ويا ڪنڊ ڪهاڻي

نالو لهين ٺاڻا - سر تي ٻرھ جي ٻاھ

ٺاھي هيءُ سودو سهاڻڪو

۲- سوريءَ تي پنهنجا سرڙا ڏٺائون

واتون ٺڏھن ٻي ڪين ڪڇائون

موليا ڪين مھير - مڪ جي آڻن سر

لهين ڪڍو ٿن ڪي ٺاڻڪو

ڏور جو پتو ٿي ڪونهي! ڪيئن ڪونهي؟
ڪو نه ٿو ٿي ڪونهي ڪونهي! ڪونهي ڪونهي!

دهر، ڪي دشا دڪاء ۽ لوڪ گهڻو هه.
ڪونهي دود آهاري هه، ڪونهي ڦل آهاري هه.
ڪونهي ڪاڻي اوڻ، ڪونهي مڪه گهڻي هه.

سندر ڪهت اٿسي ورتا ڀرسيو ڪٿيو هه.
ڀر ڀرو سڀن ٿو پريت لاهين گيان سڀن ٿو پري لاهين.
ڏيکو پائي انڌيون لي ڀون ڀجار لٿيو هه.

ارڻ ڪو ڳچي ۽ لانگه وڃهيو پيو ڦري ۽ چري آه
سڀ آهيان ۽ ڪونهي ڏيئون ڏيئون ٿي لڳائي پيو
ڦري ۽ چوي آه سڀ آهيان ۽ ڪي دهر ۽ جو سڀ
بدلائو اچيو لوڪن ڪي ارغلائين ته آه سڀ آهيان
ڪي چوڻ نه اسان فقط ڪير پيش وارا ساڌو آهيون ۽ ان
ڪاٺون ڪونه ڪي چوڻ نه اسان نظر روت ٿي گذران
ڪندا آهيون. ڪي پنهنجو سر هلائي، جهولي جهولي،
ڏو لاهين ۽ پاڻ ڪي گهڻي ڏيکارين. ڪي لوڻ اٿا ڪاٺين،
ڪي مات ڪري شاتي ۽ ٻولي سڏائين ٿا. سندر داس
جن چوڻ ٿا ته جهڙي طرح ڀرسي جي ڪٽڻ مان ڪجهه
نه ملندو آهي، اهڙي طرح انهن اڃا وقت وڃايو آهي.
ڀر ڀرو سان نه هين جي پريت ڪانهي. گيان سان نه پڄڻ
ڪونه. ڏسو پائي اهڙي طرح انڌن بازار لٿي آهي.

انراڙيءَ جو اهڙو معاف ڪرڻ وارو، پر پوءِ جا نيارا سنت
ڪبير صاحب روئي ڪري چوڻ ۽ نه موٽي وري
ڪڏهن ملندا؟ تنهن ۽ آءُ ڇا ڇا ڪريان! سو
هن ٻڌڻ ۾ چوڻ ٿا.

ٻڌڻ

ٿل:- آءُ به عجيب ۽ ويٺي - وائون ٺهاريان
وائون ٺهاريان نه پيئي - غم ۾ گذاريان
۱- دنيا سدا دور ٿيو - عيڙو ٽڪي پيو
ولراڻو؟ ويچار ٺاهي - بڪون لکي پيو
هي دٻال ڪڇ دٻا - مار ورتي واريان
۲- هٿ نه منهنجو منگي سالي - ڪتب ٿيلو
آهين منهنجو ايشور - نئون وارو وسارو
ملڻ موهن ۽ ڇڏو - جيءُ نه جيتاريان
۳- ڇڏي ڇڪت ٻڏي جڙي - جهنگل وساريان
ٻائي کلي لالڪو ڪارا - موليون وڃايان
ولنگن وانن ٿي مان واهي وار وڃايان
۴- ڪرشن ڪرو داس جو - هيءُ عرض اڳهارو
مهر جي ڪا لڙ ٿري - هٿسڙو گهاٽو
درشن ٿو داس کي - مان پيئي پڪاريان

ٻيڻا - ڇڏو! آءُ ڪلهه ٽسجي پيو ته سمجه ۾ ڪهڙا؟
ٻيڻ ۾ شاعر ۾ ڪهڙا، ڪرو ڪرنت صاحب جهڙا شاعر
ٻيڻ - ٻيڻا، پر ٽسجي پيو ته اولاد ۾ لکي پيئي آهي،

شاستر ائين چون ٿا .

سنت پُرن جي ڪيڏي وڌائي ڪريان؟ جيئن ٻارس
جي گھڻ سان لڙهه به سون ٿي پوندو آهي، تيئن سنتن
جي ڪرپا سان جيون مڪتي پراپت ٿي سگهي ٿي .
گرو نالڪ صاحب جن پنهنجي مڌر واطيءَ ۾ چوڻ ٿا :
سنت کي ڏور هڻي اڪه، ڪوت

سنت پُرساد جنم مرڻ تي چرپ
سنت کا درس پورن اشنان - سنت ڪرپا تي چپيئي نام
سنت کي سنگم، ٽپا اهدڪار - درشت آئي سڀ اڻڪار
سنت س ٻين آئي وس پڇا - انميرف نام ردي لئي سڃا
ڪه، نالڪ جا ڪا پورا ڪرم - بس ٻيئي ساڌو ڪي چرن
اهڙا جيڪي سنت جن جي اچڻ سان سڪا وڻ ساوا
ٿي وڃن، ڦٽل ڀاڱو وري اچن، جن جي وڃڻ ٻڌڻ
هر دو ٿري ٻوي ۽ پڙهه جا ٻيڙا، سدائين اشڪام،
ارموهي، لڙپڻ، آڪاس ورتي وارا ٿن جي اچڻ تي
خوشي ۽ وڃڻ تي دک ۽ ٿئي ! نه ڪير صاحب جن چون ٿا
نه اهڙي لڙدي جيو جي ڪيئن مڪتي ٿيندي .

دوها :- سنت آئي هرشي لهين - سنت گئي لهين روءِ
ڪير اُس منش ڪي - ڪس وڌ مڪتي هوءِ
دوها :- سڪه ديوي دک ڪو هري - دور ڪري اڀاڌ
ڪهي ڪير وي ڪپ ملي - پرم سنيهي ساڌ
جيڪي سڪه جي ڏيڻ وارا دک کي لاس ڪرڻ وارا،

سندر داس ڪهي ڪر جوڙي جو دادو دڀال ڪوڙن لست پيرو
 اڙڪ: آهن سست پرشن اڙو نه ڪرو ۽ جو کس ڏسو
 جو سٽڪن شبد سڻائي هريءَ سان ملائي ڇڏيو. اڙو
 نه آندو آهن لکايو جو هٿن سورج جي لڪرڻ سان زام
 لاس آي ويڙهي آهي، لڻن منهنجي من ۾ پر من ۽ سمن
 جو جهڪر اندازو هو سو مڃي ويو. لڙهه ڪري اڙو
 جيڪي سٽڪرو آهن لڻ کي منهن جي لڻ ۾ ڏن ۽ وڃن
 سان وار وار امشڪار آهي. سندر داس مهاڻا چڙن ٿا
 همڪ جوڙي ڪري نه مان سوامي دادو دڀال جن هر چيلو
 آهيان. اهي سست ڪهڙا؟

دو ٿا:- آڻي ڪر بالو لهن دروڙ ڇوڪر. سمن شيلتا سار
 سر در آڏي اکام معي. مرڙل سرور اڪار
 سرڙ ٿي ڪر يا ڪرڻ وارا. ڪبت کان رهست، اڄ
 اڪ، ڏک سڪ ۾ سمنو شي، ننڍي کي ڏي ۽ جي اطر
 سان وڏي ۽ کي ماءُ جي نظر سان، هڪ جيڏي ۽ کي اطر
 جي نظر سان ڏسڻ وارا، من کي روڪڻ وارا، اندر ۾
 کي جيتڻ وارا، بنا ڪامنا وارا، منو بولڻ وارا، سوار ۾
 ڇڏي پر شارڪ ڪرڻ وارا، اڙو جيڪي دڀالو سست آهن
 لڻ مان تمام گهڻو ڦل پراپت ٿئي ٿو. جوڪڏهن ڪو
 ٿير لڻ تان پندڙت گهرائي لڻ کان ويد وڏي ۽ اڻسار يڪم
 ڪرائي، لڻ مان ڇوڪڙو ڦل پراپت ٿئي سو ڦل جتان ساڌو
 وڃي لڏڪهي وڃي، ان جي پير پير رکڻ سان ملي ٿو.

سنت پرن جي ڪيڙي وڌائي ڪريان؟ جيئن ٻار س
جي گھٽ سان لڙهه به سون ٿي پوندو آهي، تيئن سنتن
جي ڪرپا سان جيون مڪتي پراپت ٿي سگهي ٿي.
گرو لالڪ صاحب جن پنهنجي مڏر وائي به چون ٿا
بت ڪي دور مٽي اڳهه ڪوت

سنت ڪا درس پورن اڻڻان - سنت ڪرپا تي ڇوڙت
سنت ڪي سنگهه مٿيا هڻڪار - درشت آڻي سڀ اڻڪار
سنت س ٻن آڻي وس پڇا - اڻمڙت لاءِ ردي لڳي سنڇا
ڪهه لالڪ جا ڪا پورا ڪرم - بس مٽي ساڌو ڪي چون

اهڙا جيڪي سنت جن جي اچڻ سان سڪا وڻ ساو
ٿي وڃن، ڦٽل پاڳ وري اچن، جن جي وڃڻ پڻ
هر دو ٿري پوي ۽ پراڻهه جا پيارا، سدائين اڻڪ
لڙهه وهي، لڙهه، آڪاس وڌي وارا ٿن جي اچڻ
خوشي ۽ وڃڻ تي دک ٿئي ٿا ڪير صاحب جن چون
به اهڙي ارڏي جيو جي ڪيئن مڪتي ٿيندي.

وڙها:- سنت آڻي هر شي لهين - سنت گهي لهين روڊ
ڪير اُس منڇ ڪي - ڪس وڌ مڪتي هوءَ
وڙها:- سڪه ڏيوي دک ڪو هري - دور ڪري اڻڪ
ڪهي ڪير وي ڪپ مائي - پرم سنهي ساڌ
جيڪي سڪه ۽ وارا دک ڪي لاس ڪرڻ وارا

سندرداس ڪهي ڪر جوڙي چو دادو دٻال ڪوهڙن لٽ ڇيرو
 ارنه: آهڻ سٺ پرن اهڙو نه ڪرو ۽ جو گس نه ٿيو
 جو سٽڪر ۾ شدي سڻائي هريءَ سان ملائي ڇڏيو. اهڙو
 نه آندو آهڻ لکايو جو هٿن سورج جي اڪرڻ سان دٻ
 ناس آي ويندي آهي، لٽن منهنجي من ۾ پرن ۽ سٺن
 جو ڇڪر اندازو ڪر سو منهنجي وٽ، نه ڏيکاري ۽-ڙا
 جهڪي سٽڪرو آهڻ ٿي ڪي منهن جي ٿي ۽ ڏن ۽ وڃن
 سان رار وار امڪار آهي. سندرداس مهالما چرون ٿا
 هڪ جوڙي ڪري نه مان سوامي دادو دٻال جن ڪر ڇيلو
 آهيان. اهي سٺ ڪهڙا؟

دو ها:- آئي ڪرهارو آهڻ دروهه ڇا- سٺن شيلتا سار
 سر در آدي اڪام معي- مرڏل سرو اڪار
 سرڙ ٿي ڪرهارو ڪرڻ وارا- ڪٽ کان رهس، اڄ
 اڪ، ڏک سڪ ۾ سندوشي، ننڍي ڪي ڏي ۽ جي نظر
 سان وڏي ۽ ڪي ماءُ جي نظر سان، هڪ جهڙي ۽ ڪي اٽ
 جي نظر سان ڏسڻ وارا، من ڪي روڪڻ وارا، اندر ۾
 ڪي جيتڻ وارا، بنا ڪامنا وارا، ملو ٻولڻ وارا، سراز
 ڇڏي پر شارٽ ڪرڻ وارا، اهڙا جهڪي دٻالو سٺ آهڻ
 ٿي مان امام گهڻو ڦل پراي ٿي ٿو. جهڪڻهن ڪو
 پير ٿي ٿي پندس گهرائي ٿي کان ويد وڏي ۽ اٽسار ٿي
 ڪرائي، ٿي مان جهڪو ڦل پراي ٿي سو ڦل جتان ساڌو
 وٺڻ لکهي وڃن، ان جي پير پير رکڻ سان ملي ٿو.

- ۴- ابي بونگي اکن جي - آشا رکي ابن جي
 - خريداري مورين جي - کستوري نه کائيندين
 - ۵- چڙي ڪوڙ ۽ ڪسنگ - ڪر سائن جو سنگ
 - مٿان مايا هڻي ڏاڳ - پوءِ ڏاڍو پڇتائيندين
 - ۶- وڻي جي ٿيندين پوڳي - رهندين به سدائين روڳي
 - لالچي جي ٿيندين لوڳي - چڪر چوراسي پائيندين
 - ۷- اندر ڪندين آشا جهڙي - ٻرو ڪنڌي پوري تهڙي
 - وڃاء نه ساري موڙي - هيرو جدمر رلائيندين
 - ۸- ملي ٿي مڻسا نه ٿي - ورتا نه وڃاء ويهي
 - ڪٽ پنهنجا ٽاپ ٿي - ٻولا ٻرڻ پلائيندين
 - ۹- ڪرڻن جنهي من ٺاهيو - ٻرماندن ٺهي پاڻو
 - ٻرهر روپ نه بڻايو - جوئي جوڻ به سمائيندين
- انهن مهاڀرشن جي سنگه مان ستگرن جي سڌ پوري
ٿي ۽ جيئن چوڻي آهي ته گرو ڪي جان جان - پاڻي
پنهنجي جان جان - اهڙن ستگرن جي پرتاپ سان ئي
- جي سک کي پاڻي سگهجي ٿو .
- گرو ڪهي جوئي جرڻي - شش ڪهي وڻ ڪوئي
سراي بندر داس جن پٺ چوڻ ٿا .
- ڪوٽ نه موج ڪر گردو ديا ڪر
شبده سبب ڪيو هري اير و
- جهڙن روڳي پر گهڻي لس جات سودو ڪيو ٻارم ٻارم انڌرو
ڪاڪ واک ڪاڪ مانس هوڻ ڪر - هتي گرو ڪوئي وادن مير و

ايترو ٻڌي راجا کي حيراني وٺي ويئي. لائيءَ کي
 چون لکيو ته آءُ ٻڌان ٻيو ۽ ڏان ٻيو نه سڃي ماڻهو ٻيا
 ستنگهه ڪن اهڙو ته ڪنهن کي ڦل ٿوئي ڪونه!
 سڌو لائي چون لکيو ته ”هه راجا ست سنگهه ان پرڪارن
 جا ٺهندا آهن. هڪڙي ست سنگهه ڪرڻ سان مالا جا
 سنگهه ملن ٿا ۽ ٻئي ستنگهه سان ستار هفت ڏکڻ هي
 لوراي ۽ سڄي اڀر مالد جي پراپتي ٿئي ٿي. سو آءُ سڄي
 ست سنگهه ڀرو ٻڌو آهيان. جيئن ته ڦل اڇو ڪتو، جو ڇڏ
 لکوان کي اچڻو ٿيو.“ ايترو ٻڌي راجا به ست پرشن جو
 سچو ست سنگهه ڪرڻ لڳو.
 ٻياري ڪر ڪرا ستنگهه به وڃڻ سان ست پرشن جو
 سنگهه ٿي ٿو، ٻيو ڇڙو سنگهه ٿڙو رنگ، ڇڏو ورن
 هن اچن به ڪيو ٿو آهي.

ٻڃن (پروي)

لڏ - جتي من ٿا ٿينديون - وٺي ڦل ٻائينديون
 بهر پوکي ڪيئن - اب منا ڪا ٿينديون
 ۱ - ڇڙو من ماس ٿا ٿي - وڃڻو ٻيو کير ڏاڻي
 لڏ - ته ساڄو آهي - رنگ سنگهه سان ٿا ٿينديون
 ۲ - هڪ هر سنگهه چاهين - چا ٻيا موٽي ڪٿي
 ٻيئي عي سنگهه مان - مڃيون ماس ڪا ٿينديون
 ۳ - سڄو ڪندو ٿو آهي - ڪوٺيون ڪندو ٿو آهي
 ۴ - پڙو ڪي سان - خوشيءَ ٿي ڪا ٿينديون

آيو ۽ هڪ ڀيريءَ وقت سنڌي ڪرڻ لڳو جتي سنڌو
 لائي ٻڌ سنڌ جي شيرا ڪرڻ لڳو ۽ سنڌي ۾ هن جو
 چٽ لڳي ويو ۽ جنهن ڪري راجا وقت وڃڻ جو خيال
 دل ٽان لهي ويس. جڏهن سنڌي سنڌي سمايت ٿيو، تڏهن
 گهر ۾ اچي ڏسي ته سون جون مهورون بهون آهن. عجب
 ۾ پئجي چوڻ لڳو ته هي مهورون ڪٿان آهن! اتي ه
 ڪي پڪ ٿي ته اهو سڀ سڄي سنڌي ۽ سڄن ڀرشن
 ڀرڻ جو ڀرلپ آهي. اتي ڏينهن سنڌو لائي راجا جو
 درٻار ۾ آيو، نماڻو ٿي اچي پيرن تي ڪريو ته مٿان هو
 ڪي ڏاڍ نه ڏي ۽ جو ڪالهه ڪونه آيو هوس ۽ سو ڏچ
 نه پيو ۽ روئي نه پيو ۽ سدوارت ۽ پيو ٺاهي. تڏهن راجا
 روائت جو سبب پڇيس ۽ چيائينس ته ”روئين چوڻو؟ ڪا
 مون ٺوڪي هيتريون مهورون ڏيون، تنهن هوندي نه وڃي
 روئين.“ اتي لائيءَ کي سمجهه آئي ته شايد ڀڳوان منهنجي
 پٽ رکڻ واسطي، لائيءَ جو روپ ڌاري، راجا جي اچ
 سدوارت ڪئي آهي. مون کي جيڪي مهورون گهر ما
 مليون سي ڀڳوان ڇڏي ويو آهي.

راجا جا وڃڻ ٻڌي سنڌو لائي چوڻ لڳو ته ”راجا
 مون کي معافي ڏيو، ڪالهه مان ڪونه آيو هوس.
 سڄي سنڌي ۾ سڀ ڀرشن جا وڃڻ ٻڌڻ ويو هوس
 ڀڳوان منهنجي روپ ۾ توهان وٽ آيو، جي توهان جو
 ڏنل مهورون منهنجي گهر ڇڏي ويو.“

ٿري وڃن ٿا جيئن ٻار س جي لڳل سان لوھ ۽ سون
لي پوي ٿو. ٿڌھ ڪري ھر ھڪ پريءَ کي گھر جي ۾
ھر روز سٽسڪ ڪري ٿيان روپي گنگا ۽ شان ڪري
پريءَ جو روشن ڪري. جيئن هن ٻچن ۾ چيل آهي.

۱- سٽسڪ الھي ھر دوار مٺا. پٺ ٿيان گجڪار مٺا
ا- اٺي کن جا ٽاپ ٺار پندا. ھتي من جي مٺا ٺار پندا
وري ڪو ۽ جنم ڪو ٺار پندا ڪري وڃن ٿي اعتبار مٺا

۲- اٺي ارف مٺا ٺار پائي آھ، ھتي العرب جهڙي پائي آھ،
جھڪا چڱن کڻن جي ڪٽي آھ، پڌي پھڊو جنم ٺار پندا

۳- اٺي ھر پوريءَ ٿي ٺار پندا، ھتي گھٽ ڪريءَ جا ٺار پندا.
پندو ڪش سندو پٺ پائيندا، پڌو ساگر کان ٿي ٺار پندا

۴- ھتي گورا گنگا ۽ واهيندا، ھتي من جا ٽاپ مٺا پندا
سچي سٽسڪ سان ٺوڻ لائيندا.

ڪر ڪوشن اندر دٻدار مٺا

ڪٺا: پادو پڙھ شهر ۾ سٺو ٺاڻي رھندو ھو. هن جو
سوا پھر سماڏيءَ ۾ رھڻ جو ٿي ھو. پوءِ سچو سٽسڪ

ڪندو ھو ۽ ان ڪالھو راجا رامسنگ ۽ ھو ڪچير صاحب
جو شش ھو، ٽيھن جي ٽيل سان مالش ڪندو ھو،

جيئن ٿي راجا ڪسي ڪو روڳ ھو. ڪچير صاحب جي
سٽسڪ مان سٽي ٺاڻيءَ کي پرمالما جو پرام جاڳو، ڪچير

صاحب هن کي پھڊو گراڻي ڪو پھڊي سري رامالند
جو چدار بڻايو. ھڪڙي ٽيھن ھڪ سچو مھالما شور ۾

۱- سر ۲- ستوش ۳- وڇار ۴- ستسنگ وڌي ۵- وڌو
دروازو ستسنگ اٿي.

وڇار مالها ۶- چون ٿا:-

ست سنگ ۱- ڪلپ ٿرو- ۲- ڪامنا ڏيڻ
انجرت روپي وڃن ڪه- ۳- ٽين ڏاپ هر لپت
ارڻ:- ڪلپ ٿرو هڪ وڻ جو ٺالو آهي جڏهن وڻ جي
هيٺ ويهي جيڪا به دل ۾ ڪامنا رکي سا پوري ٿي
ويڏي ۴- اهڙيءَ طرح ست سنگ روپي وڻ هيٺ
سان ستن مهاڻا ٺاڻ جي مک مان جيڪي انجرت روپي
وڃن اڪرن ٿا، سي سرون ڪرڻ سان، ٽن ٺاڻن کي جلائي
خاڪ ڪري ڇڏين ٿا. اهي ٽي ڪهڙا آهن ۱- ڪٽڻ
جو روڳ ۲- شرار جو روڳ ۳- ٽيون من جو روڳ ۴- اهي
ٽي روڳ آهن جن ۾ چيو سڏائين ڄلندو رهي ٿو. انهيءَ
روڳن کان بچڻ لاءِ ۵- ص ستسنگ جي ضرورت آهي.
۶- رانائڻ ۾ بڻ ڇيل آهي:-

چوٻائي:- ۱- ست سنگ وويڪ نه هوندي

۲- ڪرپا بن سڀ ۳- سونڀي
شڪ ست رهن ستسنگ پائي- ۴- پارس پارس ڪي ڏاڪ سڀاڻي
ارڻ:- ۵- سٺ ڇون ٿا ۶- سڄي ست سنگ ڏاڪسواءِ
ڪڏهن به وويڪ نه ٿيندو. ۷- رانچندر جي ڪرپا ڏاڪسوءَ
سڄيءَ وٽو ڪي پرکي نه سگهندو. ۸- جيڪي هورڪ مڊس
آهن سي به ست سنگ جي پرتاپ سان پرڀاءُ کي ٻڌائي

جهلڪو يعني لڄو لڪي نه سگهندو آهي .

اهڙيءَ طرح جيڪي سٺ پُرش آهن سي ڪڏهن به اڪي نٿا سگهن چاهي هر پاڻ کي ڪيترو به کڻي لڪائين .

ڇا ڪاڻا نه جيڪي تر وائڻا وارا سٺ آهن تن کي پير ڪو نه ٿيندا آهن ، جن سان ڪاٺي شئي گهرڻ واسطي لوڪن جي در تي وڃن ۽ ويهراڻ وائڻ کي هٿ ڪن ٿيندا آهن جن سان پنهنجي لاءِ لوڪن کان پڌاريف وٺي کائين ۽ پريمي جنن کي اکيون ڪنن ٿينديون آهن جن سان پنهنجي ڏٺيءَ کانسواءِ ٻيو ڪجهه ڏسڻ ۽ ڄڻ درويشن کي ڏٺيءَ ۾ پورو پورو ويساهه آهي ، انهن کي ڏڪر سهي نه ڪونهي ۽ سدائين سڪر آهي . جهڪڏهن هڪڙو دائرو ڪڍڪو سو روڊو وڃي لڳي نه به سدائين بي پرواهه رهندا آهن .

هي پيارا ! جهڪڏهن ٽن به اهڙن لوڪن جو درشن ڪرڻ چاهين ته ستن ڳالهن جي پيروي ڪر .

۱- ڪنن سان پنهنجي وڏائي نه ٻڌ . ۲- ڪنهن جي ڪلام نه ٻڌ ۽ نه ڪر . ۳- اصول اجايون ڏٺيون به ٻڌ . ۴- ايشور ، ديوتا ۽ سنگرن ۾ پورو وشواس رک . ۵- ويهرائڻ جا ڪاٺا ٺاڪ ۽ ناچ نه ڏس . ۶- پنهنجي دشمن سان ويتر نه رک . ۷- دشمن پوڳڻ جون ڳالهيون نه ٻڌ ، نه اوس درشن پائيندين . پر جهڪڏهن مڪتي روپي گهر وڃڻ چاهين ته اتي پهچڻ لاءِ چار دروازه هيشه کليل رک .

- سورڻ ۾ ڇڻي لھين بادل ڇاڻا
 سوکي ڪو ٻيڪ اٽڪ ٿري
 ٺو ڪرم ڇڻي لھين پيوت لڳاڻا
 ڪري گنگ ڪهي سن شاھ اکبر
 ننگ ڇڻي لھين ڇڻا ڇڻاڻا
 اڙڪ :- بادلن جي آواز ٻڌڻ تي ڪدم مور آواز
 ڪندو آھي .
- ۲- سامونڊي گھوڙي جي واڳ ڇڪڻ سان ڪدم هلندو
 آھي .
- ۳- ويچارڻا استري ڪيترو بہ پاڻ کي لڳائي پر
 جي چال ڇڻي نہ سگھندي آھي .
- ۴- سڄو پرڀتم کڻي ڪيترو بہ پري وڃي رھي ، پر
 جي پرڀتم ڇڻي نہ سگھندي آھي .
- ۵- سور و پر بھادر لڙائيءَ جي ميدان تي ڇڻي نہ سگھندو آھ
 ۶- آڌار دل وارو ٿر مانبا کڻي ڪيترو بہ ڪنگال
 وڃي پر ڇڻي نہ سگھندو پھي .
- ۷- جيڪڏھن ٿارا سڀئي گڏجي چندرمان کي پڪ
 پر پڪجي نہ سگھندو آھي .
- ۸- سورج ڪڏھن بہ بادلن جي ڪارڻ ۾ ڇڻي
 سگھندو آھي .
- ۹- ٺوڳي ساڌو کڻي ڪيترا بہ بيڪ پاڻي پيوت لڳائي
 پر ان جا ڪرم ڇڻي نہ سگھندا آھن .
- ۱۰- سڄو ، وائي کڻي وشتا پر ڦٽو ڪجي نہ بہ ان جو

- ۱- سڀ کان رهيو نه آڏاس - تنهن لالڻ جهڙو لاهو
 - ۲- دڏه سڪه پر رهي سمان - لڪو لوپ اندر امان
 - ۳- لڪي دشمن سڄا هڪري - رهي دڏه سڪه کان نه ڀري
 - دو ٻيٽ ڪيو جن اس - سولي گياي ٿرڻ لري
 - ۴- لندا آهت ڪسان ليارو - ڇڏيو جن لوڪن جو لارو
 - لڪا مڪتيءَ جي ٿي آڻ - سو ٻيٽ ٿي ليارو
 - ۵- آهي ٻر ڪمڻ جو آڏار - سڀ آڻ جو ديدار
 - آهي چيئن جو ٻر ڪاش - ٺاهي ڪوشن بنا ڪردار
- گرو نالڪ صاحب جن ٻڌڻ ڇو آهي :-

ساد - سرهر گياي ڪم ڪرجهه رهبر
نالڪ سرهر گياي آب ٻر رهبر

هي انهن گياي مهاڀرڻ جا اڃا جهڪي مٿين ٻڌڻ
پر چيا ويا ٿي جي کوٽي ڪانهي ۽ آهي ڪڏهن نه ڇهي
لٽا سگهن - جيئن نه هن ڪوٺ پر آهي .
ڪوٺ نه ڏهن ڳوڙ ٺڪورين مور چهي لهن ،
طري چهي لهن واڳ - اڃا
چنڊل لار ڪي چال چهي لهن
ٻر ٻيٽ چهي لهن ٻوٽ دٽاڻا
رڻ ڪيٺ ماڻهن رهيو چهي لهن
دالار چهي لهن سڪه آڻا
نارون ڪي اوتارين چنڊر چهي لهن

۸- ڪرشن ڪٿا ڪر ڏاڻي ناف گود جيون ٻال !
 وڪشيا ڪري ۱-م ڏلد سين - سستنگه رکي پال !!
 ۹- ستگر ليلا شاهه ڪو - ڪرون پر ٿام آديس!
 وگهن هري مگل ڪري - سهاڳ ديسا ديس !!
 ۱۰- برد اپتا راڪم - ڪر - شيوڪن ڪي سرتاج!
 ڪرشن داس ڪي ويڙي - بوزن ڪر ڪاڇ !!
 تميرو ماڻا ڇه پتا تميرو - تميرو ٻڌو ڇه سکا تميرو
 تميرو وڌيا در ٿم تميرو - تميرو سرويرو وڌيا
 اور پورڻ مڌ پورڻ مڌم - پورڻ ڇه پورڻ مڌاچتي
 پورڻ سڀ پورڻ مادا پورڻ ميرو وڌيشتي ٿي .
 سري ڪرشن پڳوت گيتا جي ستين اڌ يا ۴ پر ار
 ڪي اپديش ڪن ٿا ، هي ارڇن ! مهندجا چئن قسمن
 پڳت آهن . هڪڙا ڏکي ، ٻيا جڳياسو ، ٽيان سوالي
 چوٿان گيالي - هي ٻارڪ ! مان گيالن ڪي پيارو آهيان
 گيالي مولڪي پيارا آهن . باقي ٽن قسمن جا پڳت به سرش
 آهن ، پر گيالي اصلي مهندجو سرويرو آهن ، اهو مهند
 مترو آهي . ڇو جو اهي اسٽر ٻڌي وارا آتم سرويرو
 اسٽ آهن . انهن جا لچ ٿا هي آهن .

پڇڻ

تل :- برهم گيالي سو آهي ،
 جن ٻاڻو برهم گيان ، ڇڏي لوڪ لڇا لاهي
 ۱- جن موه مايا لڳيو - سولي آهي وڏ ڀاڳي

ڪرشن ڪوت

پاڻو ۲

شري ڪرو پرماتما نه
شري گڻيشايه نه

منگلا چرڻا (دوڪا)

- ۱- ولدن ڪرون اچ رڻهن - آلمر اڪند اُلوپ
اها جان ڪي سڀ ڪري - سرڙ اڏار سروب
- ۲- ليمو شڪر وشڻ ڪرو - سچا بند سروب
لشڪ شوڪ ڪلش سڀ - ديوهن گيان اُدرپ
- ۳- ڪتا پراڻپ ڪرم هون - سڌو سرون چم لاءِ
سرون وڪتا ايڪ سر - ڪتا ووهي ڪهه
- ۴- امري نهائي لسن شڌ - من شڌ ڌاري ڏيان
ن من دولتون شڌ هو - ڪتا سڀي ڌرڪان
- ۵- پاپ هري منگل ڪري - جو جن انڪه لکاه
نن پاپ ڪلش سڀ - سڀ سڀڪ لشاه
- ۶- صاحب شڪر سڀ پسن - مها ويسد پسران
سرون من جو جن ڪري - پاوي پد لربان
- ۷- پوک وشمت گيتا سري - اور اياڊڪ ڪرامت
سڀڪ چڪ سارهي ايڪ موڪشي ڪو پدم

سڪدائي وڃن

ڀڄڻ (سر ٻهاڙي)

ٿل :- ڏسي خال ميهڙو ڪر مال ڪرو
سر ٻه ٽي ميهڙو سوال ڪرو

۱- دايو ڏک ڪيو
ان فڪر ميهڙو ڏياد ڪيو
هيءَ حال ڏسي مون داد ڪيو

۲- ڪمي ڪرو ڏي لوڀي آهيان مان
پسي ليدڙو پيهڙو مال ڪرو

وشيءَ ٻوڙن کي پيو چاهيان مان
ڪيئن ٻار بدن ٿان لاهيان مان

ڪريو ساڻ نظر نه نهال ڪرو
آهيان داسن جو مان داس ڪرو

ڪيو جنم مرڻ جي ڦاس ڪرو
ڪريو پوري آندڙ جي آڻ ڪرو

آهيو لال جا توهين لال ڪرو
۳- عرض ڪرڻ جو نه اڳهائيندا

سڀ وهڻ وڪار وڃائيندا
پيهڙي چوڻ ڪرڻ سدا راهيندا

مٿان ٻيو آڻهري ڪال ڪرو

شلوڪ

سرايون ستن جيءَ کي - هنڊو وچن جو پاڻ
 ماري من سان مستان کي - سوگهو ڪيو سڪاڻ
 سميت وٺي سان گهر ڪيو - جنهن جلائي جان
 ڪرشن اکر ارمان - چڙهي ويا، چوري ڪري

پڇن (سر اوراڻو)

لا نه مون تي سڪون هي جدائي لسي ماري
 ڏيان ڏوهه ڪنهن کي - ويا ٻڌين هر ڳاري
 ا - بل بل پئي بڪار ٻان - لپن ٻن ڪار ٻان
 ساجي کسي سيار ٻان - وطن واپس واري
 به نونيل ڪيئن ٺهاري ٻان - وائون پئي ٺهاري ٻان
 کيس هر سهار ٻان - وڃان ڪيئن واري
 به سرتون شل اڏندا - ڏيڙا دور ٿيندا
 آهي هر سرتون اڏندا - جڏيءَ کي جياري
 به سرتون ڏکڻ ٿئي - پيرين سر لوائي
 ڪوئن ٿي ٿئي - سڪو سڪو سڪو سڪو

شلوڪ

هن هنڌ تي غور جي سڪو سڪو سڪو
 به سڪو سڪو سڪو سڪو - سڪو سڪو سڪو سڪو
 به سڪو سڪو سڪو سڪو - سڪو سڪو سڪو سڪو
 به سڪو سڪو سڪو سڪو - سڪو سڪو سڪو سڪو

ڪٿي پنهنجي سائينءَ کي سمجهي، پاڻ کي پاڻ ۾ لئي
ڪريو، الهي ڪري توهانجا سڀئي مطلب پورا ٿيندا. اهو
ابديش ٻڌائي سنڌ روانا ٿي ويا. ٿڌن ٻرهي روئي
ڪري پنهنجي سنگرن جي جدائيءَ ۾ هي ڀڄن ڇوڙ لڳو:

شعار

موهن پنهنجي مهر سان درشن ڏيو ديار
هيٺن سان همراھ ٿيو، اڙيسن جا آڌار
ڏوهه ڏسو لا مون سدا ديا ڪريو دالار
ڪونشن تون ڪلتار - سازون سڀني جون لهين

ڀڄن (سر جوڳ)

ٿل:- سنگر جي درشن لاءِ - دلڙي روز رڙي
صلاح ڏيوڙي سرليون وارث ڪيئن وري
۱- پريم ڏيئي ويا پورو - اندر ڪامي ٿو ڪورو
اهو سمجهي ڪو سورو - دل ڀڳتين مڃهه ڀري
۲- ويا وڇوڙو ڏيئي - ورهيه لنگهي ويا ڪيئي
ڪڏهن ملندم مون سڀني - من محبت مڃهه مري
۳- ڪڏهن مونئي ملدا - ڊڪٽر ڊور ٿيندا
وهر وڪار پ ويندا - پريم ڏين پيالا پري
۴- دينن دٻالو آهن - پير اڳوڻن مون پاڻ
چت چرلن سان لائن - ملندم مهر ڪري
۵- ڪونشن ٻڌي پئي ٻانهن - عرض ڪري ٿو آهن
دڪ جون ٻڌي من ڏانهن - درشن ڏي دلڙي ٺري

جن پرشن کي پر مشور پرلر جي نصيحت ڪئي آهي،
 الهن کي ڏٺي ۽ جي ڀڄڻ ۽ درويش جي صحبت ڪالراءِ
 پر ڪجهه نه پسند نه ايندو آهي. هي منهنجا سچا پرلر
 جي پٽاڪ هئا سولي آهي ۽ سڀڪو ماڻهون هتي سگهي
 ٿو پر پرلر جي ڏکڻ ۽ لڪائڻ جي خبر پراي ۽ کي
 رهندي آهي. مرڻ جي راجهه يعني مرڻ هي ڏکڻ
 جي خبر آهي. مرڻ واري کي ئي رهندي آهي، اي
 ڪنهن ڏسڻ واري کي ڪهڙي خبر؟ نه ڏيکري پراي ۽
 کي ئي پرلر جي اڪلف جي خبر رهي ئي. اهو پرلر
 ٿڌن ڄاڻندو ڇڏن شپ ڪرمن جي پرورلي پهندي
 هردي پر لهندي. هيستاء شپ ڪرمن جي پرورلي ۽
 دوان هر دو صا نه ٿيندو، هيستاء پرلر روپي پوما
 هردي روپي ڪو پر ڪڏهن نه اسف نه لهندي آهي.
 ٿوڙي شپ شپ ڪرم پر مشور جا اهل آهن، نه نه
 پر مشور جو حڪم شاسترون پر ائين ٿيل آهي نه شپ
 ڪرمن کي ڇڏي شپ ڪرم ڪريو. شپ ڪرمن جي
 ڪرڻ سان پگولن پراي ٿيندو آهي ۽ شپ ڪرمن جي
 ڪرڻ سان پر مشور راضي ٿيندو آهي ۽ نه ڏيکري
 هي پراي، شپ ڪرم ڪري پرلر کي پمارو ڪريو ۽ پرلر
 سان درويش جي صحبت ڪريو. درويش جي صحبت
 ۽ عڪي پندش ملن، ٽن ئي عمل ڪريو. پهندي ڏٺي ۽
 نه نه، عذ، هر حال ۾، هر طرح سان، پاد ڪريو، جتي

شلوڪ

ڪال ڇڏيندو ڪين ڪي - ٻيلا ڪندين هـزار
 رشي مٽي ۽ ديوتا - ڇڏيا ڪين هـزار
 پير پيغمبر پائشاهه - پيا جهوڏا بيشمار
 ماري ڪيا مردار - ڪرشن ٽڪي ٽلوار سان
 ڀڄن (سر پراڻي سر ڏلا سري ۽ تلڪه)

ٿل :- مٿان ٻڌائين پاڻ منرا - ٺهه جو ڪم هڪ دم ئي آهي
 ۱- ڏسندن عمر هٿن مان ويندي

البت ويل ڪوئي سهاه نه ٿيندي
 ڇڏي ڏي چڪتاڻ، منرا

۲- ڪم نه ايندو پيڻ لاءِ پاڻي

سڀئي ٺاهيندي هٿن سان ڪائي
 ڏيندو نه ڪوڏي ساڻ، منرا

۳- وويڪ واراڻ سان من ڪي واري
 اٿئي ساڌن گيان جا ڌاري

پوءِ تون پسندن پاڻ، منرا

۴- اکيون ڪول اندر جون ويهي

تن من ڌن گرن ڪسي ڏيئي
 گهر جانءِ اڀل ٿي ڏاڻ، منرا

۵- ڪرشن ڌيان ڏئيءِ جو ڌاري

ڪنڊ تون ممتا من ڪي ماري

موج اندر جي ماڻ، منرا

ايڪاڪر نالي کان سواءِ، ٻچن جي آئند جي موج ل ٿيندي آهي، مطلب ل سسار جا جيتوڻيڪي وڌيا، ويراڳ، واپار ۽ سسنگ کان رهند آھن، تن جي چم ايڪاڪر ل هجڻ سبب انهن کي پات ۽ ٻچن ڪرڻ جو پرورس ٿيندي آئند جي پوري خبر ل ٿيندي آهي ۽ ٻر جيڪي سسنگي، ويراڳدان، واپار وان وڌيا وارا جيتوڻيڪ آھن، تن کي ل چمتائين چم جي ايڪاڪر نالي ل ٿيندي آهي ٿيندائين ٻچن پات جي آئند جي خبر ل ٿيندي آهي ۽ جڏهن انهن جي وري ايڪاڪر ٿيندي آهي لڏهن انهن کي ٻچن جو ڏاڍو رس ٿيندي آئند پيدا ٿيندو آهي، ۽ وري جي ايڪاڪر نالي کان سواءِ سؤ ورهين جو ٻچن ۽ وري جي ايڪاڪر نالي سان هڪ ڏينهن جو ٻچن پات آھن ۽ سؤ ورهين جي ٻچن کان ل هڪڙي ٿيڙي سچن درويشن جي صاحب وڌيڪ آهي. سڀني چڻ ڪرمن جو مول ڪارڻ درويشن جي صاحب آهي. درويشن جي صاحب جو رس ٿيندي آئند لڏهن ٿيندو آهي، جڏهن پنهنجي اندر ٻر پريس جو پرڪاش ٿيندو آهي. پريس کانسواءِ درويشن جي صاحب جو رس ل ايندو آهي، عيئن بسا اُح جي آديءَ کي پاڻيءَ جو سراد ل ايندو آهي. تنهنڪري هي پيارا سسنگيرا فردم هن ٻچن کي پات ڪريو ۽ پنهنجي رهڻي سڏاريو.

ڪرشن رام سمان - رهيا اس هُن سنسار ۾
ڀڄڻ (سر ڀڙهائي)

طرز:- ٺالي ٽڙي جي پيرو ٺار منهنجو
ٿل:- ڪنن ڪال ڦهري ٿو پل پل ڀڪاري
ڪڍي نند ليٽن مان ڪو وڍو ڀڄار
ا- ڇڏي ڪين ڪنهن کي راجا رنگ ڀڙهي

فقيرن اميرن سڌ ڀير جوڳي
لکين ڪنهن هزارين رندن ۾ رٺاري
- راجا ڪنس ڦهريءَ ڪم ٿي هلايو
ڪرشن جي مارڻ جو به ٿي ڀڄايو

ڇڏيس شيام سندر مڪن ساڻ ماري
- هر لاکش هڃارو جو ڦهري ٿيو هو
بھلاد پٽ جي پٺيان جو ٿيو هو

ڪڍيا ڀڙان ٽنهن جا، جبل چرمت چاڙهي
- رڳي روپ لڙسڱ سندر شيام آيو
ٽپ مان پسرگهت ٿي درشن ڪرايو

چنڊن ساڻ چيري قتل ڪيو سمهاري
- ايمان اهڙا ختم ڪيا الاهي
وسيلو بنا ڪر ڏسان ڪو به واهي

اڏي ٿرون پٿرو ڪرشن ڪر ڪناري
منهنجا پيارا، وڌيا پڙهي پنهنجي چست جي ورتي
ڪي ضرور اڳاڪر ڪرڻ ڪپي، ڇو نه ورتي جي

پر مشورو جو پرمني سنت آھو آھي جو رھي بہ سنسار
روبي درياھ ۾ ۽ پالڊ بہ نہ ٻڌائي . مطلب نہ ٿي ڪم
ضرور ڪري ، هڪ نہ مرن کان اڳ ، مايا ۽ مايا جي پدارتن
جو نياڳ ڪري ۽ ٻيو مرن کان اڳ ۾ ئي پراوڪ جي تياري
ڪري ۽ ٽيون مرن کان اڳ ۾ ئي پرميشور ڪري پر سن
ڪري ، يعنل هر حالت ۾ ، هر وقت ۾ ، پنهنجي ڏٺي ۽
جي يادگيري رکي ۽ ڏٺي جي ڏٺي منجهان غريبن
انڻن کي پنهنجو حصيدار سمجهي دان ڪري .

دان ٽن قسمن جو ٿيندو آھي . هڪڙو گرهستيءَ جو
دان ، ٻيو ڌرمالما جو دان ، ٽيون ويراڳي درويش جو
دان . گرهستيءَ جو دان آھو آھ جو گرهستي ڌرماليتيءَ
جي اوسار ٻن سون ، ٻين مان پنجاھ رپيا ، دان ڪري ۽
ٻيو ڌرمالما ست سئو ۽ چوڌارن آھي جو وٺس ڇهن
بھمن جي آڇيوڪا کان وڌيڪ جيڪي هجي سو ڏئي ۽
جي لالي ئي دان ڪري ۽ ٽيون ويراڳي سنت جو دان
ھو آھي جو جيڪي پاڻ وقت هجيس سو ڏئي جي
الي ئي ڏيئي ڇڏي ، پاڻ وقت ڏئي جي لالي کانسواءِ
يو ڪجهہ بہ نہ رکي ۽ پنهنجو ممت ڪنھن بہ شيءِ ۾
ڪري . سڀ ڪجهہ پنهنجي ڏٺيءَ جو سمجهي ،
ي خواهش ٿي رھي ۽ شاستر وديا ۾ پريم رکي . جو
، شاستر وديا ۾ ئي گپ ٿيندا آھن : بھراون نہ شاستر
۾ وديا هڪڙو آئينو آھي ۽ جيئن آئيني ۾ پنهنجي

ميتي چڙباٿورن من مان - ڪهڙيا سدي ڪاڻ
 سڀ چٽا آندو روپ جي - جائن لڏي جاڻ
 ڪرشن داس ڪر بان - قدم ٿن جي ٿان وڃي

۱۶۲

۱- جن کي سڌ آه بيئي - ويراڳن وٽ وڃي
 - جڏهن ڪي سر سي پنهنجا - ٿيا ڏاڏا ڀڄ ڏيئي
 ۲- لائي ليهن سڌو ٿاڻو - ٻيڙي ڪر جن ٻاڻو
 ڄاڻ ٿي آه - ڄاڻو - جيئري مري ويا جهڙي
 ۳- لوڪ لاڳاپا لاهي - ڊوڪ ڏيا جا ڏاهي
 ڪوڏ منجهان سي ڪاهي - پاڻ ڏلو جن ڏاهي
 ۴- ڪمڙو پاڻي چولا - ڪمڙو رکن ٿا ڀولا
 ڪوڏ وٺن سي ڪولا - ڪمڙو ڪي ٿا ڀولا
 ۵- لڳي لاهون ٿا ڏي - ٻڌن ٻيا سڀ ٻاري
 وڃن کان من واري - ٻياڻي ٻڌي مان وڃي
 ۶- ڪرشن هٿا جوڙي - سر ڪمڙو ٿان ڪوري
 ڏاڏو ڏلو جن ڏوري - ٿاڻ ڪٽبا ٿن ٿي .

هي ٻارا، هن جهان ۾ ماڻهون چئن قسم جا ٿيندا آهن.
 ۱- هڪڙا اهي جي ماما سان ڀرپس ڪن ٿا ۽ ڀرپس
 سان وڃن ڪن ۽ ٻيا اهي جي ماما سان وڃن ڪن ٿا
 ڀرپس سان ڀرپس ڪن ٿا، ٽيون ماما سان نه ڀرپس ڪن
 ٿا ۽ ڀرپس سان نه ڀرپس ڪن ٿا، چوٿون نه ماما
 سان ڀرپس ڪن ٿا نه ڀرپس سان، يعني پاڻ مائون .

- ۲- وڃن گرن جا دل ۾ ڌاري - من ويراڳ اڀياس سان ماري
 پريٽ پريٽ سان پوري پار - دل ۾ ملي ٿي مائش ۽ بهي
 ۳- پاڪند سان لا پاپ پوڄائج - سچ ٿي قدم رکي سکر پائج
 نه نه ٿون سهندن ڄم جي مار - ڪال ڪروڙين ماريا ڪيئي
 ۴- راتو ڏينهان پاپ پڄائي - جگر جگر ۽ جان جلائي
 ڏس اندر ڇهتن ڇمڪار - سڪيا منهنجي سڀ نه سبيهي
 ۵- اتر مڪي ٿي پاپ وڄائي - سوهنگه شبد جو نالو وڄائي
 جنهن پاتو پر مائند اڀار - ڪرشن ڪل آن ڪي پيئي

هڪڙي ويراڳيءَ کان مون هٿ جوڙي ويٺي ڪري
 پڇيو ته ”هي سائين منهنجا! توهان صاحبن کي رهڻ
 واسطي ڪهڙيون جايون پسند اينديون آهن.“ ٿڌا
 الهڻي ويراڳ- وان چيو ته ”هي پيارا، اسان کي رهر
 واسطي چار جايون پسند اينديون آهن. (۱) مساب
 (۲) مقام، (۳) شهر جي ٻاهران سڄي جايون، (۴) پريتر
 جون غفائون - اهي چار ئي جايون اسان کي رهڻ واسطي
 پسند اينديون آهن.“ وري مان هٿ جوڙي ويٺي
 ڪئي ته هي سائين منهنجا اسان گرهستي آدي پڇي
 سنساري آدي سنسار ۾ ڪيئن هاون يعني اهڙي ڪاٺ
 ڪٽي ٻڌايو جيئن اسان جو وهندوار، پرمارت پئي سڌرن
 ٿڌن ڏيا ڪري اهو درويش چوڻ لڳو:-

شاوڪ

ستگروءَ جي شبد سان - جنهن سڄاڻو سان

معاف ڪري مون ستر، ڇا اڻي ٻاڪ پنهنجا
 ٻه-س پڌاري پنهنجي، واه ولهيءَ ٻي لاهي-
 ۴- ليل شاه ڪرو، درد بدو مون داهون
 ڪوشن عرض ڪري، هٿا ٻڏي ٻئي داهون
 شـن ڏيو داسن ڪي، مڙو اداسي آهي.

هڪڙو درويش شهر ۾ مدوڪري واپسي ڪنهن
 گرهستيءَ جي گهر ويو، جتي گهر واري کيس ڪارئون
 ڏيئي ڪڍي ڇڏيو، ڏهن اهو سنت ٿورو ٻري ويو،
 وڃ. ”فقير مڙي آيو، ڏهن گرهستيءَ چيس ته ”تون نه
 وڏو ڪو ايشم ٿو ڏسجن؟ وڏو ڪو ٻي حياءُ آهين.“
 وري ڪارئون ڏيئي ڪڍي ڇڏيائينس. اهيءَ طرح ست
 ڀيرا سنت کي موٽائين، انهن ٻري سنت کي سڏي پاڻ
 وقت وهاري، ڪوسي رک، جي ٿاهي ٻري، سنت جي
 مٿان وڌائين. ڏهن سنت ڪپڙا ڇنڊي گرهستيءَ جي پهرن
 ٽي ڪري پيو ۽ چوڻ لڳو ته ٿورڙ منهنجو ڪرو آهين،
 اهڙي ٻريڪيا اڳي منهنجي ڪنهن نه ورتي آهي، جهڙي
 اڄ ٿورو ئي آهي؟ گرهستيءَ چيس ته ”فقير، توکي شاها
 آهي، جو ست ڀيرا آئين ٿو، وئين ٿو، ڏهن نه ڪاوڙ نه
 ڪيٽ.“ سنت چيس ته ”ٻيڙا، اهو ڪو نه ڪٿي ۾ به
 آهي، جو ڪٿي ڪي اٽ ڏيکار نه هليو وڃي؟ روتئي

ڪنڊيس جي هن ڇڏڻ ۾ چيل آهن .

شلوڪ

عاشق پنهنجي اندر ۾ - پوري ڪئي ٻڃاڻ
 سندس رهڻ مهراڻ ۾ - ڪڍڻ نه ڪنهن جي ڪاڻ
 جهاني پائي پاڻ ۾ - ڪن ٿا رام رهڻ
 مگرشن سڀ ڪنهن سان - ٻاڙو ٻولين ڪين ڪي

ڀڄڻ

ٻاڙو:- گروه جي گرد ۾ گرمڪ

ٿل:- مري ميدان اچڻ بهارا - لڳاهين ٺهڻ لڳاڻا
 سڄو آندو اندر پائي - دل ٿا ڪان ٿا نه ديوانا
 ۱- جوڙي جيسار اندر جايون - ٻڌائين باغ باغچا
 حسن حيرت ڏسي شاهي - ڪٿائون ڪڏهه مستالا

۲- اچڻ پري اوري ڪاهيون - اندر آتش برهه باهيون
 وڃڻ جون ڪين ڪن واريون - پتنگ جهڙن ٿين پريون

۳- رهن مضبوط، ناڙيا - سوڙي ساڄن وڃي چڙهيا
 آهن پري اتي اڙيا - ڳچها ڳائين پيا ڳايا

۴- مگرشن جو نام سان اعارو - هٿن پيا وقت تي سارو
 اوهنگ سوهنگ چوهو اڪارو - اتي هٿا ٻڌي پاها

جيڪڏهن تون پريم ۽ سچائي سان پريميشور ڪي هڪ
 سڌ ڪرين ته پريميشور توکي سڌ ڏئي ۽ جيئن
 پريميشور هر جڳهه تي پورن آهي، تيئن پريم نه هر جڳهه
 تي پورڻ آهي ۽ پريميشور ۽ پريم ۾ ڪوئي پيد ناهي .

ڪا ورلي توڙ ٻيائي
سڄو ڪيل ماڻها جو ٺاهي
ڪا سورھ ڪندي ساري

۵۔ منهنجي سميتان جهڙن ٻڙن
من رام هي رنگ ۾ ڇانج
اهي ٻڙا ٻڙي ۾ ٻانج
نه نه خالي ڪندي نه خوري

۶۔ کونهون آئون اندر مان اڏائي
گورن منهنجي موهن سان ملائي
اهي ٻڙي ڪي ٻڙي
منهنجي گولڊر غم ۾ گذاريون

سڀني چڱن ڪرمن ۾ رڌو چڱو ڪرم ڏم لي ڏم
وڪڻ ٻڙي ٺڌي ۽ جي ٺالي سان ٻڙي ڪرڻ آهي . اهو
ٻڙي ٺڌن ٺڌو آهي جڏهن ساري سڪن جي اڇا
چڙهي آهي ۽ جو ٻڙي ساري سڪن کي ڇڏيندو آهي
ٺڌن کي نه اصل نه ٺڌو آهي . جهڪڻ سان مان کي
چاهين ته ٻڙي جو ٺالو نه وٺ . پر ٻڙي جي ملڻ جي
اڇا ڪرڻ ته رڌن سڌن جي چاهيا نه رڪ . جي رڌون
سڌون چاهين ته پر ٻڙي جي ملڻ جي اڇا نه ڪر .
پر ٻڙي جو ملڻ ٻڙي ڏيڏار ٻڙي ۽ ٻڙي سان ٺڌو .
— ٻڙي ٺڌو جڏهن سڄي عاشق جا ڪرم

جي هر دم سنڀال ڪرڻ.

شاوڪ

سمت جو سندرو ٿون ٻڌي - ٻڌتو پير جماء
 سیتا جيئن سندسار ۾ - پنهنجو ليڪ وڌاء
 داخل ٿين درٻار ۾ - جائي جرڳن جاء
 سهڻي سڏجي ساء - ڪرشن وٺي جا ڪاٺ کي

ڀڄڻ

طرز :- سڻ سیتا رام جي ڪهاڻي
 ٿل :- سڻ پتري مڻهجي پياري - ره مايا موه کان نپاري
 ۱- ڪري ست سنگ، من کي ماري
 ڪڍي ڪروڙ ڌار کي ناري
 وقت ٻول ڳرپ جا پياري
 ڪندو موهن ٺههجي موچاري
 ۲- پتو رت ڌرم ۾ رهجان
 دڪم ڏيھ ڏليا جا سهجان
 ڪڙا وچن ۾ ڪنھن کي چڻجان
 ڀلي سر تي وسائن واري
 ۳- ڪنھن سان ويرو ورتو نه پائج
 سڀ ڪنھن سان مٽرو ڀالاھج
 هي وچن هٿين سان هڻائج
 ڪندو صاحب ٺوڪي سو پياري
 ۴- اوکي ٻريم جي منزل آهي

۱- برء پکیرا لیدین لاء

هائو به ستم سهار - چڏ هيءُ پورو پراڻو

۲- چوڳي چڳن لاءِ وڃيو واحهائين

لوروي چيٽ لاءِ پورو ستالين

چوڳر آئي ڏينهن چار - چڏ هيءُ پورو پراڻو

۳- حمر دوراور جوڏا ماري

ويسر وڏا ودوان وٺاري

سڙي ليددي چار - چڏ هيءُ پورو پراڻو

۴- واهي وڳر سان وس وڃائي

نمر اڳ جو ڪن ڪسي لاءِ هي

روئيدن زارون زار - چڏ هيءُ پورو پراڻو

۵- ڪوشن ڪرن ڏي هل ٿون ڪاهي

مان وڏائي وڪار وڃائي

گمان ڪرن جو ڏار - چڏ هيءُ پورو پراڻو

سڪن ۾ وڏو سڪ ستوش آهي ۽ سيلائن ۾ وڏي

سيلتا چم جي شاعري آهي ۽ ڏکڻ ۾ وڏو ڏک موريڪا

آهي پوري بي واپاري آهي ۽ سڀني ڪوڙين شين ۾

ڪوڙي شئي ڪوڙو وڃن آهي. سڀني ملين شين ۾ ملي

شئي ملو وڃن آهي. سڀني ٻرن ڪمن ۾ ٻرو ڪم پکون

کان به مڪ لپڻ آهي. تنهن ۾ سڀار ماڻا ٿون بدهشت

لياڻين کي شاديءَ وس هيءُ ٻچن ٻڌائي ساهري وٺارو

ڏن آهي ۽ چو نه مانا چو نرڻ آهي بدهشتي اولاد

ٿو ملي سنڌ سنگ مان جي ڪروءِ گس پيا
ڪرشن اور چوڻ سان کلي ئي ڌري

مان هڪڙي درويش کان پڇيو ته ”سائين مڏهجا!
سڀني باهين ۾ وڏي باءِ ڪهڙي آهي؟ سڀني سکن ۾
وڏو سڪ ڪهڙو آهي؟ سڀني سيلتائن ۾ وڏي سيلتا
ڪهڙي آهي؟ سڀني ڏڪن ۾ وڏو ڏڪ ڪهڙو آهي؟
سڀني ڪوڙين شين ۾ تمام ڪوڙي شيءِ ڪهڙي آهي؟
سڀني مٺين شين ۾ تمام مٺي شيءِ ڪهڙي آهي؟ سڀني
اڙن ڪمن ۾ اڙو ڪم ڪهڙو آهي؟ سڀني چڱن ڪمن
۾ چڱو ڪم ڪهڙو آهي؟“ ٿڌهن الهِي درويش
مولڪي چيو ته ”هي پيارا، سڀني باهين ۾ وڏي باءِ
ڇنڊا آهي ۽ چڪيا ماڻهوءَ کي مٽي ڪاپوءَ ساڙيندي آهي
پر ڇنڊا جيئريئي ساڙيندي آهي. انهيءَ ڇنڊا جي لاهڻ
لاءِ هن پڇڻ کي هر دم باد ڪر:

شالوڪ

ڌن دولت ۽ ديه مان - مٺا ڪڍ ٿون موه
هن مالا جي چار ڪي - ڍوليا جاڻج ڏوه
ڪاڻ ڦوٽ جي ڪيترن - ڪرڻ ڏنگاڻن ڏوه
پڇتائيندڙن پوءِ ڪال جهلينده ڪڍ ڪان

پڇڻ (سر مارو)

ٿل:- اڏ ٻڪي هل پار - ڇڏ هيءُ پڇرو پراڻو

۱- نيٺ نه ٿيدو پڇرو پراڻو

شلوڪ

هر دم جهج هريءَ کي - واهي منجهه اڳڪاٺ
 ڪروڙن جنهن جو نالو - هر دور ٿيندو شالو
 اڪري ويندو بلڪل - پورا ٿيڻ پورا
 ڪرڻ لهندي ڪرڻ لهندي ڪرڻ لهندي ڪرڻ لهندي

ڀڄڻ (ڏاڍي)

لڏ: - هري اور هري اور هري اور هري
 هري اور هري اور هري اور هري اور هري

۱- دشمن جي لالچ ۾ ٿيڻ آهڻ لڏو
 دليا جي ڏاڏن مان ڪيئن لڏو

مهر سڏي ڇار ۾ ڇو آهڻ لڏو
 ڪندي هاءِ هاءِ ٿيڻ وڃڻ لڏو

۲- شان شوق مان ٿي ڏسيو من لڏو
 موهان آهڻ ڇار ڏينهن ڏيان لڏو

ڏن جوڀن مال جو اوهان جو ڪرڻ
 مڙو وڃي مڙو لڏو لڏو

۳- منڊل ڏيڻ ۾ اچي لڏو لڏو
 املهه ماڻڪ چڙي ٿو ڪوڏي ملهه ڪيو

پنهنيو ملهه ٿيڻ پاڻ ڪندي ڪندي لڏو
 چوراسي ڇڪر وڃي ٿو وري

پوکي پوکي ڏور، دان، ڪرڻ جي ٻيا
 ڪاڙ ڪال هريءَ لار سمان لڏو

چڏيان. ٿڌهن هو هر دوار ويو. اُتي پهچي پدست کي
 ڪڇ رڀيا ڏيئي، چني لکائي، سندس پٽن کي آڻي
 ڏنائين. هاڻي هولي سچيت ٿي ويا. سمجهيائون ته اسانجي
 پيءُ جون هڏيون گم ڳاڇي ۾ پهچي ويئون. ڇهين مهيني
 کن پوءِ اهر پنگي الهيءَ ڪي مخاب واريءَ ڳوٺريءَ مان
 صدي بڙائي، اها پاڻي، الهيءَ سيٺ جي گهر ڪاڪوس
 صفا ڪرڻ ويو. سيٺ جي ٺهن اهو ڪڙو سڇاڻي ورتو.
 پٽيءَ کي چيائين ته هن کي ڏمڪائي سڄي ڪراپوس.
 پنگيءَ چيو ته برابر جهه مهڏاڳي، ڳوٺري وٽ ئي ٺڌگي
 پئي هئي. ان ۾ پٽسا ۽ پاڻوڻ پيا هئا سي مون ڪڍي،
 هڏيون ڪري پري ڦٽيون ڪيون. ٿڌهن هنن برادري
 ڪئي ۽ پروهت کي سڏايائون، چيائون ته سچ چئو.
 ته ٺهندڙ پروهت ڇڏو ڪاٺيو ويندو. پراهمڻ ٻڃي ويا
 ۽ چيائين ته ڏسو ته اوهانجو پيءُ جيئري ته هر دوار نه
 ويا، مرڻ کان پوءِ برادريءَ کان ڪٿيءَ ئي ڪڍي نه نه
 ويو، ته پوءِ مون اڪيلي پراهمڻ سان ڪيئن هلي
 سگهندو. اٿس چئي سڄي ڳالهه ٻڌايائين. برادريءَ
 ويچار ڪيو ته هيءُ هري سهرڻ کان پي مک هو، الهيءَ
 ڪري هن کي سري گم ڳاڇيءَ پنهنجي شرن ۾ اچڻ نه
 ڏنا! ٺهندڙي پاڻ کي پٽ ۽ پرميسر کي پٽ پاون
 سمجهي، پور کي لام چئي، ڪرٽارٽ ٿيو. جيئن اڃا به
 پوئيا، گمڪا آڏ، ٿري ويا، ٺيڻ هن پڄن کي، بيماري
 پريو، اوهان به چئي ٿري وڃو.

لي مردو بدل هو سو اچي چرکيو ۽ مړني سهار لږوړ
 هلو واره. لږهن اتي سب ډسي کلا لږا ۽ چيانون له
 چا نه، هن کي نه پالکي ۽ لي چاڅي هردوار ولي ويا
 هئا. هتي گهر ډي لي کهن آره؟ پوه هن ان ماڼون
 کان سچي مړي پښي چيانون له هکي هتي ساږو ۽
 هکڙي کي هردوار موکلبانون هو وچي سمي کي
 مړي ولي آره. نهن ډي هتي هالي مړي پروهت پراهم
 کي سډالي ډاډي لاکيد سان چيانون له پتا هي هالي
 گنگاچي ۽ پروهتي آره. سچي کتب موش لي پروهت
 کي کهن ۱، کهن ٢، کهن ٣، کهن ٤، پتا ډلا، چله
 هک سو پوه پروهت کي مله. پروهت اهر آره، واپار
 کيائين، له مان هک سو پوه هي هردوار کلي وپندس
 له رستي ۽ کور ډاکو ډري وپندس. گهر ډي اچان له
 چکر، سو گهاني ان ۱ ډي چاڅي، نارين ۱ هالي ۽
 واري ډولري لکاني، گهر سو پوه ډک واده. پنهان
 هکڙو پنگي کاليون نظم آره، ان وځ لي چاڅي
 ډولري ډلي، خيال نيس له ان ۱ پتا عولدا سو ډولري
 کلي دور دور وچي کوليائين ۽ پتا کډي، هډان
 کډي، رستي لي ډنيون کيائين ۽ پتي رستي کان
 گهر هليز واره. هوډاهن وري پروهت آره، ان وځ لي
 اچي ډلاني ۽ ډولري آهني کډا! ډاډي ډولا کيائين
 ډولري ۽ ملي ۽ چوځ لږو له هک پروهتوار مان
 له ډولري ډولري لکاني، هن کي پوس کري

گتي ٿي ويندي. ائين ڳالهون ڪندي ڪندي نند
اچي وين. اندر هڪڙو ڪوڙهيو رهندو هو. ان سڄي
ڳالهه وٺي ٻڌي. جڏهن سڀني کي نند اچي ويئي، تڏهن
ويچار ڪيائين ته هن جي مٿل ٻيءَ کي پنهنجي آسن تي
رکي، مان پاڪيءَ ۾ سمهي هردوار پهچي وڃان. اتي
ٻئي پيو گذر ڪندس هتي ته ڪو ڪچ به نٿو ڏٺم.
اهڙو ويچار ڪري مردي کي پنهنجي آسن تي سمهاري
جڏيائين ۽ پاڻ مردو بڻي انهيءَ پاڪيءَ ۾ سمهي پيو.
پراڻهه ڪال ٿيندي هين پاڪي ڪندي ۽ اتي هليا هردوار
جتي براهمن ساڌو ڪنا ڪري جڏهن پئي ۽ جي
سسڪار واسطي پاڪي کوليائون ته ڪوڙهتي ان
چور يا، اهو ڏسي اچرج ۾ پئجي ويا. چيائون ته مردو
جيئرو ٿيو آهي. آخر ان کي کوليائون ته پاڪيءَ مان
ڪوڙهيو نڪتو! سڀ ڏسي ڊڄي ويا ته هيءُ ڪوڙهيو
ڪٿان آيو؟ هن کان پڇيائون ته هن چيو ته توهانجو ٻيءَ
ڌرم سال ۾ آهي جتي رات رهيا هئا. مان اتي رکيو رهيس ٿي،
۽ هتي هردوار ۾ پئي کائيندس، انهيءَ ڪري پاڪيءَ ۾
ويهي رهيو هوس. ويچار ڪيائون ته ٻٽا جيئري ته گنگا
تي نه آيو پر مري به نٿو اچي. پوءِ به ماڻهون جن ۾ هڪ
سندس پٽ هو، سي هن کي ڪٽڻ ويا. اچي ڏسن ته برابر
مردو پيو آهي. به گهوڙا پاڙي تي ڪيائون، هڪڙي
تي لاش ٻڌائون، ٻئي تي چڙهي ويٺا. جنهن گهوڙي

[illegible]

ٻايت هڪ ڪٿا آهي. ڪٿا: - سهار ٻڌو ۾ هڪڙو سیت
 ۾ هندو هو. جو گهڻو شاهوڪار هو. سندس استري مري
 ويئي هئي. کيس ٻه ٻٽ هئا، جي ٻئي ٻرڻيل هئا. جڏهن
 شاهوڪار ٻڌو ٿيو تڏهن گهر ۾ پيو، هندو هو، ڪارنگهارا
 پيو ڪڍندو هو. ٻنهن کي ڏاڍي گلائي ايندي هئي.
 ڪاٺ خرچ لاءِ ڪنهن کي ٻائي پئسو به ڪونه ڏيندو
 هو. تڏهن ننهن پنهجن پنهجن کي چيو ته توهين پنهنجي
 ٻيءَ کي گنگا تي وٺي هلو. دان ٻج ڪندو، گنگا سمن
 ڪندو، ست سنگ ڪندو ته کتي ٿي ويندس. ڇو ته
 سنڌن هن ٻچن ۾ چيو آهي ته هيءُ منهن ڇولو مهاڳو
 ماڻو آهي، ڇا جي لاءِ مليو آهي، سو ٻڌو.

شالوڪ

واٽ وٺي ستگر کان اچي ٻير ڏگهار
 اندر آلم رام جو ويهي ڪر ويچار
 ماري ممتا وهه کي ورتي، اندر وار
 ڪرشن ٻي سڀ ڪوڙي ڪار. سڄي لائچ ستم سان
 ٻچن (سر ٻڌائي)

ٿل: - مانهن ڇولو مليو مهاڳو. خاص ٻڌو جي ٻائڻ لاءِ
 خاص ٻڌو جي ٻائڻ لاءِ. جنم مروت ڏک لائڻ لاءِ
 ۱- ٻير ٻڌي وڃ ستگر دواڙي. هاڃ هٿن سان ڪر سڄي ڌاري
 سر گر اڳيان لائڻ لاءِ. ٻاڻن جي لاءِ مٿاڻ لاءِ
 ۲- نيٺن سان پس گر پيشالي. ڪنهن ٻنهي سان ٻڌ ڪر ٻاڻي

۱. اندو سهڳجي خيال ڪنهن ۾

۲. اهل ڪاٺ ۾ آهن اوجھرايون

۳. جئون مٽي ۾ ڪنڊيون ٻسراڻيون

۴. ڪار ڪل ٿيون ڪس جون ڪاٺيون

۵. رالو ڏهه ٻارن سر تي شيطان

۶. بدنامي اهل ڪاٺ ۾

۷. ڌارون پورين ڌڻي ڏناري

۸. پوء ڪندو پڌري شاهوڪاري

۹. ڌرم بگاڙو خلق جي خرابي

۱۰. پورو هوندو مردي سان

۱۱. اولڙو آيو پوء لاء اوڪڻ جي

۱۲. اڙي، ڪالچو، چلم، تماڪو

۱۳. ناس نياڳي ڏر ڪالو چاڪون

۱۴. اويء غلب ۾ آهن اُهايون

۱۵. ڪوڙو لشو ڏن ڏيهي ايمان

۱۶. ڊهر نه لڳندي منجهه اُٿڻ جي

۱۷. ليڪو ناسر لشو پي ڏيهي

۱۸. آء ويراڳين وقت ٿون ويهي

۱۹. ڌرم سڌارو مٿي ڏيهي

۲۰. غمير پيالو پي ڪس گيان

۲۱. داعي اُٿڻ جي آلب مرڻ جو

۲۲. نام پيش نام جا رشتا هرگز ئي نه سگهندا. اويء ه

۳- لندا آستت کان رهان نيمارو

ڪام ڪروڙ کان ڪريان ڪدا

سون ڪي سمجهان ڏوڙ ڏوڙ

۴- مان ملي ٿو ڪريان مڙوري

جڏ ڦٽ ڄاڻان جوڻ ضرور

هرش شوڪ کان دور دور

۵- اوپ ڏي ڪين ڪري من لاڙو

موه ٿو مون تي ڪري ڪر مار

چڏتا ٿئي مون چڙو چڙو

۶- آشا ترشنا ڪي به اڏايان

ڪوشن ٽهنجو درشن پايو

حاضر ڏسان مان حضور حضور

نشن بابت ڪڏن جو پڇن

سڀني لشن ۾ ايتي نقصان - بنا نشي ار نارائڻ جي

۱- پندڙ پيٽڪ سان پوت بڻائي

بي مطالب ٿي بڪ بڪائي

ڪائي گهر جو قوت گهٽائي

ڪم ڪرڻ ۾ ٿئي بيمان پائي پڻ ٺاهي ڏيارڻ جو

۲- چرڻ چارين جيئن چٽ پٽڪائي

گهاٽي پيو ٿو گهٽيون گهمائي

چاهه ٽالهي جيئن چمٽا چاهي

در در تي پيو لهي اڏ-مار

سوامي شرڙاڪس هي رکيا ڪري ٿو. ڇوڙيءَ طرح
سري رامچندر پيشو جي رکيا ڪئي.

پرومان

جو سرن آوي لس ڪمڪ لاوئي. اهو برد سوامي سدا
اهڙي طرح پورائين سرن ڀڳتيءَ جي اندر لوڏا ڀڳتي
سماپت ٿي. پريهين کي گهرجي نه پنهجي سگرين کي
پريهين سان هيءَ پراڻا ڪن. جهڻن هن ڀڄن ۾ چيل آهي:-

شلوڪ

ستگرو مڃهائي ڪئي، وهه نهن کان دور
هنگ سڻل پي ٿي ڪري، مذڪندي پي مڙهه
چرش ڇڙهي جي مڙهه، ساهه لاهڻ ۾ سور
سڀ نه ڪندي دور، ڪرشن نشوون نام جو

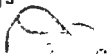
ڀڄن (سر پريهين)

طرز:- ڏسان مان ماڙو ملڪ ملير ماهر
ٿل:- رهائ مان نام لشي ۾ دور دور
ڪاٻا مڃهائ ڪوڙ ڪوڙ

۱- سگر مڃهائ عرض اولائج
ساد سگهه مان مون کي لائج

۲- ڪشت ڏسي مان لا ڪر پاهان
ڪه ڏسي لا من نه. وڌا پاهان

دل مان ڏر ٿي ڏور ڏور

- ۳- لندا آستف کان رهان نمارو
 ڪام ڪروڙ کان ڪريان ڪنارو
 سون ڪي سمجهان ڏوڙ ڏوڙ
- ۴- مان ملي لاءِ ڪريان ضروري
 ڇٽ ٿٽ ڄاڻان ڇوڪ ضروري
 هرش شوڪ کان دور دور
- ۵- اوپ ڏي ڪين ڪري من لاڙو
 موه لاءِ مون ئي ڪري ڪر مارو
 چڏتا ٿئي مون چڙو چڙو
- ۶- آشا ترشيا ڪي به اڏايان
 ڪوشن ٽنهنجو درشن ٻانسان
 حاضر ڏسان مان حضور حضور
- نشن ڊاٻت ڪڍن جو پڇن
- سڀني لشن پر ائيني لنگهان - ٻيا لشي ار نارائڻ جي
- ۱- پنڳه پيڳه سان پوس ٻائي
 ٻي مطالب ٿي اڪه اڪائي
 ڪائي ڪهر جو قرب گهڻائي
 ڪر ڪرڻ ر ٿئي پيمان ٻائي پڻ لاهي ڏاڍا جو
- ۲- چرڻ چرڻن جيئن چمڪائي
 ڪهاڙي پيو آو گهڻيون ڪهڻائي
 چاهه ٽالدي جيئن چمڪا چاهي
 در در ٿي پيو اهي آڏو-مان

سوامي شرڻاڪم هڻي رکيا ڪري ٿو. ڇوڙي طرح
سري رام چندر پيشو جي رکيا ڪئي.

پرمان

ڇو سرن آوي ٿس ڪنڪ لاوئي. اهه برد سوامي سندا
اهڙي طرح پورهن سرن ٻڌڻي جي اندر لوڏا ٻڌڻي
ماهه ٿي. پر پهرين کي ڪورجي نه پڏهجي سگهون ڪي
پر پهر سان هيءَ ارار ٿا ڪن. جهڻ هن ٻڌڻي ۾ چهل آهي :-

شلوڪ

سگرو - جهڙي ڪٿي، وهه ٿن کان دور
پنڪ ٿل به ٿي ڪري، مذڪذلي به موڙهه
چرش ڇوڙي جي مٿي ۾، ساهه لاهڻ ۾ دور
سڀ ڏک ڪندڻي دور، ڪوشن ٿو وڌ ٿا دور

ٻڌڻ (۾ پوري)

طرز :- ڏسان مان مٿو ملڪ ملڪ ملڪ
ٿل :- دغان مان ٿا ٿي ۾ دور دور
ڪاٻا - جهڙي ڪوڙ ڪوڙ
۱- سگر مهڃو عرض اولالڃ
ساڌ سڳت سان مون کي لالڃ

من ڏوڙي نه دور دور
۲- ڪشت ڏسي مان ٿا ڪر ٻاها
سڪ ڏسي ٿا من نه وڌاها
دل مان ڏر ٿي دور دور

اوجھي اوجھي. نام چوڻ سان شينهن اکيون پٽيون . ڀڳوان جو درس ڪري لمسڪار ڪيائين . ٻاهر اچڻ لڳو . ڀڳوان چيس ته جل ٻي آءُ . ڀڳوان جي آڳيا مڃي، جل ٻي، ٻاهر آيو ۽ ڀڳوان جي چرڻ تي سر رکي، سر ٻي آڳيا ٿي . ڀڳوان ان جي داه ڪريا ڪري يعني ان کي ساڙي دوار ڪا پر آيو . ٽڏهن ارڃن کي ان ٽينهن کان پوءِ پڪ ٿي ته سواس اجايو نه وڃائڻ گهرجي ۽ پاڻ به شينهن وانگي ڀڳوان کي سروس ارڃن ڪري يعني آلم نوڀدن ڀڳتي ۾ لڻ ٿيو .

ڀڳوان ارڃن کي گيتا ۾ چيو آهي ته:-

سڀني ڏوهن کي ڇڏي ڪيول ست چست آئند گھڻ
واسديو جي سرن ۾ برابر ٿي ۽ نه مان توکي سڀني ٻارن
کان مڪت ڪندس ۽ تون شوڪ نه ڪر .

ڇهن پرڪارن جي شرطنامت آهي (۱) شيوڪ کي پنهنجي سواي ۽ جي اڪول يعني اڃا اوسار ٿي سنگلپ ڪرڻ . (۲) سواي ۽ جي پرڪول اڃا خلاف آچرڻ جو ٿيڻ . (۳) سواي پنهنجي اوس رکيا ڪندو اهڙو وشواس هجڻ . (۴) سواي ۽ جي رکيا ڪرڻ هوندي به ”رکيا ڪريو“ اهڙي پرار ٿي ڪندڙ رهڻ . (۵) سواي ۽ جي پنهنجو سروس ارڃن ڪرڻ . (۶) پنهنجي ڪالٽرنا ڏيکارڻ يعني مان اپراڏي آهيان، پٽت آهيان، توهانجي ڪڇ شيوا لڳو ڪريان . اهيءَ طرح جي لمرنا ڏيکارڻ ٽڏهن ئي

نقطه موڪلڻ جي برابر ليا آهن.

آتم نويدن ۾ شينون هي ڪٿا:-

دن والي آواز ۽ پياري نمڪ نه ڪڍجي ڏيلا
ڪٿا سراس سراس لام چٻڻ نه ۽ ڪڙي ڏينهن ارجن
سري ڪرشن جي درشن واسطي هڪتا پور مان واپس آئي
پورو نه ڏٺائين نه ڀڳوان ڏيان نه واپس آهي. ارجن کي
چٻڻ نه آيو نه مان نه ڀڳوان جو ڏيان ڪرمان ٿو، پر ڀڳوان
ڪڏهن جو ڏيان ٿو ڪري. واپس رهيو. جڏهن ڀڳوان
آيو نه اها وار ٿا پڇيائينس. ڀڳوان چيو نه مان پنهنجي
الهن ڀڳتن جو ڏيان ڪرمان ٿو، جي سراس سراس منهنجو
ڏيان ڪن ٿا. ارجن چيو نه ڏيکارو نه سمن! نه اهڙو
ڪير آهي؟ ڀڳوان چيو نه جهنگل جو هڪ شينهن آهي
جو هڪ لٿا ۾ پوي سراس سراس منهنجو لام چٻي رهيو آهي.
اڄ اڳس ٿي نه نه پاڻي هو پيئي، نه مٿان پاڻي پئڻ ڪري
سراس مٿي وڃن. ارجن هڪ ڪڍو نه مون کي اهڙي
ڀڳت جو ضرور درشن ڪرايو. ڀڳوان ارجن کي ان لٿا
ٿي واپس واپس، هتي شينهن اکيون پوري ڀڳوان جي مڙهي
هردي ۽ رکي لام چٻي رهيو هو.

ارجن ٽسي ڏاڍو خوش ٿيو ۽ شينهن کي وڏو ڀڳت
سمجهيائون. ڀڳوان ارجن کي چيو نه اوجي اوجي سر سان
هري ڪرشن هري ڪرشن الهيءَ طرح منهنجو لام چٻڻ نه او
پئي پي واپس، ان جو آخريان سراس آهي. ارجن جي

مالسي ڀڳتي

جيتوڻيڪ لوڪي اڃا به نه آهي لڏهن به اسين ٺوڪڙ
۽ استري ٺاهاري، تنهنجو اڳڪار ڪنداسون ۽ پاڻ
جا لڳڻ ڌار ٿا ڪنداسون.

مٿو جا ڇهه لڳڻ سنڌ لوڪ چون ٿا:
(۱) ڀاپ کان هٽائڻ (۲) پيار وڌائڻ (۳) دوش
نه ڪرڻ (۴) گڻ ظاهر ڪرڻ (۵) آڀدا ڪال به مٿي
سهائتا ڪرڻ (۶) ڊريڪ يعني ڏڪار يا ڪنن سان
مٿي تي اُن ڀاڱي آڏو ڏيڻ. اهڙيءَ طرح سنڌي
ڀڳتي ڪئي آهي. گوڀن به سڪا ڀڳتي ڪئي آهي.

(۹) آتم نويد ڀڳتي

جهڙيءَ طرح راجا ڀليءَ ڪئي آهي. اُن مان ۽
سڀ بزميشور کي اربڻ ڪري ڇڏڻ، ان جو نالو
نویدن ڀڳتي آهي.

۱- جيئن سکر ڪٽڻ چاهي سدا سرن رام کي
ڪهه. نالو سن ري منا دراپ مانڪر ڏيڻ
۲- ٺاڪر ٿر سر ٺاڻي آيا - اُٿر گيو ميري من ڪا
جب ٿي درسن پايا

ڪهه نالو ڪو رهندڙن کان ٿي بچرف ان ملو
سرو ڀڳتيءَ ۾ پريڪيت، ڪڍڻ ۾ سڪڙيو، سڙو
۾ پر هلاڻ، پاد شيون ۾ اچمي، بوجن ۾ پرتو، لمس
۾ اُڪرو، داس ڀاو ۾ هڻومان، سڪا ڀاو ۾ ارجن،
نویدن ۾ ايل راجا آڏو، پرڏان ڀڳت ٿيا آهن. سڀني

من ٻڌن ۾ ابدش ڪري ٿي .

شلوڪ

شيرا ڪري سهاءُ جي - سا نه سدوري ٿار
هنس حلمي جي هلي - گنا به غرابي ٿار
پرو جان ٻڌي ڪي - وهر ڪڍي نه وڪار
ڪوشن ان ڪر ٿار - سدا سهان ٿو ڪري
راماڻا سگرو ۽ سري رامچندر جو سکا پاو لکيل
آهي . نه ڪو - ٿڌهن عورمان رام ۽ سگرو جي وچر اڳي
جلالي ۽ اگنيءَ کي ساڳي ڪري انهيءَ ڪي ٻئي کي
ٻانهون ٻڌهيون ڪري لشڪار الڪن ڪيو، چاليءَ سان
لڳاڻو. سگرو سري رامچندر جي وڙهه ٿي وڌو ۽ پاڻ ۾
پرتڪيا ڪيائون . سري رامچندر چيو نه ٻاليءَ کي ماري
ٿڌهن جو راج ۽ ٿڌهيءَ استري نه وڌي ٿڌاڻيس ۽
سگرو چيو نه راتوڻ کي ماري ٿو هان جي چالڪي وٺي
ٿڌيس . پوءِ جڏهن سگرو ڪي سري رامچندر وٽ
رهي وٽائجي ٿيو نه چوڻ لڳو نه نه مون کي راج جي
ضرورت آهي ۽ نه مرڻ کي - سري وڃي رهجي سگري .
اڃا آهي ، مون کي ٿو هائجي ٻکتي ٿي ڪورجي . جڏهن
سگرو کي اعڙو وٽائجي ٿو ٿڌهن سري رامچندر چوڻ
لڳو جي مٿرا ٿون جهڪي چوڻ ٿو سو سج آهي ۽ پر ماڻهو
موٽي ڇا چوڻا نه اگنيءَ کي ساڳي ڪري سگرو جو
مٿر ٻڌي ڪري ، سگرو جو ڪٽڙو اٻڪار ڪاٺن ! -

استري ۽ ٻئي ڀاءُ به سڪا ڀاءُ جي انٽر گيت آهي يعني
سڪا ڀاءُ به اچي وڃي ٿو.

(پرشوتم ماس مهاتم جي ٽيڪا)

لارائڻ جي ٺارڻ کي بتور ٺا استري ۽ جي اٽل ورت
بابت ٻڌائين ٿا ته بتور ٺا استري ۽ کي هيٺيان ٽرم
بالڻ گهرجن:-

(۱) پتي ڪروڙ هجي يا ڪوٺا ڪم ڪندڙ هجي يا اڻ
وڻندڙ سپاءُ وارو هجي، (۲) روڱي، ايمار، ڀوت جهڙو
هجي يا ڪروڙي، شراب پيئندڙ، ٻڌو، مردو، گولگر،
الڙو، ٻوڙو هجي، (۳) پينڪر ڏرڻي، ڪرپڻ،
لدست، ڊرڙو ڪي يعني ڊڇڙو ٽورٽ يا ٻين استرين
جو مٿر هجي، (۴) استري ۽ کي آهيو پتي به هميشه
ڏيو وانگي وڃن، سرڙ ۽ ڪرم سان پوڄڻ گهرجي. (۵)
پتي ۽ بنا ٻيو ڪوئي ڏيو، مڻش، گندرو، ستي استري ۽
کي ٻياري نه آهي. استري ۽ کي پتي ۽ جو ٻيو ڪڏهن
نه ڪرڻ گهرجي. (۶) جا استري پتي ۽ جي پوڄن ڪرڻ
بعد پاڻ پوڄن ڪري ٿي، پتي ۽ جي ڏک به ڏکي ۽
پرسن ۾ پرسن (۷) پتي ۽ جي وڻش ۾ وڻش ڪري
سادا ڪپڙا ڪري ٿي ۽ پتي ۽ جي سهڻا بعد سهڻي ٿي،
پر ٻه ٻانين اٿي ٿي ۽ پندھجي ڇا به پتي پش کي نه
ٿي چاهي، ان کي بتور ٺا چوڻ گهرجي.
اهڙي ۽ پتري ۽ کي ماڻا پڻ پتي ورت ٽرم ٻاٻس

کي ٻرسن ڪري موڪل وٺي وري اچي. هالما
جي شهر ۾ لڳو ۽ لاسڪار ڀڳتي ۾ پنهنجي چٻي کي
لڳائيندو رهيو.

(۸) داس ڀاءُ روپ ڀڳتي يعني شهوڪ ڀاءُ

- ۱- هر شيوڪ هر آڱهي جوهر رائجي ارڏار
من ٿن سڄي آڱهي ڏري هڙئي وجهه مار
- ۲- لالڪ شيوڪ آڱهي هر سر ڏري آڱار
سگر ڪندا ڀالا من ٿي سڀ ڏکھ ارڏار.
- ۳- ملي سڀ ڀاري ڏها ڏاري. ڪٿي آڱي ڀڄارو
اڪ چٻي لڪ من ڏهاڙ. سوامي لاءِ ڀر سڀ ڀڄارو
نرو لڪ لالڪ سرڻ سوامي. سڀ سگر لو لائي
- ۴- لئون ميري ميس سڀ ڪا هر ڀڄارن
من، ڏن، جيئ، بند، سڀ ڀڄارو. لڪ ٿن سڄي لڪ ڏان
ٿر هي ڏيئي اڪ ڀڄارو. ٿر هي ڏيئي مان
سڀ ڏا لڪري سڀ راکھ، اترجامي ڄڻان
- ۵- لئون ميرا ڀٽا لڪن هي ميرا مالا
لڪن ميرا ڀڄي لڪن ميرا لڪرالا
لڪن ميرا راکھ ڏيئي لائي ٿا ڀڄو ڪڍا ڪاڙا ڄيڻ.

(۹) سکا ڀاءُ روپ ڀڳتي

سکا ڀاءُ ڀڳتي ڪريو ۽ واپس ڪري راجندر سان
ڪٿي آهي. ارڄن سري ڪرشن سان سکا ڀاءُ سان ڀڳتي
ڪٿي آهي. گوڙيون سري ڪرشن جون مڪون ڪيون.

جي چرن تي، وري وري ڏنڊوت پيو ڪري؛ چرن
ڇڏي ٿي نه. ائين سڀني مهاڻائن کي ڏنڊوت ڪندو
رهي. ان جي پريم کي ڏسي هڪ هڪ مهاڻا آشپروان
ڏني. پوءِ سڀني مهاڻائن گڏجي چيو اٿس ٻچا! وڏي
عمر ٿيئي. ٽڏهن مارڪنڊي چيو نه مهاراج! منهنجي
عمر ساري ڏهه ورهيه آهن. باقي ٿورا ڏينهن اچي
ٻچا آهن. مهاڻائن جا وچن اٿل چٽيا آهن. ”ساڌ ٻچن
الڏا“. سندن چيو نه تون ڪو ڏڪر نه ڪر؛ اسان جي
آشپروان سان تون چراجيو يعني وڏي عمر وارو ٿيندين.
جڏهن ڏهه سال پورا ٿيا ته پيرراج هن جي مارڻ واسطي
آيو، ته مهاڻائن مارڪنڊي کي آگيا ڪئي ته شو جي
لنگه کي چڙهي پئي. ان اسٽان ٿان شو جي ٻارگهت ٿيو.
رسول ڪٿي پيرراج کي مارڻ واسطي آيو. پيرراج هٿ
جڙي اٿي کڙو ٿيو؛ چيائين ”جيئن حڪم ڪيو ٿين
ڪريان.“ مهاڏيو چيو ته ”هن کي سندن چراجيو ٻڌايو
آهي؛ هن کي نه ماريو؛ هو چراجيو ٿي ٿي رهندو.“
ٽڏهن ڏرمراج ان ٻالڪي کي ڇڏي ڏاڍو هن جي مرن
جو سهر ٿري ويو؛ هو. وٺي مهاڻا وٽ آيو. مهاڻا
چيس ته پنهنجي گهر وڃ. ٻالڪي چيو ته مان ٿوهانجي
چرن جي شيوا ڪندس. مهاڻا چيو ته ڇڱو. پر پهرائين
مالا پتا کي منهن ڏيکاري اچ؛ پوءِ اچي شيوا ڪر.
مارڪنڊو آگيا الوسار پنهنجي مالا پتا وٽ ويو؛ مهاڻا
جي ڏنڊوت جو ڦل چراجيو ٿي ٿي ٻڌايو. مان تن

پښتن

طرز:- دل لېږدې مېهېجې هک آه.

۱- ل:- اچر گهټا گمان کې باورن - من موعن سارا ملاون

۱- هڅې مالش دېهې پائي - سا ورگيا کمن وچالي

۲- هن ما با بدن نان لاهي - گر گوښد چا گن ټاون

۳- هن ما با کان مېهن موزي - چنډ لوک اپا کې اورعې

۴- ټپا ټپا سيمې نوري - چکر چوراښي لاهون

۵- کرې کرې لک لکامي - لو-ان سالي لېږدو-وامې

۶- چر آبي التريامې - من لېږد هر ډيان لېکاون

۷- سچي بربړ بربړه سان پائي - اها الدر اباښا آهي

۸- دکه موعن من ر لاهي - هائي گمان هي موعن مېکاون

۹- اړن لام موعن کان لارو - آهمن اړان کان بي لارو

۱۰- آهي سږ چسپ آند لارو - ټپا پيو لار ملاون

۱۱- دس جهاني اندر ر پائي - چنډ ارديا سد اذالي

۱۲- نور چمر موعن کور ناعي - اهي وعر وکار وچاون

۱۳- شد موعن لېږدو اهي - لکي پان کې چيو سډالي

۱۴- دې ما پائي د مېهېجې - کوشن لېږد مان موعن موان

دوشتمه:- مار کندي دې دې پړو گل ر موعن دې

مار کندي چر بست موعن - حمر موي چولشمن چيو له

مار کندي هي عمر دعر سال نيمدي - مالا پتا کې ټپي

کېږدو لک لک پت کې مېهېجې هک سډ موالما موعن

شيو داسې ټپاري موعن لکاون - مار کندي موالما چن

وڃي ٻوي ٿو. اهڙيءَ طرح سڀ ڏيو، مڻس، جاندار
جيرو وغيره، کي ڪيل امسڪار ان جي ڇت کي پرشن
ڪري، پرميشور وٽ پهچي وڃي ٿي. جيئن ڀڳوان
سري ڪرشن ڀاڳوت ۾ لکيو آهي. گڻو، چنڊال، گهوڙي،
گڏه، کي پرميشور روپ ڄاڻي، پرتويءَ تي مٿو رکي
ڏنڊوت ڪري.

امسڪار پگتيءَ ۾ پگت اُڪروڙ آهي، ۽ ارهم وينا
مهاٿائن کي امسڪار ڪرڻ سان به پرشن کي گيان، وڏي
عمر ۽ بچ جي پراپتي ٿئي ٿي.

هي ارجن! الهيءَ لاءِ نعر جي ڄاڻ وارن گياني پرشن
کان ڀلي پرڪار ڏنڊوت پرڻام ۽ شيوا ۽ لسڪپٽ ٻاڙو
سان ڪيل پرشن سان ان گيان کي ڄاڻ. اهي مرم کي
ڄاڻ وارا گيالي، توکي الهيءَ گيان جو اُپديش ڪندا.
اهڙيءَ طرح مهاٿما ڏنڊوت آڏڪ سان پرشن ٿي
اڌڪاريءَ کي گيان جو اُپديش ڪن ٿا ۽ وڏي آبرو
بخشيش ڪن ٿا. جيئن هن ڀڄن ۾ چيل آهي.

شلوڪ

جي پالئين جوڳي ٿيان نه گيتا سان لڏيون لاءِ
وٺي گس گرن کان سڄي جوت جڳاءِ
پاڻي آلم گيان ڪي، اگيان الذير اڏاءِ
اهڙي ڪار ڪماءِ، ڪرشن ملين ڪر ٿار سان.

شڪا:- گيام ڪيم وڌوان ۾ سمان مان آئي، وشوء
 کان وٺي ڪال پڳوان ٺاهين ديوتائن جو پوڄن ڪندا
 ڏسڻ ۾ اچن ٿا، سر جوڙي
 اتر:- ها! ڏسڻ ۾ اچن ٿا. سو ٻال ڪرڙا ارت،
 جيئن ٻالڪ واريءَ ۾ گهر چوڙين ٿا سو ڪرڙا ٺاهين
 ٿا. پر ا، پوک ارت، ليئن ليلا نمب يعني ڪرڙا ارت
 پوڄا ڪن ٿا. اتر چئن پوک ارت ليئن ليلا نمب يعني
 ڪرڙا ارت پوڄا ڪن ٿا. اتر چئن پوک ارت يعني
 اتر آئند ارت ۽ وڌوان ڪري ۽ وڌوان ڪري
 ڪرڙا لائق ۽ اتر ڌار ٿي آهي. جو ڪلياڻ سروب
 سڀ جو ڪارڻ آهي. گمان آڏ بڻون ڪري سڀني جو
 پوڄو آهي. لهند ڪري هي وسنت هي، تون ۽ الهيءَ
 طرح آڪاس جي ليائي، اسڪر، دياڳ ڇيٽن، اولاشي
 آله، کي چاڻي، ماڄن ڪر. اهڙي پوڄا لائق آهي.

(۷) نمسڪار روپ ڀڳتي

دلڏوس ولدنا آله ٻار. سرب ڪلا سرت!
 ڏولن ٿي راکه پريو نالڪ دي ڪر هڪ!
 هڪواري پڳوان ڪرشن کي نمسڪار ڪرڻ سان ڏه
 اسميڏ بگهه هي ڪرڻ برابر قل برابر ٿئي ٿو. ڏهن
 اسميڏ بگهه ڪرڻ وارو وري جنم ۾ نٿو اچي. جهڙيءَ
 طرح، آڪاس مان برسات ڌنارن ڪرڻ جل، وڻ، بهار
 شور آڏ ڪي بولر ڪري لڏي واه، رستي سمند ۾

واچي (ڪٿن ڪيل آهي) آلهن جو پوڄن وڃي ٿو آهي ڇا؟
 اٿس:- پر ٿو جي نه ڄاڻندڙ اڳيانين جي واسطي
 ڪڙل لهن آڏو جو پوڄن سڦل آهي ۽ ڇاڪاڻ ته آڳيا ڪئي
 آهي. جيئن ڪوئي منڇ ڇاڙ ڪوهه ٻنڌ ٿو ڪري
 سگهي نه ان جي واسطي هڪ ڪوهه ٻنڌ ڪرڻ به چڱو
 آهي. جيئن بزم ٿيو جي ڄاڻندڙن لاءِ، وڏو آڏو
 ڏي وٺائڻ جو پوڄن سڦل آهي. جهڙي طرح سڳند واري
 مددگار بن کي پياڳي نرگند ڪنڊن واري ڪر ٻڌڻي
 (ڪنڊن) جي بن کي شيون ڪرڻ وارو مورڪ آهي؛
 جهڙي طرح هو به مورڪ آهي، جو بزم ٿيو جو پوڄن
 ٿو ڪري.

سڳا:- پر ٿو جي پوڄا ڪهڙي ۽ سامگريءَ سان
 ڪرڻ ٿو ڳي؟

اٿس:- ۱- ٻوڏ ڳيان ۲- سامهه سرورس سمدرشن ۽
 (۳) شم لامچت جي ايڪاگرتا. انهن ٽن ڳالهن سان ڪلياڻ
 سروب، ڇڏ مائو شڌ سروب، پر بزم ٿي وڌيڪ
 ڪري پوڄيو آهي. ائين پوڄا ڪرڻ وارا چون ٿا.
 ٻوڏ، سامهه، شم- پڇڻ ڪري جو آتم ڏيو پوڄيو
 وڃي ٿو، اهو ئي ڏيو اڇن آهي ۽ وڏو شو آڏو
 جو پوڄن ڏيو اڇن نه آهي. ڳيان سروب آتم ڏيو جو
 پوڄن ٿئي، جو وڏو آڏو جي پوڄن ۾ آڪٽ
 يعني بزم ڪرڻ وارو بزم آهي، سو ڳچ مدت
 ٿاين نه ٿو پائيندو.

موندو وړ واک نه. هي تر غرو پټالن و سر رشت و شنت عي!
 مان لوكي اتر د يو اوجن بډا، تو، عيبن جي هك واري
 يوچن كړو سان سيني پانن كان مكس لي ويدان.
 عي براعمن، پهر پالن اڌاء نه چنهن د يو هي يو چا كړي
 آهي تپهن كي لون چاڼن لو؟ وشنت چيو ها. بډر پكاكش،
 كرل تن تر ليتر ۽ كملج، اډر، انهي، سرج، انهي
 طرح جا سب د پولا تي آهن.

شو پواراج چوڼ لږ نه اهي د پولا نه آهن. پر اهن
 سيني كي پر كاشر كړو وارو ۽ پسرولا كړو وارو
 سب و اوردن اكرتون (كهون حو نه كيل) آډ ۽ انس
 رهنس لي د يو يوچن لائق آهي ۽ تر هي د پولا چيا آهن
 سي د پولا نه آهن ۽ نه براعمن نه كتر، نه مان، نه لون
 ۽ نه كولي دي. روپ د پولا آهي ۽ نه كولي من،
 اڌ، چس روپي د پولا آهي.

آكار آډك جو ارم نه پرجن (هك هندو ډولو ۽
 پي هندو ډولو) وسب آهي: ان پر د پولا كني آهي؟
 اهر اكرم، اناډ، انس چمن، كايمان سروپ، چين
 كي ودوان پټالن لا، سولي د پولا كري چيو وچي او.
 ان چولي يوچن كړو پهر جي. د پولا سب روپ
 كري استع آهي ۽ ان كان اي (پور) سوكر ۽ استول
 روپ ډاري پرمالډ پندا نني نو.

پكانه بډهن يوه كول تن، جو آكار آډك جو

واچي (ڪٿن ڪيل آهي) آلهن جو پوڄن وٺڻ آهي ڇا؟
 آهر:- پر ٿيو جي نه ڄاڻندڙ اڳيانين جي واسطي
 ڪڍل آلهن آڏو ڇو پوڄن سڦل آهي ۽ ڇاڪاڻ ته اڳيا ڪٿي
 آهي. جيئن ڪوئي مڻس چار ڪوهه ٻنڌ ٿيو ڪري
 سگهي نه ان جي واسطي هڪ ڪوهه ٻنڌ ڪرڻ به چڱو
 آهي. ٻين ٻن ٻنڌ ٿيو جي ڄاڻندڙن لاءِ، وڻندو آڏو
 ڏي وٺائڻ جو پوڄن سڦل آهي. جهڙيءَ طرح سڳند واري
 مڏارو ان کي اڳيا ٿي نر ڪند ڪنڊن واري ڪر ٺهرائي
 (ڪنڊن) ڇي ٻن کي شيون ڪرڻ وارو مڏو آهي،
 جهڙيءَ طرح هو به مڏو آهي، ڇو ٻن ٻنڌ ٿيو جو پوڄن
 ٿيو ڪري.

سڳا:- پر ٿيو جي پوڄا ڪهڙيءَ سامگريءَ سان
 ڪرڻ گهرجي؟

آهر:- ۱- ٻوٽ ڳيان ۲- سامهه سرڻو ٻنڌ سمنڊرشن ۽
 (۳) شمر لامچت جي اڳاڳرتا. انهن ٽن ڦلن سان ڪلياڻ
 سروپ، ڇڏ مائڻ شڌ سروپ، پر ٻنڌ ٿي وڌاڻن
 ڪري پوڄيو آهي. ائين پوڄا ڪرڻ وارا چون ٿا.
 ٻوٽ، سامهه، شمر- پيشين ڪري ڇو آتم ڏيو پوڄيو
 وڃي ٿو، اهو ئي ڏيو ارڇن آهي ۽ وڻندو شو آڏو ڪن
 جو پوڄن ڏيو ارڇن نه آهي. ڳيان سروپ آتم ڏيو جو
 پوڄن ڇڏي، جو وڻندو آڏو ڪري پوڄن پر آڪٽ
 يعني ٻنڌ ڪرڻ وارو پرش آهي، سو ڳيچ مدت
 ٺاڻين ڏک پائيندو.

آستوئر پڙهڻ يعني آستتي ڪرڻ، گلن جي ور کا ڪرڻ
 (۱۶) براجمان ڪرڻ، بلنگه ٿي سڃا وڃائڻ، سڳند
 وارن شيون پڙ ۾ رکڻ ۽ چران کي پيرون ڏيڻ، پگتن
 کي انن پرڪارن جي مورتي ٻڌائي ٻوڄا ڪرڻ ٿهر جي.
 انن پرڪارن جي هن طرح جي پرڻا ٺاهي. (۱) سلا
 يعني پڙ جي (۲) لڪڙيءَ جي (۳) لوهه جي (۴) لپڻ
 يعني چدن جي (۵) هٿ سان چٽيل (۶) سون جي (۷)
 مالسي (۸) مڙين جي. ٻوجن پگتي ۽ ۾ راجا آمرش
 مشهور آهي.

اهڙيءَ طرح لامديو ۾ بهر يائين گهڻن سالن تائين سرگڻ
 ۾ ميسر جي ٻوڄا ڪئي آهي ۽ روداس آدي پگتن پڻ
 شروعات ۾ سرگڻ پگتي ڪئي آهي.

(مانسي يعني نرگڻ برهم جي ٻوڄا)

يوگ وسشت ارواڻ پرڪرڻ پورا يا ۶ سلوڪ ۱۱۷
 کان ۱۳۲ تائين.

ٺيڪا:- هڪ سم ۾ وسشت مڻي ڪٽلاس ۾ سري
 مهاديو وٽ ويو ۽ ويٺي ڪري پڇيائين ته مهاراج سڀني
 ٻانن جي ندرتي ۽ سڀني جي ڪاين پراپتيءَ واسطي ڏيو
 ٻوجن، ڪهڙيءَ ائم ساءِ ڪريءَ سان ڪرڻ گهرجي؟ سري
 مهاديو ٻرم ڪرپالو، سروگي، ٻرم پڙ شارٽ جو ساڌن
 ٿيو گيان، سروديو ارچڻ جو ٻرم رهسي، سرڻ ۾ آڻ،
 وسشت مڻيءَ کي هن طرح اُڀرڻ ڪرڻ اڳا:-

ڀوڄا ڪري ۽ ٻرهيءَ ٻاهرين سامگريءَ سان ڪري .
 ٻه راتين سوپرو پاڻا اٿي سٺان آڌڪ ڪرا ڪري ٻرءِ
 سڀ سامگري پاڻا وقت رکي وهي ۽ اڀڪار چٽ ٿي
 هن ۱۶ قسمن جي سامگريءَ سان ڀوڄا ڪري .

- (۱) آواهڻ، سوپرو اٿي ٻنهن هي سواميءَ کي آٿارڻ
- ٻڌائڻ ڪرڻ ۽ شلوڪن سان آستتي ڪرڻ . (۲) آسٽن،
- اڀاري ٿيڻو آڌڪ ٻڌڻ سان ڪري ، سڱهاسن وڇائڻ
- (۳) ٻاڏ ، چرڻ ڏوٽي ڪڍڻ ڪهڙي سان صاف ڪرڻ
- (۴) آرڱو ، چٽ مٿي ڏٺارڻ (۵) آڇمن ، ڏاڏڻ ڪرائڻ
- (۶) ارڻان ، سٺان ڪرائي ، ڪهڙي سان سوپرو اٿي ۽ مندر
- کي چٽڪاري ٺاهي ڪرائڻ (۷) بسترو ٻوڙڻ ، (۸) ٻور ۽
- ڪٽڙا انڪن تي ٻڌائڻ (۹) چٽو ، سون يا ريشم يا ست
- چو چٽو صاف ڪري ٻڌائڻ (۱۰) سڱڻڻ ، چنڊن ، ڪٽس
- ڪٽوري ، ٽولڇڻ ، ڪٽڙو ، عطر ، اهڙيون سڱڻڻيءَ
- جون شين لڳائڻ (۱۱) بيش ، گل ، مڪت آڌڪ ۾
- وڇيڻ ۽ ماڻجا گلن جي ٻڌائڻ (۱۲) ڏوپ ، اگر چنڊن ،
- تڏ سڱڻڻ واريون شيون ، ٿي هونديون ڏاڏ (۱۳) ڏاڏ
- تڏ آڌڪ جو ڏيک ڪرائي آڇي ڪرڻ (۱۴) سڱڻي
- ڪٽس جا پوڄن ڪرائي ، آڇمن ڪرائي ، حل پيارڻ ، ڪرڙي
- ڪٽس جا ڏٺاڻي ، آڇي ، ٻاڏ آڌڪ ڪرائڻ (۱۵)
- ڪٽس جا ٻاڏ آڌڪ جي پٽي ڇڏڻ (۱۶) لڙڻ ،
- ڏيک ڪرڻ ، پٽي ڪرڻ ، پٽي ڪرڻ ، پٽي ڪرڻ ،

- ۲- اڪو ڪرم، ڌرم، ست سڀ ڪيو
 اڪو ليڪ ڀريو ڪو اندر ڪيو
 اڪو ڍول ڀاڙ جو ڍانگ ڪيو
 لاهي گولدر غم ڪڍي ٿار ڪرو
 ۳- دڪ درد دل ڀاڙ جا ڀلائين ٿا
 وشي، ڀوڳن ۾ نه ڀلائين ٿا
 چيو ڄاڻ جگر نه ڄاڻين ٿا
 ڏيئي درشن دل ڪي ٿار ڪرو
 ۴- عرض ڪرشن جو نه اگاه ڪرو
 اهو ٻار بدن ٿان لاه ڪرو
 ڀڄن جي چرل کان نه هٽاء ڪرو
 هاڻي نرسا اچي مون ڪي ٿار ڪرو

(ارچن يعني پوڄن ڀڳتي)

سري مد ڀاڳوت جي - ڪند ڀارهيڻ ۽ پوڄا هن طرح
 جي لکيل آهي ۱- سرگ ۲. لڙڪ ۳. پهر ڀائين سرگ پوڄا
 ٽن قسمن جي آهي. (۱) وٽڪ (۲) ٽالترڪ (۳) مسرت
 (گڏيل). مورت، ڌرتي، اگني، جل، وايو، اترهن،
 ايشور، سورج ۽ گانءِ انهن سڀني ۾ ايشور کي ڄاڻي، ڀاڙ
 يوگ سڀ جي پوڄا ڪري. گروه ۽ ايشور ۾ پيد نه
 مڃي، انهن ڪرن کي شري ڌاري نه سمجهي پر ايشور
 سمجهي. جيئن پتور ٿا استري پتيءَ جي پوڄا ڪري،
 جيئن شش گروه جي پوڄا ڪري ۽ ڀڳت ايشور جي

تي ڪري پيو. سڀ کيس اُشدرواد ڏي نه لهندي
 عمر وڌي ايندي. ٽڏهن چوڪري پنهنجي عمر جي
 سڀ ڳالهه سڀ کي ٻڌائي. تنهنجي سڀ چيو منهنجي
 وڃن سان تنهن جي عمر ۱۰۰ ورهه وڌندي يعني هڪ
 سو ٻارهن ورهه ٻارهن مهينا ۽ ٻارهن ڏينهن ايندي.
 منهنجي عمر مان سڙ ورهه ملندو. چوڪر ٻارهن ورهين
 تائين سڀ وقت رهيو ۽ نه مئو. پوءِ پنهنجي پيءُ وقت
 آيو ۽ سڀ جي مهينا ٻڌايا. ٽڏهن راجا کي گرو صاحب
 جي لک تي سرڌا آڻي. سڀ جو شوق ٿي، چرن شيرا
 ڪرڻ لڳو ۽ هنن ٻن سکرڻ کي ويٺي ڪرڻ لڳو.

شاوڪ

سکر پنهنجي شرن ۾ آيس وڪي آس
 هٿا ڏيئي همڪ جا ڪٽڻو ڪرڻ ٿاس
 معاف مڊاڻن مون ڪندا. اهو الم وشواس
 ڪرڻن پنهنجو داس عرض اهوئي لو ڪري

پڇن (سر بهاري)

ٺٽ:- منهن جي عيبن ڏي نه ٺهار ڪرو
 اچي اوکي ۽ مان نه اڪار ڪرو
 ۱- مون ڏوهه ڪيا نه آهار ڪرو
 تن جو ڪهڙو ڪريان مان شمار ڪرو
 ڪري ٻاجه. مٿان ڪٿي ٺار ڪرو
 ٻوڙهين آهيو اڙين آڌار ڪرو

ويد به له چاڼدا نه ايو وري کير چاڼي سگهندو؟
 راجا کي اولاد به نه ٿيندو هو. ويدن اوسار وڏا وڏا
 لکھ ڪري چڪو هو ۽ ديوتائن جو آرادن به ڪيو
 هئائين. پر ديوتائن آڪاس واڙي ديوتارن جواب ڏنو
 هوس ته ستن جنمن تائين توکي ستان نه ٿيندي. چوٽشي
 به ائين چئي رهيا هئا. راجا کي ستان جي پيڇڻ خواهش
 هئي. سندس راجا جي هٿ ڪرڻ ٿي چيو ته ڪروچن
 جا وچن اراڙ آهن. راجا چيو ڪيئن اراڙ آهن؟ سندس
 چيو ته هن آڪ جو ارت ليڪ ليڪ ٽنهن جو پٽ توکي
 ٻڌائيندو. راجا چيو ته مون کي جواب مليو آهي ته ستن
 جنمن تائين توکي پٽ نه ٿيندو. سندس چيو ته منهنجي
 وچن سان منهنجي گهر ۾ پٽ ٿيندو، جو الهيه آڪ جو
 ارت توکي ٻڌائيندو. راجا ڏاڍو حيران ٿيو ۽ خوش به ٿيو.
 مهاڻا جي وچن اوسار راجا جي گهر ۾ پٽ ڄائو.
 سڀني چوٽشين لکن ڏسي ان جي عمر هڪ جهڙي
 يعني يارهن ورهيه، يارهن مهينا، يارهن ڏينهن ٻڌائي.
 راجا کي پٽ جي جنم جي ڏاڍي خوشي ٿي، پر پٽ
 جي عمر ٿوري ٻڌي تڪ گهڙو ٿيس. پوءِ پٽ کي ڌرم
 شاستر پڙهايا. هاڻي هڪ لڏي هوندي ستن جي سنگ
 ۾ رهڻ لڳو ۽ ستن جا گڻ پڙهي ٻڌي، ٻاڪ کي چس
 ۾ سرڌا آڻين ٿي ته سندس جي شيوا ڪر يان؟ ٽنهن ڪري
 راجا کان لڪ چوري ۽ ڪري ستن وقت وارو ۽ چرلن

پوڄن نه ڪيو. سڄي ان جو ڪارڻ پڇيو ته صاحب ڇيو
ڪال ۾ گولندي بگٽ اسان جا چرن پڪڙيا آهن ۽
جڏي تهو جڏهن سانجهي اسي تڏهن گولندي جي
سماڌي کلي ۽ چرن ڇڏيائون. پوءِ ڪرو صاحب پوڄن
ڪرڻ لڳا. پوءِ جڏهن پاڻي گولندو سگهڪ وائي ڪرو
صاحبن وقت ويو ۽ سڄي کان ان ٻاٽ پڇيو.

گواندي چيو ته برابر هڪ ڏينهن مون چرن اڪڙ يا
هٿاءِ بيه ڀاڙي گوندو چرن جي ڀڳتي ئي گهرندو رهيو.
برماڻ :- چرن ڪمل ڪرڻ ڏيئا، ملما ٿاڙي ٿاءِ
ساڄي ٻوڙجي سڄ سڄهه، آڻ بهر ڪڍ ڪاءِ
چرن ڪمل سڱ لاڳي ڏوري
سڱ ساڱر ڪر ٻرڻ ڪرڻ موري

بالدرون جي بگهه ۾ ڪرشن ڀڳوان سڀني سندن ۽
براهمن جا چرن ڏوٽا. سرشت پسرش پاڻ ڪرنا ۾
هولدي ۾، لوڪ مرڻاڏا قائم ڪرڻ واسطي ڪرم ڪن
لاءِ نه عام لوڪ اسان کي ڏسي پاڻ به اوتن ڪندا.
سري رامچندر ڀٽيءَ جا چرن ڏوٽي ٻيا سڙوڙو
جو جل شد ڪيو.

”ساز کی مہما وید نہ جاہر۔“

راجا ويدن ۾ شرڙا رکندڙ هو. مهاڻا کي چيائين ته
تو ٻيڙي ۾ آهي. جيڪڏهن ساڌو جي مهاڻا

اهڙيءَ طرح گج، پڳوان جو سمرڻ ڪيو نه پڳوان
 گرڙ ٿي سوار ٿي اچي کيس گراهه کان بچايو.
 جڏهن پر هلاڪ پڪار ڪئي تڏهن پڳوان لرسنگهه
 روپ ڌاري پڳت کي بچايو. ڪبير سان ارهمن وٺي
 رکيو ۽ ڪوڙو هل هلايو ته ڪبير بگهه ڪيو آهي، جيڪو
 بگهه ۾ ايندو ان کي سولي مهر دڪشٽا ملندي. ڪبير گهر
 ڇڏي جهنگل ۾ وڃي سمرڻ ڪيو ۽ پٺيان پڳوان، اچي پڳت
 جي روپ ۾ بگهه هلايو ۽ هر هڪ کي سولي مهر دڪشٽا
 ڏني. مطلب ته جتي جتي ۽ جن جن پڳوان کي ياد
 ڪيو، اُتي اُتي پڳوان آهن جي رکيا ڪئي.

باد شيون پڳتي

پرمات:- چرن ڪمل سڌ ڏوري راڄي پيٽيو پرڪه اُٻارو
 ڪر گهر ليني سرب سڌيني ديڪه پيو اُچارو
 نانڪ نام رسڪ اُترائي ڪلهه سموها تارو
 باد شيوا روپ پڳتي بهريائين سري لچهي جي
 ڪندي رهي. پرمات وٺراڻو شڪ:-

جهه شيش کي سيج پئي سڻ ڪيو
 پد ڪومل ڪو ملتي ڪملا هي.
 تنهن کان پوءِ باد شيون پڳتي راڌا ڪئي آهي ۽
 پٺا هڪ پڳت ڪابل ۾ رهڻ وارو پاڻي ڳوٺندو سري
 گرو هر راءِ صاحب جي چرلن جو ڏيان ڪندو هو.
 هڪڙي ڏينهن گرو صاحب ڪهترائي دفعا چوڻ سان به

من موهن مان نه ملائين ٿو

پنهجي جويون حوالي جلائيندين

۲- رڳي موهه ماڻا جو ٿو مشق مڙين

سهي سور ڪٽيب جا چر ٿو سڙين

ڪم ڪو نه ايندو جي روئين رڙين

هن ڪيان جي غوطا ڪائيندين

۳- لڪي سر سگر ڪي لڙائين ٿو

لڪي موڪلهه جو پنڌ ڀڄائين ٿو

لڪي وهه وڪار وڃائين ٿو

پهو ويل مڙي ڀڄيائيندين

۴- ٿو پڙهه نه دل ۾ ڌارڻو آه

لڪو وڃن کان من واراو آه

لڪي تن لاهن ڪي ٺارڻو آه

ڪيئن ڪرڻن جا گڻ ڳالهيڻدين

سمرڻ ڀڳتي

سڏي ڪانهائيءَ نه ڏک جي دلف ڀرميڻو جو

سمن ڪيو نه ڀرميڻو ان جي رکيا ڪئي ۽ جهڻن سري

گرو گرت صاحب ۾ اتي هيٺيون شبد چيل آهي ۽

لڀ ڪيا ڪي ڪارڻي لک ڀيا پيسه ڌاري

ڪامارڻي سوارڻي واکي پئجهه سوارڻي

من ٺاهي، ڪڇ هٿ ٺاهي، ڪڇ آه نه مورا

اڙس لڄا راکه ليهه، سڏا جن لورا

چوان ماستر صاحب جو سر ۽ گھر ۾ چوان پتا جي ڪ
 سر . يعني اصل معنيٰ کان بي خبر رهيو . سو سڄڻو، اڏت
 پورو نه سمجهي چوڪر ۽ار کائيندو رهيو . ٽئين جدا
 جدا مذهبن وارا پرميشور جي نام جو اڏت نه ڄاڻن
 ڪري جهڳڙن ٿا . جڏهن ڪنهن ٻرهم وٽا هالما دٿاران
 الهن کي پتو لڳي وڃي ٿو ته سڀ نام ناميءَ کي ڄاڻائين
 ٿا ۽ ناميءَ جا ئي نام سڀ آهن ته پوءِ جيڪر جهڳڙن
 ئي ڪين . پرميشور جي نام ۾ هڪ ته پريم هٿ ٻهرجي ،
 چاهي ڪهڙو به نام چوي . جيئن هڪ پگت گهوڙو گهوڙو
 ڪري پڪار پوءِ ابي سالي سالي ڪري پڪار پوءِ ٽئين
 پري پري ڪري پڪار پوءِ چوٿين مران مران ڪري
 پڪار پوءِ پڳوان سڀني کي درشن ڏنو . تنهن ۾ پريم
 کالسواءِ پريو ڪين پائي سگهيو ، جيئن هن پڇن ۾ چيل آهن .

شلوڪ

چپ ٽپ يوڪ واراڳ سان - حيله ڪري هزار
 تيرت ورت پڇ دان سان - ملندو سرڳم دوار
 پريم بنان پرچي نٿو - سو ساڪي سرچڻهار
 ڪرشن ڪو واپار - باز نه پرچي پريم سان .

پڇن (سر ڪوهياري)

ٿل :- پت پريم بنا ڪيئن پائيندين - ليڪو جنم مرڻ جو لاهيندين
 ا - وقت وشين ۾ وڃائين ٿو
 ڪوڙا ٺاهه اندر ۾ ٺاهين ٿو

نه ڪي سڀ لالا ٺاهي ۽ جا آهن ٿڌن جهڙا بند ٿيندا .
 مثال - جيئن سڪول ۾ ماستر چوڪر ۽ ڪي سبق
 سیکارو نه ۾ هيد (My Head) معنيٰ منهنجو سر .
 چوڪر ۾ باد ڪيو ۾ هيد معنيٰ منهن جو سر . ٿڌن
 شاگره پنهنجي پنهنجي گهر وٺا ٿڌن هڪ چوڪري کان
 سندس پتا پڇيو ته ماستر چوڪو سبق آه لوڪي ٿڌو
 ٿڌن جو ارمق ياد آهي؟ ڇانهن 'هاو' . پٿس چيو ته
 سبق آخر ارمق ٻڌاء . چوڪري سڄو ارمق ٻڌايو . ٿڌن
 ۾ هيد آيو ٿڌن چوڪر لڳو ۾ هيد معنيٰ ماستر صاحب
 جو سر . ٿڌن پٿس لڪا ڪرايس ڇامت . ڇانهنس وروڪا
 (۾ هيد) معنيٰ منهنجو مٿو . چوڪري کي ٻڪي لڳي ته
 (۾ هيد) معنيٰ پتا آهي ۽ جو سر سو ٿڌن سڪول ۾ آيو
 ٿڌن ماستر صاحب چيو ته ڪاٺو ڪو سبق ياد آهي؟
 سڀني پڇيو هاڻو . ٿڌن ماستر چيو ۾ هيد جي معنيٰ ته
 آڱو چوڪر جنهن کي ٺهي ۽ ڇامت هنن سو سڀني چوڪر
 کان اڳ هڪ ٻيو مٿي ڪري ، آهي ۽ رهي آيو ، چئي
 سائين آه ٻڌايان . ٿڌن ماستر چيو ڀڳو ٻڌاء . چوڪري
 چيو (۾ هيد) معنيٰ پتا جي ڪا سر . ماستر لڪا ڪرايس
 ڇامت . ڇانهنس وروڪا چئ ۾ هيد معنيٰ منهن جو سر .
 چوڪر ويچار ڪيو ته گهر ٿو وڃان ته پتا جي ٿو ناراض
 رهي ۽ سڪول ۾ ٿو اچان ته ماستر صاحب ٿو ناراض
 رهي . اهي مان ثابت آهي ته سڪول ۾ اچان ٿڌن

- ۲- ٺهر جي ڪاٺي وهائي - آه لا ڪنهن جي ڪٽو
جيري خاطر پڪري ماري - لا گهٽيو ڪنهن جو ڪارو.
- ۳- پيت پياپيءَ واسطي - پر بندج ايڏو لا ڪجي
جڳت هر ٿوري جيئڻ لاءِ - چال کوٽي لا چلو.
- ۴- سچ سندنو سندرو ٻڌي - لشڪار ٿي شيوا ڪريو
رام کي راضي ڪري - ست نام جي رنگ هر راو.
- ۵- من سندي مستي مٽائي - گمان هر گلداز ٿي
تلسيد اس ڪري ٿياري - وير لا وجهجو ولو.

جو پڳتيءَ کان پري آهي، ان جا سڀ انگ، لسٽل آهن
۽ ڪيرن پڳتيءَ جو مهاڻو سڀني ساڌن کان سر بهشت آهي -
شدڪا :- اصل پر ميشور جو ڪهڙو نام آهي، جنهن
۾ ماڻهن جو جهڳڙو نه ٿئي؟ هندو، مسلمان، سک،
عيسائي وغيره، پر ميشور جي نام تي ڏاڍا جهڳڙا ڪن ٿا.
جيئن ته هندو رام، ڪرشن، نارائن آڌ، نامن تي پوسن
ٿين ٿا. ۽ سک ست نام، واهگرو نامن تي پوسن ٿين ٿا؛ ۽
مسلمان الله، خدا وغيره نالن تي پوسن ٿين ٿا. عيسائي
پر ميشور کي گاد (God) نام سڏين ٿا. سڀ پنهنجي مذهب
جي نام بنان اڳتي مذهب جي نام تي لڙائي ڪندا آهن ۽
ڏسڻ ۾ نه اٿن تو اچي. پوءِ اڄو ڪهڙو ڪارڻ آهي؟

جواب :- ڪارڻ فقط هيءُ آهي جو نام جي اراد کي
لٽا ڄاڻن، پنهنجي پاڻ ۾ جهڳڙن ٿا. ائين لٽا سمجهن
نه هي سڀ نام ناميءَ جا آهن. جڏهن دل ۾ سمجهندا،

[illegible]

پہن (سرنگ)

١- پاپ ٺاڻ پاسو ڪري - دل ٽورڻ ۾ رڳو سڌا
حد، حرفت، ٺاهه، لڳوون - لا وڪارون ۾ جملو

- ۲- ٿهر جي ڪاٺي وهائي - آه لا ڪنهن جي ڪٽو
جيري خاطر ٻڪري ماري - نا گهڻو ڪنهن جو ڪلو
- ۳- پيٽ ٻاٻسيءَ واسطي - پر پنڇ ايڏو لا ڪجي
جڳت ۾ ٿوري جيئن لاء - چال کوٽي نا چلو
- ۴- سچ سندن سندرو ٻڌي - لشڪار ٿي شيوا ڪريو
رام کي راضي ڪري - ست نام جي رنگ ۾ راو
- ۵- من سندي مستي مٽائي - گيان ۾ گلداز ٿي
تلسيد انس ڪري ٿياري - وير نا وجهجو واو

جو پڳتيءَ کان پري آهي، ان جا سڀ انگ لسٽل آهن
۽ ڪيرئن پڳتيءَ جو مهاڻو سهڻي ساڌن کان سرپشت آهي -
شدڪا :- اصل پر مشور جو ڪهڙو نام آهي، جنهن
۾ ماڻهن جو جهڳڙو نه ٿئي؟ هندو، مسلمان، سک،
عيسائي وغيره پر مشور جي نام تي ڏاڍا جهڳڙا ڪن ٿا.
جيئن ته هندو رام، ڪرشن، نارائن آڌ، نامن تي پوسن
ٿين ٿا. ۽ سک سٺ نام، واهگرو نامن تي پوسن ٿين ٿا؛ ۽
مسلمان الله، خدا وغيره نالن تي پوسن ٿين ٿا. عيسائي
پر مشور کي گاد (God) نام سڏين ٿا. سڀ پنهنجي مذهب
جي نام انهن ئي مذهب جي نام تي لڙائي ڪندا آهن ۽
ڏسڻ ۾ نه اٿن ٿو اچي. پوءِ اهو ڪهڙو ڪارڻ آهي؟

جواب :- ڪارڻ فقط هيءُ آهي جو نام جي اراد کي
لٽا ڄاڻن، پنهنجي پاڻ ۾ جهڳڙن ٿا. ائين لٽا سمجهن
نه هي سڀ نام ناميءَ جا آهن. جڏهن دل ۾ سمجهندا،

ٻائي ۽ مهورت يعني چار گهڙيون آهي. تڏهن چيائين
 ته مولڪي ڪا به وسيلو نه گهرجي، منهنجي مرضي آهي ته
 مولڪي وڌيڪه، مڪتي ملي. مون کي جلدي آتم گيان
 سروي ڪرايو. اندر چيو ته آتم گيان مٿس لوڪ هر ئي ملي
 سگهي ٿو. ليتر بند ڪر. هڪ گهڙيءَ ۾ ائين مٿس
 لوڪ يعني ايونڊا ۾ پهچي ويا. ڪٿاڪه پنهنجي پٽ
 کي چيو ته تون راج سپال ۽ پاڻ اندر کي گرو بڻائي، هن
 کان آتم گيان سروي ڪرڻ لڳو. هڪ گهڙيءَ ۾ هن کي
 آتم گيان ٿيو، ڇو ته اڪاگر چت سان سروي ڪيائين.
 اڪه چت جهه اڪه ڇن ٿاڻو. ڪال قاس کي ٻيڇو نه آيو.
 ڪيرن اڪه گهڙي آڏي گهڙي آڏي هون ئي آڏ
 پگتن سميتي گوشتي جو ڪيرو سر لاپ.

الهيءَ طرح راجا جو چت شد ۽ اڪاگر هٿ ڪري
 هڪ گهڙيءَ ۾ کيس گيان ٿيو. هڪ گهڙيءَ ۾ من
 ڪيائين يعني ليشنا ۾ لڳايائين، پوءِ برهم روپ جو چمن
 ڪري، چوٿين گهڙيءَ ۾ سرور ٿياڳيائين ۽ وڌيڪه، مڪتي
 کي پراپت ٿيو.

کيرن پگتي

کيرن پگتي يعني مک سان پرميسر جي لالان جو
 اچارڻ، يا ۽ چار گڏجي، ساز ڪئي، پڳوان جا گڻ
 ٻائيندي رات جو جاڳڻو ڪرڻ. کيرن پگتي وڏن
 ٻائين کي به مڪتي ڏيڻ واري آهي.

سروڻ کان وڌيڪ ٻيو ڪو ساڌن نه آهي. جو منڍ
چاهي نه ڌرم ارم، ڪار، موڪهي، مون کي برابر
ٿين نه اهو هن ڳوٺ جي سروڻ ڪرڻ سان برابر
ڪري سگهي ٿو. پر مائو ڪيان بيان آيو ڪيان ٿي ٿو سگهي ۽
پر سري مڌ ڳوٺ جي ٻڌڻ سان چيو کي پر مائو ڪيان
۽ ٻڌڻ آيو ڪيان ٿي وڃي ٿو. اهڙيءَ طرح سروڻ سان
ڪيان نه برابر ٿئي ٿو، جيئن پر مائو جي اڀرڻ سان اندر
کي ڪيان ٿيو، جا ڪتا چاندو ڪو، پر هڏار ٿيڪه اڀرڻ
پر سڌ آهي. سڻ سان ڌرم کي چاڻي ٿو سگهي، باب
کي ڏي ٿو سگهي، موه ناس ٿئي ٿو، ڪيان امرو
ملي ٿو، ليچ نه جلد سرپشت مان اوچ ٿئي ٿو.

سروڻ ڪرڻ سان ٻرڻ سالوڪ آڏ چار مڪتبهون حاصل
ڪري ٿو. جهڙيءَ طرح ٻرڻ وارا سروڻ ڪرڻ سان ٻرڻ
لوڪ نه برابر ٿيو ڪوئي گروه ڌارن وڌائڻ جا واک
ٻڌي، وڌيڪ مڪتبه کي برابر ڪرڻو، جهڙيءَ طرح
ڪٽواڪ وارا سرڻ نه ڌار ٿاڻن جي سرڻ نه ڌار ٿاڻن جي
مدد واسطي وڌيڪ هن پنهنجي ٻانهن جي بل سان سڀني
ڌنن کي ماري، اندر وارا جي ڄمڻ ڪرائي ۽ انهيءَ
ڪري اندر مٿس ڏاڍو ٻرڻ ٿيو ۽ چيائين نه ور ڪور.
سرڻ جا جيڪي ٻڌار ٿو کي ڪور ڄڻ سي کڻي وڃ.
ڪٽواڪ وارا چيو نه ٻه ٻانهن مون کي ٻڌار نه منهنجي
عمر باقي ڪيتري آهي. اندر چيس نه ٻه ٻانهن جي عمر

هي. ارڃن! ڪيئن، تو منهنجا وڃن ايڪاگر چٽ سان
 ٻڌا؟ ۽ اڳيان کان ائين ٿيل ٽنهن جو موه ناس ٿيو؟
 ارڃن چوي ٿو هي پڳوان! توهانجي ڪر پا سان منهنجو
 موه ناس ٿي ويو ۽ مون کي لڄ سڙوڻ جي سمرئي اچي
 ويئي آهي ۽ منهنجو سندن به دور ٿي ويو آهي. هاڻي
 مان توهان جو وڃن پالن ڪندس. اهڙي طرح سڙوڻ
 ڪرڻ سان ارڃن کي گيان ٿيو.

گرواڪ صاحب: فرمائين ٿا:-

الذڪار ديهڪ پر گاسي - لاک ڀرم موه دک ٿه ٿي ناسي
 جنم مرڻ کي مٽي انديسي - ساڌوڪي پورن اڀديسي
 نڪ پائي چوڪي ڀرم گون - سن نالڪ هر هر جس سرون
 وباس پڳوان جي وڃن جي پرياو سان هستناپور
 ويئي ٿي، سڄي کي مهاپرت ٻڌ جو سڀ گيان ٿيو ۽
 پاڳواڪي جي استري مٽريجي کي سڙوڻ سان آسم
 گيان ٿيو.

سري مڌ پاڳولت جي سڀتاه سڙڻ جو مهاڻر پاڳولت
 جي اڌ ٻاء ۳ ۾ لکيل آهي. جنهن ۾ سري سڪديو جي
 چوڻ ٿا ته جو ڦل پرياو جي ڪپ مانگهه جي مهني
 ۾ سنان دان آڌڪ سان ملي ٿو، ۽ ٽپسياه، يوگ، سماء
 سان جو ڦل پراپت ٿي نه سگهي، سو سڀتاه ٻڌڻ سان،
 لڙيتن ٿي ڦل پراپت ٿئي ٿو. سڀتاه جو سڙوڻ، يوگ،
 ڌيان ۽ گيان کان زياده ڦل ڏيڻ جي اڃا ڪري ٿو ۽ ان

وڪ واري سڀ جي مستڪ ۾ ماڻهن کي سڪ ڏيندڙ
 مڻي پيدا ٿئي ٿي. اهڙيءَ طرح ليڇ وڻ ۾ گياڻي ڀڳت
 پيدا ٿين ٿا. اٽل وڻ ۾ لاسڪ پائيندي پيدا ٿين ٿا.
 اهو هروڙو لير نه آهي نه اٽل وڻ ۾ اٽل پڌارت پيدا
 ٿين ٿا. پر گياڻيءَ کي ئي ڪرو ڌارڻ جو لير آهي، پوءِ
 ڪهڙي به جانيءَ جو هجي.
 هاڻ اچو ته پاڻ به گڏجي ڪري ڪرو منايون ڇاڪاڻ
 ته ڪرن کان سواءِ من ڪين مڙندو. جيئن هن ڀڄڻ ۾ چيل
 آهي :-

شالوڪ

شون وائي ستگرو سدي پانچ گيان وڃيان
 ننڍڙن کان ئي ننڍڙو ڇڏي اندر اڀر
 ڪڍي ڇڏي قلب مان مورڪ مان گمان
 ڪرشن ڪڍي ابي ڪا ستگر شاهن شاهه ري
 ڀڄڻ (سر جوڳ)

- پر گيان بنا من ڪين مري
 پلي حيللا ڪٿي ٻيا هزار ڪري
 ٿور ٻار ڇڏي وڃي جهنگ وسائي
 جبل غفا ۾ پاڻ لڪائي
 رتن ٽڙ ٽپي ڀونگيون ٻڙائي
 نه به ڇو ڦر پيئي ڇت ۾ ڦري
 سا ڀمڪا ليرت لائي

چاڙهيو وڃي ٿو. ڪستوري هرڻ جي ناپيءَ مان لڪري
 ٿي نه، اُتر ڪارجن ۾ يعني مٿر جٽو وغيره ۾ بالي
 وڃي ٿي ۽ سڀني ديوڻائن تي چاڙهجي ٿي. ڇندن جو
 اڻو لٽو ٿئي ٿو پر پنهنجي سڳنديءَ سان سڀني کي
 ڇندن ڪري ٿو ڇڏي. هالن جو وڻ وڏو ٿي جي اجهڪار
 ڪري سڳندي گرهڻ لڳو ڪري، جنهن ڪري ڇندن
 روپ لڳو ٿئي. اهڙيءَ طرح گهٽ ڏاڍ وارن کان به
 گهه، مڪڻ، کير وٺي کائڻي ٿو ۽ ڪو ويچار نٿو ڪجي.
 راشمي ڪپڙو، ڪمٽن کي ماري، دٻهر ڪڍي، پوءِ
 سڌاري ان مان ڪپڙا ٺاهجن، جي سڀ ماڻهو پائين ٿا.
 جهڙيءَ طرح ڪنڀار مٽيءَ جا ڪپڙا وغيره ٺاهي ٿو
 ۽ انهن ۾ سڀ ماڻهو وڏين پنگتين ۾ آڻي پائي وغيره
 ٻين ٿا ۽ سڪوچ ڪونه ٿا ڪن، تهڙيءَ طرح ٻرهر
 ويٺا جي ڄاڻيءَ جو ويچار نه ڪرڻ کپي. جهڙيءَ طرح
 اهو هر ٻيو ٿير نه آهي نه ٻوهر کيان، اُتر ورڻ ۾، يا اوچي
 آشر ۾، يا پوٽر اسٿان ۾ رهڻ ڪري ملي ٿو. جيئن
 مثال وٺو پگڻ پر هلاڻ جو، هو ڏٺل ڪل ۾ سڀني آدمين
 کي سڪ ڏيڻ وارو ٿيو ۽ وري ديو ڪل ۾ ڇڏي ديوڻا
 سڀني آدمين کي دڪ ڏيڻ وارو ٿيو. پگوان ڪرڻ جي
 جبر اسٿان مٿرا پوريءَ ۾ پاپي ڪس ٿيو ۽ راکاس
 رالوڻ جي اڻوٽر لڪا پوريءَ ۾ پگڻ پيش ٿيو. ورڻ
 ديو ۾ سمندر ۾ لوڪن کي هالن ڪندڙ ۽ ڪاري

لوڙا پڙهي

سڪڊو سوامي، د نعا برهم ويتا جڳ جي ڪلائي
جنهن ڪري سندس اٺ ڪلاون وٺرائڻ جون ڪه
ويون؟ ورڪتيءَ جي ڪاٺي ڏمڪ مڇهس نه ر
ان لي سندس پٽا سري وياس کي شوڪ ٿيو ۽ پٽ
گھڻو ئي سمجهايائين پر نه مڃيائين. ليڪت سري لارڊ جي
آيو، هو سڪڊو جي سامهون مزور جي روپ ۾ لڏي
ڏيئي وجهڻ لڳو. سڪڊو هن کي نه سڃاڻي ڇو اڙي
مورڪ هي ڇاڻو ڪرڻ! لارڊ ڇيو نه مان پل ٿو ٻڌان.
سڪڊو ڇو اڙي مورڪ! ڪڏهن ڏيئيءَ سان به پل ٻڌي
آهي؟ لارڊ ڇو اڙي مها، مورڪ! برهم ويتا ڪرو جي
ڪلائي ڪرڻ واري کي ڪڏهن ڪيان ۽ ڇت جي شاعري
پرايٽ ٿي آهي؟ منهنجون نه ڊڳو ڏيئيءَ جون ٿو ڪريون
اڃا به آهن، جو لڏيءَ جي ڏيئيءَ وڃي لڏي ۾ پئي،
پر برهم ويتا راجا جڳ جي ڪلائي ڪرڻ ڪري منهنجون
اٺ ڪلاون وٺرائڻ جون لشت آي ويئون آهن. الهيءَ
ڪري تون مون کان نه وڌيڪ مها مورڪ آهين. لارڊ
جا وڃن ٻڌي سڪڊو هن جي چرڻن ۾ ڪري پيو، ڏاهر
لارڊ هن کي پنهنجو اصل روپ ڏيکارڻ ۽ اُڀرڻ ڏٺو.
برهما ڪمل مان پيدا ٿيو ۽ وياس مهاڻيءَ مان پيدا ٿيو،
ڏاهر نه برهم ويتا هٿ ڪري سڀ جا ڪرو پوڄ پيا.
هڙيءَ طرح ڪيسر ۽ قول مٽيءَ مان پيدا ٿين ٿا،
ڪيسر سان سڀني کي لاک ڏنو وڃي ٿو ۽ قول سر تي

تتل لنپ نرو

۲۔ کج کی گراہ چوای جو یارو

پرنسپل ہرمان ہارو کی تم ہکاڑو

گووند پل ہر گرامہ کی ماریو

لذہبی کشت نریو

۳۔ ہر امر جو ذریعہ ہی کا ہر گئی ناعی

سائے ودیہ کھو پر اور ہالی .

ڈیپوٹن جا کاج ر کائی

دل ایمان و ایمان

۴۰۔ گورنر کی کمن و ساز

ایمان و معرفت دل پر ڈالو۔

شيوا سان جن حير سڌارو

لنہجو ڪارج مڪمل

۵۔ لار سان ڀرند رکي جي ڪوئي

غیر گولڈ، لیکن چڈھا ڈوائی

أمر آئند کی ہائی سولی

گوشن پاڻو ورو

پیاری سچو! گرو ڈارڈا ہر نامہ جو ہندن لہ آھی، ہر

پر هر ڪيائيءَ جي ضرورت آهي. پر غر و پتا جي ڄاڻي

کئی بار کان لیجے جی، نہ اس پر کالی نہ کرن، گھر جی

۱۰. آیدیش ولی، بدھچی، مکتی، جو رستو نہ کرنا

گوہر جیسے سینے سے نکلا ہو سوانی، راجا جھکے کی گرو ڈارن کے ہو۔

لوڌا پڳتي

سڪديو سوامي به دنيا برهم ويتا جنڪ جي ڳلائي
جنهن ڪري سندس اٺ ڪلائون وٺراڻ جون گهڻ
ويون ۽ ورڪتيءَ جي ڪاٺي ڏهڪ منجهس نه ره
ان ئي سندس پتا سري وياس کي شوڪ ٿيو ۽ پت
گهڻو ئي سمجهايائين پر نه مڃيائين. ليڪت سري لارڊ جي
آيو هو سڪديو جي سامهون مزور جي روپ ۾ لڏي ۽
ڀرتي وجهڻ لڳو. سڪديو هن کي نه سڃاڻي ڇو اڙي
مورڪ هي ڇاڻو ڪرين! لارڊ چيو ته مان پل ٿو ٻڌان.
سڪديو چيو اڙي مورڪ! ڪڏهن ڀرتيءَ سان به پل ٻڌي
هي؟ لارڊ چيو اڙي مها مورڪ! برهم ويتا ڪرو جي
لاي ڪرڻ واري کي ڪڏهن گيان ۽ چست جي شالتي
پراپت ٿي آهي؟ منهنجون نه رڳو ڀرتيءَ جون ٽوڪريون
اڃا آهن، جو لڏي ۽ رڳو ڀرتيءَ جي لڏي ۽ ۾ ٻهئي
پر برهم ويتا راجا جنڪ جي ڳلائي ڪري منهنجون
اٺ ڪلائون وٺراڻ جون لشت ٿي ويئون آهن. الهيءَ
ڪري تون مون کان به وڌيڪ مها مورڪ آهين. لارڊ
جا وچن ٻڌي سڪديو هن جي چرڻن ۾ ڪري پيو، ڏهن
لارڊ هن کي پنهنجو اصل روپ ڏيکاريو ۽ اُپديش ڏنو.
برهما ڪهل مان پيدا ٿيو ۽ وياس مهاڻيءَ مان پيدا ٿيو،
ڏهن به برهم ويتا هٿ ڪري سڀ جا ڪرو پوڄ پٽيا.
هڙيءَ طرح ڪيسر ۽ قول مٽيءَ مان پيدا ٿين ٿا به.
ڪيسر سان سڀني کي لاک ڏاڍو وڃي ٿو ۽ قول سر تي

ٺٺل ٺٺل ٺٺل ٺٺل

۲۔ گج کي گراه جواي جو بهارو

پرمر سان پوارو کي نه پکارو

گووند بل هر گراه کي مارو

لڙهين ڪشت ٺٺو

۳۔ پرمر جهڙي اي ڪا پگتي ناهي

سائو ودر گهر پراو پائي

ڏراوڙن جا ڪاڇ نه ڪائي

دل امان ڏرو

۴۔ ڪور ڏور کي ڪور وسارو

امار امرا دل هر ڏارو

شيو سان چن حنر سڌارو

ٺٺو ڪارج سارو

۵۔ لار سان پريم رکي جي ڪولي

غمر گوشت نه چڙها ڏولي

امر آند کي پائي سولي

ڪوشن پاڻ ورو

بياري - جنرا ڪرو ڌارو هر ڏانهن چوڻن نه آهي، ار

پرهر گهائي جي ضرورت آهي. پرهر وٺا جي جاتي

ڪڍي پاڻ کان لڇهه هجي، نه پاڻ هر ڪلاهي نه ڪرڻ، گهرجي

۽ اڀرڻ وٺي، پنهنجي مڪتي جو رستو نه ڪرڻ

گهرجي. جيئن سڪاڻو سوانيءَ راجا چنڪ کي ڪرو ڌارو ڪيو.

لوڌا پڳتي

شو مهاراج راضي ٿي ان مڇ کي ٺاڻڻ جو آچار به مڇڀندڙ
 بڻايو جو گورکناٿ آڌ (۸۴) چوراسي سڌن جو گرو
 آهي. اهو به پاروئيءَ جو اڳڪار آهي. اهڙيءَ طرح
 بهرين ٻڌندڙ پاروئي ٿي. پوءِ مهاديو کان واري چرتر ڪاڪ پشبد ٻڌا، جنهن

وري گرڙ کي چئي ٻڌايا، ڪاڪ پشبد آهي رام چرتر
 يا گرواڪي. کي ٻڌايا جنهن وري پار دواج کي چئي ٻڌايا،
 ۽ جا ڪٿا يا گرواڪي پار دواج کي ٻڌائي هئي، سائي
 ڪٿا گوسائين ٿلسيداس سڀني ستن کي ٻڌائي رهيا آهن.
 اهڙيءَ طرح چار سبڌ روپ چار گهات آهن (۱)
 شو پاروئي سبڌ ۲- ڪاڪ پشبد ۴ گرڙ سبڌ ۳-
 يا گرواڪي پار دواج سبڌ ۴- ٿلسي ۽ سنت سبڌ، اهڙيءَ
 ريت پيشو ۽ سري رامچندڙ جا گڻ ٻڌي شرط ۽ پراپت
 ٿيو ۽ پڳت ٿيو. انهيءَ ريت ٽو جات، نامديو ۽ ٻيا پڳت
 سروط ڪري پڳت ٿيا. اهڙي طرح پاڻ به سڀ گڏجي
 ڪري اتر سان هڪ آواز ٿي، هيٺين سر سان هي پڇڻ
 ڳائي ڪري، هريءَ جا پڳت ٿيون.

پڇڻ (سر پير)

۱- ياد ڪريو ياد ڪريو هر ويل هريءَ کي ياد ڪريو
 ياد ڪريو بهلاد پيماري
 رام نام جو شبد اچاري
 هر لا ڪشپ جا ڪشت سهارِي

اوڏا پگھتي

چرلر ماسرور جا چار گهاٽ سرون جا لاهيا ويا آهن:
 ۱. اُڀرندي طرف جو راج گهاٽ آهي ۽ جهنن کي
 ۲. ڪالڊ گهاٽ ۾ چون ٿا. اتي پاروئي ۽ مهادر کان
 ۳. ٻڏي آهي. لهن ڪري ان گهاٽ جو نالو راج
 ۴. پيو آهي.

ٻيو ماسرور جي اتر طرف جو ٻن گهاٽ يعني اهاشنا
 ۱. گهاٽ آهي. ان ۾ ڪاڪ پشند ۽ گرڙ جو سبب
 آهي. ٽيون الهندي طرف گڏو گهاٽ آهي ان کي
 ۲. گهاٽ ۾ چون ٿا. ان ۾ سري ٻاڏو لڪه ۽ پارو دواج
 سبب ٿيل آهي. ٻهراون سرون پگھتي پاروئي ۽ ڪئي
 ۳. ۽ ٻهراون رامانڻ جي ڪٿا مهادر کان اڏائين.
 ۴. دفعي اُڀر ڪٿا ٻڌائين. پاروئي ۽ کي ٿوري ڪٽي لڏي

۱. ۽ طوطا جو وڻ ٿي ويار هر ڪٿا ٻڌندو رهيو ۽ جو
 ۲. سڪدر سوامي ٿيو. جو سباسبين جو مک آچار ۽
 ۳. ورڪٽ ٿيو ۽ هن کان راجا پريڪش ۷ ڏينهن ۾
 ۴. ي مد پاڻوٽ ٻڌي مڪٽ ٿي ويو. اهو سڀ پاروئي ۽
 ۵. اٻڪار آهي. ٽن دفعي سمند جي ڪناري تي
 ۶. ٿي ۽ مهادر کان رڳو اڀاس جي پاري ۾ پيو هو ۽

۱. ٻيو اٻڪار ۽ پتيون روڪ جون ٻڌائين ۽ ٻڌندي ٻڌندي
 ۲. ٿي ۽ کي لڏي اچي وائي ۽ هڪ مڇ ٻڌندو رهيو.
 ۳. ٿي ۽ ان مڇ کي ڏاڍي پوسن ٿي ۽ مهادر کي پراڻ ٿيا
 ۴. ماسرور ان کي مٿس ڪري، ڪاٺي ٻڌوي ڏنو.

ٲوڌا ٲڳتي

(ٲ) زبان سان چوندو رهڻ (٣) هردي ۾ باد ڪرڻ
 چرلن جي شيوا ڪرڻ (٥) ٲڳوان جي اليڪ سامگر
 سان ٻوڇا ڪرڻ (٦) ٲڳوان کي سرب روپ ڄاڻي اميد
 ڪندو رهڻ يا مندرن ۾ لمسڪار ڪندو رهڻ (٧)
 داس ٻاوي يعني ٻاڻ کي داس ۽ ٲڳوان کي سواي سمجهي
 شيوا ڪرڻ (٨) ٲڳوان کي ٲي ٻيارو متر سمجهڻ (٩) ٲڳوان
 کي سرونس آڏي شرلاڪت ٿيڻ. اها لون پرڪارن جي
 ٲڳتي، سمرڻ ٲڳتيءَ جي الترڪت آهي يعني ٲڳوان
 جا ٲڳت ٲڳوان کي باد ڪندا رهن ٿا.

جهڙيءَ طرح ڪولاج ٲڳي هڪ سو ڪرهر ٲري هوڊي
 ۾ ٲنهدجن ٲڳن جي بادگيري ڪرائڻي، اتي سندن ٲالڻا
 ٿيندي آهي. ٲيو ٲان روپ ٲڳتي. ان ٻاٻت
 درشتالت :- جهڙي طرح مادي ڪڇو ٲنهدجا آڻا

ٻاهر ريتيءَ ۾ رکي اٻندي آهي ۽ ٻاڻ جل ۾ رهندي
 آهي ۽ ٲان سان ٲنهدجن ٲڳن جي ٲالڻا ڪندي آهي.
 ٲن ٲڳتي گيان ۾ آهي. ان ۾ درشتالت: جهڙي طرح
 هس ڪير ۽ جل جدا ڪري سگهي ٿو، ٲهڙي طرح
 گيالي آڻا ۽ آڻا جي ووڪ ڊٽارن، آڻا کي ڇڏي
 هر وقت آڻا ۾ لين رهي ٿو.

لام جو ٲهرتون ارڪت ڪولاج جي مثل سمرڻ روپ
 ۾ سو لام جو ٲهرتون ارڪت ٲوڌا ٲڳتي آهي. ٲهران
 ٲڳتي اها اليڪ ٲرشن ڪئي. جهڙيءَ طرح سري

- ۱- هلي ڪين سياڻپ ڀلن ڪي ڀلائي
هر چنڊر چوڙا راجا رلايا
جهي ئي نڪت لي هڪر بي علايا
سمت ڪيراهو- مڙدا ڄلائي- لکيو آه ...
- ۲- رڳهات جهڙا هواس ويٺڙا
مڙن ڪنڊن تي ئي آرام ڪيڙا
وڻي سيعا وڇڙي- ٻنڌڙا ڀڄائي- لکيو آه ...
- ۳- راجا مان بڪاري ٻلڪ ۾ ٻائي
ڇڏي ديس ڀر ديس در در ٻائي
ڪيڏا ڦير ڪري ئي- رلدن ۾ رلائي- لکيو آه ...
- ۴- ٻانڌڙ ٻجهي جوا ۾ جهلايا
ٻهجي مڃان جن چوار ئي جهلايا
دڦاساڻ درو ٻهي- ويٺا هي وڄائي- لکيو آه ...
- ۵- رشديو ديورڪي عيدي ڪرايا
مٺا ٻال ٽن جا ڪولڙو ڪهايا
ڪرڻن وڍ ٺهي جا- ٻڌن ڪٿائي- لکيو آه ...

ڏوڏا ڀڳتي هيءُ آهي شلوڪ

سروڻن ڪيرڻن سمرڻن ٻاڏ شمولن
ڀڙجن لڻڪارن داسين سکا ڀاءُ آلم لوڻن
ارمڻ- (۱) ڀڳوان جي نالن جو هر وقت ٻڌڻ

من مک ۽ گرمک جو سپاء

شالوڪ

(چوڻي :-) اُجهن اڪ سنگ جل مانهي
جلج جوڪ ڄم گڻ ولگاهي
سڌا سڙا سر سان اسادو
جڏڪ اڪ جڳ جلد آڳاڙو

اڙوڪ :- جهڙي ۽ طرح جل ۾ جوڪ يعني چور ۽ ڪڍول
پيدا ٿين ٿا، ۽ هڪ ئي سمنڊ مان وڪ ۽ الميرت گڏ
اڪتا آهن، نهڙي ۽ طرح هڪ ئي ايشور مان ساڌو اسادو
پيدا ٿيا آهن، پر سپاء هر ڪنهن جو جدا جدا آهي.
لوگره، انشدي يعني دوا، جل، وايو ۽ وستر آهي.

ه وسرو پلي جي سنگ ۾ سڪڙائي ۽ ٻري جي گم ۾
دڪڙائي ٿين ٿا، مطلب هي آهي ته ست سنگ ۾ گرم
اچي پنهنجو سپاء بدلائي پاڻ ۾ سڪي رهن ٿا ۽ ٻين کي
۾ سڪي پنهنجن ٿا. پر منمڪ پنهنجو سپاء ۾ بدلائي پاڻ
۾ ڏي رهن ٿا ۽ ٻين کي ۾ ڏک پنهنجن ٿا.

چاڪاڻ ۾ ايمان سان ڪيل گرم ڍول ڏاڳي سان جهو
ٿو پيو آهي ۽ گرم جو ڦل سڪ ڏک پوڳي لو ۽ ٿيهر
(نڪو) پوار ٻڌ گرم ٻارڳڻ ٻڌا ڪڏهن نه مٽندو. جيئن
پڇن ۾ چيل آهي :-

پڇن (سر پيروي)

لکيو آه، گرم جو ٿي پاڻي پوڳي

سومرڪ آهيان!

گرمک لوڪ ٻرهر وٽا گروه جي شرن ۾ وڃي پنهنجن
جي سپاء کي بدلائي ڇڏين ٿا، سڀ سنگ روپي ٻرناڳ راج
ٿيرون ۾ اڻڻاڻ ڪري ٿيرون ڦل ٻائي ٿا وٺن.
شاستر ۽ سڀ سنگ اهنڪار ٿا ڪرڻ وارا آهن،
ٻر منمڪ جي هردي ۾ اهنڪار ٻڌا ڪن ٿا، جهڙي
طرح سورج ٿيرون کي ٻرڪاش ڏيڻ وارو آهي ٻر جهري
جي ٿيرون کي اڻڪار ٻڌا ڪرڻ وارو آهي.

شالوڪ

جه لڄ مٿ ڪڍو ٺاهن - شاستر ٿا ڪو ڪيا ڪرڻ
لوچن بن جو آه - ڏوٻڻ والڪو ڪيا ڪرڻ
ارڪ - جنهن کي پنهنجي ٻڌي نه آهي، شاستر ۽
گرو ان کي ڪڇ ٻوڏ ڏيئي ٿا سگهن، جهڙي طرح
ٻن ٿيرون کان هيٺ ٻرڻ کي آرسي جا ڏيکاري سگهندي؟
ڪڇ نه ٿو ٿيهرڪري سڀ سنگ ۾ وڃڻ ڪري گرمک
کي ٿي لاپ ٿي ٿو، ٻر من مک کي هاڻي ٿي ٿي،
جهڙي طرح سوانتي اچي جي ٻوڏ سڀي ۾ ٻڌي ڪري
موني ٻڌا ڪري ٿي ۽ اها ساڳي ٻوڏ سڀي جي مک
۾ ٻوڏ ڪري وڪڙ ٻڌا ڪري ٿي. جيتوڻيڪ سڀ سنگ
۾ منمڪ ۽ گرمک ٻڌي گڏ رهن ٿا ٻرڪن ڦل جدا جدا حاصل
ٿي ٿو.

گرم جو بدن

سپاء الوار سڀني جي چشتا ٿئي ٿي. پر
وڳو هي آهي ته اڳيائي سمجهي ٿو ته مان ڪرمان
ڪيائي ڄاڻي ٿو ته اندرون ٿيون ڪن. من جو
تي هرڪ شوڪ رائج دوش ڪرڻ جو آهي. من
مڏسڻ ۾ لين ڪرڻ سان ئي منهن هرڪ شوڪ رائج
دوش ۾ هڪجهڙو رهي ٿو. ائين سڌن ڪڍي ڪڇن
پر پرمالما ۾ من لين ڪرڻ کانسواءِ من پنهنجي سپاءِ رائج
دوش کي ٿو ڇڏي، جيئن ته:-

الموت لڏي لڏي ايسر سڄاڻي
ڪهت ڪير اٿان ڪو سهج نه ڄاڻي

اڏت ته لم جي وڻ کي الموت يا مصريءَ جو پاڻي
ڏيو ته لم جو سپاءِ يعني ڪوڙا ڪه وڃي.

گزي جهڙي نهڙي منهن کي ابدش ڪرڻ نه گهرجي.
درشتانت:- هڪ جهر ڪي، باندر کي ابدش ڪيو.

نه ”تون ٿڌ ۽ ٿڪين ۽ ڏک پيو پائين، توکي هٿ پير
نه آهن ۽ ماڻهوءَ جو آڪار به ائين، پوءِ ڇو ٿو پنهنجي
لاه اجهو ٺاهين ته ٿڌ کان بچي پوين!“ باندر چيو، ”هي

ڪي منهن واري ڊراڇاڙ، اڃاڻي ڪوڏ نه ڪر. تون
ڪاڻ کي پنڊ ٺاهي ٿي سمجهين. توکي ڏپ به ٿو ٿئي.“

من چئي ان جو گهر ڏاهي ڇڏيائين ۽ چيائين ته گهر
۾ جيڪڏهن مان سمرت نه آهيان ته ڏاهو به نه

ٻر ٻر ساڻ ستن جو سنگ ڪر.

شلوڪ

عُٺي ٻيا اوزار ۾ - سچ ڄاڻي سار
وڃين سڌي وهڪري - ٿڙهي لڀا لاچار
عاشق آهر ڏيو جي - رهن سدا آڌار
ڪرشن اڪر يا پار - پو ساگر جي ٻيڙ مان

ڀڳن (سر ٻيروي)

ٻر ٻر - نالي ڏئيءَ جي ٻيڙو تار منهنجو
ٿل ٿل - عشق ۽ عئل جو لڳي ڪوٺ لالو

ٻيا ٻر ٻر ٻر ٻر ڪنهن ڪوٺ ڄاڻو

۱- عئل کي اميري لڳي لسي ٻياري

عاشق لاه فقيري مٺي ۽ مڙچاري

ٻلايا نه ٻلجن ٻڪو ٻيڙ پالو - عشق ۽ عئل ...

۲- عئل طعام عمدا ٽهري ٿو ڏهاڙي

عاشق کي چئن سان لڏ آه ٻياري

ٿڙن ڪين ٿڙڪن صاحب کي - ڄاڻو - عشق ۽ عئل ...

۳- عئل کي وٺن ٿا وڃن ٻيڙي ٻياري

عاشق کي ٻوڙن جي وٺي ڪاه وائي

هٿن ڪين هر دم لاهي لڀن لالو - عشق ۽ عئل ...

۴- عاشق آهي سدائين مالا لاه آڌاسي

عاشق آه اندر ۾ ٻيڙو لاه ٻياري

ڪرشن عاشقن سان ٻڪر لڀن لالو - عشق ۽ عئل ...

سترش، ذبح، سماڏان، اُٻار، ست سنگ روپي
 پنهنجي لشڪر سان ملي مٿيون کڻي ٻاٽو ٽار ڪري؛
 من ۽ وڪارن سان لڙائي ڪندو ته ٿوري وقت ۾ هن
 جيڙ آلتا جي جهٽ لڻدي. جيڙ آلتا، من روپي راجا کي
 ۽ وڪارن روپي سنا کي ماري پرمالها سان هڪ ئي
 وٺندو. کٽي ڪري اچي، ٽون ۾ اٿڙي ريت سان
 اُڏم ڪندڻ لڳو تنهن جي ڇٽي لڻدي پٺي پنهنجي
 ڏٺي سان هڪڙائي وٺندڻ. جي ٽون واپار وان دانا
 آڻين ته مٿس داهه جو قدر ڪر. بس ايترو ئي اُٻار
 ۽ پنهنجي لاءِ هن ٻن ۾ بس آهي.

شلوڪ

قدر ڪري نه ٿو جو - ورتا ڪيسن وڃاء
 رت وڪارن ۾ اچي - موند نه عمر گهٽاء
 ياري ڪٽڻا گهرب جا - ٻولا پير ۾ پلاء
 ڪرڻن ليهن پاء - ٽون وڃي هڪ سڃاڻ

پڇڻ (مر ٻرو)

ٿل - قدر ڪر قدر ڪر قدر ڪر بندا

مٿس داهه ڏاري قدر ڪر بندا

۱ - هٿو مٿس چولو نه ملندو وري

- بيارا ڇو ٻارن جي ڪٽي ٿو ڏاري

مران ٿو ماڻه - اڙي ڇو اڏا - مٿس داهه ...

۲ - ڏسي ڏيڻ جوالي ٿو ٻيو ٻيو ٿي

گرم جو بدن

۱- ڀڄائي ۾ سهڻا سڻيو پيو سڙين
ڪنهن جي نون ڪارڻا - ڪرين ڪم ڪندا - منهن ڏيئي
۳- راتو رات ڪنهن ڪهڙي ٻالي ويا ٻلي
وڏو ڪال کائي ڪنهنجي لا چلي
ڪوڙو هٿ وڌائي - ڪرين چو ادا - منهن ڏيئي ...
۴- ڪرشن رام جهڙا ڏيئي ويا ڇڏي

نئين نون نه رهندين هتي گهر آڏي
وڇوڙي وڃن کان ڪندءِ ڪم جدا - منهن ڏيئي ...
نهن ڪري جو مل موٽر جي ڏيئي ۾ ممتا ڪري ،
پرو مشور جي لام جو اڀياس ٿو ڪري ، شروعات ۽ منهن
جي نون مالا جي گرپ ۾ سر ٻار ٽنگيو پيو هونين ۽ تمام
ڏکي ٿي ٿو ڀڳوان کي وري وري پڪار بي ڪئي -
هي ٻار ٻاهر ڪڍي مان ٽنهنجو پڇن ڪندس ، پر ڀڳوان
ٽوڪي ڇڏيو نه نون هن مل موٽر مان لڪري وري مل
واري ڏيئي ۾ ممتا ڪندين ۽ ڏيئي جي ٻالن پيش ڪري
پرسن رهندين ، جيئن وشتا جو ڪيئون وشتا ۾ راضي
رهي ٿو . پر تون وقت گهڻا قسم ڪنيا ۽ ڀڳوان کي ڇڏو
نه مان مل موٽر واري ۽ ڏيئي ۾ پريتي نه ڪندس .
نهن ڀڳوان ٽوڪي وشتا ڪري ٽوڪي ٻاهر ڪڍيو هار
ڪال ڏينهن ڏينهن ويجهو پيو اچي ، ٽنهن به اڃا
۾ منجهن . هاڻي سڃاڻي ٿي ۽ چترائي ڇڏي ، سچي

هي پيارا! ماما استريءَ پتر ۽ گهر کي ڇڏي، ايشور
جي پڳتي ڪرڻ، اهو ڪالٽرن جو ڪم آهي. سورءِ من
الهيءَ کي چئجي جو جڏ جي ميدان ۾ ٺهي هوشياريءَ
سان جڏ ڪندو اچي ۽ پاڻ به اڃا ايندو اچي. مطلب
نه سنسار روپي جڏ لڳي پيئي آهي. استري، پتر،
گهر، ڪٽنب ساڻ جڏ ٿي رهي آهي. هيڏانهن پنهنجي
اندر ۾ من روپي راجا (ڪام، ڪروڌ، لوپ، موه،
اهنگار، راڳ، دويش روپي سئينا) ساڻ جيو ۽ ايشور
جي جڏ لڳي پيئي آهي. وڏو سورءِ اهو آهي جو اندران
۽ ٻاهرين ۽ انهي جڏين ۾ سورءِ من ٿي جڏ ڪري ۽ پاڻ
به اڃا ئي يعني پنهنجي آتما ديو کي سڃاڻي، الهي آتما
پار کي پڪو رکي. تڏهن مون عرض ڪري چيو ته ”هي
ڏٺي، منهن جا! هيءَ ٻاهرين جڏ ڪيئن جيتي ۽“ تڏهن
ستگرن فرمايو ته ”هي اڃا، ٻاهرين ماما، استري، پتر، گهر
ڏن، پڳولت جو سمجهي، پنهنجو من ڇڏي، ستگرن جي
وچن جو وار وار وڃار ڪندو رهي ۽ آڀدا سنڀال، ڏک سک ۾
دل پنهنجيءَ کي غمگين نه ڪري ۽ جيئن اچي بڻي، تنهن
ئي هميشه راضي رهي. الهيءَ طرح ٻاهرين جڏ جيتي سگهي
ٿو ۽ اندرين جڏ جيڪا من روپي راجا ساڻ ۽ وڪار
واشنا روپي لڪر ساڻ لڳي پيئي آهي، تنهن جي واسطي
اڀياس، ويراڳ ۽ وڃار. انهن ٽنهي جو ترشول ٺاهي،
پر شارڪ يعني ادر روپي هٿن ۾ هميشه قائم رکي ۽ سر،

- ۱- سنڌا شوڪ سڀ ساري- ٿيئي ٿاپ ڇڏيا ٺاري
ٻياڻيءَ جنم ٻڌڻ ٺاري - الڪ لڪائي ويا
- ۲- شروڙ من ڪٽري - شرم دم ساڌن ڪري
گمان ۾ منگهن ڪري - اڳيان اڏائڻي ويا
- ۳- وام رنگ نه لڳائي - من مالا کان ٻلائي
جيءُ ٻڌي ڪي جلائي - سچو ٻرهر نه ٻڌائي ويا
- ۴- شمس سدا ديا ڌاري - سڀئي ٻر اڳاري
ٺاريا جن لڙ ٺاري - موڪليه ٻيٽ نه ٺاهي ويا
- ۵- ٻيٽاڏهان مان ڪهڙي ٺاهي - ٻي ڪامهڻجي وسو ٺاهي
گوشن من ۾ مڙج آهي - چوڻ چوڻ ۾ سماي ويا

هڪڙي ڏينهن مان ٻنهنجن ستگرن کان اڻڇو نه
هي - سوامي ٻنهنجو چٽ مالا کان اداس ٿيو آهي. نواڪي
ٺوهان خوشيءَ سان آڳيا ڏيو نه مان مالا، گهر، استري،
پير ۽ سارو ڪٽنب ڇڏي ٺوهان جي شرن ۾ دھان ۽ ايشور
جي ٻڌي ڪرمان. ٺڏهن ستگرن مون کي چيو نه هي،
ٻچا، ماءُ ٻيٽ جي دشمن ڪڏهن به نه ٿيندي آهي،
هننهن ٻيٽ جي مٿان وڏي ڪرپا ڪندي آه. پر ڇڏهن
آهو ٻيٽ ٻنهنجي مالا کي ٻنهنجي داسي سمجهيو ۽ ٻار
ٻٽا کي وساري ٿو، ٺڏهن الهيءَ جو ٻٽا ۽ الهيءَ جي
مالا ٻئي ناراض ٿي، الهيءَ ٻنهنجي ٻالڪ کي سخت سزا
ڏين ٿا. هيءَ مالا ايشور جي استري آه ۽ اسان جي
مالا آه ۽ ايشور اسان جو ٻٽا آه. - جيڪڏهن اسين

پنهنجي ماما روپي مانا کي ايشور روپي پتا کي اڀر
 ڪنداسين ۽ پنهنجو ممت الهي ۽ رڪنداسين، جيئن ٻار
 مانا جا اسٽن پي پنهنجو گذران ڪندو آهي تيئن اسان
 به پنهنجي ماما روپي مانا مڃهان بن ڦلڪن روپي کير
 پي گذران ڪنداسين، ۽ ماما روپي مانا کي پنهنجي پتا
 يعني پگولت جي سمجهنداسين، نه اها ماما روپي مانا ۽
 رهندا ۽ پنهنجو ٻار سمجهي اسان جي هر طرح جي پالنا ۽ رکيا ڪندا
 جو سڀڪه بخشيندا ۽ پر جيڪڏهن اسان کي لوڪ ٻار لوڪ
 پگولت روپي پتا جي نه سمجهنداسين، کڻي درشتي
 رڪنداسين يعني پنهنجو ممت رڪنداسين نه ماما روپي مانا
 ۽ پگولت روپي پتا اسان جي مٿان تمام اراض ٿيندا ۽
 چوراسي لک چوڻي ۽ روپي سخت سزا ڏيندا. مطلب نه
 ماما ايشور جي پگولي ۽ دشمن ٺاهي، اٺو سهاڻڪ آهي
 يعني مددگار آهي. جيڪو پگولت کي پلائي ماما کي پنهنجو
 سمجهي ساڻس پريتي يعني مهر ڪندو، سو ايشور جو
 واري آهي. الهي جي ٻڌي ۽ ڳڻن کي پگولت لباس ڪري
 انهن کي اٽڪين جي پراپتي ڪرائيندو آهي. هي پيارا
 هميشه پگولت کان پڙ ڪرڻ کڻي. جيڪو پريشور کان
 نه ڪندو آهي تنهن کي ڪال اوچتو پنهنجي نير سان
 ڇڏي ٿو، جيئن هن پڇن ۾ چيل آهي.

گرم جو بدن

جو رنگ سون جي رنگ وانگر ٿيندو آهي يعني جيئن
فيديءَ کي فيد مان چٽي ملندي آه ۽ پنهنجي گهر ڏي
رواڻو ٿيندو آه، نه انهيءَ کي تمام خوشي ٿيندي آهي
۽ سندس منهن مڙڪندڙ ۽ چٽ بڻجن رهندو آه، ۽ ٿيڻ
جڏهن ٻچن واري بڻ جو شرار چٽندو آه تڏهن اهو
سمجهي ٿو ته هاڻ هن جهان روڻي فيد خالي مان چٽي
منهنجو جهڪو اصل گهر يعني ڌڻي مالڪ آه، اولاهن
وڃان ٿو يعني هاڻي منهنجو ڌڻيءَ سان ميلاپ ٿئي ٿو.
انهيءَ ڪري مڙ وقت درويش کي خوشي ۽ آند
ٿئي ٿو ۽ انهن جي منهن جو رنگ سون وانگر ٿئي ٿو.
اهڙا سنت جڏهن ڪنهن شهر ۾ پريءَ وٽ هڪ پاڪ يا
هڪ رات رهي پنهنجو نام روڻي الميرت ورهائي روا
ٿين ٿا، تڏهن پريءَ، سنتن جي جدائي ۾ اکين ۾ آنسو
آڻي پنهنجن سنتن ۽ ستڙن کي هن ٻچن ۾ باد ڪن ٿا.

نشاوڪ

سنتن ري سندس ۾ - پيو له اڪارڻ هار
شر ڏا ڌاري جو اچي - من مان ڪڍي وڪار
آند پائي اندر ۾ - درشن ڪري ديدار
ڪرشن پلي ڪر ڪار - گهرجي، هر جي، گمان سان
ٻچن (سر پيروي)

سنت سمجهائي ويا - دود ڏک لاهي ويا
آند اندر ڌڻيءَ - موه

۶- ڪڙشن داس آعيان - ٻالھون ٻڏي بخشاڻان
ستڪرن سر لھاسان - تل ٿاب ڪندم سائين .

هڪڙي دوسي مون هڪڙي درويش کي ويستي
ڪئي ته سائين منهنجو چم ماڻا کان اداس ٿيو آهي ؟
هاڻي ڪر يا ڪري مون کي بيڪ ڏيو . ٿڌهن اهو درويش
کلي چوڻ لڳو ته هي اڃا لنگوت ٻڌڻ ۽ مڻي مڻاڻ ۽
گاڙهن ڪپڙن ڪرڻ ۽ مالھائن ٻانڻ يا سن ۾ رھڻ ڪري
ماڻا جو ٿاڳ نه ٿيندو آهي . پورو پورو ٿاڳ بهي
نه ٿاڳي سوچيو ويندو آهي جو پاڻ جهڙي ئي مڙو
ٿي رھي بهي بهي ڏٺي به ٿاڳي وٺي . پوءِ ٿوڙي
ڪهڙا ڪري ٿوڙي نه ڪري ، روئي کائي ٿوڙي نه
ڏئي ، بتن ۾ رھي ٿوڙي شهر ۾ رھي ، مڻو مڻائي ٿوڙي
نه مڻائي ، پر بهي ڏٺي بهي ڏٺي بهي راضي
رھي . اهڙي طرح ستڪرن جي چرڻن ۾ شڙڙا ۽ ٻراڻ
وڪي جيئن چالڪ ٻڪري جو ٻراڻ ٻراڻ ٿيندو آهي .
ٻاهرون ٻراڻ ڪري لوڪن جي ٻاڏڙي ۾ پورو رھي ،
پر اندر ٻراڻا ۽ بهي ڏٺي بهي ٻڌڻ جي ٻڌڻ
وڙهي کي ٻڌڪ وڪي .

انهن ٻنهي ٻڌڻن کي ڏٺي جو ڏيندار خالص
ٿيندو آهي . ۽ جڏهن مڙو هو ته ان جو ڪٽجي ويندو
آهي . ڏٺي بهي ڏيندار ٿي لٿائي ۽ جڏهن مڙو کان مڪمل
جي لٿائي اها آهي جو مڙو جي وقت اهو بهي جي منهن

ڪرم ٻڌڻ

ي، ڪرم ڪرڻ جو اڌ ڪاري آهي ۽ گمان
اڌ ڪاري جاني ڪل جي ايمان کان رهت آهي. نه
ڪري هي مڏسئون ايمان ڇڏي ڪري هن ڀڄڻ
سموڙ ڪندو ڪر.

شلوڪ

ٻائي ماڻش ديهه ڪي - ڪر نه ادا ايمان
ڌاري پوءِ پڳوان جو - هليج حليميت ساط
ڪال سجهي ٿو ڪنڌ تي - وير وڏو ٻلوان
ڪرڻ ڌري ڌيان - پري رهج پر پڄڻ کان .
ڀڄڻ (سر ٿلنگه)

ٿلنگه: انسان ٿي ادا ڪر ايمان پر پوءِ آهين
پنهن جي هٿن سان پنهنجو سچ پچ ٿو سر وڃائين

۱- ڌن جو پڻ ۽ جرائي - ڏس ڪنهن ڪانه ماڻي
سڀ ويا ولوڙي پاڻي - سمجهيو اڃان به ٺاهين
۲- ٿهري ڪال ابدو ڪاهي - ڏيندي جهڳو ڦٽائي
پوءِ ڪنڊين هاءِ هاءِ - ڇو ٿو ٿون ٺاڻ ٺاهين

۳- ٺنڊ وڌائيءَ جو ٺاڻو - سياڻا به ٿو سڃاتو
ڄاڻي بار سر ٿان لائو - پاڻ کي وڏو سڏائين

۴- جهڙو ٿي سانگ پائو - اهڙو ٿي ننگ ٺهائين
ليٽيءَ سان هڻ ڪائو - سوئي سڳي سڏائين

۵- لوڪن جي ڄا وڌائي - سمجه ٿون اها اڃائي
جهت پٽ ڪندا ڄڏائي - جن کي

جدا آهن. ۱- وٺرائڻ. ۲- وويڪ ۽ ڪٽ سهڻي.
 ۴- ممڪن. اهڙيءَ طرح انهن جي ساڻن ۾ وروڻ آهي.
 ڦل ۾ ۽ وروڻ آهي. ڪرم جو ڦل سرڳ آهي، جنهن ۾
 جنم مرڻ بڻيو رهي ٿو؛ گهڻا جو ڦل ۽ وڪڻ آهي؛ جنم
 مرڻ جو اهڙو ٿئي ٿو. ڪرم ۽ گهڻا جي سڙپ ۾ ۽
 وروڻ آهي. هٿ ٻيڙ، سڀ الڳ ڇوڇوڙا، ڪرم جو
 سڙپ آهي ۽ سڀ اندرين، من، ٻڌيءَ کي روڪي
 اڇل ٿي وڃن، گهڻا جو سڙپ آهي. انهيءَ طرح ڪنهن
 ۾ ضرورت ۾ گهڻا ۽ ڪرم جو گڏ رهڻا ٿي نٿو سگهي.
 ڇهين هڪ سمي ٻهها جيڪو وٽ اندري وڃي ٺهڻ
 ڪري ٿو. سورج لارائن مان ٺهڻي ڪري ٿو؛ مان
 کي رهڻا ٿي ٿئي. جتي سورج اچي ٿو اُتان ٺهڻي
 ٻڌائي ڪڍي ٿو. ٺهڻي اُتان جو وروڻ هٽائي ڇڏي.
 ٻهها ڇوڇوڙا ٻئي مدعي ۽ مدعا علي گڏ ٿي ٿو. ٺهڻ
 جو الصاف ٿيندو. اندروني ٻهها ٻيڙ ٺهڻ سورج
 لارائن کي ايندو ٺهڻ ٺهڻ ٻهها ڇهڻ ٺهڻ ٺهڻ ٺهڻ
 ٺهڻ ٺهڻ. اندري ڇوڇو ٺهڻ مان اُن جي اڳيان ٺهڻ ٺهڻ
 سگهان. اهو ٺهڻ وروڻ آهي ۽ ٻهها ڇوڇو ٺهڻ ٺهڻ
 سڙپ وروڻ هليو ايندو. اهڙيءَ طرح گهڻا سڙپ
 ۽ جي اڳيان ڪرم بهي ٺهڻ سگهندو. جهڙيءَ طرح
 ۽ ڪرم جو پاڻ ۾ وروڻ آهي؛ ٻهڙيءَ طرح اڌڪاريءَ
 ساڻن ۽ ڦل سان وروڻ آهي. ڄاڻي، ڪل، ٺن جو

ٿئي. تنهن ڪري هي ارڃن! تون جو گرم ڪرين سو
 قل اڃا رهت، ڪپول پر ميسور امت ڪر. تڏهن تڏهن
 ڇت شت ٿيندو ۽ ڳيان ڏنارن ۽ ڪت ٿيندين. ائين نه
 ڪندين ته گرم توکي بدن جو ڪارڻ ٿيندا ڇاڪاڻ
 ته فقط ڪرمن جو سپاءِ بدن ڪرڻ جو ئي آهي.

رمان:- گرم ڪالڊ به، ڪرھ آچار بن ٿا وڃي ڌرڱ ڌرڱ سنسار
 بدن ٻاڏ ٿي مایا ڦاس - جن لایڪ ڇوئي گر برگاس
 گرم ڌرم ليم ارم پوجا - پار برهم بن جان نه دوجا
 جني نام وسار يا به، ڪ-رم ڪماوه، ه-ور
 لاک ڄم پر ٻڌي مار به، ڄم سني اوپر چور
 به، شاستر به، سمر ٿي پيڪي سرب ٻنڌول
 پوجس ٺاهي هر هري لاک نام امول

انهي طرح ڪرو لاک صاحب سڀني ساڌن ۾ رام نام
 جو، مھام وڌيڪ چيو آهي. تنهن ڪري جڳياسوه کي
 گهرجي ته سڀ ڪرم ٿيائي، برهم ورتا ڪرو ۽ وٽ وڃي،
 ڳيان جو شروڻ ڪري. مڪتيءَ جو ساڌن هڪ ڳيان
 ئي آهي، اهو ڪوئي ساڌن ڪون آهي. جڳت ۾ جو
 برهم ڳيان آهي، سو ڪرم ۽ ڪرم جو مول اهدڪار ۽
 اوڊيا تن سڀني جو لايڪ آهي. اهڙيءَ طرح انهن جا
 اڌڪاري جدا جدا آهن، تنهنڪري انهن جو پاڻ ۾ ميل
 نه آهي ۽ انهن جا ساڌن به جدا جدا آهن. گرم جو
 ساڌن استري، پتر، ڌن آهن. ڳيان جا ساڌن انهن کان

- ۱- ٻي ڪرپ آڳڻ ٻي ٻاهر ڪرو
۲- 'جڏهن ٻال' اوستا آڻي مون
اچي ڪا به لڳي ٿي اڳهائي مون
لڳي لڪي مڪرمان وائي مون
افريءَ سختيءَ ۾ نه منشاء ڪرو
۳- وري ڇو ٻن ڏاڍو جوش ڪيو
اچي ڪار اندو ٻي جوش ڪيو
وشيه ٻوڳڻ ۾ ڪ شوق ڪيو
مون کي ٻوڳڻ ۾ نه ٻڌاء ڪرو
۴- اچي ورڏا ٻن سڌ ساڻا ڪيا
ڪن ٻڌا، ٻن ٻڌا ڪيا
وري آڻان ٻي آڻا ڪيا
لڳي چٽ ۾ رسن جي چٽ ڪرو
۵- ڏسي آڻس سڄو ٿو جگر ڏري
اچيو ڪال ٿوري ڪند چاهي
ٻڌيو ٻڌيو ٻڌا وڃن ٻڌي
اعزو ڪرشن ٿوري منشاء ڪرو

گهٽا ڇو ٻڌا

۱- سري وشنو جي ٻن ڪيل ڪرم ٻن ڪمن ۾
لڳل ٻڌڻ ڪرم ٻڌاڻا ٻڌڻ ٿي ٻڌيو، مڪمل ٿيو

گرم ٻنڌن

ٻهي لمسڪار ڪجي ۽ سٽڪار ڪري وهاڙجي ۽
ڪجي. يا سؤڙج گرهڻ ۽ ڇنڊ گرهڻ سمي اڻڻ
دان ڪجي يا پٿرن جي لمت شرڙا ڪجي.

ڪيا وڃن. اهي ٻن قسمن جا آهن ساڌارڻا ۽ آساڌارڻا.
شديءَ جو ڪارڻ آهن ۽ لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا
لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا ۽ لڙڪاڻا
يعني اڳ ۾ جنهن جو ڪارڻ آهن. تنهن ۾ پنهنجن سٽڪرن
کي هن ڀڄڻ ۾ پراڻا ڪرڻ گهرجي ته هي پراڻو جنم
مرڻ جي ٻنڌن کان ڇڏاءِ.

نسلوڪ

عرض ڪريان ٿو ادب سان - سٽگر ديسن ديال
پو ساگر جي سِير مان - پار ڪريو ڪر بال
دل ڏهڪي ٿي ڏکڻ کان - لهجو ستمت سڀيال
ڪوشن اچي ته ڪال - ملجو ويئي انت ۾

پڇڻ (سر بهاري)

طرز:- جڏهن پون ٿا ياد پيو هار عمر
ٿل:- اچي انت سمي ٿي سهاءِ ڪرو

ليڪرو جنم مرڻ جو لاه ڪرو
- پڙ ڪرڻ سندو مون پازي آه.

اونڌو لڙڪو مون کي لاڃاري آه
جتي اونڌو لڙڪو ڪاري آه

۱۰۔ چوڪڙهن ڪو ڪٿي ڪي گهور سان ٺهاري ٻڌو آهي نه ڏرئي؟ ڏي ٺهاري ٻڌو آهي. اهو لڳڻ پيارن ستن ۾ آهي. چوڪڙهن ڪو ماڻهو انهن ڏي ڪو ڏرڻي؟ اهي گهور سان ٺهاري ٻڌو آهي نه سٺ ڏرئي؟ ڏانهن ٺهاري ٻڌا؟ انهن ڪري من ڪي شائب ۾ وڪندا آهن.

ڪرم ڀٽن

واند بر این قسم جا کرم چهل آهن . (۱) لشذ کرم
یعنی نه کرم لا اقل کرم، یعنی پامپ کرم (۲) وهف
کرم یعنی کرم جو، یعنی کرم .
وهف کرم چئن قسم جا آهن . (۱) نه کرم
(۲) لامه کرم (۳) کاه کرم (۴) پراسچ کرم .
اهي سڀ ملي کري ۽ ڇهن قسم جا کرم ٿيا . انهن
۴ کرم يعني ڪاهه وارا کرم ڪامي ۽ لشذ کرم
سي نه ٻرند ۽ ڇهن وهف آهن يعني اهي ڪجهه جا
ڪارڻ آهن . اهي ٻي کرم آهن تن مان هڪ نه
کرم آهي جو روز مره، مذهبي ۽ ٻڙي طرح اگني ٻولڻ،
سڌا، آهه نه ٿي .

[illegible]

۳- راس جو جاڳندو آهي. اهو اچڻ ايشور جي پيارن جو آهي جو راس جو جاڳي ڀڄڻ ڪندا آهن.

۴- جيڪو مائٽ يا سڀيڙي مري ويندو اٿس ته پٺيان رڻندو آهي. اهو اچڻ وٺڻ وان ۽ اڻروهي ماڻهن جو آهي، جي ايشور جي پاڻي تي راضي رهندا آهن.

۵- گهر جي مالڪ جو در نه ڇڏيندو آهي. اهو اچڻ شيوا ڪنڌڙن جو آهي جي ايشور جو در ڪڏهن ڪن ڇڏيندا آهن.

۶- ٿوري جڳهه تي راضي رهندو آهي. اهو اچڻ لمان ستن جو آهي جي ننڍي ڪٽيا يعنيل ٻار لڳي ۽ خوش رهن ۽ ويٺا ڀڄڻ ڪن.

۷- جتي پاڻ رهندو آهي اتي جي ڪو ڪانس ڏاڍو ڪٽو اچي رهندو آهي ته اها جاءِ ڇڏي وڃي پئي هڻ وهندو آهي. اهو اچڻ انهن ستن جو آهي جي ايشور جي حڪم کي مڃيندا آهن. جتي اهاڙي ڏسن اها جاءِ ڇڏي وڃي پئي هڻ ڀڄڻ ڪندا ۽ رهندا آهن.

۸- جي هڪئي کي ڇڙب ڏئي آهي ته هاءِ وڌندو آهي ۽ جي وري مائيءَ ٽڪر ڏجهس ٿو ته هاءِ اچي. اهو اچڻ انهن ستن جو آهي جن کي مان ايمان عزتي يا اي عزتي هڪ جهڙي آهي.

۹- کانڻ مهل اچي مات ڪري رهندو آهي. اهو اچڻ بڪيان ۽ غريبن جو آهي.

- ۱- ٻڌائين ٻيڪ لڳا پاري - ڇڏي گهر پار ۽ پاري
کڻي ئي مٿي جي خوارِي - اڃان پوکڻ پيو چاهي
- ۲- اندر آڻا نه پوکڻ جي - وڌائي مان روڻن جي
ولن لا شرڻ ڇڏڻ جي - گهرن ڇڪتيءَ سڪ لاهي
- ۳- منهن ٿا پاڻ ڪولائين - پسن ڇڏين ڪاڇ ٿا ڪائين
سٺا رڙوڙ لڳا پائين - شرم ۽ لمح ڇڏي لاهي
- ۴- ڌرم ڪن پوک لاءِ پٽڪي - ماڻا هي موهه پڙاڻڪي
نرشنا جي ڪاٺ سڀ لٽڪي - وشه سڪ ڪاٺ واجهائي
- ۵- ڪوشن بدو ڪشيءَ جو چاهي - نرن کي سروي ڇڏي لائي
ڇڏي بباڻو ٻاڻڪ سڀ ٻاهي - پرمالندسڪ نه سوڀالي

مهالما چون ٿا ته ڏهه ڪٺ ڪٽي هر آهن، جي ڪڏهن
منهن هر انهن ڪٺن مان هڪ ڪٺ هجي ته اهو منهن ڇڙائڻ
لائق آهي، پر جي ڏهه ئي هونديس ته وڏو ئي ٻاڙ
وارو ڇڏيو. ڪٽي جا ڏهه ڪٺ هن ويس آهن:-

۱- سدائين پڪو رهندو آهي. اهو اڇو ٻلن لڙڪن
پر هر اندر آهي جي کاڌي سان پورو پيٽ اسه پريندا
آهن ته مٿان آس لٽي.

۲- رهن جي جڳهه پڪي مقرر ٿيل ڪانه اٿس، جتي
اچي رهي. اهو اڇو انهن ماڻهن جو آهي جن جو
پرو سو آهي ۽ ڪٽي نه ممتا لڳا رکن.

جيءو پاڻ روپ ٻڌن

جي جڙ ڪڍ ۽ آهي، پر جبهن وٽ ئي چڙهي وڃي
ان کي ڏيکي ڇڏي. اهڙيءَ طرح ڪوڙي 'مئن' ست
'مئن' کي يعني آما کي ڏيکي، ڪوڙ جي پرور تي، ڪوڙ
جو پيار، ڪوڙ جا ٻڌن، ڪوڙ جون ليڪيون، ڪوڙ
جا ڌرم، ڪوڙ جا مذهب ۽ ڪوڙي ممتا، اهڙيءَ طرح
قتلاني رکي آهي جو ست، جيڪو وڃهي کان وڃهو آهي،
سو دور پيو لڳي.

انهيءَ 'مئن' کي دور ڪرڻ جو اُهاڻ فقط ستسنگ
آهي. ستسنگ ۽ برهمي وچن ڏٺا پر جوت جا ڪپڙا پائي
يعني، مان برهمڻ آهيان، مان برهمچاري آهيان، مان
گرهستي آهيان، مان ساڌو آهيان، منهنجا ڪئين ڇيلا
شيواڌاري آهن. مان هندو آهيان، مان بي ذات جو
آهيان، انهيءَ طرح جي ڪوڙي ممتا رکي ستسنگ ۽
اچن ٿا تن کي ڦل اصل ڪوٺائيندو. جيئن هن ڀڄن ۽
ڇيل آهي:

شالوڪ

مک من مک وچن ٿا - سڻ سڄو ستسنگ
گر مک پائين گيان کي - نام چڙهي تن ڏيک
مک وس من جي - جاڻڻ ڪوڙو ڏيک
ڪرشن ڀڄن ۽ پڏ - بي ويچارا ٿا وڃن

ڀڄن (سر پيروي)

گري ستسنگ ٿو سڀڪو - بنا ويچار ڦل ناهن

اهو اٽال آهي. ان کي هٿائي پرکاش ڪرڻ وارو ساکي
 ئي آتما ڪري سگهيو. ساکيءَ جي روشن ٻر جيو آتما
 ئي ٻر ڏو آهي، هو روشن ڪرڻ لڳو ڏيئي، ڇاڪاڻ ته
 سج جو روشن لڏهن آندو ڇڏهن ڪوڙ جو ٻر ڏو هٿ ڏو.
 يعني جيو پاڻ ل ڪوڙ آهي، آهستي ڪين. پر هم يعني
 آتما سج جي سٺا سان ٻر نه ٿي رهيو آهي، جهڙيءَ
 طرح رسيءَ ۾ سڀ ٻن ڪال آهستي ڪين پر ٻر نه ٿي
 ٿئي ٿو. سو مٿيا آهي. ٿوڙيءَ طرح آتما يعني ساکي ۾
 جيو پاڻ ل ڪال آهستي ڪوڙ يعني جيو ڀاءُ مٿيا آهي،
 ڪوڙ آهي. ساکي سٺ آهي ۽ سٺ ساکيءَ جو سٺ
 پر هم سان ميل آهي.

جڳياسو چوي ٿو ته اسين جيو ڇا سٺ نه آهيون؟ مٿيا
 ئي آهيون؟ سڱرو ٻر مائين ٿا ته جيو پاڻ ل مٿيا آهي
 پر اڄ جي وري وري اڃا اسان سان يعني مان ڪرمان ٿو،
 مان ٻر ٿو، مان سڪي آهيان ۽ ڏکي آهيان، اچي آهيان
 ٻاٻي آهيان، اهڙي اڃا اس ڪري سٺ جهڙو ٻر اڃا ٿئي
 ٿو ۽ سٺ سڱرو ساکي پاڻ کي ڏکي ڇڏي ٿو يعني
 لڏهن ڪري ٿو. مان اسڱر نه آهيان، مان ٻر ڪار نه
 آهيان. مان ٻر ٿو نه آهيان، اهڙيءَ طرح اعل سڱيءَ
 'مئن' کي آهي ڪوڙيءَ 'مئن' ڏکي ڇڏو آهي.
 سڱي مئن ٻر نه ٿئي ٿئي. ڇاڪاڻ ته ڪوڙي مئن گهڻو
 پڪڙجي ويٺي آهي. جهڙيءَ طرح بي پاڙي ول ڇڏهن

جيرو پاڻ روپ ٻڌن

جي جڙ ڪڇ ۽ آهي، پر جنهن وٽ ئي چڙهي وڃي،
ان کي ڏيکي ڇڏي. اهڙيءَ طرح ڪوڙي 'مئن' ست
'مئن' کي يعني آتما کي ڏيکي، ڪوڙ جي پرور تي، ڪوڙ
جو پيار، ڪوڙ جا ٻڌن، ڪوڙ جون ليڪيون، ڪوڙ
جا ڌرم، ڪوڙ جا مذھب ۽ ڪوڙي ممتا، اهڙيءَ طرح
قتلائي رکي آهي جو ست، جيڪو وڃهي کان وڃهو آهي،
سو دور پيو لڳي.

الهيءَ 'مئن' کي دور ڪرڻ جو اهڙو فقط ستنسنگ
آهي. ستنسنگ ۾ پريمي وڃن ٿا پر جوت جا ڪوڙا پاڻي
يعني، مان ٻرھمڻ آهيان، مان ٻرھمڻ آهيان، مان
گرھستي آهيان، مان سڌو آهيان، منھنجا ڪئين ڇيلا
شيواڌاري آهن. مان ھندو آهيان، مان بي ذات جو
آهيان، الهيءَ طرح جي ڪوڙي ممتا رکي ستنسنگ ۾
اچن ٿا تن کي ڦل اصل ڪوٺائيندو. جيئن هن ڀڄن ۾
ڇيل آهي:

شالوڪ

مک من مک وڃن ٿا - سڻڻ سڄو ستنسنگ
گر مک پائين گيان کي - نام چڙهي تن ۽ لڳ
مک وس من جي - ڄاڻڻ ڪوڙو ڏنگ
ڪرشن ڀڄن ۾ پنڳ - بي واپارا ٿا وڃن
ڀڄن (سر ڀروي)

ڪري ستنسنگ ٿو سڀڪو - بنا واپار ڦل ٺاهي

۴۔ سوھنگ شبد جي اسري وڃائي ۔

جھڙ ٻڌي ڪي ڇڏيائون جلائي

وسري وٺو وهوار ۔ پرمالند ٻڌ آهي لڪاو

۵۔ ڪرشن اعائي صورت ساڳي ۔

جو سمجهي سو آھ وڌ ٻاڻهي

جنهن برج ڪيو اٿ بهار ۔ صاحب روئي سڀ ۾ سمار ۔

هڪ جڳاسو وڌن شاسترن دناران ٻڌو هو اٿ پرمالما

هردي هي اندر ، جا اھنگ ورتي آهي ، تنهن ۾ لواس

الس ۽ پنهنجو نالو آما رکيو الس ۽ اهو آما اُمر آهي ،

نرليپ آهي ، ڪن ۾ سڀ ڪنهن کي اُتھ ۽ لاس ڪريو ،

”گھٽ گھٽ ۾ هر جو اسي ستن ڪهيو ٻڪار ۔“

اهو ٻڌي جڳاسو ڏرشن ڪرڻ وارو اٿ اندر اٿ آما

ڏٺائين: هڪ سڪي آما ، بي جيرو آما ۔ انهن ۾ ڪوڙو

ٻهر روپ آهي سو سمجهي اٿ سگهيو ، جو اٿ هن اُپڏ

جا وڃن اٿ ٻڌا هئا ۽ ٻڌ جا وڃن اٿ ٻڌا هئا ۔

ٻڌ جا وڃن :- نرماڻ

هر مٿي ۾ اوچل ڪرلي ۔ هر لسرگڻ تون ڏاٺا ۔

هر دورڪ ۾ ڇتر سياڻي ۔ تون سڀ ڪلا ڪا گواٺا ۔

ٻڌ جا وڃن :- نرماڻ

سڙج ڪرڻ ملي جل ڪا جل هون ٺا رام ۔

ڇولي جوڻ رکي سڄوڻ ٿي ٺا رام :

ٻهر ڏيئي ٻهر ڏيئي اڪ اڪ وڪاڻيئي ۔

جيو پاڻ روپ بدن

آتم سارا ڪرڻهارا پرڀ بنا لهي جاڻيئي
آپ ڪرڻا. آپ ڀڳتا آپ ڪارڻ ڪيئا
بدولت نانڪ سڀئي جاڻه. جي هروڙس پيئا

پيد ۽ اپيد جا وڃن ٻڌي جڳياسوءَ کي سندس ٿيو ۽
الدر ۽ يعني آهنگ. ورتي ۽ ۽ ۽ آتما ڏسي کيس ٻڙم
ٿيو. ۽ پکي ساڳي چيئن ۽ جيو چيئن هڪ ٻڌي ۽ روپي ۽
وڻ ۽ ڪڏ رهن ٿا.

ٻڙ مان ۽ لاک ٿورو اڪ ڦل، ۽ پکيرو آه.

آتم جات نه ڏسئي لا پر پکي ٿاه.

تن ۽ هڪ جيو چيئن روپي پکي ڦل کائي ٿو يعني
سڪر ڏک جو اڀڙ ڪري ٿو ۽ ڏيش ڏيشاڻي ۽ اچي وڃي
ٿو ۽ هميشه شوڪوان رهي ٿو. ٻيو ساڳي روپي پکي.
کائي پيئي ٿو يعني سڪر ڏک جو اڀڙ ٿي ڪري، لڪر
اچي وڃي ٿو. آند ۽ رهي ٿو ۽ جيو روپي پکي ۽ کي
پر ڪاش ڪري ٿو ۽ ان کي ستا ڏيئون. اهڙي ۽ طرح
ٻڌي ۽ ۽ جيو آتما ۽ ساڳي آتما ڏسي جڳياسوءَ کي سندس
ٿي پوي ٿو نه پر هم روپ آتما ڪهڙو آهي، جنهن باب
گرو لاک صاحب لکن ٿا.

آتم رام رام هه آتم. هر پاڻيئي سڀد وڃارا هي.

جڳياسوءَ جي سڀسي ٿورو ڪرڻ لاءِ گرو مهراج چون
ٿا ته ساڳي ۽ کان پر ڪاش (ظاهر) ٿيندڙ ڪرڻا پوڄيا،
پکي ڏکي، شوڪوان (پر ڪ پزاروڪ ۽ اچڻ وڃڻ وارو).

۴۔ سوچڪ شبد جي پسري وڃائي ۔

جيو ٻڌي ڪي ڇڏيائون جلائي
وسري ويو وهوار ۔ پر ماليد ٻڌ آهي لڪار
۵۔ ڪرشن اعائي صورت ساڳي ۔

جو سمجهي سو آه وڏهاڳي
جنهن برج ڪيو ۽ بهار ۔ صاحب ٻولي سڀ ۾ سمارو ۔

۶۔ ڪي ڪياسو وڌن شاسترن دڦارن ٻڌو هو ۽ پر مالما
هردي جي اندر ۽ جا اهوڪ وڌي آهي ۽ تنهن ۾ لاس
الس ۽ پنهنجو نالو آما رکيو اٿس ۽ اهو آما امر آهي ۽
لرليپ آهي ۽ ڪن ۾ سڀ ڪنهن کي اٿت ۽ لاس ڪريو
”گهٽ گهٽ ۾ هر جو ٻي ستن ڪهڙو ٻڪار ۔“
اهو ٻڌي ڪي ڪياسو ڏرڻ ڪرڻ ويو ۽ اندر ۾ آما
ڏٺائين: هڪ سڪي آما ۽ ٻي جيو آما ۽ انهن ۾ ڪهڙو
پرهر روپ آهي سو سمجهي ۽ مڪهيو ۽ چو ۽ هن اُٻڌ
جا وڃن ۽ ٻڌا هئا ۽ ٻڌ جا وڃن ۽ ٻڌا هئا ۔

ٻڌ جا وڃن :- برماڻ
هر مٿي ۾ اوجل ڪرلي ۔ هر لڪڻ ٽون ڏالا ۔
هر ورڪ ۾ چتر سڃاڻي ۔ ٽون سڀ ڪلا ڪا ڪيالا ۔
ٻڌ جا وڃن :- برماڻ

سڙج ڪرڻ ملي جبل ڪا جل هون ۽ رام ۔
جواني چوڻ رکي سڀوڻ ٿي ۽ رام :-
پرهر ڏيستي پرهر ڏيستي ايڪ ايڪ وڪاڻي ۽ ۔

جهو پاڻ روپ ٻڌڻ

راجا آهين ۽ ٻه ٻيل. ڪڇ ٺڊهن گذرڻ کان پوءِ ڇوڪري
کي اهو پڪو لڳو ٿي وڃي ٿو ته مان ٻيل نه آهيان
پر راجا آهيان.

ٺٽن هي اڌڪاري، ٺٽن به اڳيان درش جي ٻار پاڻ
ڪري پاڻ کي برهمڻ کان جدا ڄڻو سمجهيو ٿي ۽ ڏکي
ٿي رهيو هئڻ. هاڻي ستگرو ڪرپا ڪري ٺٽن جو
اڳيان دور ڪري، ڄڻو پاڻ ٺوڙي، برهمڻ پاڻو نشي
ڪرائي، ٺوڪي سگهي ڪيو آهي.
اهڙن ستگرن جي اُٻا هن ٻڌڻ به سنت چون ٿا.

نشوڪ

ستگر سديءَ پاڇه سان - ڪليا اٿو دوار
اُٻا ٺٽي اگهور مٻان - من ٻڌ چٽ اهدڪار
جهو پٽو نه جلي وٺو - وٺو ٿو سڀ وڪار
ساڪي سرجهه - ڪوٺڻ پساو پٽڪ.

ڀڳن (سر حسيني)

ٻڌو موهن منو منار - گيتا جو جنهن گيان ٻڌايو
ستگر پنهنجا چرن گهمايا - جنم جنم جا ٻرم ٻڌايا
مه-ما-جن جي آوار - ويدن جهڙي جو پاڻ نه پاڻو
مهر ڪري جنهن مٿو ٽاريو - ٽهي ٽپن کي ٽرت اوارايو
هاڻي پنهنجو ٻار - اود يا ٺٽي مان جنهن نه ڄاڻايو
ٻڌو ارب عجب راڳ وارو - سڀ سکين ۾ آه سوڀارو
سر روپ آوار - پنهنجو ٺٽن آه پاڻ پساو

۴- هي راجا ! جڏهن اهو روپ ۽ ڦوڪڻا پاڻيءَ کان جدا
نه آهن، تيئن وڻو، سسار لوڪان جدا نه آهن، ڇو نه وڻو
سسار لوڪان ئي پيدا ٿيو آهن.

۵- جهڙيءَ طرح واپار ڪرڻ سان وسيع، گهڻو
سروپ آهي، تهڙيءَ طرح هي جڳت آرم سروپ آهي.
انهن لفظن ۾ ڪر.

درشتالاس:- هڪڙي راجا کي ٻه ڄاڻو، جوتشمن
چيو ته جيڪڏهن ڇوڪر راج ۾ رهندو ته راج لشت ٿي
ويندو. ٻارهن ورهيه راج ۾ ڪاٺيس ٿيندو. تنهن
ڪري ۱۲ سال ان کي ديش ليڪالي ڏني وڃي. راجا
انهن ڪيو. هن جو نونو ڪڍائي گهر ۾ رکيائين ۽ ۱۲
ورهن جي سامڙي جواهرات، وستر، پوش، صندوق
۾ وجهي ۽ ڇوڪر کي ان ۾ رکي، صندوق درياهه ۾
لوڙهائي ڇڏيائين. اها صندوق هڪ ٻيل جي هٿ ۾
آئي. ان کي پنهنجو ٻه ڪونه هو، سو ان کي ٻه
ڪري پاليندو. ڇوڪر کي پڪو پور ٿي وڃڻ کان
پهل آهيان ۽ ڇوڪري ۱۲ سال پهل سان گذران ڪيو.
۱۲ سالن کان پوءِ راجا هن جي تلاش ڪرائي ۽ ٻيل جي
گهر مان سڀ سامان ڇوڪري سميت هٿ آيو. هاڻي
راجا ٻيل جو اٻڪار وڃي ٿو. ان کي عالم ڏي ٿو، ۽
راجا ڇوڪري کي گهر آڻي، راج گديءَ تي وهاري
ٿو. پاڻ به کيس چوي ٿو ۽ هن کان به چوائي ٿو ته تون

جيرو پاڻ روپ ٻڌڻ

۵- اها دشين مڏين چڻي ڳالهه چڻي
شون گرن جي وڏهه وڃي
چڻي گرشن مصلحت ٿڃي هجي

ٻائي آڏند سڪ نه اٻار، مٺا
اُشتاوڪر مٺي راجا جڳ ٿي نه اهو اُڀدش ڪيو
هو هي راجا جڳ اون ديهه، اڏرين، پٻان، من ۽
ٻڌي جي سڱ کان ۽ الهن جي ٽرم جي سڱ کان
رهت آهين ۽ ٽون سڀ جو پڙ ڪاشڪ هڻڻ ڪري سوينم
پڙ ڪاش، مايا رهت آهين ارڱالت شڌ آهين. ٽوڪي
اهوئي ٻڌڻ آهي جو ٽون پاڻ کي ڪرنا چاڻي ڪري،
سمات جو اڀاس ڪرين ٿو.

۲- نه ٽون برهمڻ، ڪٿري، وٽس، شودر آڏ ورت
وارو آهين، نه برهمڇاري، گرھست، والپ-رست،
سنياس آڏ آشمي آهين، نه ٽون ڪنهن اڏريءَ جي
وشيه آهين. ٽون اسڱ آهين ۽ ساري جڳت کي ڏسڻ
وارو آهين. انهن چاڻي ڪري ٽون سڪي ٿي.

۳- ٽرم آڏرم يعني ٻچو پاپ، سڪ ڏک، ڪرما
يو ڳٽاڀڙا، اهي من، ٻڌ جا ٽرم آهن. پر تو وٺاڻڪ
ري پورڻ جا ٽرم نه آهن. نه ٽون ڪرنا آهين ۽ نه ٽون
وڳٽا آهين. ۽ نه ڪنهن جوليءَ ۾ اچين. وڃين ٿو
ن سڌائين هڪ سڙو پ آهين.

هونگ حثاني لي هلي - بنا ڏ ٿند تنوار
غوطو مارچ گگس ۾ - عجب ڏهن اصرار
ڪرشن سسر ڪلنار - ويجهو ڏس وجود ۾
ڀڄن (سر ماڻه ۽ پياڙي)

ٻارڙن - ڪڙي ٻالو ڏ ٻڌ مٿن هڏي ڪري
ٿل ٿل - ڪر دم دم ۾ ڏ ڏار مٿا -

ورتي وڻن کان پيوڊجي وار، مٿا
۱- سسار سڄو جڻ ڪاڻي آه
پو وڻه پوکي ۽ لاء ٿاسي آه
جڻيجو من سدالين اداسي آه

ٿس پالو پوڙو جو ٻار، مٿا
۲- سر ڏيئي سڄي لي ٻار ٻا
چڙهي سولي ۽ لي هوار ٿيا
ڪٽي ڪنڌ ڏڙن کان ڌار ڪيا

سٿون سور سون نه هزار، مٿا
۳- جوڳ ۾ ڄاڻي ڄاڻي
سرعڪ شيد جو ڏيان لڳائي
ست چٽ آند روپ لڳائي

ٿو چيئن جو چو - ڪار مٿا
۴- اندر آڻر وار جو ڌار اٿي
پو ڪوڙو ڪلم ٿام اٿي
بن واد، ڪرن ڏ ڌار اٿي
ٿو ستن جو سڄو سار، مٿا

جيو پاڻ روپ ٻڌن

جي آيا پاڻ ڪرڻ گهرجي. ۱- جنهن مهل ٻچن ڪجهه
نهن مهل دل ڏي نظر ڪجي ته ڇا ٿي ڪري. ۲- جنهن
مهل ستن جي سڀا ۾ هججي تنهن مهل زبان تي نظر
رکجي ته ڳالهائڻ ڇا ٿو. ۳- رسوئي کانپو مهل بڪايلن ڏي
نظر ڪجي ۽ انهن کي به ڪارائجي. ۴- جنهن مهل ڪنهن
ٻي جي گهر وڃجي ته نظر اکين تي رکجي ته اکيون ڪهڙي
خيال کان ٿيون نهارن. ۵- ايشور کي نه وسارجي. ۶- موت
کي هر دم ياد ڪجي. ۷- جيڪو نوسان پلائي ڪري ته
ان جي پلائي وسارڻ نه گهرجي.

هي مڻش، جيو پاڻ جي ٻڌن ۾ ٻڌجي دڪم پائي
ٿو ۽ تنهنڪري جيو - پاڻا ڇڏي ڪري برهم - پاڻا رکڻ
گهرجي، جيئن لارڊ سوامي جيو پاڻ روپ ٻڌن کان دڪي
ٿي سنت ڪمار جي سرڻ ۾ آيو ۽ ويٺي ڪيائين ته
منهنجي شوڪ جي اور ٿي ڪريو. سنت ڪمار نار
کي چيو ته پيارا برهم سڳو روپ آهي ۽ برهم کان پڙ
دڪم آهي. جيستائين تون پاڻ کي برهم سڳو نه
ڪندين تيستائين تون دڪي رهندين. تنهن ڪري جيو
پاڻ کي ڇڏي برهم پاڻ کي پراي ڪر. پاڻ کي پريڏورن
سمجهندين ته سڳي ٿيندين. تنهنڪري هي لارڊ هن
ٻچن کي ڏارڻ ڪر.

نشلوڪ

ٻيڙي ڏس تون پاڻ ۾ - دم دم جو ديدار

قائم رهڻاءِ قول ئي - جولي ڪر نه زبان
ڪرشن ٺههجو شان - آهي آهي ڳالهه.

پڇڻ (سر بيلو)

- ٿل :- پٿري بتورم ٿورم ڪي ڌار - هي سهڻو ڪرڙو سسار
- ۱- پائر پائتيا ڪٽنب مڙهي - سڪ جا آهن سنگي سڀني
 - الف ويل ۾ ڏکڙا ڏيئي - ڏکي ڪندا سي ڌار
 - ۲- وچن پٽيءَ جا دل ۾ ڌاري - ويد پراڻ پڙهي واپاري
 - بول ڏل سي پنهنجا پاڙي - هلجه ڏٺي دربار
 - ۳- لار سهڻي سالي آهي - ميل سندوش جا ڳهڻا پائي
 - ڪنهنجي دل کي ڪين ڏکائي - ڪري صبر - سنگار
 - ۴- ڏکڻ سڪن ۾ دل نه هئائج - ڪرشن موهن کان موهن لاءِ مثالچ
 - سڪ سالين سان ڪين گهٽائج - ملندو موڪندو دوار
 - اهڙيءَ طرح سان بتورم استرڻ کي گهرجي نه
 - پنهنجي پٽيءَ کان سواءِ اي پرش سان اڪالڻ ۾ نه
 - ڳالهائڻ - جهڪڻ سڳو پاءُ هجي نه نه اڪيلو نه پر
 - سڀني جي اڳيان ڳالهائڻ گهرجي - ٻيو هار سنگار
 - يا لٽا ڪرڙا ڪري نه ۽ پٽيءَ جي اڳيان جهڪڻ
 - پٽي ڪيڏانهن ٻاهر پوئس هليو وڃي نه سادن ڪهڙو
 - ۾ استريءَ کي رهڻ گهرجي ۽ سادو کائڻ گهرجي - ڪڏهن
 - ۾ دليوي پڌار ٿڻ ڏانهن ڌيان نه ڏيڻ گهرجي ، ڏهن
 - بتورم ٿورم جي پالنا ئي سگهندي - جهڻ استري پٽيءَ
 - جي آڳاٽا پالڻ ڪري ئي ، ٿيڻ چڱيا - وءِ کي پنهنجي پراڻو

پتور ٿو ڏرم

ڪر. ڀڳت ڀاو سمجهي آيا. مڃي ويئي. راجا آڌڪ
 ڇو ٿو ٿي ٿلاءِ ۾ وڌا نه جل صاف ٿي ويو. راجا کان
 وٺي سيني ڀڳت جي ڀوڄا ڪئي ۽ گهڻا پڌارت هن کي
 پيڻا ٿاڻون ۽ عت جوڙي چيائونس ته اهو جيڪي آيا
 ڪرڻ ڀڳت چين ته. مڃيندا؟ راجا چيس ته. ڇو ته
 مڃينداسين. اهڙيءَ طرح ٽي ڀيرا پوڙيا وٺي چيائون
 ڪاٺ ٻڌيون، پر هن نه ٻڌايو. آخر جڏهن گهڻو عت
 ڪيائون تڏهن پيائين ته ”مڃي گهر ۾ ٿو هائجي وڃي
 ڇو ڪري مڃي پئي ڪي شڪ ڄاڻو آهي ته. مڃي
 ٿي موڪلي آيا ڪيائين ته وڃي جل صاف ڪر ۽ انهن
 ڪين چيائين ته جل صاف ڪري اچ ۽ سندس آيا کان
 سواءِ مان ٿو ٿي سگهان ۽ اچ ۽ سندس آيا کان
 سگهان ۽ انهيءَ ڪري جلي مرڻ پوڻي آهي. راجا
 سندس اشارو سمجهي ان ڀڳيءَ کي سمجهائي راضي
 ڪيو. ڀڳيءَ پتور ٿا ڪي چيو ته مان ٿو ٿي خوش آهيان،
 تون گهر هل. تڏهن آيا مڃي گهر ويئي. ٽئين پتور ٿا
 سترين کي هميشه. هن ڀڄڻ کي ياد ڪرڻ گهرجي.

شالو

سدا پڙهجي ٿو ڏرم جو - دل ۾ ٿو ڄاڻان
 ڪوڙي موٽ. ڪٽنب ۾ - مٿان ٽئين غلطان

۱۲۰ ۽ ۱۲۱ پتورنا ۾ ويا. ان چيو ته اهو ڏهن ٿي
 ويا آهن جو مڏهن جي طاقت ڪانه رهي آهي. مڏهنجي
 پتي ڏار جو پٽ مڏهنجي پٽي سان ڏاڍو ڀر ۾ هو.
 هڪڙي ڏهن پتي اچي پٽي کي وٺي ويا. مون وڃڻ
 ڪري واءُ ڪڍي مان. مڏهنجو پٽ مڏهنجي ڏار کي لڳو
 پتي. پتي ڏار ڏهڻا ڏنا چيو ته سنڀال. مڏهنجو ان
 پاسي خيال ٿي ڪونه ويو. اهو ڪارڻ ۾ چيائين ته
 ڪوڙي ڪوڙي چوڻ ٿي. انهن سمجهين ٿي. وڃ ٿو
 پتورنا ته آهن. ان جا چوڻ ڏولي وڃهڻ سان ٿورو
 چل صاف ٿيو، پر پورو چل صاف نه ٿيو. آخر ستين
 پتورنا هڪ اٽڪل جو پتو مليو. ان وقت ويا، پر هن دروازو
 ڪونه کولين. اندران ٿي چيائين ته جيڪي مولڪي چوڻ
 آڻن، سو مڏهنجي پتيءَ کي چيو. راجا وڌو ۽ امير الي
 ٻاهر واهي ويا. چئي طرف ڏرڻدي آئي پتي ۽ پر
 واهي رهيا. ڏهن هن جو پتي پٽي آيو، ڏهن راجا
 کان وٺي سڀ آئي ڪڙا ٿيا، ڇو جو مطلب جي واهي
 سڀ کي داس نظر آيو ٿو. پٽيءَ کي چيائون ته
 ”مڏهنجي استري پتورنا آهي. هن جا چوڻ ڏولي
 چل ٿا ۽ وڃي داسن ڏهن چل ٿا ٿيندو.“ پٽيءَ
 کي شڪ پيو ته شايد مڏهنجيءَ استريءَ هڪڙي چئي
 وڌاڻو آهي. ڏهن هن من ۾ رنج رکي مٿاهڙي من سان
 چيس ته وڃ ۽ پر ڏوٽاري ٿاڻ ۾ پائي چل صاف

ان آدميءَ کي وٺي آيو، هن چيو ته مان صبح جو توکي
 اسٺ ٺٽي وٺي وٺو هوس. تڏهن مان شرمندي ٿي ويس.
 پتي ٺور وٺي لٽ هڻي. انهي ٺٽي کان مڙهڻو
 ٺٽي ڪٽي ٺي وٺو آهي. چوڻ ٺوڻي وڌائون پر چل نه
 ٿو. پوءِ اهي پتورس وٺ ويا. ان کي عرض ڪيائون
 ته هن چيو ته به مهيا ٿي ويا آهن تڏهاڪر مون به
 طاف نه رهي آهي. چو چواسين غريب آهن. ڪٽس وڏو
 آهي. آمدني ٿوري آهي. پتيءَ جو ڪرو اچي وٺو. اهو
 ورڪس هو. انهيءَ ڪري هن کي وسٽر، بسٽڪ، رال
 جو پاڙو وغيره ٺٽو هو. پتيءَ ٺور وٺي شيرا واسطي
 چيو پر مان منع ڪندي رهيس. آخر پتي ٺور مون کان
 لڪائي شيرا ڪٽي. وٺي خبر پئجي ويئي. مون ڪروڻ
 جي وس ٿي ڪهاڙو ڏروڻ چيا، پتيءَ چيو ته تون پتورس
 ٺاهين. بس انهيءَ وقت کان وٺي مڙهڻي پتورس ٺور
 جي طاف لاس ٿي ويئي آهي.

وري آهن پتورس وٺ ويا. ان به چيو ته چئن مهينن
 کان مون به طاف نه رهي آهي. چوڻو مون اهدڪار جي
 وس ٿي، سس سان ٺاڙو جهڙو ڪيو. ڪڇ هن کي مارو
 به، پتيءَ ٺور جي سهڻائي ٺي به سهڻو هوس. لاچار ٿي
 پتيءَ سراب ٺاڙو ته تون پتورس ٺاهين. انهيءَ طرح
 مون به به طاف نه رهي آهي. وري چوئين پتورس
 ٺاهين، هن به چيو ته چئن مهينن کان مڙهڻي طاف

پتور مت ٽرم

هن ٻڌايو ته منهنجي وڏي پيٽا امهنيءَ مان هڪ
مرڪليو هو. کڻي اچڻ وارو صبح جو کڻي آيو.
ٽسي منهنجو چٽ چلائمان ٿي ويو. پتي ڏيو
ڪرڻ ويو هو. مون پنهنجي چٽ کي گهڙو روڪيو ۽
ته پتيءَ کي ڪارائي پوءِ کان - خيال ٿيو ته سڄو ٽيلاس
ان سڄو ٽيلاس سانس نه هو سڄوئي کائي ويندو
جيڪڏهن ان رکيم نه هجي ته اهي ڪا شيءَ پتيءَ جي اڳيان
استري جو ٽرم آهي ته سڀ ڪا شيءَ پتيءَ جي اڳيان
رکي. اهڙا گهڻا سڪلپ وڪلپ ٿيا. آخر چٽ فيصلو
ڪيو ته پتيءَ کي ڏيان ٿي ته مان ٿي سڀ ڪا شيءَ وڃان.
پتي ڏيو کي روئي ڪارائو. الب جي ڳالهه ٿي ڪانه
ڪيم. جڏهن پتي ڏيو ڏڪان ٿي هليو ويو ته
دروازو پٺيان بند ڪري مان کان وٺيس. الب اڃان اڌ مسر
ڪاٽو هوم ته ايتري ۾ پتي ڏيو کي هڪ آڏيءَ ڇيڙو
ته مان ٽوهارجي گهر انب ڏيئي آيو آهيان. پتي ڏيو
منهنجي پريڪيا وٺڻ واسطي موٽي آيو. مون جهٽ دروازو
ڪوليو ته ڳڙ ۾ انب لڪائي نه سگهيس. پتي ڏيو ڇيڙو
ته انب ڪٿان آيو آهي، مون کي چو نه ڏيئي. مون
ڇيڙو ته انب منهنجي پيٽ موڪليو هو، پر ٻوهين روئي
ڪائي ويا هئا. پوءِ انب مليو آهي. انهن ڪوڙ ڳالهائين.
جڏهن پتي ڏيو ڇيڙو نه سڄ ڳالهائين، انب ڪڏهن ماريو
ٿي. مون چيو ته ٽوهارجي وڃڻ کانپوءِ، جڏهن پتي ڏيو

پتور ٽ ٽورم

ٺاڻوڪ

ٻاڻي پتور ٽ ٽورم ڪي - سا نه سدوري ۱.
 ٻڙو ڄاڻي پتيءَ ڪي - شيوا ڪري اُٻار
 سڌا سهاڻا سا رهي - صبر ڪري سينگار
 ڪرشن ڪڏهن ٺاڏار - رهي سا نه ڏٺي ڪان.

پتور ٽا جي ڪٿا

جهوٽا ٻُڙ. راجڌالي ۾ هڪ راجا ڪي پنڊتن چيو ته
 توهان جي واه ۾ ٻارهن ورهيه ڏڪار ٻولندو ۽ سال
 ڪالبرهه مينهن ڪونه وسندو، تنهنڪري ٻاڻي مڙجند رڪر.
 راجا تمام وڏا لاءِ ٺهرائي، منجهن نرسائي چل ڪڍ
 ڪرايو. گهڻي وقت پورا سبب ان ۾ ڪيئن ٻڌجي
 ويا. چل سڻا ڪرائڻ جو اُٻاءُ چوڻن چيو ته ”ڪو
 سڌ ٻُڙس مهاڻا هتي نه اٿا چوڻ ڏولي ان ۾ وجهجن؟
 يا ڪا پتور ٽا استري هتي نه ان جا چوڻ ڏولي وهجن؟
 لڏهن ڪهڙن کان چل. سڻا ٿئي.“ ٻڙ ٻُڙهر ويٺا جو ملڻ
 مشڪل هڙ، پوءِ پتور ٽا استرين جي ٻُڙاها ڪيائون.
 اُٻي هڪ پتور ٽا استري مائين. ان وقت راجا، وزير،
 امير سڀ گڏجي ويا. هن چيو ته مون ۾ ٻُڙهائين
 طالب هئي، ٻڙ هائي هڪ مهڻو ٿيو آهي جو اُٻا طالب
 هان نه رهي. ڇو جو مان الڀ ڪاٺ جي لالچ
 جي ۲. هي پٺيان چوريءَ سان الڀ ڪاڏو.

آتم گيان

پرمارت جو ساڌن گروهه کانسواء ڪيئن ٿيندو؟
ٽي مهاڻا هن ڪوٽ ۾ چون ٿا.

پڏي ڪي نه پڻي پاس - اکر نه واچ سگه
بنا پڏي ڪي ڪسي - آوت هڻن پارسي
جواهري سي مائي بن - برڪه لهين جاني ڪو
هاٿ لنگه ليئي رهي - سنسي لهين ٿارسي
وندهون سون مليو لهين - پوئي ڪو بڻاء ديت
پيد بنا پاء وانگر - اوشڌي هڻ چار سي
سندر گهٽ مڪ رليج هون نه ڏيکيو جاء
گر بنا گيان ڪسي - انڌري ۾ آوسي

ارڪت:- سڪول ۾ ماستروٽ ويهي وڌيا ڪاڏورئي
پوء پلا اکر ڪيئن پڙهي سگهندو - بنا علم حاصل ڪر
جي پارسي پاشا ڪيئن ايندي؟
جواهريءَ جو ڪم ڇاڻي ڪونه ڪڏهن جواهريءَ سان

نه مليو ڪو نه نه پوء هيرن کي ڪيئن پارڪي سگهندو؟
هڻن ۾ موٽي جهلي ٽي ٽسندو پر سندس مٿي ڪين سگهندو.
ڊاڪٽر يا حڪيم سان نه مليو ڪو نه جو دوا ٿي ٻڌائي،
پيد پائڻ کانسواء ان لاء دوا ٿي ڇو برابر آهي.

سندو داس مهاراج جن چون ٿا ته آوسيءَ کانسواء
ڪو ٺوري مائڻ نه ٿو سڳهيو ٿيئن ڪن جي گيان
نساء گيان روپي انڌرو ڪڏهن به لاس ٿي نه سگهندو.
ڪري گيانوان گروهه جي صحبت ضروري آهي.

- ۱- کورڙي مايا کورڙو ڏنڌو -
 کورڙي ڪٽنب ۾ ٿيو آهين الڌو
 ڌرمراءِ وٽ ڪلنده ڪنڌو -
 جڏهن ڪٽنبهه ڀاڻي ڏاڻو
- ۲- ڪال ايندو، ولي چو ويندو -
 روئين رڙين نه ٿي ڪين جڏهن
 ساهه نهن مان ائين ڇڪيندو -
 جيئن سرهه پيڙهي لڏو ٿيڻو
- ۳- ڀاپ ڪري او مايا آئين -
 مڏ مايا ۾ مڙجون ساڻين
 ڪالمن خرچين ڪٽنب ساڻي -
 ڪندا آهين ويل ويڳاڻو
- ۴- ڪورڙو هڪ ڪورڙي وڏائي -
 هڪ ڏينهن ڪال ٿيڻهه وائي
 مڇو، مورڪ مايا پرائي -
 هڪ سمڪ سڏائين سڀاڻو
- ۵- ڪرشن ڪرڪاسچ جي ڪمائي
 اندر آئند ٿيندو آهين
 خرچ نه ٿيندو پئسو ٻائي
 پوءِ ٿيندو ڪول پڇاڻو،
 مهاڻائون چون ٿا ته هي جيو ڏليا ۾ سڀ ڪم
 آهين ڏاڏا ڪان سواءِ نه ٿيندا آهن نه پوءِ

الم گيمان

پاڻو بسار ٻر ٻو ڪن سووت -

بيت ڏيو ووهي بيت ٻر
جيوجتي جل ڪي ٿل ڪي ٻن -

بوڪ ٿي بوڪ پڪارت هڻن ٻر -
ياهن ۾ بهه چاء ٿر ٻن

ساڪو - موني ڪو ٻر پ ڏيت هيءَ - وسڻ، لڪڙي، آڱ
سندر ٿون ڪهان ٻر بوڪ مري

جيئون ڪو جو چنڊا ڪري - ٿاڪا اڙا اهاڻ
ٿون فقط ٻر پ ڪر ۽ ٻر پتم جو ٿي، ٻر مارڻ جي

مطلب ڪري ٿو ڪي ٿاڪ ڪن ٿا. ٻر مان ٿو ڪي ٿي
ٻي لاءِ ياد ٿو ڪر ٻان ٻو ٻه ٿون مونڪان ٻري ٻي
دھيو آھين! ياد رک ته هڪ ڏينهن ٿي ٻو ٻر مان ٻي
ضرور اڏائي ويندو ڇاڪاڻ ته هت ٿي ٻو ٻر مان ٻي
لاهي جيئن ٻڃن ۾ چيل آهي.

شلوڪ

ٻڪي ٻڃري هس ۾ - هوندو ڏهاڙا چار
هليو ويندو هڻن مان - ڪم نه ٻولائي گيدار

سمر ڪرڻ ستم جو - ٿيئي اُلي اڏار
ڪرڻ ڪر وڃار - مفت مري ٿو موه ۾

ٻڃن (سر ٻيروي)

ٻڃن - اجهو ڇا ٻڪي نه اڏاڻو - جنهن جو ٺاهي ٺام اڪاڻو

برعکس رو شل اسان کي خالي نه ځي. ڏهن مان عرض
 ڪيو ته منهنجا سائين ڏاڏي ڏک به درويش کي آرام
 ڪن ايندو آهي؟ درويش چيو ته اڃا ڏٺي پنهنجي
 غلام کي جيڪڏهن سرڳ به ڪٿي وجهي ۽ اتي هڪڙو
 ٻل سندس حڪم کان برخلاف يعني ٻين کان به مڪاني
 تي وجهس ته اهو سرڳ به اهي درويش کي لڙڪي
 برابر آهي. جيڪڏهن سڄي درويش کي ڏٺي لڙڪي
 ڪٿي وجهي ۽ اتي ان کي دم دم به ڏٺي ۽ ڄاڻو ياد
 رهي يعني سڃاڻي سان هردي به ٻين جي طاقت قائم
 رهيس ته پوءِ اهو لڙڪي به ان کي سرڳ جي برابر آهي.
 مطلب ته سڃاڻ درويش لڙڪي ۽ ڏک کان ڪم نه وٺندا
 آهن، خاص ڏٺي جي نالي کانسواءِ سواس جي اڃا ٿي
 وڃائڻ کان ئي ٻڌندا آهن. تنهن ڪري هي هڻ، اڻهڻ
 جو حڪم آهي ته هي سڀ ٻڌارڪ مون پنهنجي لاءِ بنايا
 آهن ۽ توکي پنهنجي ٻين ڪرڻ لاءِ بنايو اٿم. ان ڇو
 ٻڌائڻ ڇو غلام ئي مون کان پري پيو رهين. جنهن
 وقت ڪم به منجهن تنهن وقت مون کي ياد ڪر ته
 ڪارج پورو ڪري ڏيان. منهنجو ٻڌارو اڙيل آهي ۽
 تنهنڪري مون رزق بابت نه ڊڄ ته ڪير ڏهندو.
 هميشه هن ڪم کي هردي به ياد ڪر.

ڪم نه هڻه لڄيس ڪري منجهن ڇڏتا

چوانح ڏيڻ ووهي چوڻو ڏيڻو

پڇڻ (سر چوڳ)

- طرز نہ نند چڙي بت ٿي ۽ سجاڳ
- ٿل نہ سڃي نڌري اوکي کار۔ توڙ ٻانڀن ورتا ويراڻي
- ۱۔ ووبڪ ويراڳ کي دل ۾ ڌارين
وڻم پوئڻ کان ورتي وارڻن
رائو ڏينھان من ٿي مار۔ جي ۽ ڇائين جوش ۾ جاڳي
- ۲۔ ڪڏهن ڪنل ڪشيون ٻانڀن
ڪڏهن لالڪروني ٻي لڳائين
سڀن سر ٿي اڏيون ٻار۔ لاهون سان لٽون ٿن لڳي
- ۳۔ آھن اندر ۾ سدا ادا سي
اڀرو لاءِ سي پل پل ٻيا سي
طالبن کي ٿن ۾ ٿار۔ اودا ٿند ڪڍا ٿون ٿيا ٿي
- ۴۔ ٿي سٺا سي سڄي ڏي ڪاھن
سڄي منجهان سي صاحب ٻانڀن
سڄي ٿي سولون سڌن سڀڪار۔ سڄي ۾ سڀا سڌا سڀا ٿي
- ۵۔ چوڙي جڳهيون بيڪ ٻانڀن
ٻڌن جي من کي نا سمجهائين
چون ٻڌن کي ورتي وار۔ مالڪان ڪيئن ملندا آيا ٿي
- ۶۔ ڪرشن ٿين سان ناد وڃائين
ٻرر آند ٻڌ سڄي ٻانڀن
اڃان ۾ آھن ڪي سار۔ چڙي ٿرڻا سي ٿيا ٿيا ٿي
سڀ چيو نہ ”هي ٻارا، درويش جو ٻاھراون بيڪ

بار پري آيو آهين ٿڌهين مان پرميشور کي ڪهڙو جواب ڏيان؟

تنهن تي درويش چيو ته ”هي پيارا، تون پرميشور کي جواب ڏجانءِ ته هي ڏٺي منهنجا، توهان مون کي من رويي چيو ڪتو جو ساڻ ڏٺو تنهنجي بند ڪرڻ لڳو پيو هوس، ته مٿان تنهنجي پيارن کي ٻين جيون سان اٽڪي ڏک ڏي ۽ توهان ناراض رهو. توهانجي ڪاوڙ جي پوڳان مان ته اهيءَ ڪم ۾ لڳو پيو هوس.“

جڏهن تون اهو جواب پرميشور کي ڏيندين تڏهن پرميشور خوش ٿي توکي هر قسم جي معافي ڏيندو.

وري مان عرض ڪيو ته هي ڏٺي منهنجا پريس کي ڪيئن پائجي؟ سنڌ چيو ته ابا جيڪو ڳولهندو سو لهندو. جيڪو نه ڳولهندو سو ڇا لهندو! اهي ڏک سکن جي سولهن آهن. وري مون پڇيو ته هي سائين منهنجا، فقيرن جو بيڪ ڪهڙو ٿيندو آهي؟ ٿڌهن ستن چيو ته اڃا، فقيري ڏاڍي ڪمن آهي پر فقيرن جو هريون بيڪ هن ڀڄن ۾ ٻڌ.

شاوڪ

وامت اڙالکي الڪ جي - پريمي پائن ٺير
سڌڙيا سڪندائي رهيا - گدڙن لڏو نه ڪهر
اڪري ويا اوڙاه مان - سوڳو سمجهي شير
ڪڍي الڪ مان غير - ڪرشن ڏنلن قرب سان.

ذڪ الھن ٻياريون جو آھي جي ٻريوھ کي ڄاڻي نہ ٻريست
وشين سان رکن ٿا. ٺٽوڪري جيڪي اس کي گھرجي نہ
ھم سھڻ مھرون ڳاھيون ڌيان ۾ رکن ۽ ھن من موھيندڙ
ٻچن جو سھون گھن.

دوھاڻي۔ شش شڌالو آر ٻڪي۔ لڳي گرو کي سھن
اڀرلج لوڪ ھم ڪر۔ ابرھم رڻي ڏن رڻن

ٻچن (سر ٻھاڙي)

طرن۔ عمر ادا مارن ھي۔ ماري ٿي جدائي
ٿل۔ عجب سڪ اندر ۾۔ لاهوئن لڪاڻو

وٻراڻي ۽ ڪنھن کي۔ مڙو ٺھن مان آيو

۱۔ گھرن گھمان ڌاري۔ ٻڌھجي من کي ماري

اندر دل کي ڌاري۔ سچو ٺھن لڳاڻو

۲۔ رھي سڀ کان ٺھارو۔ ڪڍي ٻيائي ٻارو

ميٽي من مونجھارو۔ ورنهي کي ورايو

۳۔ سڻي سر جو مالڪو۔ ڪلا ٻائي گھانگھو

ٺھن کي ٺار ٺانگھو۔ اٽڪ ٺا اڙاڻو

۴۔ لھلا لال ٻيائي۔ مھڻ من ملائي

ورائي کي ورائي۔ سھڻي ۽ سھڻو۔

ڪڙي ڏيھون مون درويش کان ٻڌو نہ ”سائين

منو، ڄا، ٻرلوڪ ۾ جو مون کان ٻرھيو ٻڌو نہ ھر روز

سواس وڄائي ھاڻي مھن جي واسطي جھان مان

ڇڏي آڏي آڏي ۽ ٻڌھجي ڦاٽي لاء ڪھڙا

آئز گيان

۶. جهن بادشاهه ۾ ليا ۽ آهي، اهو آهي باد
نهن ڪري ڏک نه آهن ماڻهن تي آهي جيڪي
ڄاڻن ٿا، نه ڪال هڪ ڏينهن ضرور ايندو، ٿڌهن
۾ پوئڻ جي خوشين ۾ ڏينهن رات غلطان آهن.
پر ڏک آهن ماڻهن تي نه آهي جي سنسار کي ڄاڻن
نه ٿا نه لاسولت آهي يعني ڪرڻ پٺڳر آهي، ٿڌهن ۾
ڏينهن رات ميا گڏ ڪرڻ ۾ پنهنجا اموال سواس
وڃائي رهيا آهن.
ڏک آهن ماڻهن جو آهي جي سمجهن نه ٿا نه لکيو
منجه، اراڙ فلم ڪياريءَ نه وڃي يعني جيڪي ڪرمن ۾
وڌانا لکي ڇڏيو آهي سو اوس ٿيندو، ۽ پرندو اوس،
ٿڌو ڪن ڪي، ٿڌهن ۾ ڪو سڪ يا پدارت وڃي
ٿڌن ڏک ڪن ٿا، دانهون ڪن ٿا، ايشور کي ڪاريون
ٿين ٿا. ڏک نه آهن ماڻهن پدارتن کي ياد ڪري ڏکي
عمر باقي ٿوري آهي، ٿڌهن ۾ پدارت ڪئي ڪرڻ
آدم ڪن ٿا. ڏک نه آهن منهن جو آهي جيڪي لڙڪ
ڏک ڄاڻن نه ٿا، ٿڌهن ۾ پاپ ڪندا ئي رهن ٿا.
ڏک آهن جيون جو آهي جي سرڳ جي سڪن کي
نه ٿا ٿڌهن ۾ شپ ڪرڻ ۾ دير ڪن ٿا.

جيڪو چمڪي ۽ سڌائين ڏانهن ڇاڇي نه پهرائين اوب
 جو ٺاڻ ڪري. ۱. ڇو جو چمڪي ڪي ڇوڪل ڪرڻ وارو اوب
 ئي آهي. اوب لاس ٿيو نه سڀ باپ لاس ٿيا. اوب
 جي وڏي وڃڻ تي باپ نه وڏي وڃڻ ٿا. اوب جي
 لاس ٿيڻ تي چمڪي ۽ سڌائين ٻڌا ٿي ٿئي ۽ ٺڌيڪاري
 هنن ڇهن ڳالهين کان دور رهڻ گهرجي. ۱. ماما سان ٻڌڻ،
 ۲. وڏو لٽ، ۳. اشد پوڄڻ ڪاٺ، ۴. زالن جي سنگيت،
 ۵. گهڻو سهڻو ۽ ۶. وڻيون ڏسي خوش ٿيڻ. انهن جي
 ڪري باپ لڳي ٿو. سڀار ۾ هي ڇهن ڳالهون آهن
 جي هميشه، ويچار ۾ رکڻ جهڙيون آهن.

۱. جنهن آخريءَ ۾ اچ نه آهي سا آخري الاهيءَ
 رسوليءَ وانگر آهي. جنهن ۾ لڙڻ نه ٿيڻ ۽ ٻيل هڻي
 بي سواد ٿي آهي.

۲. ڄرائيءَ ۾ جو دشمن کان پري نه آهي اهو ماڻهو
 انهن آهي جنهن اها سڀ، جنهن ۾ موليٰ نه هجي،
 يعني لڪي.

۳. ٻڙهيل بندوبست جنهن ۾ پڙڻ نه آهي، اهو الاهيءَ
 وٽ وانگر آهي جنهن ۾ ڦل نه هجي.

۴. جنهن ڏٺاڻ ۾ ادار ٿا نه آهي، يعني دان ٻج
 ڪرڻ ۾ شرم ٿو ڪري، اهو الاهيءَ وٽ وانگر آهي
 جنهن ۾ پاڻي نه هجي.

۵. جنهن دوست ۾ ٻڌڻ نه آهي سو الاهيءَ وٽ

آتم گيان

آتم گيان

بياري سڃنوا برهم ويٽا گروه دوارا آتما جي ڄاڻ
ڪالسواء ڪيترا به پات پڙهي، چاهي ڪيترا به ويد وڄاري
۽ يوگ اڀياس ڪري ۽ شپ ڪرم ڪري، نه به آتم گيان
ڪالسواء، ڇت شانت نشو ٿئي، نه ڪام ڪروڌ آڌ ڪن جي
نور ٿي ٿئي ٿي، ۽ نتر گيان ڪالسواء ويد آڌ ڪن جو پڙهڻ
لشقل ٿئي ٿو. مطلب نه برهم ويٽا گروه دوارا پراپت
ڪيل گيان ۽ برهمان پڳتي ٿي پر ماٿا جي ملڻ جا مکيه
بڌن آهن. انهن سان ئي ڇت شانت ۽ ڪام، ڪروڌ
آڌ ڪن جي نور ٿي ٿئي ٿي. ٻين بڌن سان ٿئي ٿي.
ڪام ڪروڌ جي نور ٿي ڪالسواء به ڪروڌ

اها ڪٿا ٻڌائي وڃي ۽ ان سان هي اچن ڳايو وڃي.

شلوڪ

ولي کس کس کان - جڏهي سڃاڻو ٻانڌ ،
 رهن ليارا ٻي جهان - لاعي لوڪن ڪٿان ،
 ٻرمارت ٻورا ڪٿا - سوارت کان (ٻڌڻ) ،
 چئي وٺي ڇڪتاڻ - ڪرشن ٺهڻي ٿان ڪال جي .

ڀڄڻ (سر وهاڳ)

طرز :- ٺل نه ڪو ٿيرو اچي انسان جي ٿڌڻي کي
 ٺل نه سڳوڻ ڇو شمع جي - ويهي ٻڌو واپار سان
 چرڪ ڪرڪ چن ۾ چئي - ٺالو ڇڏيو - سار سان
 ۱- شروڻ ڪيو راجا ٻرڇڻ - سڀ ڏهاڙا ٻاڙوٺ
 ٿيو مڪم مڪم مٽائي - ٻرڇو هي نه ٻار سان
 ۲- من ڪيو مڙو لڳائي - جيئن ٿرڻي هڻي سان
 سال ٻارهان ان نه کاڌو - ڪرڪ رکي ڪلغار سان
 ۳- ٻاڳ ٻڙي ٺي ڪئي - ٺڄو ڏسي ڪوٺو ٿرو
 لٽر سان لاهال ڪماڻون - دل لڳيس دلدار سان
 ۴- آيا هر هنڌ سڃاڻي - سڀ ٺهڻا مٽران ۾
 ٺهڻ ڪو ٺارو ڪٺائين - ٺڌر ٺي ٺروار سان
 ۵- ڪرشن مان ٺران ٺان - سور سڄيئون چن سٺا
 سي سڃا منصور جهڙا - ٺال سان ٻرڪار سان

پنهجي ٽور جو ڦل

سڀ حال ٻڌي، ڏکي به ٿيو خوش به ٿيو. خوش
ڪري ٿيو ته مهاراجا ستيه ورت منهن جي ڪي
وڌو آهي. ڏکي الهي ڪري ٿيو ته مون بي خبر
پنهجي ديش ۾ وٺي اچان ۽ هڪ کان معافي گهران. ر
سري ورت گهڻا ساڌو، پر ههڻ، وزير، امير پاڻ س
وٺي وڃي کائس معافي ورتي ۽ پنهجي راجڌاني
وٺي آيس. هوڏانهن وري ڇنڇر پنهجي پٽي سورج
لارائڻ ۽ پڳوان وڌو ۽ لڄي جيءَ کي پاڻ سان وٺي
آئي آهي ۽ هن ستيه ورت جي استري جا ڪروڙ ٿي
هڻي ۽ هن جا جيترا هيرا، جواهر، پدارت هئا سي
سڀ سندس اڳيان آئي رکيا. ايتري سورج لارائڻ کان
مهاراجا ستيه ورت جي پهرين استري پنهجو امالت
ڏکيل سندس ڪروڙ موٽائي ورتو ۽ پنهجي پٽيءَ جي چرلن
۾ ڪري پيئي. سڀني جي آڳاٽو سار ڇنڇر، مهاراجا
ستيه ورت کي پهرين پيو ۽ معافي گهرائين. مهاراجا ستيه
ورث چين ته تون وري ڪهندي ڏک به ڏيندين، اهڙي
پرڳيا ڪر، تڏهن معافي ڏيندو ساء. ڇنڇر چيو ته ڇڏو.
جيڪو هيءَ ڪٿا ٻڌو، ان جي ساڍي ست ورهي
سائين ستن گهڙين ۾ لاهي ڇڏيندس. اهو ڏينهن آرٿوار
جو هو ۽ سورج پڳوان به آئي ويٺو هو. راجا به سورج
اسي هو، تنهنڪري لير ٿي ويو ته آرٿوار ڏينهن

سان هن جي شيوا ڪرڻ لڳي ۽ ٻئي جڳا ۾ رهندي
 سند شيوا ڪندا رهيا. ڇهه ٻنهن رهن. ايتري ۾
 ڇهه مهينا گذري ويا. ٽڏهن ڇنڇر جو وس ڪو نه هليو.
 جتي ڪٿي سندس اندر ٿيو. پاڻ کي ٻائي سوڄي
 پنهنجي ٻيءَ سورج لارائڻ هي شرط ۾ وٺو. سورج
 لارائڻ کيس ولي وڃي لڇمي ۽ وشرو جي چوڻن ۾
 وڌو. ٽڏهن لڇمي ۽ چيس نه جيستائين تون مهاراجا
 سته ورت کان معافي نه ڏيهرلدس، تيستائين مان نه معاف نه
 ڪندس. ڇنڇر چيو نه تون جيئن چوڻن ٿين ڪريان.
 پر تون مولاڻ ٿڌجي هل ۽ جيڪي پدارت تون گر ڪيا
 آهن سي پدارت مان پنهنجي روٻرو ڏيندو سانس.
 لڇمي ۽ چيس نه سري ورت راجا پنهنجي ڪيا سوڌو
 مهاراجا سته ورت کي ديش ليڪالي ڏئي آهي.
 جيستائين اهو راجا نه معافي نه وٺندو، تيستائين مان نه
 معافي ڪانه ڏيندي سانه. ڇنڇر چيو نه ”ڇڱو، مان
 سري ورت راجا کي نه پاڻ سان ولي ايندس ۽ تون نه
 مولاڻ هل. ۹ ائين چئي اهو جهاز، جڏهن ۾ سته ورت جي
 اهرائن پتو مليا اسعري هئي ۽ راجا جو سمندر کان ٽٽل ڏن
 پدارت رکيل هئا، تڏهن ۾ سوداگر ٻئي سري ورت راجا
 جي داس ۾ وڃي راجا کي پنهنجي حال ٻڌائي، مهاراجا
 سته ورت جي سڀ ڪٿا ٻڌائينس ۽ چيائينس نه اهو ئي
 ۷۶ ————— ته تون هر ڏاڻي آهي. سري ورت راجا

پنهجي ٽرم جو ڦل

- ۳- جي ڇڏيندي تون اسان کي - ۽ ڪندين آزاد
تو ٻي هٿي اسان لاءِ هرگز - فرض آهي پر چار ا
 - ۴- ٽرم سان نالو اسان جو - ٽرم سان صدي اسان
عيش عشرت ٽن دولت جي - لاهي اسان درڪار اچ
 - ۵- جو ٻيو هرهر ڪڍين تون - تهز مان لاهوار اچ
لال رنگ توکي اڳيون - جي هٿي هٿيار اچ
 - ۶- پوءِ ڪيو ظالم حڪم هي - ٻالڪن ٻهجي جي مٿان
پر جلاڻ سو هڃيو - فرمان ٿي لاچار اچ
 - ۷- پوءِ شيرن جي مٿان - ديون گن ورشا ڪئي
ظالمن تي عرش مان - خوب پئي ڦٽڪار اچ
- اعڙيءَ طرح جڏهن ستير ورت ڇڏيو تڏهن
جواب ڏنو تڏهن ڇڏيو مڙو ٿي پيو، جو جو هن کي
ست ورهيه ڏک ٿيندي ٿيندي گذري ويا هئا.
جڏهن سو سو ستير ورت اچي ويو، تڏهن راج
گهٽيا کيس جڏهن مالها پهرائي. ڇڏيو جي پهرائي سان
راجا پنهنجي ڪنڀا تي ڏاڍو ڪروڙ ڪيو. چيائينس
تو مالهيءَ جي گهر ۾ رهڻ واري کي، جنهنجي ذات
ڪل جو پتو ڪونهي تنهن کي جڏهن مالها پهرائي، منهن
جو نالو بدنام ڪيو آهي ۽ ڪنڀا کي پنهنجي نانيءَ
سوڌو شهر اڪالي ڏنائين. ڪنڀا ايترو اڏاڍو پائڻ
ي به پنهنجي پتيءَ جو تياڻو نه ڪيو. انهيءَ

آبل و شواتر و شيءَ کي راج و شيءَ ڪولھو، نوھر و شيءَ
 ۽ ڪوليا ٿينس؛ جهڙيءَ طرح الھن پوڄھ و شين ۽ راجائن
 پر ٿيڪيائون پاليون آهن، ٿين مان بہ پاليندس. ٿو کي
 وڏو ڪو نہ چوندس. ستگرو ٽيخ ٻھاد و جيءَ ڪشميري
 ابراهيمڻن سان پر ٿيڪا ڪئي. هتي نہ مان هندو ڏور و جي
 رکيا ڪندس. انھن ڪري پھن جو سر ڏيئي، هندو
 ڏور و جي رکيا ڪري، پر ٿيڪا پالي. اهڙيءَ طرح ٻھڻ
 مھالماڻن پھن جو سچو وڃن نہ ٿوڙ پو. حڪماءَ هندو ڏور
 نہ ڇڏيو. گھڻا ڪشت، ٻڙ، لوپ سھي بہ کائڻ نہ
 ڏجي، هندو ڏور پالين. اهڙيءَ طرح ڏور و جي خاطر
 گرو گوپند سنگھ جا ۲ پندڙا لال پھن وڙھن جي عمر
 جا اورنگزيب بادشاھ جا ظلم سھي، جيڪا پتمن الدولو
 ڏکڻ ويا، پر ڏور نہ ڇڏيائون. اورنگزيب بالڪن
 کي چوڻ لڳو تہ اسان جو ڏور قبول ڪراو نہ ڇڏي
 ڏيائو. نہ پھن ۽ چٽائي ڇڏيندو ساڻو تہ هتي بالڪن
 ٻھادريءَ سان هنن ۽ اورنگزيب کي جواب
 ڏيڻ لڳا تہ

پھن

ٿل تہ اي بابو ڪر فعل آءِ اسان اڪار اڄ
 ديس ٽنھنجو نا قبوليون ڇو ڪرڻ اڪار اڄ
 ۱۔ ڏي نہ ڏڙڪا تو اسان کي۔ مير جا ٿڙڪا اسان
 ٽنھجي حورن ۽ پراس جي۔ ٺاھي اسان ڀرڪار اڄ
 ڇوڪا ٻاڻون بلاشڪ۔ ڪوڏ مان ڪر توڻ ٿل

پنهنجي ٽرم جو ڦل آهي...

آهي... مون کي سڳيو رهڻ نه ڏيندو. منهن جي
ٽون نه ٽڪليف پائيندس. پر راج ڪيا چيو ته
پترو ٽا ٿيندس، توهان جي واسطي ڪشت سهنديس
ڪنديس. تڏهن راجا وقت پٺيان ڳجهي روپ ۾ چڻ
آيو ۽ چيائينس ته راج ڪيا پاڻ جي ڪوشش نه ڪجان
مان گهڻا ڪشت ڏيندوسان ۽ نه ته ساڳيءَ طرح سڀا
لڳاڙائي مون کي وڏو بڻاءُ، نه پوءِ توکي مان هر طرح سڳي
ڪندس. اهڙا لوپ ۽ ڊپ جا وڃن چڻي گهڻو
۽ چڻچر ڏيونا کي چوڻ لڳو ته جيئن مهاراجا هر شين
وشوامتر رشيءَ کي ڏکڻا ڏيندو جي پڙ ٽڪيا ڪري پنهن
جي پٽ، استريءَ ۽ پاڻ کي وڪڻي نه پنهن جو ٽرم
پاليو ۽ راجا ٻليءَ اون لڳوان کي اڍائي پير زمين ڏيندو
جي پڙ ٽڪيا ڪئي ۽ گرو شڪر آچاره جي منع ڪرڻ
ئي نه هتيو ۽ پاڻال هليو ويو، پر پنهن جي پڙ ٽڪيا
پاڻ ڪيائين. ڏنڊجي رشيءَ پنهنجي دشمن اندر کي
جڏهن اچي هڪ ڀيرو سندس سر نه لاٿو هو تنهن کي به
پنهن جي پڙ ٽڪيا اوسار پنهنجون هڏيون ڏيئي پنهن جي
ٽڪيا پالي ۽ الاهيءَ طرح وسشت رشيءَ پڙ ٽڪيا ڪئي
۽ نه جيئن مان ڏسندس جيئن چوڻ ٿيس ۽ الاهي پڙ ٽڪيا
سار پنهن جي سڙ پٽن جي عرن تي نه ڪٽري ويس.

- ٿرست اچي ٿون نثار، ايشور
 ٻڌي ملاح مون ٻار اڪاريو
 ۳۔ مانگر مڇن ۽ وڪارن ويهيس
 نانگن ماڀا ڏيک ٿان ڪيريس
 واڳهن ڪتنس موڙ ۾ گهيريس
 ڪولہ ٻڌي ٿو پڪار، ايشور
 ڏڪويل کي درشن ڏيکاريو
 ۴۔ هاڻي لس ۾ طاقت لاهي
 ڏيک اوت اوھان جي آھي
 ٿوھان بنا ڏک ڪير لہ لاهي
 پنھن جو برد سنڀار، ايشور
 ھت ھمڪ ھا ڏيئي ڏڌارو
 ۵۔ ڪرشن داس جو عرض اھوئي
 ڪرم ڪير شپ ڪڏھن ل ڪرئي
 ٺاو جو لسڪ ڇاٽج ٺوئي
 لسرت لئي چٽڪار، ايشور
 چوراسي ۾ چڪر ٺواريو
 آئي باغ ۾ راجا جي ڏي ۽ جنھن جو جلد ئي سويمر
 ليٽر ھو سا گھمڻ آئي ۽ پڳولت گھم ٻڌي ان ئي مرھت
 ئي پيئي ۽ پزار ٿا ڪيائينس ل سويمر ۾ اوھان ضرور
 ڏجو جو مان اوھان جي ٿئي ۾ ھار پھرائيندس
 راج ل مڇو ۽ چيائينس ل مون ئي چٽو ھو ڪرپ

٣
بدهجي ڌرم جو ڦل

ٻڌو ڪين ۽ لهرن ۾ لٽڪندو لٽڪندو سمد جي ڪناري
تي اچي لڳو. ڪناري تي ڪنهن راجا جو باغ هو.
الهي باغ جي مالهيءَ وٽ راجا اچي رهڻ لڳو. راجا
ستيه ورهه پڳت هو. ڀڳوان جا گيت ڄاڻيندو هو ۽
ايشور کي هيءَ پرار ٿا ڪندو هو:-

شالو

عرض ڪايل جو سڻي - ڀڙو اڪارڇ ٻار،
آءُ اندر جي ٽون اچي - ٺاگر مدهجي ٺار،
گناهن ڪندو مون ڪير - جن جو ناهه شمار،
سرت اچي مون ٺار - ڪرشن تي ڪربا ڪري.
ڀڄن (سر تليگ)

ڀڙو:- آها ٿا مارو ٿا ملير
ٺار:- آهيان ٺهن جي آڌار ايشور

- ڀڙو ساگر کي ڏس سڃاڻي
ڏکڻ ڀرڻ آهي ڪارو پاڻي
ڪري ٻيو آهيان ٺهن ۾ اڃاڻي

بدهجي سگهان ٿو ٻار، ايشور
آشائن گهمرين من آه ڀارو
روا واشدا لڳي هيڪالدي

وڪلپ لهرين ڪئي دل ماندي
وٺو اچي ٿو اوڏو ڪانڌي

ڪو ڏکڻ ڏيئي ٿو ڪي مون ۾ ڪيرائيندو ته مان ٿو ڪي
 ٻڌڻ ڪو نه ٿيندس ۽ پنهنجي هر طرح رکيا ڪندس.
 انهن چئي گهڻا جهاز ڏنائينس. هوڏانهن هو ڇنڇر وارو
 جهاز پتورنا جي چورائڻ ڪري سمنڊ ۾ اٽڪي پيو.
 آخر جڏهن ان پتورنا جو پوڄن ڪري ڇڻڻ ڏوٽي
 سمنڊ ۾ چل وڌائون تڏهن جهاز هليو. هوڏانهن راجا
 ڪنارو ئي ڪنارو ڏيئي وڃي رهيو هو، ته اهو ئي
 جهاز ڇنڇر وارو اڳيان اچي ويس. انهيءَ ۾ سڌار ئي
 پنهنجي استري ڳولڻ لڳو. ڇنڇر ڇهت سڃاڻس ته
 هي راجا ستم ورت آهي ۽ بحال ڪمائين ته اڄ رات
 جو هن کي سمنڊ ۾ ڪيرائيندس. پر پهرائين هن کي
 سمجهايان ته مان ڇنڇر آهيان. هيءُ پنهنجي استري
 آهي. هن سان ملي وٺ. مان ٿو ڪي ٻيا به ڏک
 ٿيندس، نه ته هاڻي ته مون کي وڏو بظاءُ. استريءَ
 راجا کي سڀ ڏک ٻڌايا ۽ چيائونس ته مون پنهنجو
 اصلي سرويپ سرويپ ڀڳوان وٽ اماڻي رکيو آهي ۽
 هي ڪارو سرويپ کائڻس گهري ورتو آهي. جو جو هي
 دشت لوڪ پنهنجي سمنڊ ڀڳو ڪرڻ لڳا هئا. اهڙيءَ
 طرح پنهنجا ڏک ٻڌائيندي سڄو ڏينهن راجا ۽ راني
 ڪنا رهيا.

دشت ڇنڇر راجا جو سڀ مال زوريءَ
 ڪو ڏيئي، سمنڊ ۾ ڪيرائي ڇڏيو. راجا

پنهجي ٽرم جو ڦل

هڪ ڏينهن راجا کي پيت ۾ سور پيو. راجا
کڻي مل ٿياڻ ڪرڻ ويو. پٺيان چنڊر ڏٺو ٿا جهاز هڪ
راجا اچي ڏٺو ته جهاز هليو پيو وڃي ۽ گهڻو پير
نگري ويو آهي ڏهن چنڊر ڏٺو ٿا پريان آواز ڪر
ته ”مان چنڊر آهيان، پنهنجي استريءَ کي توکان جدا
ڪيو اٿم، توکي گهڻا ڏک ڏيندس ۽ نه هيٺ ٿي مون
کي وڏو بڻاء.“ هيڏانهن راجا کي ڏسي جهاز وارا
سندس سهڻي شڪل تي موه ٿي پيا. راجا سورج
لاڙائڻ جو ڌيان ڪيو ۽ چيائين ته ”مان پنهنجي ڪل
۾ مهاراجا ستم ورت جي استري آهيان، پنهنجي
لڇ رکڻ.“ پنهنجي پٽ ورت جي زور سان پنهنجو
اصلي سروب سورج لاڙائڻ وٽ اڻائڻ ۽
ڪائڻس ڪارو پيا ڪرڻ سروب گهري ورتائين جنهن
ڪري پنه جو ٽرم رکيائين. ڪروپ ڄاڻي ڪوئي
هن وٽ نه آندو هو. هيڏانهن راجا اچي
وڇوڙي ۾ ڏاڍو ڏک ۽

جو =

لڇمي

نه ٿو

اهڙو

۱- سدا طلب ٿي جيءَ ۾ چوڻو رهي.

۲- سڃاڻي صبر جو شري راز ڪيو.

وڃن جي ٻالن لاءِ هليو ان ويڙ

لڏا ڪشت ٿي جا وٺا ڪم لهي.

۳- ڏکڻ ۽ سکن ۾ بهادر ٻڌي -

پر ٻڌي ڪي ٻيڙا لڏين وڌي

چڙهي خيال ڪوٽا، ٿو چروهي.

۴- ڪرشن داس هائي جهي وٽ ڪري

وٺل وقت موٽي نه ملندو وري

مشت ٿو ماڻا ۾ ٻڌو ٻڌي.

لڏمڻ ۾ ٿو هائجي جدا ٿي ٻي ٿو هائجي ڏور عالم

رهندو. اٺ ۾ لڏمڻ راجا مٿي ورت ڪي چيو نه.

ٿو هان جي جي ٿيڻدي ۽ آيو وڌندو. راجا ڏهه وران

ٿي مهاراڻيءَ کي ساڻ وٺي هليو پئي ويو. هڪ ٻل

ٿاڻين ۾ هڪ پئي کان جدا نه ٿي ليا. مزوري ۾

گڏجي ڪندا هئا، اهيءَ طرح گڏ ڪندي ڪندي

سمند جي ڪناري تي پهتا. اتي جهاز ٿي سامان لاهڻ

۽ ڇاڙهڻ وارن مزدورن سان مزوري ڪرڻ لڳا. اُتي

ڇنڇر ديوتا هڪ واپاريءَ جو روپ ڌاري هڪڙو

جهاز مال جو ڀريل ڪناري تي اچي لڳا ٿاڻين. ٻين

مزدورن سان گڏ هي پئي به ساڻهي جهاز ٿي مزوري

ڪرڻ لڳا. ڪيترا ڏينهن مزوري ڪندا رهيا.

پنهجي ٿور جو ڦل

نه رڳي سگهندا. راجا چيس نه چڱو پهر پائين س
بار ڪر. پوءِ اسين هلنداسين. مهاراجا سڀ سا
دولديءَ تي ڪٿي رڳو. پاڻ هڪ ڌوليءَ ۾ مهاراجا
۾ بهت ٿي هن ڪوٽن ۾ رهي. هو دولدي وٺي هليو
وڃ. درياھ ۾ وڃي چوڻ لڳو ته مان ڇڄڻ ڏيوتا آهيان.
هاڻي هيءُ سامان به توهان کي نه ملندو. مون توهان
جي راج ۾ اشاڻي ڦهلائي آهي. مان توهان کي ڏاڍا
ڏک ڏيندس، نه ته هاڻي به توکي وڏو بهاءُ. نه مڃيند ٿا
نه توکي راڻيءَ کان جدا ڪندس. الهيءَ وقت لڄي
آئي ۽ راجا کي چواءِ تون ڏورج رڳو. شڪر ۽ صبر
رڳو نه ٻيڙا پار ٿي ويندا جيئن هن اڃن ۾ چيل آهي.

شڪر

شڪر صبر ۾ جي رهيا. سڀئي شاهن شاه
ڏک به ڏٺو نه ڪري. الدر ۾ اساهه
مات پتا ڪر ڏيو جي. وڃن مڻي ويساهه
هر دم نسن همراهه. ڪوٽن ساڻي ٿورهي

ڀڄڻ (سر پٿروي)

ڀڄڻ وڳاڻي وٽان مان وڳاڻي وٽان.
شڪر ڪر شڪر ڪر شڪر ڪر سهي.
سڃاڻيءَ صبر سان ويندا غم اهي.
ڄاڻي صبر سان ٿو شان ملي
رڻ جي گيتا جو گيان ملي

آسن لي وينو لڏهن لڏمي جيءَ کي آگيا ڏٺائين. جا ٻئي
 سگهاسن لي وڃي ويئي. جڏهن آسن کوليائون
 لڏهن ڇنڇر ديوتا جو آسن خراب وستن جو لکتو ۽
 لڏمي جيءَ جو آسن اتر وستن جو لکتو. لڏهن ٽڙي
 وڃي ويئي ته لڏمي جي وڏي آهي. صفائي نه ٿي
 ويئي، پر ڇنڇر ديوتا کي ڏاڍو ڏک ٿيو. هن مهاراجا
 ستم ورت کي ڪارڙجي چيو ته ”مان ٻنھجي خبر
 وٺندس ۽ لڏمي جيءَ چيو ته ”مان ٻنھجي ۽ ٻنھجي
 استريءَ جي ڌرم جي رکيا ڪندس. توهان گهراڻو
 نه ڏک اچڻ تي ڏورج وڌجو. آخر توهان جي ڄڻ
 ٿيندي.“ پوءِ ڇنڇر ديوتا مهاراجا ستم ورت جي راج ۾
 ڏڪار ڪري وڌو، رعيت ۾ ساد ٿيڻا پائين. سمن
 سمن ٻهاريون وڌائين. گهڻا نقصان ٿيڻ لڳا. انهن
 ڳالهين کي ڏسي مهاراجا ستم ورت ٻنھجي استريءَ
 سوڌو ٿورا همرا جواهرات ۽ قيمتي شيون، وستن، ڏاڍو
 کڻي رات تي رات ۾ ٻنھجو راج ڇڏي لڪري وڌو.
 ڇنڇر رستي ۾ هڪ درياھ لاهيو، جنهن ۾ ڪا وڏي
 ٻوڙي نه ڪانه هئي، مٿس هڪ ڊوڊي هڻي جنهن ۾ هڪ
 آدمي واهي سگهيو ٿي. اها آلي ڪناري تي ميراثر
 جي روت ۾ ڇنڇر پاڻ اچي بيٺو. راجا ٻار ٿيڻ لاءِ
 چيس. هن چيو ته ٻنھجي ٻوڙي ٻڌي آهي، ان تي
 ٻڌي نه واهي نه سگهندا ۽ سامان نه جدا ويندو. پاڻ

پنهجي ڌرم جو ڦل

ڪنگال ڪري سگهان ٿو. ڇنڇر ديوتا چوي ته
وڏو. لڇمي چوي ته مان وڏي. ٻنهي جو تڪرار وڌ
ويو. دڻيئن ڇنڇر ديوتا جو پاسو ورتو ۽ ديوتا
لڇميءَ جو طرف ڪڍيو. تنهن ڪري فيصلو ٿيڻ ڪفر
هو. گهڻو وقت هڻن جو تڪرار هليو. هنن جي فيصلي
ڪرائڻ لاءِ ڪنهن پڪي پات رهت، ڌرماتما ستواڌي
هاٿا ڪي ڳوليندا رهيا. گهڻو وقت اهڙو ڌرماتما نه
ڏين. آخر سورج ولسين جي رڳوڪل ۾ هڪڙو
ناراجه ستيه ورت هو جنهن جي استري به پتورا
هئي. آلهيءَ جي ئيجه پرتاب ڪري هن جي ديش ۾
سڪه ۽ شالتيءَ جو سامراج هو. ٻئي طرف ستيه ورت
مهاراجا جي سرن آيا انهيءَ لاءِ ته ڪنهن به طرح
لڇميءَ ۽ ڇنڇر ديوتا جو تڪرار لهي. مهاراجا ستيه ورت
چيو ته مان ڳجهي رهت سان به آسڻ بڻائيندس، توهين
ٻئي پنهنجي اڃا انوسار انهن سنگهاسن مان هڪڙي
هڪڙي ئي ويهجو. آسڻ ڪرائڻ ڪالپوه جنهنجي آسڻ
۾ سرشت پدارت هوندا آهو وڏو سمجهو ويندو.
مهاراجا هڪ سنگهاسن هيرن جواهرن جڙت ٺهرايو ۽
ٻيو لوهه آڌڪ خراب شين جو ٺهرايو. ٻنهي کي
ڪپڙن سان ڍڪيائين. موٽي سڀني جي صلاح سان
ڇنڇر ديوتا کي اڃا انوسار انهن سنگهاسن مان هڪڙي
وهڻ جي آڳاٽي ڏنائين. جڏهن ڇنڇر ديوتا هڪڙي

پیشین (سرکاری)

ٺٺ نه لڳي لٽون جهڙي آهي - سڄي سر ڪٿان هي
 لٽي ڪسي نه لٽي آهي - ڇوڪري نه ڇوڪري.

۱- چڻو ۾ نه چٽا ڪيائي - من ۾ نه ڪا وڌائي
طلبه نه پئسو پئائي - لڪا شوق نه شان جي .

۲۔ مسک و مسک رهي - اچن ۾ نه هڪ رهي
اهو ئي آند لهي - مسک مڃان چئي.

٣- سڀني کي ڏکڻ صاف - اهو ٽيپوئي اڻڌاڻ
ڪڍڻ نه ٻاهر ٻڌاڻ - ڏٺيءَ ڏهسان ڇسي.

۴۔ جدا جیور ارعمر لاهي۔ اوري جن ٻڪ آهي
سولي بدوي ٿو پائي۔ ڪرشن ٻڪوان جي .

پلہنچی ڈرم جو قل

حيڪي ستن پنهجي ڏور ئي ڦاٽر آهن سٺي
پروڙ جو روشن ٻائي سڳو ٿا. ڪيترا به ڪشت
سامهون اچي وڃن، نه به ۱۱۱ ۽ ٿيس ڪان سڳو ڪان
منهن نه موڙجي. جان جو پليدائ ڏاڻي نه ڏور جي رکيا
ڪرڻا ڪهرجي. جيئن مهارا عاسته ورهه جي ڪٿا پرست
آهي. هڪڙي دعي لڇمي ۽ ڇنڊر دوتو جو ٻار به
دست ٿيو. لڇمي ۽ چيو نه مان ڪنگال ڪي ڏاڻي ڪري
سگهان ٿي. ڇنڊر دوتو چيو نه مان شاهوڪار ڪي

کٺا پدڳ پدارتن جو ورڻ

پنجن ڪمن جي حد اصل ڪاڌ ڏئي آهي .
 ۱- سنڌ جي لشچي جي ، ۲- من جي چل يعني سنڪلپ وڪلپ جي ، ۳- ويراڳ جي ، ۴- گيان جي ، ۵- پنجن جي .
 الهن پنجن ڪمن جي حد ڪاهي ؛ جيتري قدر ڪجن ٿيتري قدر ٿورا آهن . جيڪي حد وٺڻ واسطي وٺا سي وري نه موٽيا . انهن ڇڻي مولڪي سڱرن شهد يعني اُپديش جو ڌڪ هڻي ، ماري مٽيءَ جي مٺ ڪري ڇڏيو .
 اڏائي وٺي . سارو آڪاس اُن سان ڀرجي ويو . الهی آڪاس يعني هردي روپي آڪاس ۾ گيان روپي سورج هڪدم ظاهر ٿي آيو . الهی وقت مان آڪاس کان لڳهي ، ڇڏ آڪاس ۾ وڃي پيس . اُتي مان گهر ٿي ويس يعني پنهنجي سروب ۾ ليڻ ٿي ويس . الهی موج ۾ مست ٿي ائين ٻيو سمجهان ته نه مان ڪاڏهون آيو آهيان نه مان ڪاڏي وڃان ٿو نه نه مان ڪاڏي ويندس . مطلب ته مان پنهنجو پاڻ ۾ پاڻ ڄڻين جو ٿيڻ سدائين موجود حاضرن حضور آهيان . ٿڌهين مستيءَ ۾ مست ٿي هي پنجن جوڻا لڳس .

شلوڪ

سنتن جي واڻي سڃي - مثل ليکجي . ورن
 هردي ساڻ هڏائي - ويهي ويراڳن
 لڏياسن ۾ سي لڳا - موج سڃي ماڻن
 قربان وڃي ڪرشن - جنهي سڃاڻ

ڏنل شبد توهان جو آچار پاڻ ٿو.

هي اومد اجهو ڪو ناهي ڪرو.

۵۔ ليو لالو لوان لائي مون.

پرو وٺڻ وڃوڙي جي نه جاني مون

آءُ پيرس پوان، لائي چاني مون.

ڪرشن چرلن ۾ موڪلي راه ڪرو.

ڪو درويش پيارن جي وٺي پڙي چوڻا لڳو نه

”هي پائي پرميشور جو رستو فقط چار قدم آهي.“ جو

آهي چار قدم لنگهي نه هڪدم پرميشور جو درشن

ٿيس. آهي چار قدم ڪهڙا آهن. هڪڙو قدم ماڻا،

يعني پوءِ پدارت اسٽري، پير، ڪهر، ڏن، چڱو ڪاٺ،

چڱا ڪهڙا ڪرڻا، ٻيون قدم لوڪ لاج، ڪل لاج، وٺڻ

لاج آهي ٽهئي اڇائون آهن. ٽيون قدم لوڪن جو مان

وڌائي ۴ راهه راهه. چوٿون قدم ڏيهه ۾ آسڪتي

يعني ماليتون. جڏهن جيو آهي چارئي قدم لنگهي

يعني چڙهي اڳتي هلي، تڏهن پرميشور جي پاڻ ۾

ذري ماليت ڏيڻ نه ٿيڻس مطلب نه پڳوان سان هڪ

ٿي ويندو.

”مان وڌائي ڇهه ٿي پائي، ٽي ٿي سميت ڏيئي

وٺڻ پري ڇهه مهيني پائي، لکن رام سي نوني.“

هڪ ڏينهن مون سکر ڪن کان پڇيو، ته ”سوامي اچن

جي ڪهڙو آهي؟ تڏهن سکر ڪن چيو ته ”اچا مون

ڪٿا ٻنڪ پدارتن جو ورڻ
اچو نه گڏجي ڪري سترن کي من جي دڪن جو
هن ٻچن ۾ ٻڌايون.

شلوڪ

لمشڪار لڙوڙي ڪريان - ستر ليل شاه
مايا ممٽا کان ٻري - بيشڪ ٻي ٻرواه
چون چمان مان ٿن جا - چٽ ۾ ڌاري چاه
ليٽين ڪريو نگاه - نه ٻيڙو ٻانهي جو ٺري.

ٻچن (سر ٻهاري)

ٻڌو :- جڏهن ٻون ٿا ياد -
ٿل :- سڄا ستر ليل شاه ڪرو -
۱- مڌا ٻي جي من مندو ڪيو - ۽ وشي وڪارن اڏو ڪيو
آه لوڪ ڪٽنب ٻي گندو ڪيو - ڏيئي لڙن کي لڙ ڪرو
۲- روئي راتو ڏينهان مان روز رڙان -

۽ ٻڌين ۾ ٻي ٻيو نه ٻڌان
۳- ٻن درشن سون مڃه سڙان -

ٿيو سيگه اچي هواسان ساه ڪرو -
۳- دڪه ڏايا جا نه ستائين ٿا -

منهنجي سڪ شڙا کي هٿائين ٿا
۴- مالڪ کان نه متائين ٿا -

اچي ٿرت ٽهي کي ٻاه ڪرو -
۴- مان پل پل ٻرو پڪاريان ٿو -

ڪيو ليٽ اماڻا لهاريان ٿو

ميتن ڪي پريست هئا. - ايت به پڇيائون ري
سڪل سنار ڪو. - ويٺا ڪي آسار لڄو
ٻوڏ هيتو ٻڌي مان. - ميري ٻڌي مائو ري.
ارڪ نه سڄو! تنهي لوڪن جا سڪ اندر لوڪ،
وشو لوڪ ۽ شو لوڪ جا سڪ، هاڻي جي ٻڌين والو
هڪ ڪٿا ۾ لاس آي ويٺو ڇاڻو. ڇو؟ ڇاڪاڻ ته هڪ
جهو آهن ان جي سواسن جي پٺ ۾ هڪ سواس آي
آهي. جيئن ڪوڻ ڇمڪو ڏيکاري غالب ٿي وڃي ٿي،
تيئن جهون جا سواس هڪ بلڪ ۾ لاس آي ويٺا.

ڇوڻ جا جهڪي سڪ آهن سي به ٿورن ڏينهن
کان پوءِ غالب ٿي ويٺا، پوءِ ٺوھان آهن کان لاس
ٿي پوندا.

مٿن ۽ ڇوڻ جي پريست پٺ ۾ سڌا آهن ڪاڻا هلائي.
آخر هڪ ڏينهن پهي مان هڪ جو وڇوڙو ٿيندو. تنهن
ڪري هي جهوڙا ويٺا سان سڄي سنار کي لاس
ڇاڻي ٿا ڳڻ ڪن.

ٻڌيائون پريست جهڪي آهن تن کي منهنجي وٺ
آهي ته ڪيائون پٺ جي واسطي منهنجي ٻڌي ڪي
ڌار ڌار ڪن.

هيءَ ماڻا وڇوڙا آهن مان ٻار اڪارڻ وارا سٽڪو
آهن تن کي پهن جي دل جو حال ٻڌائي ڪمان جو
ڳڻ ڪن. ڇو ته گروه کالوواءَ کيس ڪانهي.

ڪٺ پنگ پدارٿن جو ورڻ

روپڪ ۽ ويچار جي پراڻو سان موهر کي جيتي ڏيڻ
جي رکيا ڪئي. مڙي اڳتي کوٽيائين ته پٽ رائي
جو محلات نڪتو. ان مان شاستي روپي پٽ - رائي
نڪتي. هن چيو ته مان هردي ۾ رهان ٿي ۽ اهدڪار
روپي شترو مولڪي ڏک ڏئي ٿو. اهيءَ کي ماري
منهجي رکيا ڪريو. اهيءَ طرح آهر گيان سان اهدڪار
کي ماري شاستيءَ جي رکيا ڪيائين. پوءِ شاستيءَ ڌيرج
بئي پٽ رائيون بڻايائين ۽ باقي ڪير ٿي، اڃا انهن کي
پڻ سان پرڻائي ڇڏيائين يعني سنسارين کي ڏيئي
ڇڏيائين ۽ ڇو جو اهي پئي مڙڪين کي هٿ نه ڪهرجن.
ڇاڪاڻ ته گوين کي اڃا هٿي نه مٽرا ۽ رهڻ واري ڪرشن
مهاراج کي لڄ جي ڪري نه وڃي مليون. ڪير ٿي نه
لوڪ واشدا ۽ اچي وڃي ٿي. اها به گيان ۽ راتو
و جهنڊڙ آهي. تنهنڪري جڳياسوءَ کي گهرجي ته هميشه
انهن ٻنهي کان پاسي ٿي، هن ڪوت کي ياد ڪري.

ڪٺ پنگ پدارٿن جو ورڻ

ڪوت ۽ پنگ پڙ ۽ اندر لوڪ - ستيه لوڪ لڳ ڳڻ جي
ٿي تنهن نرلڪ سمر - ۸ پنگ. پهاڙو ري
جيون ڪي جيون ڪي - ۸ راس اڪسراس سونو
ڏاڍي سمان ڪٺ ماڻهن - ۸ هان جاڙو ري
جوڀن ڪو سڪ ٿوري - دنون ۽ وي مک هوڙي
* وڏا - ۸ پاس - ۸ موڙي - ۸ ڪٺ

کي سڳي رکيائين. ڏهين ڏهين ڏيوي سڳي ڏانهن
 اچي. وٽر آڏو وٺي ڏانهن ۽ پڇيائين ته ڪو
 سڳي هون ٿي يا هتي وڌيڪ سڳي آهن. هن جواب
 ڏنو ته مون کي نه ٿي ڄڻيون برابر آهن. ڪو به
 پوڄن وغيره جو چڱو ڪار ٿئي ٿو ۽ اهڙو ڪار هتي به
 ٿيو ٿئي. انهن ٻڌي سڳي کي ڪاوڙ آئي. هن اهو
 چوڪرو ٻيءَ مانيءَ کي وڪڻي ڇڏيو، جنهن کي ٻيو
 اولاد ڪرد هو. انهيءَ سڳيائي هن سڳي کان به وڌيڪ
 شيوا ڪيس. سڳيائي کي هن سڳي سڳاڙي نه چوڪري
 کان ٻج نه ڪو به سڳي هون ٿي يا هتي وڌيڪ سڳي آهن؟
 چوڪري ساڳو جواب ڏنو جيڪو سڳي کي ڏنو هو انهن.
 سڳيائي به ڪو وڌيڪ ڪري هن کي ڪڍي ڇڏيو ۽ راجا
 کي وڪڻي ڇڏيو. هن کي به اولاد ڪرد هو. راجا
 ڏرماتا هو. چوڪري جو سڳو سڳو سڳو ڏسي هنکي
 وڃ ڏيئي ڇڏيائين. وري انهيءَ سڳي اچي پڇيس ته
 اڄ ڪو به سڳي هون ٿي يا هتي وڌيڪ سڳي آهن؟
 چوڪري اهوئي آڱر ڏنو هو سڳي ۽ سڳيائي کي ڏنو
 هو انهن. اهڙيءَ طرح سڳو سڳو سڳو سان لڳي ماري،
 ڪير لڳي هي رڳو ڪيائين اچي موٽي ڪوٺيائين، لڏهن
 ٻڌاس اچي رڳو سڳي وٺي رهڻ جو مڪان لکيو، ان به
 ڏنڊ ڏنڊي رڳو سڳي وٺي. هن چيو ته مون ڏيئي شترو
 نه ڏيئي ٿو. انڪار به ٿي وڪيائون. جيڪا سڳو

هر حالت ۾ ٽنڙج ڌارڻا ڪرڻا گهرجي جيئن هن ٻڙن
۾ چيل آهي.

شلوڪ

ٽنڙج ڌارڻا جن ڪيو - تن جا دڪڙا دور،
سڪ وارن سان ستگرو - حاضر وهي حضور،
هوڳا من جي وس ٿيا - تن کان صاحب ڏور،
ڪرشن ٻيو سڀ ڪوڙ - بنا نالي لار جي.

ٻڙن (سر جوڳو)

ٻڙن :- ٻڙن جو ٿو مدجه، رام —
ٿل :- دل ۾ ٽنڙج ڌار - صبر وارن وٽ سائين
۱ - دکن سکن ۾ سر هو رهجان - اوڏا لهڙيون سر ٿي سه
ڪندري ڳالهه وسار - ڏاڍا ڏڏن کي ڏاڏن ڏيه
۲ - حسد، هوڏ، حرام هٿايو - پاڙون پنهنجون ڪين
وڃي ڪريو ويچار - ڦهري ڪاڻ لهڙي ليد
۳ - رام صبر سان بن ۾ گهاريو - وڃن بتا جو ٻڙ سان پار
سهي ته سور هٿار - ايڪي لالو لاس نه ٿيند
۴ - ستي ستيان ست کي سنڀاريو - ميران دل ۾ ٽنڙج ڌار
دروڊيءَ جي سٽي پڪار - ڪرشن آيو پند سٿيد
ڪٿا :- هڪڙي ٻڙن جو پٽ ستوش جي ڪرا
سمدرشي ٿي پيو، سو هن طرح هڪڙو ماڙواري سه
هرو هن کي ڪر اولاد نه هو - هن پنهنجي جانيءَ وار
ڪنهن غريب جو پٽ لائي ٿي خريد ڪيو - ڇوڪر

پورشن جو بل ڪميا آهي ۽ سمورڪ پورشن جو بل ۽ اوشن
 ۾ ڪميا آهي. اعڙي طرح ڪميا جي بل سان ڪروڙ کي
 ماري، ڏها جي رڪيا ڪيائين.

وري کوٽيا لڳو ته مڪالم هو ڏروارو لڪيو. ان
 مان هڪ ڪمريءَ لائي واري نواعظمي لڪي. ان
 ۾ ڇهه مهاراجا مان هتي رهندي آهيان. لوڻ نالي
 وارو شعرو مونکي تنگ ڪري ٿو. توهين هن کان مدد
 جي رڪيا ڪريو. جيڪا سو سهڻو ۽ اڌار ٿا جي بل سان
 لوڻ کي ماري ڪمريءَ جي رڪيا ڪيائين. جيڪي
 هڪڙي سڙي شاع سنڌو جي بل سان لوڻ کي
 جيتو هڻو.

درشتانه - هڪڙي ٻي ڪنهن سڙي شاع وٽ
 ڏاڪو آيا ۽ سڀ ڪڇ ۽ ڪڙي وٺس. شط لالنگوني وڃي
 رهيس. ٽڙهن سڙو شاع بخش ٿي لڇڻ لڳو ۽ چڙخ
 لڳو ته وري ۽ نه وڌي ۽ آهيان، گهائي ۽ نه ڪٽڻ
 آهيان ۽ ٽڙهن انهن ڏاڪن کي شڪ ٻيو نه آيا به هن
 وٽ وڌيڪ مال هوندو، جنهن ڪري چوڻو ته وڌي
 ۽ آهيان. ڏاڪن پڇيس ته تون وٽ وڌو ڪيڙو آهي؟
 جواب ڏنائين ته چوڻ ۽ چوڻ نه آهي ٿو ۽ وس هينئر
 لنگوني نه آهي. اهو ٻڌي چوڻ جي من ۾ نه وڃي
 پڌا آيو ۽ هن ۾ سڙڻا آهن ٿين ۽ سڀ مال اسباب
 هن کي موٽائي ڏنائون ۽ سندس شش ٿيا. توهن ڪري

هر حالت ۾ ڌيرج ڌارڻ ڪرڻ گهرجي جيئن هن ڀڄڻ
۾ ڇڏل آهي.

شلوڪ

ڌيرج ڌارڻ جن ڪيو - تن جا دڪڙا دور،
سڪ وارن سان ستگرو - حاضر رهي حضور،
هوڳا من جي وس ٿيا - تن کان صاحب ڏور،
ڪرڻن ٻيو سڀ ڪوڙ - بنا لالي لام ۽

ڀڄڻ (- ر جوڳ -)

طرز :- ٻنهن جو تو مدجهه رام -

ٺل :- دڪڙ ۾ ڌيرج ڌار - صبر وارن وٽ سائين ايندو

۱- دڪڻ سڪن ۾ سر هور هجان - اوڏا لهر يون سر ٿي سهجان،
ڪڏري ڳالهه وسار - ڌار ڌڙن کي ڌار ڏيندو.

۲- حسد، هوڏ، حرام هٿايو - پاڙون پنهنجون ڪين پٽايو،
وڃي ڪريو ويچار - ٿوري ڪال ٿوري ٿيندو.

۳- رام صبر سان ان ۾ گهاريو - وڃن پتا جو ٻرڻ سان پار يو،
سهي نه سوڙ هزار - ايڪي لالو لاس نه ٿيندو.

۴- ستي ستيان ست کي سنڀاريو - ميران دل ۾ ڌيرج ڌار يو،
دروڊي جي سٽي پڪار - ڪوڻن آيو پند سٽيندو.

ڪٿان - هڪڙي ٻڌڻ جو بت سنڌوش جي ڪرائي

سمدرشي ٿي پيو، سو هن طرح. هڪڙو ماڙواري سٽ

هرو هن کي ڪر اولاد نه هو. هن پنهنجي جانيءَ واري

ڪنهن غراب جو بت لائي ٿي خريد ڪيو. چوڪري

جو ٻرو سڌڪلپ نه ڪري. ماڻهن جو ذبح ناس ڪرڻ وارو ڪار، ائين جي سڌڪلپ ڪرڻ سان پيدا ٿئي ٿو. ڪار جي ڪٽ ڪرڻ جو اڀاءُ من الدين کي روڪڻ ۽ آهي؛ الهي اڀاءُ دوان ڪار کي جيتي، لڳا روپي استريءَ جي رکيا ڪجي. پوءِ وري سرور روپي ڏڙي کي ڪوئير ٽڙهن هڪ ڌر مثالا ڏنر، جنهنجو نالو مڪه هو. ان مان هڪ ڏيا نالي واري استري لکتي. انهيءَ پراڻا ڪئي نه مهاراج! مان هن مڪان ۾ رهان ٿي، ان ۾ هڪ ڪروڙ روپي چور اچي ويو آهي. ان کان منهن جي رکيا ڪريو. مهاڻا ڪميا ايل سان ۽ منهن وچن روپي اراز سان ڪروڙ روپي شترده کي به ماري، ڏيا جي رکيا ڪئي. جيئن ڪميا روپي شستر جن جي هٿ ۾ آهي، ان جو ڇا ڪوئي بڪاڙي سگهي ٿو؟ جيئن جتي گهٽ ۽ بوه نه آهي ۽ ڪاٺيون به ڪينهن، الهي جاءِ تي ڪريل باهه پاڻيهي وسامي ويندي.

پرمات:- رجب چلي نه ڪروڙ ايل - رهي ڪميا جنهن ساد جيسي دامن درياهه پر - ڪسي ڪون اڀاءُ جيڪڏهن ماڻهن ۾ پرتويءَ جهڙي ڪميا وارو ڪو ماڻهو نه هجي ته منجهن ميلاب ٿي نه ٿي سگهي؛ ڇو جو ڪروڙ جي ڪري لڙائي ٿئي ٿي. اندر توڙي ٻاهر هججي، ڪنهن به وقت ڏک ٿئي نه به ڪاوڙ نه ڪري ۽ نه ڪنهن کي ماري. الهي جو نالو ڪميا آهي. اُسرت

ويديو، ليئن ليئن پاڇو وڌلار ويديو. آلر پرشن جي
پريم بهرمانن توڙي ليني آهي، پوءِ وڌلدي
وڌلدي، وڌي ويدي آهي. تنهن ڪري جڳياسوءَ
کي گهرجي ته هميشه سم پرشن جي پريم کان بدن
وڌائيندو رهي ۽ ڪڏهن به گهٽائڻ نه گهرجي ۽ جهڙو
انهجي پريم قائم رکندو، سڙي سڄي سکر کي
پراپ ڪندو.

ستن ۽ ڪن وقت جي اٽالر ٻڌار ڪڏهن به
گهرڻ نه گهرجن. هڪڙو جڳياسو پنهجن ستڪرن وقت
اهي هڪ ٻڌي نام دان گهرڻ لڳو. ستڪرن چيس ته
شهر روپي هڪڙو پراڻو ڏڙو آهي، تنهن کي وڃي
ڪوت ۽ بجلي واپار ڪر ته ان مان آلر روپي خزانو ڪري
اڀندو، شش واپارو شهر روپي پراڻي ڏڙي آهي
ڪوئي لڳو. جڏهن کونيائمس ته بهرمانن لڳو شالاد-
پر آس، يعني ليٽرن جو واپار ڪيائين. ان مان هڪ
ارمڻي استري لکي، جڏوڏو نالو لڳا هو. هن
پراڻا ڪئي ته هي اسٽان منڇو آهي. هن پر هڪ
ڪار روپي چور اچي وارو ڪيو آهي. ان کان منهن
جي رکيا ڪراو.

جڏوڏو جڏهن ڪي ڪار منڇو هجي سو ليٽرن پر
دهندڙ ڪار کي روڪي ۽ يعني پراڻي جي طرف
تيءَ سان ڏسڻ نه گهرجي ۽ من سان استريءَ

اهڙن من مڪ ماڻهن سان ڪڏهن پريست رکڻ نه گهرجي
جيئن هن ڀڄڻ نه چيل آهي .

شارڪ

ٻاهر ڳولي پيرم کان - ايشور اندر وڃي ،
جهاني پاڻي جهڪڻ سان - پريست ڪين پسي ،
لاڙ لڳي لوپ جي - ڪرشن ڪين ڏسي ،
مورڪ پيو ڦسي - اوديا نند لڳاڻ ۾ .

(ڀڄڻ)

طرز - ڪروڙ جي گود ۾ گرمڪ - ڏڏا پندڻ ته خوش هو لڏين .
ٿل - من مڪ - موليد مڻش سان - مٿو مارڻ اجايو آه .
لندڪ لڏان لاسڪ کان - مٿو مٿو ڪڍڻ سڃايو آه .
۱ - مورڪ جو سنگ ڏهن لاکڙ - پاڻن کان ٿون ڏوراهين ڏر
سمر سڀا ڪٽي ٿون ٿر - پنهنجو چو پاڻ لڳايو آه .
۲ - مٿو شڪ شانت ۾ آهي - رکي سڪ جو سڃي پاڻي
سڪو روشن سج ڀالائي - اُن جي لاءِ اجايو آه .
۳ - امر ٿا ٿيڪ سان هلاجي - پاڻن کان پاڻ کي ڀلجي
ورائي ورهين من جهلجي - دڪن ڏل کي ڏکايو آه .
۴ - ڪرشن ڏاڙي پنهنجي ڏاري - ڀڄڻ سان نيھن لڳايو آه .
پياري سڄو! اُمر پُرش جي پريست منهنجي جي
قت سج جي پاڇي مثل آهي . جيئن جيئن سج لهندو

ٻن ڪري، مهاڻا جي روئي چڪي ۾ کڻي رکندي
 هئي. پوءِ جڏهن مهاڻا ايندو هو تڏهن پوئلڳن مان روئي
 کڻي ڪارائيندي هيس. مهاڻا پاڻيوي ڏار ڪري ايندو
 هو، هڪڙي ڏينهن استريءَ مهاڻا کي چيو ته اڃي
 پاڻيوي روئي لاهي ڪائيندا ڪريو. مهاڻا روئي کڻي
 ڪائيندو هو. جڏهن چئن مهينن مان باقي هڪ ڏينهن
 رهيو ته مهاڻا آيو ئي ڪوڏ. ان ڏينهن شاعڪار جي
 ڪانه جو وچڙو ڪر ٿي ويو هو. استريءَ دڪان تي چوائي
 موڪليو ته اڄ وچڙو ڪوڏ آيو آهي. شاعڪار ٻوڙيندي
 ٻوڙيندي مهاڻا جي ڪتبا تي اچي پهتو. نه شڪار ڪري
 اچي چٽائين ته ”مهاراج! اڄ وچڙو گهر ڪوڏ آيو آهي
 ان کي ڏسڻ آيو آهيان، ههه ته ڪوڏ آيو؟“ مهاڻا چيس
 ته ”ههه ته ڪوڏ آيو، پر مان به نه ٿيڻوچي گهر اڄ
 ڪوڏ آيو آهيان، مون کي ڏسڻ ڪوڏ آيو؟“ ٻگهه
 چيو، هي هي، ارهه اڄ روئي کائڻ ڪوڏ ويا
 آهون؟ گروءَ جيءَ چيو ته مون نه ٿو کي پهرين ڏينهن کي
 چيو هو ته وچڙي جيترو پوئلڳ نه رهندو. آخر چيو
 جو درشتائيت چيو ويو. هاڻي هن مان ثابت ٿي چڪو
 ته جيئن سورج اُڀرڻ مهل اس جو ٻاچو عالم نه گهر ٿي
 ويندو آهي. جيئن جيئن سورج مٿي چڙهندو ويندو
 آهي تيئن تيئن ٻاچو لٽو لٽو ويندو ويندو آهي ۽ آخر
 منجهند ڇر مٿا ڪر ٿي ويندو آهي، تيئن ڪل (مورڪ)
 پرشن جي پوئلڳ شروعات ۾ گهڻي ٿيندي آهي پر

۱۰ سم ڳهڙو ٿو لڳي وڃي ، سيٺ جيءَ کي دڪان کان
فرصت ڏاڍي ٿوري ٿي ملي ؛ الهیءَ ڪري توهين
پاڻيھي اچي پوڄن پائي ويندا تہ ڪهڙو هرج آهي ؟ ”
مهاتما چيو تہ ” ڏاڍو چڱو ڪو هرج ڪونهي ، آءٌ
پاڻيھي روئي کائي ويندس . ” ائين ڪجهه وقت مهاتما
پاڻيھي پوڄن کائي ويندو هو ، پر شاهوڪار پنهنجي هٿن
سان پوڄن ڪرائيندو هو . ڪجهه وقت کان پوءِ مون
پنهنجي استريءَ کي چيائين تہ مهاراجن کان پڇ تہ جيڪڏهن
ڀڳت ڪنهن ضروري ڪم ڪري تہ اچي سگهي تہ مان
توهان کي پوڄن ڪرايان تہ ڪهڙو هرج آهي . ڇو جو مان
به توهان جي ڌيءَ آهيان . استريءَ ساڳي ڳالھ مهاتما
سان ڪئي ، جنهن تي مهاتما چيو تہ تون به اسان جي ڌيءَ
آهين بيشڪ اسان کي تون پوڄن ڪراءِ . پوءِ تہ ڀڳت
درشن به ڪو نه ڪندو هو . استري ٿي پوڄن ڪرائيندي
هئي . تون ڏينهن کان پوءِ مون استريءَ کي چيائ تہ
گروجن کان پڇ تہ مون کي ٻاهر اندر وڃڻو پوي ٿو .
جيڪڏهن آگيا هجي تہ توهان کان ڪڏهن اڳيئي پوڄن
ڪري وڃي ؟ مهاتما چيس تہ ٻلي ڪندو ڪري . پوءِ
استريءَ چيس مهاراج ! جيڪڏهن توهان جي آگيا هجي
تہ توهان کان اڳيئي ان جي چوڻي ٿاڻهيءَ به مان به روئي
ڪائيندي رھان . مهاتما چيس چڱو ، جيئن وڻيئي تيئن
ڪر . پوءِ استري پهرائين روئي کان لڳي . ڇو اڪو

ڪيائينس ۽ ڀلا ڪهت ۾ ڪهت ڇهه مهينا ۽ ٽوھين منهنجي ٽھڙ
۾ اچي پوڄن ڪري ويندا ڪرو ۽ ٽوھان کان پوءِ اسين
پوڄن کان بعد اسين مهاتما ڄمڻ ۽ ”بھراڻين ۽ اسان کي
ڏاڏا ۽ ننڍڙو مڙسان ڪيترو پريم وھندو؟

شاہوکار چيو ته مهاراجا! توهين منهنجا پر مشهور
 آهيوا! توهان سان منهنجو پورن برابر رهندو. مهالما
 جس نه ”پورن برابر نه بري رهندو پر تنهنجي گهر ۾ جو
 ڪو به جو وڃڻو آهي ان جيترو مون سان ئي وڃيئي ته
 نه چڱو.“ شاہوڪار چيو ”هري هري، مهاراجا! وڃڻو
 ڪهڙي ڇو آهي، توهان سان وڌيڪ برابر ٿيندو.
 توهين ڪرپا ڪري ڇهه مهينا نه ضرور مڃو.“ پر مهالما
 نه مڃيو. آخر ڪيترن برابر ڏسي چئن مهينن جو ارڙهن مڃائين
 پر برابر ۾ ڏينهن ڏينهن فرق ٻولند رهندو. جو بهران ڏينهن
 برابر هر سو اٺي ڏينهن نه رهندو؛ اٺي ڏينهن هر سو ٽئين
 ڏينهن نه رهندو. آخريءَ طرح بهران مهيني وارو برابر
 اٺي مهيني ۾ نه رهندو. هنن برابر ڪهڙجي ويو لڏهن
 شاہوڪار پنهنجي استريءَ کي چيو ته ”مان ڪروچيءَ
 کي بهرائين ته وٺڻ ٿو وڃان ۽ موٽي پوئين ڪارالي
 ڇڏڻ ٿو وڃان. اڀر وقت ڪيڏو لڳي ٿو وڃي. ٽون ڪروچيءَ
 کي چنه نه ڪرپا ڪري پاڻيءَ پوئين جي سمي گهر ۾
 ايندا ڪن.“ اٺي ڏينهن استريءَ مهالما کي بهرائڻا ڪئي ته
 ”.....“ ڪي وٺي اچڻ ۾ ۴ موٽي بهڄائي اچڻ

پرست ڪندا آهن يعني جيئن ٻيج جو چنڊ ڪنهنڪي ڏسڻ
 ۾ ايندو آهي، ڪنهنڪي ڏسڻ ۾ نه ٿو ايندو آهي، پر
 ڏينهن ڏينهن وڌندي وڌندي پورٽ ماسيءَ جي
 چنڊر ۾ وانگر ٿي ويندو آهي، تيئن آلر پرشن جي
 پرست ڪنهنڪي معلوم ٿيندي آهي ڪنهنڪي نه ٿي
 ٿيندي آهي، پر ڏينهن ڏينهن وڌائيندي وڌائيندي
 پورٽ پرست ڪندا آهن. مڙڪ جي پرست پهر پائين
 پورٽ ماسيءَ جي چنڊ وانگر پورٽ ٿيندي آهي، پر پوءِ
 ڏينهن ڏينهن گهٽجي گهٽجي ڏسڻ ۾ نه ڪا ايندي
 آهي ۽ جيئن پورٽ ماسيءَ جو چنڊر ۾ گهٽيو گهٽيو اُٻاس
 ڏينهن اصل ڪونه ڏسبو آهي. تنهن لاءِ هڪ درشتايت
 ڏجي ٿو. هڪڙي شهر ۾ وڏو ويراڳي سرهرم نيشني
 مهاڻا رهندو هو ۽ ٻڪيا ڪري گذر ڪندو هو، ٻڌ ڪڙو
 وقت شام جو ست سنگ به ڪندو هو. ان شهر جي
 هڪڙي شاهوڪار ديڪا ديڪي پريم پاو سان ڪين گرو
 ڌار ٿا ڪيو ۽ وينتي ڪري چيو ته سوامي جي! منهنجي
 گهر ۾ چرڻ گهمائي ان کي پوئو ڪريو. مهاڻا چيو،
 ”ڇڱو.“ ليڪ وڏي ڌار ڌور سان مهاڻا کي گهر وٺي
 آيو. سڄي برادريءَ کي پوڄن ڪرايائين. سڄي برادريءَ
 جي ساهون ٻڌ مهاڻا کي پراڻا ڪيائين ته ”هي سوامي!
 توهين جيستائين هتي رهو، تيستائين ڪرپا ڪري مون
 وقت پوڄن ڪندا رهو.“ پر مهاڻا نه مڃيو. پوءِ ٻيهر پراڻا

شلوڪ

پهڻي ڏس ٿوڻ ٻاڻ ۾ - وٺي گروڻ کان وات
 وٽجاء - ڏوڏو سج - جو - لاءِ نه پنهجي لاءِ،
 ڪميا ڏهرج ڌار ٿوڻ - من ماري ڪر ماس
 سڀني لاءِ لاءِ - ڏسندڙ ڪرشن ڦاٽ ۾

ڀڄڻ (سر پراني)

ٿي - رک وڌيڪ وٺڻ ڪوڙا - ڏوڏ ڀڄڻ - ڪي ڀاڱيدار -
 ۱ - سڄو سڄو ڪوڙ ڪوڙ سان ڪوڙ - وڃڻ لڏي سان سڄ جا ڀڄڻ
 دل جي ڳالهه آهي ٿوڻ ڪوڙ - اڏهڻ وڃڻ ڪوڙ ڳالهه ڳالهه -
 ۲ - جيئن ٻاڻو پيڙج پياري - وڃڻ اڏي سي دل ۾ ڌاري
 وڃي وڃڻ سي وڃي وڃي - ڏي ڪوڙ ڪوڙ ڳالهه ڳالهه -
 ۳ - وڃڻ ڏوڏ ڪوڙ وڃي وڃي - وڃڻ ڏوڏ ڪوڙ ڪوڙ -
 لعل ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڏوڏ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۴ - اڏي ڏوڏ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۵ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۶ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۷ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۸ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۹ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -
 ۱۰ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ -

آتم پرشن جي پریت

دو ٻه - آتم پرشن - ڏوڏ ڪوڙ - ڏوڏ ڪوڙ ڪوڙ
 ڪل پرشن - ڏوڏ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ
 ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ - ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ ڪوڙ

ستگرن جي شيوا جو ڦل

جي ڀار ٿيڻ جا جهاز ڪهڙا آهن جن سان انهن درياھ کان بنا تڪليف جي نري، پنهنجي ڌڻيءَ جو دٻڻ حاصل ڪجي. تڏهن ستگرن فرمايو ته پھريون درياھ ڏي ۽ ڏاڍا وارن جي صحبت آھ. انهي درياھ جي ٿرڻ جو جهاز ويراڳ ۽ ستگرن به شرڙا آھي. ٻيو درياھ لوڪن جي مائتا ۽ پنهنجي خيال جي ٻاهر مڪتائي آھي، تنهن درياھ جي ٿرڻ جو جهاز ايڪانت به رھڻ ۽ دم تي قدم رکڻ يعني پنهنجي دم کي ڌڻيءَ جي لالي کانسواءِ نه وڃائڻ، ٽيون درياھ، بفس يعني من جي چڻي تي هلڻ يعني وڪار وائڻ جي اڌين ٿيڻ ۽ تنهن جي ٿرڻ جو جهاز کي وڃار يعني من جي چڻي کان اتر هلڻ ۽ وڪار وائڻ جي ٻيوڻ جي ترشنا آھي. چوٿون درياھ لڙڪ ۽ پراوڪ جهاز هميشه موت کي ياد ڪرڻ ۽ پنهنجي ڌڻيءَ به پنهنجو پاڻ فنا ڪرڻ آھ. هي ٻيا جڏهن ابي رنگ ٿيندين تڏهن ابي رنگ کي لھندين. جڏهن تون اھي چار ئي درياھ انهن چئن جهازن مٿان چڙهي ويندين، تڏهن تون ڌڻيءَ جي ديدار کي پائيندين. جيڪڏهن پنجن چورن تي هميشه نگاه رکيندين يعني انهن کان پنهنجو بچاءِ ڪندين ته ٿوري ڪمائي ڪرڻ سان به وڏو ڦل يعني ڌڻيءَ جو ديدار حاصل ڪندين.

ڪنهن به
ڪمال
مڙج
مڙجي
مڙج

مون کي ستگرن فرمايو ته ”هي ٻيلا، ويراڳ، ٻچن ۽ شيوا روپي خزالي جا ڦرندڙ چور، نينج جي ڪمال خزالي کي ڦري وٺا. انهيءَ ڪري انهيءَ خزالي جي مڙج توکي ڏيڻ ۾ ڪاڏا آئي.“ ٿڌن مون عرض ڪيو ته ”هي ستگرو، ٻچن جي خزالي جا ڦرندڙ ڪير آهن؟“ ٿڌن ستگرن فرمايو ته ”هي ٻيلا انهيءَ خزالي جي ڦرڻ وارا چور ٻنچ آهن. پهرين ٻنچ جي ستگرن جو ڏنل مندر ٻچن جو آئل وس ۽ پنهنجي ڪمائيءَ جون لڪيئون ٻنچ آدمين کي ٻڌائين، پوءِ چور لوڪن ۾ راند راند ٿيڻ ۽ لوڪن جي پوڄا ٿيڻ ۽ پهرين پوڄا، تيون چور پاڻ ٻنچ آدمين کي ور ۽ سراب ڏيڻ، چوٿون چور ڄل - اندر ۾ هڪ ۽ ٻاهر تيءَ رند سان ڏيکارڻ. پنجون پنهنجي ڦرن ۾ اوڳي جي لڪاءِ وٺي بجلي ستگرن ۾ دونهن جي ڪلپا ڪرڻ. اهي پنهنجي چور پنهنجي ڪمال خزان بجلي ڏن کي ڦري وڃيا آهن.“ ٿڌن مون عرض ڪيو ته ”هي ستگرو سڀا ۽ مندر، جيئن اوهان صاحب فرمايو آهي نينج سڄي آهي. شئي ڪري ڪري ڏس ڏيو ته ڏيئيءَ جو ڏينهار ڪيئن ٿيندو؟“ ٿڌن ستگرن فرمايو ته ”هي ٻيلا، پگڙت ۽ نينجوان جي وچ ۾ چور ڏوڏ ۽ آڻن. جڏهن اهي چور تي ڏوڏ ۽ نڪينديءَ ڏس ڏيئيءَ سان ملندي. هي پنهنجي پوڙ ۾ چور ڏس ڪندي. ٿڌن مان عرض ٿيڻ چاهي ٿي ڏوڏ ۽ آڻن چئي ڏوڏ ۽ آڻن

پر اندرون عشق جي اسي آرامي ۽ پنهن جي ڏٺي
 جي خيال ۾ مضبوط هجي ۽ جنهن جو گذارو تمام ننڍن
 بالڪن وانگي هجي مطلب نه پنهن جي ۽ پرائي جي خيال
 کان سواءِ فقط وقت گذاري لاءِ گذارو ڪجي ۽ ڪاوڙ،
 غصي کي ڏئي يعني ماري. مطلب نه هميشه پنهن جي
 دل درياهه وانگي ٿڌي هجي ۽ پنهن جي ڏٺي جو
 هر حالت ۽ هر شيءِ ۾ ديدار ڪندو رهي ۽ پنهن جي
 مستي ۾ مست هجي. اهڙن درويشن جي شہوا ٽهل ۽
 صحبت ڪرڻ سان دل صفا ۽ اڄل رهندي آه. اهڙي
 صفا دل ۾ هميشه ڏٺي جو ديدار ٿيندو آهي.

ستڱرن جي شہوا جو ڦل

مون پنهن جي ستڱرن وٽ پندرهن سال رهي پر
 سان شہوا ٽهل ڪئي ۽ ستڱرن مون کي جهڪو ڀڄڻ جو
 رستو ڏيکاريو ان اوسار ڀڄڻ نه ڪيم. پر جيئن جو پڇيوان
 کي ڀڄڻ جو قبل ڏٺي جو ديدار ۽ چٽ جي شالتي
 ٿيندي آهي، تيئن منهنجي چٽ ۾ ڪوبه ڦل ڏسڻ ۾ نه
 آيو. انهيءَ سلسلي ڪري مان پنهن جي ڳڻن کان هٽ
 جوڙي پڇيو ته هي سوامي، ۱۵ سال مان سنسار کان واراڻ
 وٺي ڀڄڻ جي رستي ۽ ستڱرن جي شہوا ۾ پرڻ سان لڳس،
 لڏهن نه واراڻ ڀڄڻ ۽ شہوا جو ڦل اڃان تاءِ منهنجي دل
 ۾ ڏسڻ ۾ نٿو اچي، تنهنجو سبب ڪهڙو آهي؟ لڏهن

يعني جيڪي ڦاٽل آهن تن جو جهڙو حال ٿيندو؟ انهن جي سڱ کان هميشه پري رهڻ گهرجي.

دشمن جو سڱ نه ڪرڻ گهرجي؛ لکي انهن سان ٻالھائڻ جو رستو رکجي. کڻن جو سڱ هميشه کڻو ٿيندو آهي؛ جيئن ڪو شراب جي بوتل ۾ ڪير وجهي ڪٽيوال جي ڏڪان تي وجهي پئندو، ته هر ڪر انکي شرابي سمجهندو. لهندگري سڱ سڱي کي پنهنجي سڱس ۾ سٺي رکڻ گهرجي. پاڻ نه کڻي هري ڀڳت هوندو؛ مدحوس اڃا ڪڏهن کڻ هوندا، پر جي سڱ خراب هوندس ته سڱ اڃا لکهن ۾ ايندا، جيئن سهڻي استري سورهن سينگار ۾ ڪري، پر جي پاڻ انڌي يا سندس عي اندو هجي ته سڱ سينگار اڃا ڏسڻ ۾ اچن. ٺهڻ ڪري هر هڪ مدح کي گهرجي ته پنهنجن کڻن سان کڻ سڱس ۾ سٺي ڪري. پر اهڙي ڪري سڱس؛ ڪن کان سواءِ ٻيو ڪير ڪري سگهندو؟ پر اهڙا ڪرو؛ سندس جن هيٺيان لڄڻ هٿن ٺهڻي شيوا ڪرڻ گهرجي؛ ڪر هٿي کي نه شيوا واپار سان ڪرڻ گهرجي. جو ساڌو جهڙو هجي انجي اهڙي شيوا ڪرڻ گهرجي؛ جهڙو نه ٻيو ٻڙي پوڄا. ڊرويش آيو آهي جنهن جو ڪاڏو پيمان آدمين جي ڪاڏي جهڙو هجي يعني لاڃاري؛ ڏاڍن پٽن سان نه. لوڙو کائيندو هجي؛ جنهن جو سهڻو ٺاڻڪن جي ڪاڏل ماڻهن جهڙو هجي؛ مطلب ته ٻاهرون سهڻل نظر اچي

- ۲- وشين ۾ اڙيا جي - سورن ۾ سڙيا سي،
 چاڙهي نه چڙهيا سي - برهماند پٽائين.
 ۳- پڙهي ويد پراڻ - ڪٿن ڪن نه گيان،
 وشين ۾ جي ڏيان - سڪ نه شائتي پائين.
 ۴- پوڳن کان بچيا جي - سڄي رڻڪ وڃا سي،
 مهڻت ۾ مڃا سي - لڀلا لال پائين.

پياري - مت سنگيو! ڪام جي برابر بي سنسار ۾
 بيماري ڪالهي. جهڪي نه بيماريون ٿين ٿيون ٿن جو
 مول ڪارڻ وارهه جي، لاسي يعني حد کان وڌيڪ ڪام
 چيشتا آهي، جا بيماريءَ جو ڪارڻ آهي. موهه جي سمان
 پيو ڪوبه دشمن ڪولهي. جهڙا، فساد، چرواڻون وغيره
 سڀ موهه جي ڪري ٿين ٿا. جيڪڏهن موهه نه هجي
 نه دنيا جي اندر جهڪر مهاڀاري لڙايون ٿين ٿي ڪونه.
 موهه جي ڪري ئي سڄو سنسار ڏکي گذاري ٿو، ڪروڌ
 جهڙي اگني من کي پٽائيندڙ ۽ جلائيندڙ بي ڪالهي؛
 نهن ڪري سڄو! جيڪڏهن سڪ چاهيو ٿا ته آتم گيان
 کي پاڻو پنهنجي سڙوپ جي گيان کان سواءِ سڪ ڪڏهن
 به نه ٿيندو. جئن نه پن ۾ نه هاڻي ڪام جي وس ٿي،
 مڇي وس جي وس ٿي، هرڻ شبد جي وس ٿي ۽ پتنگ
 روپ جي وس ٿي ۽ پٿور سڳند جي وس ٿي لاس ٿي
 وڃن ٿا، نه منهنجن ۾ اهي پنڄئي وشيون موجود آهن.

ٿو، جيئن راجا دسرهه، شروڻ ڪمار ۽ سندس ٻيا ڪي
 ڏک ڏٺو ته سندس ٻيڙي خراب ٿي.

۶- چوري ڪرڻ وارو ٻائي ٿي ڪو سوسداڻين خراد
 چوڻين ۾ ڄمندو ۽ مردو رهي ٿو.

۷- ٻرائي استري ٻوڳڻ واري جو اهڙو حال ٿي
 جهڙو راول جو ٿيو.

(وشين جو ڪٿا پنگهه)

سڄڻا هڪ هڪ وشهه جي سنگهه ۾ گهڻي پهر
 لاس ٿي ويا پر جن ۾ اهي سڀئي وشيون هونديون
 جو ڪهڙو حال ٿيندو. ڪنهن ڪري جنهن جڳها سو ڪي
 مڪتيءَ جي اڃا هجي يا ٻيڙي ٻانڱ جي خواهش هجي
 ته هر ڏينهن انهن جو سهرن ڪندو رهي.

دو هاڻي. شهد سهرس روپ رس گند وڪي گمراهه
 کان ڪي چنڊ ڪڍڻ موڪليه ڪي. ڪهي ٻيڙي چاهه

(ٻيڙي)

ٻائي ڏٺي جي ٻيڙو ٿار مڏهندو.

آل :- سڄڻ سڄڻ صفا ٿيون وشيون وڃائين
 مڪتيءَ جي مار ڪان ٿيون مورهه مڏهائين.

۱- چرا ماس چوري. - مسڙ حرام خوري
 لاري لڏواري. - سدا دل ڏکائين.

ميش دېه. جو قدر

۲۳

گري هيترو ٽن مليو آهي. هاريءَ چيو ته اهڙن پٿرن جي نه مون وٽ ڏيک عتي. مون آهي اڃا اڃا وڃائي ڇڏيا ۽ انهن چئي پڇتائڻ لڳو. اهڙيءَ طرح هن چيو جي سرار ۾ اموڪ سواس آهن، سي لعلون مليون آهن. پر هور ڪو ستن وشتن ۾ ڦاسي آهي اڃا پون وڃائي رهيا آهن.

اهي ست وشتون هي آهن. ۱- جوا ڪرڻ، ۲- ماس ڪاٽڻ، ۳- شراب ۽ ڀاڻا پيئڻ، ۴- ويٺو اڏڪ پوڻ ڪرڻ، ۵- جيون کي ڏڪرڻ، ۶- چوري ڪرڻ، ۷- پرالي استري پوڻ. انهن ستن جو ڦل ٿوري مائو هي آهي.

۱- جوا ڪرڻ واري وٽ ميا ڪڏهن به نه رهي گهندي. جيئن گل ۽ وڻ اُٺي پيدا نه ٿيندا جتي گرمي باهه هوندي.

۲- ماس ڪاٽيندڙ ان وقت تائين ارڪ پوڻي ٿو جيسين ج ۽ چنڊ پوڻي نه ٿي آهن.

۳- شراب پيئڻ وارو ميش لشي ۾ ماءُ ۽ استريءَ ۽ سڄي پوڻي ٿو پر پاپ ٿو سڄي.

۴- جب ٻ ورت آدي شپ گرم ويٺو سان ڪرڻ ڪري سڀ لاس ٿي وڃن ٿا.

۵- پوڻي کي ڏک ٿي ٿر سو خرد ڏکي ٿي مري.

- ۱- ئي مون کي ماما ڏلائي - چڪر چورا - يءَ ر
- جنم مرڻ کان مان ڏران ٿو - ليل ڄاڻي نوار جو
- ۲- آشا ترشنا آهر ممتا - رنيءَ مائر لسا رهي ،
- لبد اوديا جي لپائي - ان 'منجهان ڄاڻائو
- ۳- ڪام کي نظام ڪر ٿو - ڪروڙ آئي لا لکي
- لوپ لهرن کان پيالي - موه کي بس مار جو
- ۴- واشا وشين سندي - مدهجي اندر بر لا آلي ،
- آءِ وهاڙ ، اباڻا ٽپي - روپ مهن جا تار جو
- ۵- اچي واپي آس ۾ - درشن ڏهو مدهجا ڏئي ،
- ڪرشن چئي ڪرنا ڪري - مون واهي کي دوسار جو

(ملش ديهر جو قدر)

ڪٿا:- هڪڙي هاريءَ کي ٻي ڪمڙندي ڪمڙندي
 هيرن جو ڊاگڙو ملي وارو. هن اهڙي پٿر سمجهي هٿ
 هڪلڻ ۾ اچي ڇڏا، جي ٻار درياھ جي وڃي ڪراڙ
 لٽ هڪڙو لعل رهنجي وارو. هن اهو پنهنجي استريءَ
 کي ڏيکارو. استريءَ لعل سمجهي انکي وڪڻڻ وٺي.
 هڪڙي شاعڪار ڪو ٻيو ڀاءُ مله ڪيو، اٺي
 هزار ۽ نئين ڏه هزار. آخر هن هڪ نوجوان جواهريءَ
 چيس ته ڏهه هزار لکائي ڇڏو ڏن صبح کان شام لاءِ
 ڀونائي سگهن سر وٺ ۽ لعل ڏي. هاريءَ جي
 استريءَ ڏن آئي بنگلو ۽ موٽر خريد ڪيو ۽ موٽر ۾ چڙهي
 پتيءَ کي واپس وٺي. پتيءَ کي ٻڌائين ته پٿر وڪڻڻ

مار نه. جيڪي چوندين مڃيندس. مون پنهنجو هٿ
 ڇڏيو. راجا کي اها ڳالهه پڪر پڪريءَ جي ٻڌي
 مهاڻا جو چوڻون وڃن باد آيو. مهاڻا چيو هو ته
 هٿ ئي آيل استريءَ لاءِ ٺاريا ئي سرشت آهي.
 تڏهن راڻيءَ کان پڇيائين ته هٿ ڪيئن ڇڏيندس؟
 راڻيءَ چيو ته مان مري وينديس پر هٿ نه ڇڏيندس.
 راجا کي ڏاڍو ڪروڙ آيو ۽ اٽي لڳو راڻيءَ کي
 مارڻ ۽ تيار اولاري پڇيائينس ته هٿ ڇڏين ٿي يا
 نه؟ راڻيءَ چيو ته مون هٿ ڇڏيو. مون کي ماريو نه.
 ٽوهين وڻيو ته ڪڍو وڻيو ته روئو، تنهن ۾ منهنجو چا.
 راجا موٽي گهر آيو ۽ راڻيءَ سان سکيا ڏينهن
 گذاريائين ۽ مهاڻا کي هٿ ٻڌي هن ڀڄن ۾ پراڻا
 ڪرڻ لڳو.

شالوڪ

دردن جي درياھ مان - سترگرو سيراڪار،
 ڪاڇي سنڌي ڪال ۾ - لوڪن جي نه پيار،
 چنبا ۾ چٽ ٿو منجهي - ٻولا ٻير نوار،
 ڪرشن ڪين وٺار - ديا ڪر ڪا داس ٿي.

ڀڄن (سڙي روي)

طرز:- اي طبينا وڃ موٽي - ڪاهه گهر جي ٿي دوا.
 تل:- هي ڪرو هن ويل ۾ - ڪو ڏک نه مون ڏيکار جو،
 پوساگر جي پير مان - هي جلد ايترو ٺار جو.

ليڪت وڃا مڙيو. چيائين ته ”ٻلا مون کي گنگا تي
 وٺي هل ته اتي اڏائيندوسانءَ. هتان ته مون کي گنگا
 ۾ پرواهه ڪري ڇڏج. “ وائيءَ گنگا تي وڃڻ جي
 تياري ڪئي. وائيءَ کي گهڻو ئي سمجهايو ويو پر هوءَ
 هڪ ڏانءَ لائي. آخر گنگا طرف رخ رکيائون. رستي
 ۾ رات پئجي ويئي، جهنگل ۾ کوھ وقت ٿيو لڳاڙائون.
 کوھ جي چوڌاري سائو سائو ڳاھ هو. سو وائيءَ جي
 پاڻ ڪري چڪو ۾ تازي ويو. سوهر وڃا اڃا کير
 ٺهي آهي رهندو هو ته ايتري ۾ هڪ ٻڪراڙ ٻڪراڙون
 وٺي کوھ تي آيو. سڀ ٻڪراڙون ڳاھ کائڻ کي لڳي
 ويئون. هڪڙيءَ ٻڪريءَ ڳاھ نه کيائون. ان کي
 سندس مامي ٻڪري گهڻو سمجهايو. هن چيس ته مان
 اهو لاءِ ڏيان ڳاھ ته کائينديس. تڏهن ٻڪري پڇيس
 ته ڪهڙو ڏي کائينديس؟ هن چيو ته کوھ جي اندر
 سون پئي وڃ ۾ جيڪو ڳاھ لڳل آهي سو آئينديس ته
 کائينديس. ٻڪري اڏي ڳاھ کي هڪ آڻڻ جو
 گهڻو آڻاءُ ڪيو پر ڪيائين نه ٿيو. کوھ ۾ ڪرڻ جو
 ڪرو هو، ٻڪريءَ تي ٻيڻو ئي سمجهايائين پر ٻڪريءَ
 هڪ ڏي ڇڏيو. تڏهن ٻڪري کي گهڻي ڪاوڙ آئي
 ”جيئن لڳس ته ڪن ڇڏينديئن؟ انهن چئي ان
 جي سڳيءَ لئون عني انءَ ڪري ڇڏيائين. تڏهن
 ڪنهن ڪري مان ڪنهن ڳاھ کائڻ تي، مون کي

ماڻهن جي ۷۵ ورهين جي عمر برابر ٿئي ٿي. راجا ڏاڍو خوش ٿيو ۽ قسمن قسمن سامگريءَ سان سڀ جي پوڄا ڪيائين. سڀ خوش ٿي ٻي به هڪڙي وڏي راجا کي ڏٺي ته تون سڀني چراچر جيون، پسن ۽ پڪين جي اڀري سمجهي ويندين ۽ پر ڪنهنجي به ڏاڏا، ڪنهن منهن کي نه ٻڌائج. پنهنجي پٽ يا راڻيءَ کي نه ٻڌائج. جيڪڏهن ٻڌائيندين ته اُهيءَ وقت ري ويندين. ائين چئي سڀ هليو ويو. راجا خوش ٿي گهر آيو. چيائين ته مهاڻا جو ٻيو وچن به اُموڪ آهي.

وري ٿورن ڏينهن بعد ٿيون وچن باد آيس ته اُٿيو پوڄن ته ڪانجي. جي ڪايندين ته اڙائي ٿي پوندي. ان وچن جي آزمائش لاءِ چيائين ته جيڪڏهن راڻيءَ سان اڙائي ٿيندي ته سڀالي وٺندس. راڻيءَ کي چيائين ته اڄ مان بلڪل اُٿيو پوڄن ڪرڻ چاهيان ٿو. گيهه بلڪل نه وجهجانءِ ۽ ڪاٺ کان اڳهر راجا روز ڪيائين واسطي هڪڙو گرهه ٻاهر ڪڍي رکندو هو. ڪيائون آيون ۽ اُٿيو پوڄن. ڏسي راجا ٿي ڏسريون ۽ کيس گهٽ وڌ ڳالهائون. راجا کان ڪل چڙي وئي. راڻيءَ کائس ڪلڻ جو سبب پڇيو. راڻيءَ چيس ته جيڪڏهن نه ڏسيندا ته مان قاسي ڪائي مرنديس. ٻنهي جو وڏو تڪرار ٿيو. آخر استريءَ جو هٿ زبردست ٿئي ٿو ۽ راڻي مرڻ لاءِ تياري ڪرڻ لڳي.

واسطي چئن ئي دروازن جي لڙديڪ ڪير ۽ شربت جا
 حوض ٺهرايائين ۽ هنڌ هنڌ تي چنڊن جا وڻ لڳايا.
 سڀ کي خوش ڪرڻ لاءِ مرلين جي وڃائڻ جو بندوبست
 رکيائين ۽ سندس سلامي وٺڻ لاءِ فوج بهاريائين. جڏهن
 ٻارهن لڳا ته سڀ آيو. سڀني کيس لهڪار ڪيو ۽
 کيس ٻاڻي ۽ جي حوض ۾ سنان ڪرايو ويو ۽ بعد ۾
 ڪير ٻياريو ويو. چنڊن جي وڻن تي وهاري کيس
 ماريون ٻڌايائون. سڀ جي سڙو ۾ ٻڌو ڪهڙو
 خوش ٿيو ۽ چيائين ته مان ڪرڻ گھڻ (احسان وساريون)
 ٿيندس جيڪڏهن راجا کي ماريون. پر راجا هن کي
 مارڻ جو حڪم نه ڪيو آهي، پر مان هن کي پنهنجي
 عمر ڏيئي هليو ويندس.

جڏهن اهو وقت ٿيو تڏهن سڀ راجا وٽ آيو.
 راجا اٿي ستڪار ڪيس ۽ هٿڙا ٻڌي کيس هيٺ ڏٺل
 ڀڄڻ ۾ ويهڻي ڪيائين.

شاوڪ

لڪا سڪ سنسار جي - نڪو گهرجي مال،
 لڪي ماڙيون سنگلا - مون ڇڏيو سڀ جنگل،
 هن هڏ چمر ديهه جو - خاص نه مون کي خيال،
 نيسين ڇڏ ٿو ڪال - ڏسان ستگر شاعري.

کي چٽائين ته جو سرب مون کي مارڻ ايندو ان جو نه
ستڪار ڪرڻ ضروري آهي. وزير جواب ڏنو ته
”هي مهاراجا جو سرب روپ ۾ سر دوت ايندو تنهن
کي اٽلي سمجهي ستڪار ڪرڻ گهرجي، چاڪا ته
موسمر تي ادي شاسترن ۾ لکيل آهي ته ٻالڪ، ٻڙو،
غراه جڙان هجي، جو نه پنهنجي گهر ۾ اچي تنهن کي
اٽلي سمجهي انجو بوجن ڪڍي، اٽلي سڀ جو بوجھ
آهي. چور، چنڊال، دشمن يا مالا پتا جي مارڻ وارو
ارجن جي وقت جو ڪڏهن گهر ۾ اچي وڃي ته اٽلي
هر طرح شيوا ڪرڻ کپي. اٽليءَ جو ستڪار نه ڪرڻ
ڪري وڏو دوش لڳي ٿو. ڪشپ جي استري اٽليءَ
جي گرب ۾ ڪڏهن سورج لارائڻ هو ڪڏهن ٻڌ پگوان
سندس گهر ۾ بکيا وٺڻ آيو. اٽليءَ ٻڌو اٽل ڪري
چڏيو، ڪڏهن ٻڌ سرام ڏس ته ٿون اٽليءَ جو ستڪار
لڳي ڪرڻ تنهن ڪري ڪڏهن جو گرب سڳي ويندو.
اها ڪٿا پراڻن ۾ ڏنل آهي.

هڪ دفع رشي ٿارڊ شري اچي وقت مهمان ٿي
آيو، پر هن سندس پوري وقت ستڪار نه ڪيو.
ٿارڊ جي ڪاوڙ جي سرام ڏس ته ٿون واڪيائيءَ جو
روپ ڏار بنديسءَ. تنهن ڪري ڪير نه اٽليءَ جي
... اچي ته انجو ستڪار ڪرڻ گهرجي.

باغ ۾ شمش مهل اُٿرايو ۽ سرب جي ستڪار

ٻي ٻي. راجا ڏسي حيران ٿيو. ويچار ڪيائين ته
مائيءَ کي ضرور ڪا تڪليف آهي. مائيءَ کان سبب
پڇيائين. مائي ڄاڻي ويئي ته هيءُ راجا آهي ۽ پر
هوءُ خاموش رهي. راجا وري وري پڇيس ته
”مائي ڪون چرخو به ڪٿين ٿي، رام رام به ڇهين ٿي
۽ روئين به ٿي ۽ مولڪي انهن ڳالهين جو سبب ٻڌاءِ.“
لڏهن مائيءَ چيو ته ”قوت گذران لاءِ چرخو ٿي ڪٿيان
۽ ٻئيءَ جي شيوا ڪرڻ منهن جو فرض آهي. الهيءَ
واسطي چرخو ٿي ڪٿيان. موڪشيءَ جي واسطي رام
رام ڇهين ٿي ۽ روئين الهيءَ لاءِ ٿي جو هتي جو راجا
وڏو ڌرمالما آهي جو اڄ ڪاپوءِ آئين ڏينهن مري
ويندو.“ راجا پنهنجي مرڻ جي خبر ٻڌي ٻڄي ويو
۽ مائيءَ کان پڇيائين ته ”مائي راجا ڪهڙيءَ طرح مرندو؟
۽ توکي اها خبر ڪيئن پيئي؟“ مائيءَ چيو ته مان
پتور ٿي ڌرم جي ڪري سڀ حال ڄاڻان ٿي. اڄ کان
پوءِ آئين ڏينهن پير دوست آبادي جي روپ ۾ اچي راجا
ڪي ماريندو.“

لڏهن راجا مائيءَ کان ڪڇ به وڌيڪ نه پڇي
سگهيو ۽ ان جي گهر جو نشان پتو لکي کڻي آيو ۽ اچي
سمورو حال رائيءَ ۽ وزير کي ٻڌايائين. لڏهن وزير
۽ رائيءَ ڏاڍا اڀاءُ ڪيا. قسمن قسمن دان پڇ ڪيائون.
وري راجا کي مهالما جا وڃڻ اچي ياد پيا. وزير

سورڻ ڪريون نوحان جو۔ شل نورڻ نون رسانيں ۔
 ۲۔ عڪ ٻار ٿيو، ٻي ڀڳتي۔ نيون نورڻ نون رسانيں ۔
 وشراس ٿي وڃن ٿي۔ عڪ ٻر وڃون سدائين ۔
 ۳۔ سيار ۾ سڀن کسي۔ سوچيون سورڻ بندو
 بياني جذبون نه ٻاري۔ چرلس ۾ چم لڳائون ۔
 ۴۔ ڪرشن داس آعيون۔ نئين جي ٻيا بنيادي
 رنگ ٻال ٿيندو نالو۔ رنگ کي اچيو ليالين ۔

نوري دير کان پوءِ راجا کي لند اچڻ لڳي، جو
 جو اڳي ڪڏهن سوهر ڪونه آيو هو. سو آئي وري
 سڀي پيو، رائيءَ چيس ته ”نوحان پنه جي گروءَ جي
 وڃن کي رنگ نه ڪريو.“ راجا ورائيو، ”ڇا ڪران؟
 لند ٿي ڇڏي.“ رائيءَ چيس ته ”ڇڱو، سڀاڻن جا
 ڪپڙا ٻائي، شهر ۾ ڇڪو لڳائي اچو، ته لند کلي ويندڙ.“
 تڏهن راجا سڀاهيءَ جا ڪپڙا ٻائي شهر ۾ ويو. گهمندي
 گهمندي ڇا ڏسي ته هڪ پگل نئل گهر ۾ عڪ استري
 ۽ ٻئي رهن لاءِ. ٻنهي جو ٻار ۾ ڏانڊو پير پير آهي.
 استري بتور نا آهي. استري سوهر آئي اشدان
 ڪري يعني کي اشدان ڪرايو. ڪپڙا پهرايائينس.
 سندس چرنا صرف ورتائين، پنه مان هوجا
 مالمس، ٽول مالها پهرايائينس. ٻئي ڇڏي متسڪ
 ۾ وڌو، تڏهن مائي چرڻو ڪڍڻ لڳي. چرڻو
 امر رار ٻئي اچارائين. ساڳي وقت رڻي

اهي چار وڃن سند راجا کي ٻڌايا. راجا ٻڌي
گهر ويو ۽ راڻيءَ کي چيائين ته اڄ مولڪي سونڙ ڇڏين
بچي اٿارڇ. مان مهاڻا جا وڃن ٻڌي آيو آهيان.
(نوٽ. - اڄ ڪلهه جا انسان وڃن ٻڌو آئيئي ڇڏي
گهر ايندا ته متان ڪو وهندو ۾ گهاٽو نه پئجي وڃي.
چوندا ته مهاڻائن کي ڇا آهي؟ اهي ته آهن نياڳي،
ٻار اسان کي نه سڀ ڪجهه گهرجي. اهي آهن من مڪن
جا لڇو.)

اها ڳالهه ٻڌي راڻي ڏاڍي خوش ٿي ته اسان جا
اڄ ڏلهه ڀاڱو آهن. هوءَ وڏي پتور ٿا هئي ۽ پاڻ سونڙ
اٽندي هئي. انسان پاڻي ڪري، اڳي به راجا کي
ڪهڙي پيرا جا ڳائيندي هئي؛ پر راجا ڪن اٽندو هو.
هاڻي چوڻ لڳي ته مان ضرور اٿاريندڙ آهيان ۽ توهين
پڇن ڪجو. پڇن ڪرڻ سان منهنجو به ڪلياڻ ٿيندو،
ڇو جو مان توهان جي ارڙاڻي آهيان. پراڻهه ڪال ٿيو
ته راجا کي جاڳائين. اٿي ڪري پئي ڇڻان گڏجي
ايشور کي پراڻ ٿا ڪرڻ لڳا.

پراڻ ٿا (سر پيروي)

طرز:- اي مائٽر پيروي ٿيري چرلن ۾ سر لمانون -
ٿل:- ايشور آسان سين جو - نون ٿي آڌار آهيان،
دڪ ڏرڻ نون سين جا - لفظي اندر ٿو لاهين.
۱- آزي اسين ڪريون ٿا. ڪر رحم ٿي راضي،

آيا ٻالي پتيءَ جي - آند ٻائي اُٻار،
ڪوشن سا ڪٽار - پڙو ڇاڻي پتيءَ کي .

(پڇڻ)

ڦرڻ - جڏهن پڻ ٿا - ٻياد پتو ڪار عمر
ٿل - آهي سا ته سڀاڻي ٿا ادا

- ڪري شيوا پتيءَ جي - ڪنهن سدا .
- ۱ - پتي پرائن کان پي پيارو پسي
پنهرو اڏوڻ ڪڏهن ڪم ٿي
هٿ، هوڏ نه ڪر ٿا ڪي
لکي ٻاپ ڪري من مان نه مڏا .
- ۲ - پتيءَ آيا اٿسور مڃي سان
چري ڪڙوا وڃن ٿا ڪري ڪمان
هڃي چتر چالاڪ نه رهي اڃان
ڄاڻي ڏور دنيا جا سڀ نه ٿلڏا .
- ۳ - ڪاٿو، ڪسڪي ڪپرو هڃي پتي
؟ سڌا چاري ڪوڙ هير لڪڙو هڃي
نه نه رڳو ڏي ٿا دل نه وڃي
سا بيحد ڏسڻدي سڳ نه سڌا .
- ۴ - پتي سڀني سڳن جو سينگار آئي
ڏک ٻڪ نه ٿيندي، ڏاڏا آئي
پتيءَ ٻار پڇڻ لاءِ پٽار آئي
نهن جي لوڪ ڪندا ٿا ڪوشن سڌا .

پتور ٿا جا لڇڻ.

آلٽه-گهڙا جي شديءَ سان پرمائما جي آڏو
بادگيري رهي ٿي. پرمائما جي بادگيريءَ سان
پولا پرم لاس ٿي وڃن ٿا ۽ دڪن جي لڙلي ٿي ٿي
نهنن ڪري شڏاهار واپرائڻ گهرجي.

(پتور ٿا جا لڇڻ)

پتور ٿا استري پنهنجي پتيءَ ڏي گهور ڪري نه
لهاري ۽ لڪي دروڇن ڪڍي. پتور ٿا استري پنهن
جي پتيءَ سان هن رست هلڻ ڪري، ڇو جو پتيءَ
جهڙو ٻيو ڪو سوامي يعني ڀڳت ڪونهي ۽ پتيءَ
جهڙو ڪو سڪ ڪونهي. سڀ سڪ پنهن ڄاڻي ۽ پتيءَ
استريءَ کي پتيءَ جي شرن ۾ رهڻ گهرجي. ٻاڇي
والڪر استري پنهنجي پتيءَ سان سدائين ڦرڻي ۽
سهيليءَ طرح ان سان پيار ڪري ۽ شيوا ۾ داسيءَ
طرح آڳيا پالڻ ڪري. پر ڄاڻا استري انهن ڳالهين کي
نه مڃي ۽ هٿ ڪري نه اهڙيءَ استريءَ کي ٺارڻا
گهڙا گهرجي. پتيءَ جي آڳيا موجب ڪم ڪندڙ استري
سنسار ۾ سڪ ماڻي سگهي ٿي، هن لوڪ ۽ پرلڪ جي
خبر الاهيءَ کي پڇجي سگهي ٿي. پتور ٿا ڌرم جو
دون پالڻ ڪرڻ ٿي استرپن جو فرض آهي. جيئن
لوڪ:- شيوا ٽن من سان ڪري- سا نه سدوري ٺار،

شيل، سنٽوش، شرڏا- ۽ صبر ڪري سيدگار،

مدش جنم فرض ڄاڻي - سو توڙ لڀائي .

۱- شيوا ڪرڻ سان قتل پاڳ - وري ٿو ،

ساواريءَ ستيءَ جڏهن سهاڳو وري ٿو

جمدوئن جي جنم جهيڙن کان نه ڇڏائي .

۲- پياسن جو ڪري روپ - پر پو پاڻي پئي ٿو ،

خوش ٿي ويهي روئي کائي - پل پاڻي ڏئي ٿو ،

آسون به اندر جون نه سڀئي پل ۾ پڄائي .

۳- ويد وائين - دشمن منمن ستن سڀا

اڏيئيءَ جي ڪري شيوا ، ڪريو جنم - مڃاڻو

پڳتن جي پڄن پاڻ کي . ڪن پڳوان پلائي .

۴- شيوا سان سڄڻ هر دو - جڏهن صاف ٿي ويندو ،

پيرين پيادو جلد - پر پو پاڻ هلي ايندو

داسن به ڏيندو دليان درشن - دشمن کي ڏهائي .

۵- اُن ۾ آڏو پاران - سڀني پرائين جا پيارا ،

پرائين ۾ پو پو پاڻ وسي - جيءَ جا جيئارا ،

ڪرم ڪريا ڪرشن ڪري - ڪلنار راجهائي .

بياري پريميو ! راحت جو پو پو پهر جاڳ سريشت

آهي . پو پو پهر کي پهر مهر مهرت چون ٿا . مدو جي

مهارج چون ٿا نه پهر مهر مهرت ۾ جاڳ ڪهر جي .

جاڳي پرمات جو ويچار ڪجي . جو ويچار سري جي

دکن کي ؟ اُن جي مول اڪيان کي ناس ڪري ٿو ،

اهڙي ويد جي ترو ارت مهاواڪين جو چنن ڪري .

پئي رشي ۽ ڪنڀا سوڌان کي ٻڌائيندا ۽ ائين رشن
 ٿي ٻڌون هي راج ۾ وٺي وڃڻ ۽ سندن شيوا ڪڇڙو.
 هاڻي مان به مڪمل ٿيس. پر ٻيو! هي سڄو ڦل مهاراجا
 وڪرم کي هڪ آئيني کي به روئين ڪارائتو ڪري
 ملو ۽ نهن ڪري گرهه آشرم وارن کي ان دان
 ڪرڻ گهرجي.

جيڪڏهن سرڪ چاهيو ٿا ته ان دان ڏيو. هي
 پيارا معرو! سڌامن ان ۽ جل دان ڪندا به سروراءِ
 جي ٿاريا کان چئي ويندا. سڀني پرائين جو پراڻ ان
 ۾ آهي. نهن ڪري ان کي پراڻ ڏانا چئجي ٿو ۽ گهڻو
 ڪري پيارو ورش ۾ راجائون ڏرمالما لهن ٿا. ان
 جي ڏيڻ وارا، وڏي عمر وارا، ۽ سڪن وارا لهن ٿا.
 انهيءَ ڪري گرهه آشرم ۾ پهرين سار هيءَ آهي
 ته آني جو ان آدمڪن سان متڪار ڪرڻ گهرجي.
 آئينيءَ جي شيوا ڪرڻ جو ڦل هن ٻنهن ۾ چيل آهي.
 شلوك:- اڳتي ايندو اوهان جي - شيوا سان ستار،
 سڳاهن جا سڏ سڻي - ڏيندو اندر ٽن آرام،
 ڪارج سنواري ٽن حا - پل پل ۾ گهٽيار،
 ڪرشن ڪڏهن به ڪار - پورا ٿين ٻلڪ به.

(پڇڻ)

هي سواءِ ڪڙن ميرا ڪرڻ ڪنڀا.
 جي ڪرڻ شيوا - گرهه تيءَ کي جڳائي

سٺ غصي ۾ آهي . پر مهمان نه مڃيو .
 مان ٽڏهن باهه کان . هن چيس ته مان سڀ توکي ڏيئي ڇڏين
 ٻي مهاڻا وٽ ويو . ان به ائين چيس ، ليڪ چيائين
 ٽڏهن مان رک کان ؟ تنهن ڏينهن کان وٺي هو رک
 ئي کائيندو رهي ٿو . جڏهن برهمڻ مون وٽ آيو
 ٽڏهن مون به چئي ڏنو ته ڇا مان مري وڃان ؟ هن
 ئي دهان ٿو . موني هو ٿو وٽ آيو . تنهن جو چوڻ
 وڃائي وهارس ؟ اتي روڻيون ۽ ڦل ڦول آئي اڳيان
 رکيس . اتي پکڙان کائي پيءُ ڪيو ۽ توکي ور ڏنائين
 نه توکي فقط هڪ جنم جي انڪ آهي . ان به ٺوهين
 چڪروڙي پر ٺاهي ۽ گيلان راجا ٿي مڪت ٿيندا .
 هي جي ٿي رهي آهن ٺڪي مون سراپ ڏنو آهي .
 اها ٻالهه اوهان کان وسري ويندي . اوهان هن
 وٽ بچڻ ويندا ته هن جو سراپ به مڃي ويندو .
 هو به جا وان پرست جي استري آهي ان کي به
 مڪت ٿي ويندي . سو هي مهاراجا وڪرم ! مون
 ڪا ڪٿا نوهان کي ٻڌائي آهي سا ساڳي ڪٿا

گرهست آشرم

گهڙن پڇڻ ڪري مولڪي - مليو پر ٿاڀي راج شا
د ٻر ڪرشن ڪر ٻو ڪاڻ - سچ سڌاڻ سڀ سورما

برهمڻ گهڙا پتن ڪيا پر پتو ڪونه لڳن. آخر راجا
جي ڪل ڪروءَ جي ڪنيا پنهنجي پيءُ کي ڏکي ڏسي
چيو ته مان مهاراجا جي سوال جو جواب ڏينديس،
جيڪڏهن راجا اُڪيلو مون وٽ ايندو. راجا ان ڪنيا
وٽ ويو. ڪنيا راجا کي چيو ته مان ٿوهان جو سڄو
حال ڄاڻان ٿي، پر ٿوهان جي خاطريءَ واسطي ٿوهان
کي هڪ مهال وٽ موڪليان ٿي. هتان ڏهه ڪوهه
پري هليا وڃو. ٿوهان کي هڪ مهال گذرو. ان جي
هيءَ نشاني اٿو: هو ان جي بجاءِ پربل آباد ڪائيندو
آهي. ان کي منهن جي لمسڪار ڏيئي، ڪانڊس پنهنجو
حال پڇڻ. راجا، ڪنيا جي ڏس موجب ان وٽ ويو.
ڏٺائين ته هڪ وڏين جٿائن سان مهال آهي جو
اڳتي ويندو ڪاٺي. ٿرڙا سان مهال جي پُرساڻ
ٿي وينو. کيس ڪنيا جي لمسڪار ڏيئي پڇيائين ته
هي مهال! مان ڪهڙي پڇ جي پريو سان پر ٿاڀي؟
ڌرمال راجا ٿيو آهيان. ان چيس ته مان پنهنجو سڀ
حال ڄاڻان ٿو، پر منهن جي خاطريءَ واسطي توکي
هڪ ٻئي مهال وٽ موڪليان ٿو. هتان ڏهه ڪوهه
پري هليو وڃ. اتي هڪ مهال ملندو جو ٺٽو رک
ڪاٺي ٿو. ان کي منهن جي لمسڪار ڪري ان کان

مٺ ڪالين ۽ سوين مٺ گهر جي دان سان هڻڻ ڪيو وڃي ٿو، پر جي ان مان اٽلي ٿي سوئي ڪو رڃي نه آهي سڀ هون لڻڻ لڻ ٿا.

مهاڀارت ۾ به لکيل آهي ته ٻارهن ورهين تائين هر روز ڪيلا گڏو دان ڪرڻ، هر مهيني سگهن ۾ هون ڪرڻ ۽ سڀ کان وڏو جو پنڪر راج ٿيڻ آهي اٽي وڃي، هڪ لک گڏو دان ڪرڻ سان جو پنج ملي ٿو، تنهن پنج کان به وڌيڪ مهمان کي ان جل سان پيرن ڪرڻ واري کي پنج پرايٽ اٽي ٿو، دڪيٽا سهت بگهه ڪرڻ سان، اڪي هون ڪرڻ سان ۽ وڏن جي هر طرح شيدا ڪرڻ سان، گرهستيءَ کي اهڙو سڙو ٿيڻ ملي ٿو ته هون جي شيدا ڪرڻ ڪري ملي ٿو.

ڪٿا :- مهاڀارا وڪرم اچن جو راجا هو، وڏو سردار ٻوٽاڀي راجا هو. هن کي هڪ ڏينهن خيال ٿيو ته مون ڪهڙو اهڙو پنج ڪيو آهي جو هڙو وڏو ٻوٽاڀي راجا ٿيو آهيان. هن وڏا وڏا چوٽي گهراڻي ڪالين ساڳيو مال ٻڌيو. کين ٽاڪيڊ ڪيائين ته جيڪڏهن مون کي اٽل ڏينهن اندر الجھو جواب نه مليو ته توهان کي جڙي سزا ڏني ويندي.

شعر :- راجا گهراڻا جوش مان - چوٽي جنگ جران
پڙهت سڙائي حال جي - طاهر ڪيو نه زان

رهندو آهي، ٽنهدڪري. کين جيڪڏهن گيان جو اُپديش
ڪبو ته ڪونه لڳندو، جڏهن بخار واري ماڻهوءَ کي گهٽ
ڪارائبو ته سائي ٿئي پوندس، تڏهن پائر کانسواءِ گيان
وڌيڪ ويندو آهي.

نهن ڪري مهالما راجا کي گرهست بابا پڙائڻ
لڳو ته اتيءَ جو دستڪار ڪرڻ تي گرهستيءَ جو پهرائون
فرض آهي. اهو فرض آهي رانديءَ جو پهرائون پهر
جائڻ. نئون ستوڪڙي پوڄن کانءَ اُڻيو پوڄن ڪڏهن
نه لاهڻ گهرجي، نه نه سڄي گهر ۾ ڪلهه ٿي ڪلهه
لڳي پيئي هوندي، جا ڪڏهن نه بند ٿيندي. انهيءَ
ڪري اُڻيو پوڄن ڪڏهن نه ٺاهجي. چوٿون فرض
آهي ته گهر جي استري جيڪڏهن هٿ ڪري ته ان
کي اک ٽپڪاري.

هي ٽي ٻه اصول آهن. هنن چئن هٿ ڪندڙن کان
خبردار ٿيڻ گهرجي. راجا هٿ، پال هٿ، پوکي هٿ
۽ استري هٿ. شل هنن چئي کي هٿ نه چڙهي.
جي هٿ نه ٿي چڙهيا ته زمين آسمان هڪ ٿري
چڙهندا. نهن ڪري گرهستيءَ کي گهرجي نه انهيءَ
وقت سمجهه کان ڪم وٺي.

شاسترن ۾ لکيل آهي ته موهان گهر اچي ته ان کي
ميشور ڄاڻي ان جي پوڄا ڪجي.

رشي پراشر جي به لکن ٿا ته جنهن گهر ۾ هزارين

شري گرو پرماتمايه نمھ

دوھا :- ديوي واھن تاس گر۔ تان ۽ وچن ھو وار

تان ڪي بد برب مت۔ ڪرون وار وار جوار

منگلا چروڻ

شاوڪ :- منگل مورف سگرو سوا۔ ي ا۔ ملا شاه،

جکيا سو ڪي جکيت سان الڪ لڪائي راه،

سڀ چنڊ آلد روپ ٿي۔ ٻيڻن نظر لڪاه،

چاه ڪنن ٿي چاه۔ ڪرشن ٿيا سي ڪرم سان،

گيتا ۾ سري ڪرشن جي ارڄن ڪي اڻڌالي رعيا

آھن نه هي ارڄن ا هي پنج بکھ ٻڌ۔ ٻهراون اٿي

بکھ، ٻيو ابرھ بکھ، ٽيون ۽ وڌ بکھ، چوٿون پتر

بکھ ۽ پنجون ڏيو بکھ ا جن هي لب لب ڪرڻ سان

اون ابرم آلد ڪي پائمندين۔

(گرھست آشرم)

ڪڪ ڏيئي ڪڪ مهاڻا ڪھندي ڪھندي راج

لنگريءَ ۾ اچي لڪتو۔ هر روز اڀاري مهاڻا جو سسنگ

ٻڌڻ وٺندا هئا۔ راجا ڪي نه سسنگ ڪرڻ ۾ شرڏا ٿي

۽ هر روز اچڻ لڳو۔ ڪڙي ڏينهن راجا هٿ جوڙي

مهراج ڪي پاران ڪرڻ لڳو نه ڪي چار ڏينهن ٻڌا،

جنهن ڪري منهن جو لوڪ ۽ پرلوڪ سڌري۔ ڊالو

ڇار ڪيو نه راجائن ڪي هميشه راج جو ڪھند

ڪرشن ڪوت

منگلا چرٻ

هري اوم برهما لدم، نرم سکدم، ڪهوليم، گيان
مورٽيم، دلدا ائيم، گگن سدوشم، لتومسي، آدي
لڪشم، اڪم لٽيم، اهل اچلم، سرودي ساڪي پوتم،
پاوا ائيم، ترگٺ رهيم، ستگر ائم امامي سرم.

گروو برهما، گروو وشو، گروو دايوم مهيسرا،
گروو ابوم پري برهم، لسمتي سري گرو هي لهما،
ديان مولم گرو مورتي، بوجا مولم گرو پد، منتر مولم
گرو واکيم، موڪشي مولم گرو ڪرپا، اڪند آند پوڌابه
شش سنتا بهارٽي، شري سچدالند، روپايه، رامايه
شري گرهي لهما.

نريو گنگا، امانا، تروپي، گوداوري، سندو،
سرسوتي، ارواڻي، نيرٿاڻي، وسنتي، نتر،
پتروچت اڌار ڪٿا پرسنگ.

پريو جوت مهی جگم مهی ڪارٺ ڪرٺ آيو،
وگهن هرٺ، منگل ڪرٺ، لھو لھو گرديو.

جي هڪر آلتا مان منس اندرستيءَ جو لاپ پٺا مائي
سگهيو.

جن اريمن هن بستڪ جي چيائڻا ۾ مالي مدد ڪئي
اهي، تن جا فرقا، ڪتاب جي شروع ۾، نالن سڀا،
ڏنا ويا آهن. ڪن ڏنل وڌا ۽ ڇڏيا

سوامي، لعل شاهه پوسٽ

...

پومڪا

هيءُ سنڌو بستڪ ڪرشن ڪوٽ ۾ دفنا آهي ۾ نه
ڇهجي چڪو آهي. پهر يون پيرو سنڌ ۾، ڀارت جي ورهاڱي
کان اڳ ۽ پوءِ دفعو هندوستان ۾، آگري مان، جنوري
۱۹۵۲ ۾ ظاهر ٿيو. هاڻي ٽيون دفعو اجمير مان ڇهجي
رهيو آهي. اها خوشيءَ جي ڳالهه نه هيءُ ڇاپو ليکڪ
جي ستگرو، سٺ سوامي ليلا شاهه مهاراجن، جي پهرئين
ورسيءَ جي شب موقعي تي ظاهر ٿيو آهي.

ڇڪيا-وه ۽ اڀياس لاءِ هيءُ بستڪ تمام ڪارائتو
هي. اڀياس لاءِ ڪمائتا باڌن ٻڌايا ويا آهن. ويراڳ ۾
آهي ۽ ڪيان ئي ڀارت واپار ڏال آهن. گرهستيءَ کي
آدرشي جيون گذارڻ کپي، اهو به هن اندر
آهي. دلچسپ ڪهاڻيون درج ڪري بستڪ
عزیز بظاہر ویر آهي.

گهرو آزمائيل نسخا ٻڌ ڏا ويا آهن جن

شري ٲانورداس ڄمڙومل
رهواسي واشيم ضلع آڪولا

شري بولچند رتفعل
دهواسي واشيم ضلع آڪولا

شري ڊولومل جهڙومل
رهواسي جهولناڳڙه
(شش سوامي ڪرشنڊاس مهاراج)

سرگواسي شري فارومل کياتومل
دهواسي جهولاپتره

सत श्री स्वामी कृष्णादास साहब

श्री स्वामी कर्शन महाराज
(शश श्री स्वामी लीलशह महाराज)

سوامي ليلا شاه مهراج جن جو
شري هردواس

پستڪ ملڻ جا هنڌ

۱۔ رتن ڪوڊانا اسٽور،
مالدوي هوليڪي، جهوناڳڙهه (مڱراس)

۲۔ واشديو ٿانورداس
آرٽوار ازار، ڪهڙي جو واهاري،
واشهر، ضلع آڪولا

۳۔ سوامي ليلاشاه ٽرسٽ،
آدهور (ڪن)

ڪرشن ڪوٽ

رچيندڙ

سوامي ڪرشن داس صاحب

شعبو

۱۰۸ شري سنگرو سوامي ليلا شاه صاحب

دفع نمون [نومبر ۱۹۷۴ع] ڪاپيون ۱۰۰۰

سڀ حق ۽ واسطا وائر

شري سوامي ليلا شاه مهاراجن جي پهرين
درسيءَ تي ٻڌرو ڪيو ويو

